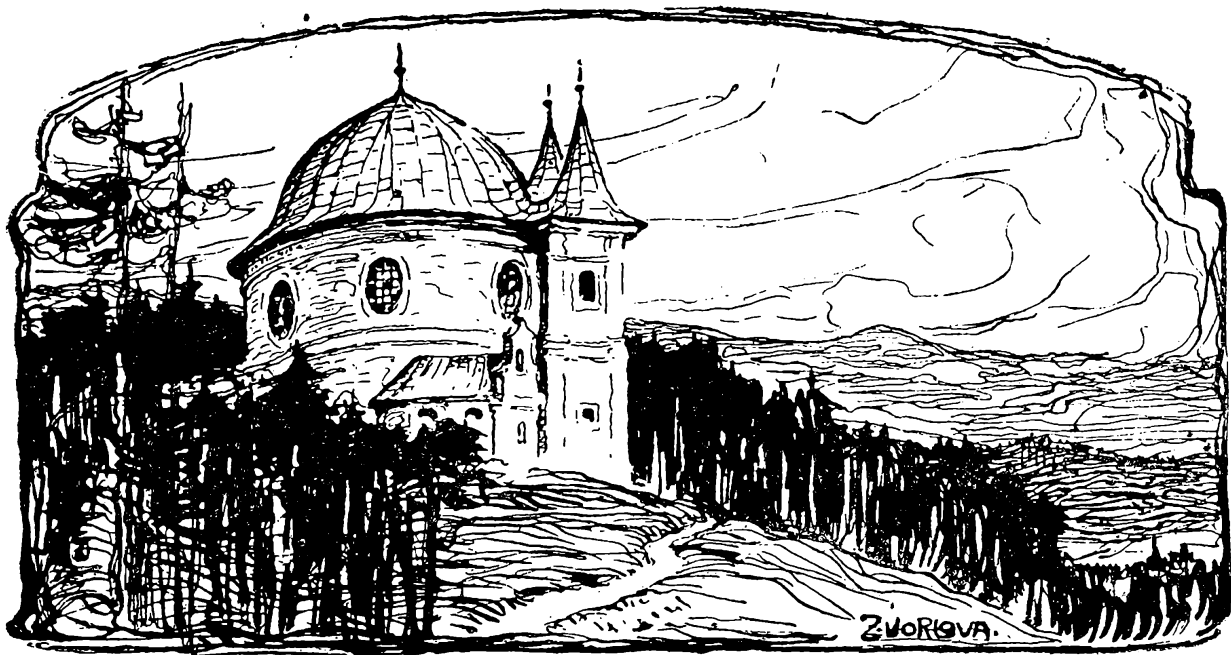

OBČASVY **SVATOHOSTÝNSKÉ**

Roč. I. 1905 Čís. 1.
 Na Sv. Hostýně dne 1. dubna.

--- MĚSÍČNÍK LIDOVÝ ---

Vydávají a vedou kněží řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn a Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletné 35 hal., čtvrtletné 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

1. Hostýn za nejstarších dob. Už v prvních dobách křesťanských byl tu obraz a „snad“ i kaplička Matky Boží.

Hostýně, světitá nádhery vlasti mé,
 pomníku svcený slávy nemíjivé,
 jasná hvězdo, co září
 posvátnou Slovanům plane.

Důstojné vztyčuješ téměř ku blankytu,
 odtamtud blažené čerpaje výtoky,
 v tom svém blahu nebeským
 pohlídáš po krajích okem.

Sušil.

Téměř každý národ má své hory drahocennými památkami zasvěcené, kde se různé sladké a blahé upomínky jeho soustřeďují. Tak byl pro židy horou zasvěcenou Horeb, neboť tu se zjevil Bůh Mojžíšovi v plameni ohně, přikazuje mu, aby vyvedl lid israelský z poroby egyptské. (Ex. 3.) Památná byla také hora Sinai, kde dal Hospodin lidu svému desatero přikázání. »I přebývala sláva Hospodinova na Sinai« (Ex. 24, 16). »Hospodin vyšel ze Sinai« (Dent 33. 2.). Svatýn byl rovněž Israelitům Sion, hora na dolní straně Jerusalema, ovládající dolejší část města. Byl Sion sídlem královským a přechovavatelem archy úmluvy. Hospodin zval se Bohem se Sionu, any se mu veškeré oběti díky na Sionu přinášely. (Žalm 74. 2.) Velepamátným byl také Libanon; Mojžíš sám přál si jej viděti. (Dent 3. 14.) Na Libanonu rostly překrásné cedry, jichž Šalomoun ku stavbě chrámu upotřebil. Drahým byl Římanům Kapitol, posvátný Řekům Olymp; svatým je Italovi Monte-Kasino, Španělu Montserrat, Polákům

Czenstochova. A podobně je Moravanu milým, drahým, památným a svatým Hostýn!

Ach Hostýne! Jaké city ovládají Moravana, uslyší-li slova ta! Zaplesá a v duchu dlí už na hoře, na kterou od doby, kdy se v rozum bral, pohlížel s úctou, kam opět a opět rád pospíchá, kde nejdéle a nejvroucněji umí se modliti, kde duch jeho v pravé slasti a pobožnosti unáší se k nebesům.

Hostýn, poslední to značnější hora jihozápadních výběžků karpatských 736 m. nad hladinou mořskou, byl už u našich předků, kdy byli ještě pohany u veliké vážnosti. Naň vystupovali přinášet oběti bohům, svým spásám, a pochovávat svých mrtvých. Tomu nasvědčuje mimo vhodnou polohu k výkonům náboženským i starověký název »Hostýn«, jenž zrovna tak jako slovo »Radhošť« nese se k bohům. Bylo to tedy božiště a pohřebiště, smíme-li tak z nalezených tuhových střeptů*), pozůstatků to z různých nádob a z popelnic, souditi. Mimo to utvrzují nás v náhledu tomto nás py pochodící dle dotčených vykopanin už z dob, alespoň v hlavním útvaru, pohanských a také podání lidové.

Tak se to mělo, jak se zdá, s Hostýnem, dokud ještě vládla v národě našem tma pohanství. Než, jak to bylo když světlo křesťanství oblažilo naši Moravu?

Podle »Rukopisu královského« — sporná jeho stránka není věci samé v tomto případě nikterak na ujmu — byl chlumeček tento již před vpádem tatarským r. 1241. místem zvláštní úcty Mariánské. Nalézal se tu k její počtě zavěšený obraz, ano »snad« zde byla vybudována i kaplička. Neboť v krásné básni »Jaroslav« čteme:

Ajta rozmnoží se Tatar množství,
jak se množí večerní tma v jeseň,
a v povodni těch Tatarů lýtých
kolébal se voj křesťanů středem,
úsilno se drouce k tomu chlumu,
na němž Máti Boží divy tvoří.

A mnozí se domnívají**), že obraz pocházel z doby sv. Cyrilla a Methoděje. Když naši věrověstové chodili po žirných vlastech, hlásající víru křesťanskou, přišli prý i do těchto krajin. Slyšce o zdejšímu božišti, vystoupili na horu, sklátili bůžka s oltáře a postavili tam obraz Marie Panny.

Neznáme dopodrobna apoštolských cest sv. Cyrilla a Methoděje. Avšak ať je tomu jakkoli, za jisto možno považovati, že úcta Mariánská na Hostýně pochází už z prvních dob křesťanských na Moravě.

Kvetla-li však na Hostýně úcta k Bohorodičce, byl tu zajisté i její obraz a »snad« i kaplička se stolcem neboli trůnem, což je tolik jako oltářem; neboť nikde po celém světě křesťanském nenajdeme úcty Krista Pána anebo svatých bez obrazu anebo kaple a oltáře. Dobře tedy pěvec mluví v rukopisu v osobě Vratislava:

Za mnou pojdte muži, kdo tak smýšlí,
za mnou před stolec Máteře Boží!
I jde za ním množství ke kapli svaté.

Pozoruhodné je toliko u Sv. Hostýna, že se vlastně nemůže mluvit o nějakém jednom divotvorném obraze Rodičky Boží, s nímž by, jako to bývá na jiných poutnických místech, udílení milostí bylo spojeno. Neboť kolik obrazů už se vystřídalo na Hostýně a »Máti Boží tvoří tu zrovna tak divy« jako dřív!

(Pokračování.)

*) Nalezeny tu i ruční mlýnky; zda i ty patří do dob pohanských, těžko říci.

**) Toto je též vyjádřeno na jedné malbě u hlavního oltáře.

Podzemní Velehrad.

Píse P. L. Schmidt T. J.

Máme museum na Velehradě, a najdete v něm věci zajímavé.

»Zajímavé? Na příklad?«

Na příklad: obrovské hlavy a paty, žebra a boky —

»Snad pohádkových obrů? Snad předpotopních zvířat?«

Aha, probudila se ve vás zvědavost. Abyste dlouho neřádali, povím pravdu holou hned. Nejsou to hnáty a kosti ani báječných bytostí, ani předpotopních čtvernožcův. ale jsou to pěkné hlavice a patice románských sloupů, kusy mohutných žeber klenbových, kameny tesané, kameny s vysedlými ornamenty listovými, kameny s tak řečeným řezem diamantovým — jedním slovem: klenoty starodávného stavitelského umění.

»A odkud to medle máte? A co s tím?«

Odkud to máme? Z podzemního Velehradu, který jsme objevili r. 1903. a 1904. Dobyli jsme pěkných těch věcí z útrob země, usušili na slunci a složili v museum.

A co s tím? — Jen pomalu, co s tím! Co tu vidíte, je sotva stý díl toho, co zůstalo v zemi, poněvadž tím nelze hnouti. Je to vše zazděno do základů nynějších budov. Nejsou to tedy články a části z kostry zkamenělého velikána předpotopního, nýbrž články a části kostry z velikána velikánoviče, který hned od prvopočátku byl z kamena, jsou to úlomky trosek ze starého chrámu a kláštera cisterciáckého. — Jak snad víte, kostel a klášter cisterciácký na Velehradě vznikl ve třináctém století. Byl založen od markraběte moravského Vladislava Jindřicha r. 1198, a založení to potvrzeno od samého Přemysla Otakara, krále českého, r. 1212. Chrám i klášter stíhala pohroma za pohromou. Chrám vyhořel ve století sedmnáctém, ztratil věž svou převysokou, osmistěnnou, a při obnově zkrácen byl o valný kus a dostal nové čelo. V osmnáctém století utrpěl opět velkým požárem a potom upraven byl tak, jak vidíme jej podnes. Jak býval nádherný a velkolepý, dovedli jsme tušiti z toho, co o něm současníci zaznamenali a co nám z něho zbylo nad zemí, ale pravé představy o rozměrech a nádheře oné staré románské basiliky nabýváme teprve z toho, co jsme našli pod zemí. Jako z drápu lva, jako z palce obra poznáváme, tak archeologové naši z objevených podzemních zbytkův a trosek sestavují stavbu celou a důvtipem a obrazností svou poznávají dávno odkvetlou krásu a lepost její.

Jen se sami podívejte na tu pěknou práci kamenickou, na tuto ohromnou, rostlinnými lodyhami a listy ornamentovanou krychlovou hlavici, která seděla na pilíři čtvercovém, čtyřmi kulatými sloupky obklopeném, a nesla smělou klenbu chrámovou; na tuhle věrnou její družku, která má podobu kalichovitou a je pokryta pěkným lupením; na onen svorník s růžicí a liliemi, jenž uzavíral klenbu v jejím vrcholu; na ona solidní žebra, na ostění řezané řezem diamantovým — a já ručím vám za to, že spolknete svoje prožluklé: Co s tím? A jen považte, že jsme objevili víc, mnohem víc: objevili původní průčelí, objevili chrámovou předsň čili ráj, objevili zajímavou partii s půvabným pobočným portálkem za severním rohem průčelí nynějšího, objevili starý refektář, objevili prastarý náhrobní kámen v kryptě pod kostelem, objevili za kostelem na straně východní tři tajemné rakve kamenné. Dosti toho za dvě léta. Co tomu tedy říkáte? Ještě »co s tím?«

Co s tím! — A přec každý ten tesaný kámen pomníkem slavné minulosti, každý pamětníkem a svědkem dávných, dávných časů, každý hotov vydávati svědectví o umění a výtvarné síle předků našich, ale také o pomíječnosti všech lidských děl, každý hotov vyprávěti o ctnostech otcův, o víře a zbožnosti

jejich, ale snad také o hříších a bludech a zločinech starých pokolení. Ano kameny ty mluví a hlásají o Všemohoucnosti, která všechno ovládá, o Prozřetelnosti, která všechno řídí, o Moudrosti, která všechno osvěcuje, o Spravedlnosti, která vezdy nad národy bdí i nad jednotlivci — jako druhdy chrám krásou celistvou, tak i tyto trosky krásou kusou ještě velebí Boha, jenž žije od věků na věky a jediný nemění se. Vnuci, poslouvejte . . . (Pokrač.)

Matka Boží Hostýnská.

Ve vlasti, kde Olomúc vévodí,
jesti tamo hora nevysoká,
nevysoká, Hostajnov jiej imě;
Máti Boží tamo divy tvoří.

Proč lne celým srdcem náš lid k této hoře posvátné, proč tam tak rád spěchá nedbaje únavy, nedbaje výloh? Vděčnost jej tam pudí a dobrota téže Matky milostné jej tam táhne. Dobře praví básník, že »Máti Božia tamo divy tvory.« Právě tak, jako kdysi nebeská Máti byla nápomocna našemu lidu oproti sveřepému nepříteli a mu pomohla v tísní a nouzi, tak pomáhá i nyní. Slyšme co nám jistá osoba o tom hlásá. (Viz knihu č. 23.)

Terezii F narodilo se děvčátko. V písmě sv. je psáno, že matka má radost, narodí-li se dítě. I naše Terezie se radovala. Než ta radost neměla jí nejprve v celé míře býti popřána. Dítě stálo churavělo a bylo, jak se zdálo, života docela neschopno. Přišel čas, kdy konečně jiné děti nepotřebují plének, nemají třeba peřinky, kdy začnou nejprve seděti a pak postavíce se na nohy zkusí nejprve jeden, první to krok; a tím nabývají zmužilosti činí druhý, třetí atd., až konečně jistě a bezpečně dovedou se na svých nožičkách s místa na místo pohybovati. Ten čas se dostavil, ale dítě nemohlo se hnouti. Nemohlo se ani posaditi, tím méně upotřebiti svých slabých nožek. Matka plakala, hledala lidské pomoci, ale nadarmo. V této tísní přišlo matce na mysl, zda by ji nevyslyšela Matka Boží Svatohostýnská, jež jak známo tvoří divy. Sotva jí tato myšlénka napadla ihned s plnou důvěrou, jaké pravá žena křesťanská je schopna, vezme své dítě a v peřince je nese na posvátnou horu. Zde před trůnem Matičky Boží dlouho a vroucně se modlila. »Ty mne, Matičko, musíš vyslyšeti, tak mluvila její ústa a její srdce k Matce Boží.« Ejhle takovou cestu jsem k Tobě podnikla! Tys už tu vyslyšela tolik prosebníků a mne bys měla oslyšeti? Poslyš, co praví už o Tobě sv. Bernard: »Rozpomeň se o milostivá P. Maria, že nebylo slýcháno od věků, abys byla někoho opustila, jenž se k tobě utíkal a Tebe o pomoc vzýval.« Vyslyš mne a uzdrav mi moji dceru! Takovými a podobnými prosbami útočila na útrpné Srdce Mateřské nejsv. Rodičky.

A jako kdysi Anna, manželka Zachariášova, vstala od modlitby potěšena a vyslyšena, tak i tato matka zde. Dítě pojednou stává se v peřince nepokojné a nemůže ji na sobě snésti; matka spěchá ven, dítě peřinku nejprve uvolňuje a co vidí? Dítě se vzchopí, usedá, peřinku na sobě nechce: zkrátka matka pozoruje, že dítě ozdravělo.

Se srdcem vděčným spěchá ještě jednou do svatyně, aby po příkladu uzdraveného Samaritána Matce Boží se poděkovala. Slzy radosti kanuly jí po jejích lících. Konečně vstala a s dítětem již bez peřinky, spěchá do svého domova do V u Slezska.

Doma dítě počalo choditi a dorostší chválo a chvála nyní jako dívka téměř každý rok na Sv. Hostýn, aby se nejbl. Rodičce vítězné za zdraví a život poděkovala.

Tot příběh, jež matka sama věrohodnému knězi vykládala, dala do »Knihy vyslyšení« zapsati a na důkaz pravdy svým vlastnoručním podpisem stvrdila.

Z toho vidno, že Máti Božia skutečně na této sv. hoře divy tvořila a tvoří a že je dobře k ní se s důvěrou a láskou utíkat.

Na srázné cestě.

Líči B. V.

V městě N žil dělník blízkého cukrovaru Bohdan Rozšafný. Tento náležel k nejspřádanějším lidem svého druhu. Domácí pán nikdy si naň nemohl stěžovati. Bohdan platil pravidelně a řádně svou činži, žil se svou mladou ženou ve skromných sice poměrech, ale nikoli v nouzi a bídě. Právě vystačil.

V jeho obydlí překvapila každého čistota a pořádek. Pozůstávalo ze světnice, komůrky a nepatrné kuchyňky. V této byl umístěn malý sporák, čistě vycíděné kuchyňské náčiní, jež bylo rozvěšeno po stěně, a nade dveřmi nalézal se obraz Rodičky Boží Svatohostýnské, před nímž hořivala každou sobotu olejová lampička. Zařízení světnice bylo jednoduché: stůl, skříň a několik židlí. Postele byly přikryty čistou, růžově vyšívanou pokrývkou. Na předu ve světnici visel kříž se zrcadlem a několika obrazy a po straně hodiny. V komůrce stála skříň a kolébka, jež dříve sloužila synáčkovi Rozšafného, malému Jaroslávovi za lůžko. Jaroslávovi byla čtyry léta, byl přibledlý a poněkud sláb; ale jinak byl to hezký a čiperný hošík.

Kdykoli se vrátil Rozšafný z továrny, brával malého Jaroslávka na klín a s ním se bavil, co zatím Anežka, jeho manželka, chystala jídlo. Toto bylo prostě, ale chutně, jak to ruka obratné hospodyňky jen dovede, upravené. K tomu bývalo obyčejně trochu piva a někdy si pak Rozšafný i „zabafčil“. Žili skromě, ale spokojeně. Rozšafný miloval svou mírnou a dobrou ženušku a tato se vynasnažovala svému muži život co nejvíce zpříjemniti. Při tom všem ještě nějaký ten halér uspořila, tak že měla i několik korun uložených ve spořitelně. Nebylo toho mnoho, než časem mohla z toho povstati hezká sumička. Rozšafný nazýval ji proto žertem „lakomcem a lichvářem“, načež Anežka s úsměvem říkala: „Však počkej, až Jaroslávek doroste, budeš lichváře chváliti.“

Rozšafný pracoval, jak už bylo na začátku podotknuto, v cukrovaru. Majitel tohoto cukrovaru byl vážený a svědomitý muž, více otcovský přítel svých dělníků nežli přísný velitel; staral se o své podřízené v každém ohledu a hleděl, aby jim nikdy nedal příčinu k nespokojenosti. Co požadoval, bylo spravedливо; pracovitost a píli, poctivost a slušné chování. Za to poskytoval jim v mimořádných případech nemoci anebo okamžité, nezaviněné nouzi mimořádné pomoci. Proto byl též oblíben, alespoň u velké většiny svých dělníků. Neboť i mezi jeho dělným lidem byli mnozí, chtějící částečně oprávněného, dělníkům příznivého proudu časového pro své osobní cíle využít. Těmto lidem se nejedná o poctivý výdělek ani ne o vyplnění převzatých povinností, nýbrž o působení nesnází chleboďárcům, o rozeštvání dělníků a konečně o převrat veřejného pořádku.

Těmto zavržitelným snahám slouží ovšem jenom jako nástroje vrchních socialistických agitatorů a při vzniklých nepokojích jako oběti. To však nechťejí nahlédnouti ať již pro zmatenost pojmů anebo ze zlé vůle a lenosti. Tito rušitelé pokoje neměli doposud v továrně mezi svými kamarády mnoho příznivců.

Rozšafný zdál se proto nejméně způsobilým; také se vystříhal styku s křiklouny a navštěvoval vůbec jen zřídka ony hostince, kde dělníci ve větším počtu se scházivali; nebyl též přítelem veřejných schůzí. Kdyby to bylo bývalo možné, byl by býval velice rád odepřel příspěvek pro tak zvané vůdce a zástupce dělnictva; to by však bylo jeho postavení otrásl, neboť tak přísná je u dělníků organisace. Činil tedy co musel, staral se však málo o věci, jež mysle lidské rozčilovaly.

(Pokračování.)

O včelaření lidovém.

Píše Václav Záhorský.

Procházíme-li dnes naše moravské vesnice a města venkovská všude zříme velký úbytek jindy tak krásných košatě rozložených stromů, slovanských — líp.

Stromy tyto nejen že sloužily ku okrase a zastínění silnic, kde upoceným a zaprášeným chodcům působily libý chlad, nýbrž byly zároveň ozdobou každé vsí, každého náměstí a značnou ochranou doškových vesnických chaloupek oproti ohni a jiným živlům škodlivým.

Ve stíně těchto líp často a rádi sedávali naši milí předkové, ve stínu jejich jsouce ještě pohany přinášivaly žertvy (oběti) bohům svým. A již jako křesťané se zálibou sázeli je vůkol chrámů, okolo křížů posvátných soch a obrazů, u nichž své modlitby neb pobožnosti konali.

Než stromy tyto měly ještě jednu a to závažnou důležitost. — Lípy poskytovaly včelám, jichž chovem se naši předkové tak rádi zabývali, v dobách květeny velmi vydatnou pastvu.

Však přešla doba, počaly mizeti lesy, lesíky i pastviny — a tu důsledně počaly mizeti jindy tak oblíbené včelky a pustnouti včelíny.

Zánik líp, zánik včel a včelínů znamenal skutečně značný kus našeho odnárodnění a značný kus našeho národohospodářského úpadku.

To dobře postřehli v minulém století různí naši na slovo vzati mužové a proto vši silou se snažili vyburcovati a zase k novému rozkvětu přivést jindy tak ušlechtilé a v příznivých okolnostech i výnosné včelaření, které ve velkém počítajíc přinášelo našemu národu, jak v mravním tak v národohospodářském ohledu značný užitek.

Že námaha těchto mužů šlechtných nebyla marnou, dosvědčují dnes různé, na mnohých místech řádně řízené včelíny, to dosvědčuje dobrý na výši doby stojící včelařský časopis odborný, mnohé okresní nebo krajské spolky včelařské s hlavním ústředním spolkem v Brně.

Řádný včelín byl po století příznačným zjevem dědin slovanských; proč bychom se tedy nepřičinili, aby opět zvyk ten obživnul a zachován byl časům budoucím.

Klademe-li otázku, je-li chov včel i mimo to, že shromažďují sladkou léčivou šťávu z vonných bylin a stromů, důležitým — musíme odpovéděti, že jest a sice důležitým velmi.

Vaše rostlinstvo všemohoucím Stvořitelem tak bylo vytvořeno, že by z velké části musilo vyhynouti, kdyby jej včela neb jiný hmyz přenášením pelu z rostliny na rostlinu nezürodnili. — Jest sice pravda, že toto srovnávání rostlin děje se také větrem, vodou a částečně i ptactvem, avšak nejvíce tak činí včely. (Pokračování.)

Řemeslnické kapitoly.

Co nám chybí.

Píše Václav Záhorský.

Zavedením živnostenské svobody byly živnosti řemeslné vrženy v úplně jiný poměr než-li byl ten, který zavládl za doby starých cechovních zřízení.

Řemeslník, který dříve nemusel se obávat, že bude míti nedostatek práce a který z větší části postrádal vzdělání obchodního, jen stěží vpravil se do poměrů zcela nových, po celá dřívější století neobvyklých.

A skutečně s politováním konstatovati dlužno, že jindy zámožný stav řemeslnický ustupuje vždy do pozadí továrníkům a konfekcionářům, kteří na úkor tohoto stavu hromadí své miliony.

Tím pak se stává, že kapitál do zvrtné výše hromadí se v rukách jednotlivců a široké masy lidové chudnou vždy víc a více.

Jelikož ale kapitalisté hned se přičinili, aby z nabyté živnostenské svobody co nejvíce pro sebe těžili, jest povinnosti maloživnostníků řemeslníků, aby i oni se daným poměrům přispůsobili a své živnosti dle nynějších poměrů si prakticky zařídili a racionálně vedli.

Dnes nesmí řemeslnictvo lpěti na starých zděděných zvycích a obyčejích svých předků, nýbrž musí bez průtahů chopiti se prostředků, jimiž by své živnosti povzneslo na výši doby a udrželo a dle ducha té doby po obchodnicku vedlo.

Nářky na zlé časy nic řemeslnictvu nespomohou; jedině klidná, promyšlená a vytrvalá práce v oboru sebevzdělání z toho pryšticí se dovednost a neúporná píle ve vlastní dílně a — stavovská organizace povedou k cíli.

Dále jest potřeba, abychom byli více než dosud přičinnějšími, nejvýš šetrnými a poctivými. Abych však o těch zde uvedených stěžejních bodech pokroku na poli řemesel promluvil, bude třeba více kapitol; a žádám P. T. čtenáře z řad řemeslnických aby nepřestávali při pouhém čtení, nýbrž aby dobře míněné rady, kde se dá, ihned v praxi používali.

Musíme se přiznati, že není nehybnějšího tělesa jako z větší části naše řemeslnictvo a že mnohé bídy a mnoho nedostatku jsme si vinní sami.

Spoléhání na poslance a vládu a ještě jiné snad činitelé nás nespasí; sami musíme ruku k dílu přiložit, abychom své postavení zlepšili.

Každý jednotlivec musí proniknout bytí vědomím, že bez stálého sebevzdělání a pokroku jakož i bez účinné společné práce — ničeho nesvedeme. Veškerá řevnivost musí stranou, řemeslnictvo musí tvořiti pevný, organizovaný celek, jako to z velké části provedlo daleko hybnější dělnictvo.

Povolané kruhy právem vedou stížnost na naši netečnost*, jakou jevíme pro veřejný život a své zájmy zvlášť.

Mně se ale zdá, že kdyby řemeslnictvo bylo vyspělejší co do pokroku naší doby, kdyby bylo vycvičenější v nutnějších podstatných bodech, na nichž vedení řemeslné živnosti spočívá, že by rozhodně musilo přijíti k náhledu, že organizace jeho jest v nynějším stavu věcí nezbytnou nutností a samo by ji účinně provádělo. Nemyslím sice, že by nebylo dosti pokročilých živnostníků, kteří skutečně na výši doby stojí, ale k celku jest poměr ten přece nepatrný.

Před třemi lety zařídilo technologické museum ve Vídni účetnický kurs; při této příležitosti vyzvalo pp. mistry, aby se do kursu přihlásili. Aby mohlo zjištěno býti, na jakém stupni znalosti počtářství účastníci stojí, rozdáno úlohy, dle jejichž výsledku mělo se pokračovati. Výsledek byl, že v obyčejném sčítání, odčítání, násobení a dělení dobře obstálo 40—50 proc.; ve zlomkovém 10 proc.; při výpočtu dělnické mzdy, nájemného, procentní slevy 5 proc. Tak dopadla zkouška v sídelním městě, kde přece se má za to, že jest řemeslnictvo velmi pokročilé.

Jak by to asi vypadlo v různých našich městech venkovských a vesnicích?

To jest ale jen obraz naší nevyspělosti, co se týká účetnictví; nevím však jak by dopadly neméně důležité body jiné?

Řemeslníku dnes dle daných poměrů nestačí, aby byl pouze dobrým řemeslníkem, on musí býti rozhodně i dobrým obchodníkem. Neboť musí z velké části konkurovati s vyškolenými obchodníky anebo s takovými obchodní styky navázati; proto nutno mu, dobrou (znalost) rutinu si osvojiti. Bez ní podlehne za krátkou dobu, neboť byť i v menším rozsahu obchod vedl, obchodních pravidel dbáti musí, aby obchod v čilém chodu udržel nebo zlepšil. Kardinální chybou nás řemeslníků však je, že se staráme o vše možné, abychom ve světě obstáli, jen o svou živnost o své hospodářství ne! (Pokrač.)

*) Řemeslnicko-Živnost. Listy ze dne 19. prosince 1903 »Organisace živnostenská v theorii a praxi.« — Jahodovy Besedy.

Různé zprávy ze Sv. Hostýna.

Prosíme, aby redakci jména zemřelých údů Matice vždy láskavě se zaslala.

Nový hostinský na Sv. Hostýně. Výborovou schůzí »Matice Svatohostýnské« vyvolen z 18 žadatelů za hostinského pro Sv. Hostýn p. Frant. Dostal. Je rodem z Beňova a majitelem nádražního buffetu a hostince v Kunovicích u Uh. Hradiště.

Dr. A. Cyrill Stojan monsignorem. Že jednatel »Matice Svatohostýnské« učiněn monsignorem, je jenom uznání jeho horlivé a neúporné činnosti v každém ohledu. Přejeme mu, aby jako doposud ještě hodně dlouho působil ke cti a slávě Boží a ku blahu vlasti.

Prelát J. Weinlich světícím biskupem. Sotva že členové »Matice« s povděkem přijali zprávu, že jich jednatel Dr. C. Stojan, říšíský a zemský poslanec jmenován Msgnrem, už je překvapila zpráva jiná, že vdp. gen. vikář J. Weinlich předseda Matice a veliký dobrodinec Sv. Hostýna jmenován světícím biskupem. Veřejnosti české snad není známo, že tento skromný muž Matici — tomuto národnímu podniku půjčil 40.000 korun bez úroků. Mnogaja ljeta!

† **Rušňák Frant.** Dne 30. února t. r. byl doprovoden nejdůst. prelátem ryt. Max. Mayerem a velkým počtem duchovních ku věčnému odpočinku veledp. Frant. Rusňák, místoděkan a farář v Pitíně. Zesnulý byl velikým ctitelem Rodičky Boží na sv. Hostýně a dobrodincem Sv. Hostýna. Zanechal značný obnos na kapli kláš. cesty.

Jak bude jednou Hostýn vypadati? Na chodbě v domě »strážců Sv. Hostýna« OO. Tov. Jež. nalézá se plán vypracovaný D. Jurkovičem, jak má asi jednou Sv. Hostýn vyhlížeti. Plán byl schválen Maticí Svatohostýnskou a stavba nových kaplí je počátkem provádění onoho plánu, jenž nejenom skýtá mnoho pro pobožnost, ale hledí, aby Sv. Hostýn též v uměleckém ohledu vynikal. Pro nové tři kaple dohotoví letos P. Škarda v Brně tolikéž obrazů na skle dle nákresu od Úprky. V provádění plánu bude se jak prostředky stačí, pak pokračovati.

Svátek sv. Josefa. Na sta poutníků přibyl tohoto dne na Sv. Hostýn. Účast u sv. svátosti byla veliká. Zpovědi bylo více set.

Drobnosti ze Sv. Hostýna. Jaká byla letos na Hostýně zima? Největší mráz byl 2. ledna. Bylo 23·1° pod nulou. Sněhu bylo až na 1 m. Prostřední nejvyšší výška byla 20. února a obnášela 57 cm.

Z církve a světa.

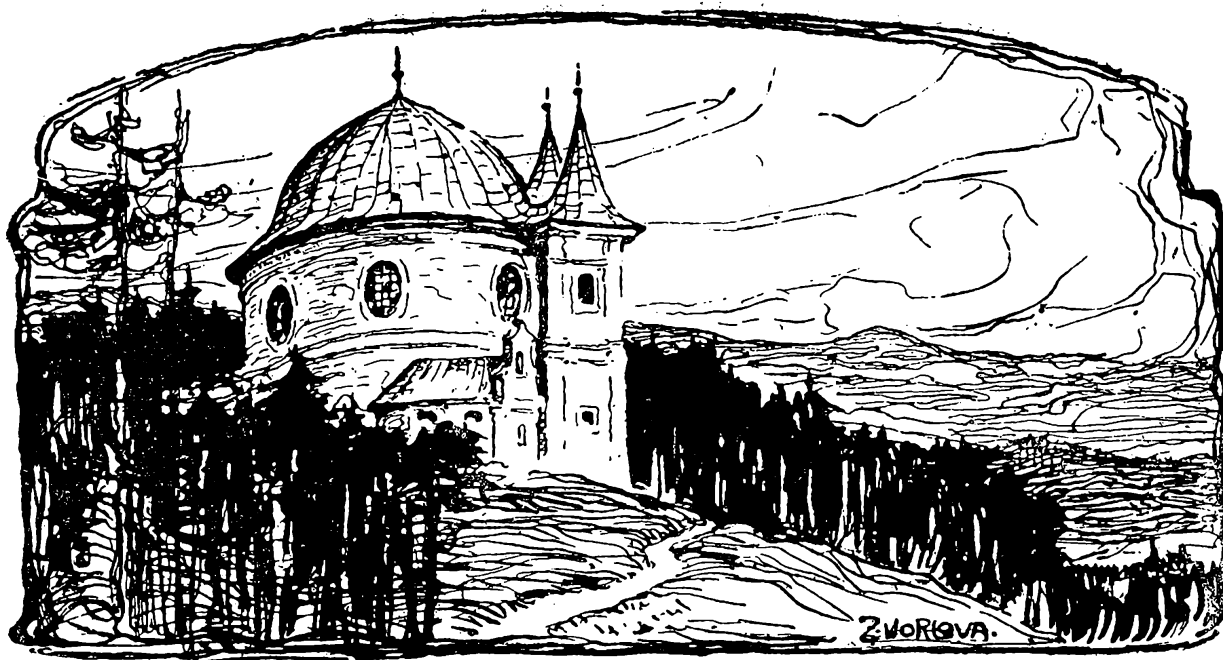
Matce Boží Almanach. Literární jednota bohoslovců olomouckých vydala letos na oslavu 50letého jubilea prohlášení dogmatu o neposkvrněném početí Marie Panny krásný almanach. S radostí jej vezme každý do ruky a

čte, co tam budoucí kněží snesli ku cti a slávě nebeské královny. Podotknouti sluší, že nezapomenuli na Marii Pannu Svatohostýnskou. Přinesli obraz, kopii to obrazu umělce Schwaigra.

† **Felix Jenewein.** Katolické umění v našem národě utrpělo ztrátu nadaným a plodným malířem Felixem Jeneweinem. Zemřel 1. led. t. r. 1905. Jeho malby zajímaly každého. Koho by neuchvátila na př. jeho Mater dolorosa. Onen výraz bolesti u přátel Krista Pána především Marie Panny a radosti, výsměchu u nepřátel. Je tu pozorovati u nadaného umělce náboženskou pročitelnost věcí. — Reguiascit in pace!

Spalování mrtvol. V časopisech se neustále rozebírá otázka o spalování mrtvol. Co je nám o tom souditi? Dobrému a horlivému katolíku zůstane pohřbívání do země, pokud to bude možno, vždy svatým a žádoucím. Jestli to starý, křesťanský zvyk. Kdežto Římané pohánští mrtvolu spalovali, ukládali je dřevní křesťané k věčnému odpočinku v podzemních temných chodbách neboli katakombách. A zde na jejich hrobech přinášeli P. Bohu oběť čistou. Odtud je zvykem, že v oltářích musí býti umístěny ostatky svatých. Nekřesťanu — ač ne každému na př. židé se proti tomu ohradili, a nevěrci vlastně je a má býti samo o sobě lhostejným, co se s ním po smrti stane. Už jistý pohan pravil, že mu na tom nesejde, kde a jak setlí. Proto je to vlastně divné, že se právě tyto kruhy o spalování tolik zasazují. Ci snad tím chtějí poškodit katolickou víru? — Jest-li ji jiným způsobem nezvrátí, tímto jistě ne. Divno je, že i chudší třída se chce nadchnouti pro spalování mrtvol. Zajisté pochází to odtud, že nevědí, co takové spalení stojí. Podle »Ottova Slovníku Naučného« jsou poplatky za spalení mrtvol v krematoriích německých: Gotha 78 marek; Heidelberg 71·5 marek bez použití umrlčí komory, 86·5 marek s použitím téže; Hamburk 140 marek; Jena 108 marek v I. třídě, 95·5 marek ve II. tř., 85 marek ve III. tř.; Offenbach 74·5 marek v I. tř., 58·5 marek ve II. tř., 48·3 marek ve III. tř.; Mauhedu 76 marek bez použití umrlčí komory, 90 marek s použitím umrlčí komory, děti do 6 let 12 marek, přes 6 let 30 marek. Eisenach 76 marek; Mohuč 100 marek. Co by tomu říkali chudí, kdyby musili tolik platiti. Ovšem jako k útěše praví »Naučný Slovník«, že prý v Paříži stojí spalení toliko 2·87 Kor.; než neuvádí co tam stojí jednoduché pohřbení do země. Dovoz atd. je v obou případech stejný. Podle jiných zpravodajů však přijde nejchudší kremační pohřeb v Paříži na 50 korun.

Francie. V této jinak tak krásné a dříve náboženské zemi se pracuje ve smyslu Combesa proticírkevně dále. Kam dospějí konečně Francouzové.

OBZORY SVATOHOSTÝNSKÉ

Roč. I. 1905. Čís. 2.

Na Sv. Hostýně dne 1. května.

- - - MĚSÍČNÍK LIDOVÝ - - -

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zaslány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

Tak jeden obraz byl zde již před Tatary. O druhém děje se zmínka po Tarech, jenž byl spálen od V. Bitovského, pána na Bystřici r. 1620. Třetí byl zhotoven za Jana Rotala asi snad kolem nebo po r. 1658. a po odsvěcení nynějšího velechrámu r. 1787. odnesen do farního kostela bystřického, kde se doposud nalézá. Čtvrtý, t. j. socha, která je umístěna ve velechrámu Svátého Hostýnském nad hlavním oltářem, pochází z r. 1845. a stojí v něm již 60 let, kdežto bystřický, jenom 39 roků tam stál.

A hle, divy (mluvíme-li o divech, nemíníme tím nic jiného než vyslyšení modliteb ctitelů) se tu konají stále a Maria Panna slyší prosby a volání svých dítek nyní právě tak jako dříve. — Zajisté krásná a poučná to pravda pro nás katolíky, jak se naše prosby k Matce nebeské mají odnášeti a vhodná pro kolem bydlící protestanty, aby nemohli říci, jak rádi katolíkům vytýkají, že »se klaníme obrazu neboli modle.« — Dávna je tedy marianská úcta na Sv. Hostýně. A i kdyby pěvec v Rukopise královodvorském nám o tom nedával tak zřejmé svědectví, byl by zde Balbín, jenž v »dějinách sv. Hory« o tom činí zmínku, Kruger šíře se o věci ve »Svatých popelech« a Schmidl, jenž se o tomtéž ve svých »dějinách české provincie Tov. Ježíšova« rozhovořuje. Všichni tito mluví o úctě marianské na Sv. Hostýně jako úctě sahající do nepamětných dob. — Tato pak v srdcích Moravanů zakořeněná úcta a důvěra k Marii Panně

na Sv. Hostýně táhla sem vedle spůsobivosti místa k obraně zástupy našich praotců, když hrůzy tatarské r. 1241. od východu na ně se valily. Proto s ochotou uposlechl hlasu Vneslavova, jak se nám líčí v básni »Jaroslav:

Vzhůru bratří! vzhůru! volá Vneslav,
udeří svým mečem na štít stříbrn
i korouhví výš nad hlavou točí.
Vše se vzmuží
srazíce se v jednu sílu silnou
a vyrazí jak oheň ze země
tamo k chlumku

2. Tataři, překonavše Rusy a Poláky, táhnou na Moravu.

Zvěstuji vám pověst veleslavnou
o velikých pŕtkách, lŕtých bojech;
nastojte i ves svŕj um sbírejte,
nastojte, i nadivno vám sluchu!

Mongolové — obyčejně zvaní Tataři —, hrající v dějinách Hostýna velkou roli, byli původně nepatrným asijským národem jihovýchodně od jezera Bajkalského, známého z války japonsko-ruské. Byli postavy prostřední, měli splesklý nos a oči šikmé. Oděv mužů a žen byl stejný až na přikrytí hlavy. Jich potrava bylo koňské maso, ano i pečené maso člověčí. Zaměstnáním mužů byla vojna. Zbraň jejich záležela v přílbici, krunýři, štítu, luku a šípech. Byli národem divokým, bezbožným, loupeživým a ukrutným. Klaněli se ohni a slunci, bojíce se blesku a hromu. Na konci 12. století povstal mezi nimi muž nadobyčejný, jménem Temudžin, jenž jsa v čele svého národa pozvědnu válku proti různým sousedním kmenům a za krátko okolo r. 1205. podrobil si jich sto. Na to přijal jméno Čengischána a obrátil se proti Číně. Tehdáž panující císař Konghei z rodu Altanchánů vzdal se mu na milost a nemilost a Temudžin ho přinutil, aby se zřekl trůnu. Než ještě neustál. — Ježto mu jistý Chodža (prorok) předpověděl, že mu Velký Bůh dal celý svět, chtěl také vládcem celého světa se státi. I podmanil sobě zelně Alaeddina Mohameda, šaha chwarezemského, nejmocnějšího knížete ve střední a západní Asii, a ztroskotal říši perskou. Tisícové a tisícové vykrváceli pod vražednou zbraní lŕtých Mongolů, tak že z lebek a kostí padlých byly staveny ohromné mohyly chánům mongolským. Když prý se Čengischán k některému městu přiblížil, vydal k obyvatelstvu toto provolání: »Vŕdcové, velmoži a muži, budiž vám známo že mi Bůh dal vládu nad celým světem. Kdo se podrobí, bude ušetřen; ale běda tomu, kdo by se protivil. Bude zahuben i se svou rodinou.« — Upevniv Čengischán moc svou v Číně, Chuarezmu a Persii, obrátil svŕj zřetel na západ a poslal své divoké hŕdy do Ruska. Tyto porazily Rusy 16. července r. 1223. Šest knízat, sedmdesát znamenitých rytířů a nesčíslné množství jiných bylo pobito. Jen kyjevských vojnů padlo na deset tisíc. To byl počátek vlády Mongolů nad Rusy, již zachovali napotom půl třetího sta let. — Na štěstí však nevyužítkovali Mongolové dobytého vítězství, nýbrž vrátili se na rozkaz Čengischána nazpět do Asie. Tento byl totiž nucen válečně zakročiti proti odbojné Číně. Zkrotiv Číňany táhl do Tanguťu ve střední Asii a udusil vzpouru tam vypuklou. Tu však rozstonav se zemřel v 72. roce svého věku r. 1227. — Čengischán zanechal tři syny: Čagataje, Ogotaje a Tuliho kromě pěti dcer. Dle nařízení Čengischanova povýšen byl na stolec chánský s přivolením všech příbuzných třetírozený syn Ogotaj neboli Oktaj. Tento, sotva že nastoupil na trůn, započal ihned válku s Čínou, zmocnil se hlavního města nebeské říše a učinil konec na vždy vládě zlatých císařů čínských r. 1234. Rozšířiv a upevniv v Asii svou moc, odhodlal se r. 1237. k novému tažení na západ.

(Pokračování.)

Podzemní Velehrad.

Píše P. L. Schmidt T. J.

(Pokračování.)

Archeolog na slovo vzatý Dr Jan Nevětil napsal v Časopise Vlasteneckého Spolku Muzejního: »K úsudku tomu oprávnují již dnes dosavadní nálezy Velehradské, že starý Velehradský chrám nade všechny kostely moravské vynikal jak svými rozměry, tak i nádhernou výzdobou. Starý chrám Velehradský byl zajisté stavba, která by dnes byla pýchou Moravy, uměleckým dílem tak velkolepým, že by z dalekých zemí cizích putovali k němu všichni ctitelé umění, aby se jemu obdivovali. Dnes zbyly z toho všeho pouhé sporé trosky, které za krátko opět zakryje matička země«. --- Podotýkám k tomu, co kdysi pravil výtečný náš Brandl: že Vladislav Jindřich založením kláštera Velehradského chtěl oslaviti památku sv. Cyrilla a Methoděje. A věru oslavil. Svatyně zůstala Marianskou, jako byla na Velehradě královském, a již klášterem zachováno

zvučné jméno slavného Velehradu královského. A nám nastal »čas sbírání kamenův« (Kazatel III. 5) z té staré slávy. A budem sbírat dál. Pěkně soustavně. Dokopali jsme se třináctého věku, — kdo ví, čeho se ještě dokopeme. Kdyby tak Pán Bůh chtěl a dal, aby jednou lopata a rýč zazvonily o zlaté století cyrillo-methodejské, — jaký jásot rozléhl by se z Velehradu Moravěnkou! A což teprve, kdyby nám ukázaly a prokopaly cestičku k hrobce — však víte čí! Sv. Methoděje. Panečku, tu cestičku i lopatu i rýč bychom pěkně pozlatili, — nemyslíte? ... »Vůli pevné, tužbě ušlechtilé rádo dává nebe dojít cíle«.

A nyní Vám podám inventář a podrobnější popis nálezů.

1. **Původní průčelí.** — Slyšme odborníka: »4·10 m před nynějším průčelím, 0·65 m hluboko pod nynější úrovní půdy objeveny základy starého průčelí kostela v celé šířce tohoto průčelí neporušené — nález to nad míru zajímavý a důležitý. — Když jsem spatřil tyto zbytky původní stavby, byla prvním mým pocitem vděčnost k stavitelům kostela nynějšího za to, že nám a budoucímu pokolení zachovali v matce zemi tento důležitý dokument, že ho ze země nevyzvedli a za materiál pro novou stavbu nepoužili. Tím aspoň částečně napravili chybu, nikoli speciálně svou, ale obecnou vadu své doby, která nemající porozumění pro staré formy umělecké, libovala si toliko a výhradně ve formách tehdy moderních. Tak se mění časy. Dnes s pietou, se zbožnou úctou vyhrabáváme namáhavě a opatrně každý přitesaný kámen z doby románské, jejíž stavitelé doby renesanční a barokové buď nechali v zemi pohozený nebo jehož za obyčejný materiál stavební použili. Dnes ovšem hledíme na každý ten svět uměleckých forem jinýma očima než přede dvěma stoletími. Pozorujte tyto

skrovné zůstatky dávné tvorby umělecké, doplňujeme si v mysli celou stavbu a soudíme z těch zbytků, jak krásné to bylo nade vší pochybnost dílo, které bohužel jest navždy ztraceno.« Pan professor, jenž tyto řádky psal, namáčel péro — v srdci přetékajícím ... Je to hezké. A teď otevřete oči! Co vidíte? Základy a zbytky starého průčelí leží čtyři metry před nynější frontou. Co z toho plyne? Dovtípíte se snadno: že loď starého románského chrámu byla delší než loď nynějšího kostela. Badatel velehradský, assessor a děkan Vychodil dobře to tušil. Našel v rukopisech cisterciáka Hiršmencla litanie ke všem patronům chrámu Velehradského, k nimž náleží také sv. Mikuláš a sv. Augustin.

(Pokračování.)

V stínu Hostýna.

1. Tam kde z temných hor
strmí nad obzor
Hostýn Svatý a kde šeptá bor
kouzlo svojích dum
modrým nebesům,
na nichž mráček bílých pluje tłum —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
2. Tam, kde Moravan
krvácel kdys z ran
a kde na vždy měl být pochován,
tam, kde blesků žár
vrahům věstil zmar
a práh vlasti zbavil od Tatar —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
3. Kde proud šumící,
rány hojící,
úsměv budí bledém na líci,
milosti kde květ
předků zbožný ret
pro slovanský vyprosil si svět —
v stínu Hostýna
je má otčina,
radost má a touha jediná.
4. Tam, kde věží dvou
s kříže ozdobou
vrch se týčí svojí velebou,
tam, kde zvonů hlas
zdraví každý čas
sladkým »Ave« nebes Panny jas —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
5. Tam, kde Boží stan
předky zbudován,
aby chránil vlasti drahý lán,
kde se kalný zrak,
na němž bolů znak,
učí k Bohu vznášet — do oblak —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
6. Tam, kde štěstí zář
jasem zlíbá tvář,
když své boly kladem na oltář
Matce Marii,
čisté lilii,
u níž byly v květ se rozvíjí —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
7. Tam, kde vlasti vděk
zřím až do dálek
vinout se a zářit stříbrem řek,
kde se vesnice
k městům tulíce,
jak hvězd jasných svítí tisíce —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
8. Tam, kde zbožný lid
jde se pomodlit
za vlast drahou a své duše klid,
tam kde Boží mír
tiší světa vír
a zář štěstí dýchá u vesmír —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
9. Odkud Velehrad
vidím v duchu plát,
nad nímž Buchlova se temní hrad,
sen kde dřímá kmet
přes tisíc už let,
Methoděj, náš slávský, svatý děd —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.
10. Kde i nebes říš
je mé duši blíž,
a kde rozplyne se každá tíž,
na tom temeni
šťěstí pramení,
jež mi zemi na ráj promění —
v stínu Hostýna
má je otčina,
radost má a touha jediná.

Stupavský.

O včelaření lidovém.

Píše Václav Záhorský.

(Dokončení.)

Včela dobývá žlutého prášku pelu a sladké šťávy nektaru, obalí své tělíčko celé pelem a přenáší jej z rostliny na rostlinu zúrodnující tak statisíce, ba miliony rostlin.

Jediná včelka za den navštíví tisíce květů a tím tisíce květných kalíšků zúrodní; kolik pak milionů květů navštíví a případně zúrodní za celé léto roj, jenž čítá 20-30.000 pracovnic? . . . Za úvahu však stojí, jak obrovskou práci a jaký užitek vykoná v přírodě včelstvo desatero!

Než to práce a užitek v přírodě vůbec; — podívejme se však, co včela působí doma. Pokud včelaře, který má včely rád, znám, mohu říci, že jsou to lidé skromní, dobrosrdeční, pilní, hospodářští.

Člověk, jenž pozoruje a zachází se včelou, mimoděk navyká pořádku, pilnosti, čistotě, skromnosti, šetrnosti.

Na důkaz toho službě příklad, který se ve východních Čechách v J. přihodil. Tamní farář H. pozoroval s bolestí, jak místní učitel, kdykoli se po vyučování vracel domů ku své manželce po celý čas prázdný s ní míval nesnesitelné hádky a křiky. Manželka nejednou si na to stěžovala u p. faráře, prosíc o pomoc. Tento jsa velmi moudrý a znaje z vlastní zkušenosti užitek včelaření, pozval si p. učitele do svého včelína, aby se podíval na jeho včely. Přišel několikrát a brzo si tak oblíbil včelaření, že sám si opatřil úly a včely. Počal pilně se zabývat včelařením a bylo po domácích hádkách, na které již neměl pokdy.

Navštivte řádného včelaře letní doby, kdy chcete, nenajdete jej mimo práce z povolání nikde jinde než — ve včelíně.

Jeho radost je včelín, jeho potěšení a zábava jeho včelky. — Nerad má věci zbytečné, nevyhazuje peníze za věci nepotřebné. Včely pak v příznivém roce odmění jeho námahu plnými hrnci medu.

Před nedávnem usnesli se starostové okresu Přerovského, že nebudou často mládeži povolovati muziky. Chvály hodná, pěkná to věc! . . . Bylo by však dobře, kdyby se a to zvláště venkovské mládeži místo muzik opatřila nějaká zábava jiná! —

Myslím, že by mimo jiné velmi dobré bylo, kdyby mladý lid místo muziky atd. veden byl účelně k jednoduchému pěstování na př. včel, že by to byl skutek nad jiné záslužnější! . . . Nechte si mladíka zhotovit aneb koupit laciný úl, objednejte mu včely, poskytněte mu příležitost theorický i praktický včelařství poznat a seznáte, že škodlivých zábav sám zanechá. Dle mého náhledu měl by u každé obecné školy státi dobře zřízený včelín!

Venkovský mladík po své práci hledá zábavu; a je-li jen trochu nadaný trápí jej dlouhá chvíle a proto myslím, že by v prázdném čase pro něj bylo na př. včelaření — (ovšem jiné zaměstnání se nevylučuje) zaměstnáním velmi vhodným.

Hlavní věci ovšem musilo by býti 1.) aby se včelaření stalo lehce přístupným t. j. aby mohly úly pořizeny býti s malým nákladem; 2.) aby nezabraly mnoho času při ošetřování a konečně 3.) aby v nich včelstvo prospívalo a dalo při příznivém počasí — užitek.

Řemeslnické kapitoly.

Píše Václav Záhorský.

V prvním čísle „Hlasů Svatohostýnských“ pravil jsem, že hlavní chybou nás řemeslníků jest, že se staráme o všecko jiné, jen o své živnosti a své hospodářství nel! Tuto výtku uzná každý nepředpojatý pozorovatel za úplně správnou. — Řemeslnictvo do nedávna ještě nestaralo se o své hmotné postavení, o své důležité hospodářské

otázky. Tuto slabou stránku našeho řemeslnictva a národa vůbec velmi případně charakterisoval p. Šmucler, jednatel vzdělávacího odboru řemeslnicko-živnostenské Besedy v Praze, při schůzi (strany státoprávní v listopadu 1901) v konviktě. Týž pravil: Pro samé zábavy, tábory, tance a muziky nemá náš národ času starati se o své bytí hmotné, ponechávaje vše svým poslancům a vůdcům a proto nemůže se dodělati valného úspěchu. — Hospodářské svépomoci jsme až dosud nechtěli rozumět. My, kdybychom měli i nejlepší ústavu a zákony, neprospěly by nám pranic, kdybychom setrvali v dosavadním stavu a hospodářsky se nepodporovali. Nám k naší kultuře a slavné minulosti schází síla hospodářská, která by nám zjednala náležitý respekt u národů jiných. — My v celém zápase svém nemáme jiné zbraně, než slova, třeba sebe ostřejší a spravedlivější, jež nám však pranic nespomohou, zůstanou-li planou a holou frází a nebudou-li také prakticky prováděna. — Proto má-li býti naše snaha účelnou, zdravou a výslednou, musí směřovati k tomu, abychom měli k dispozici více nežli pouze slova, totiž vliv a moc, a té se domůže jak jednotlivce, tak celý národ silou hospodářskou! Jediné ta dnes vítězí a zjednáva jak jednotlivci, tak celému národu úctu a blahobyť. Nabýti této hospodářské síly musí býti prvním a nejvyšším úsilím každého našeho jednotlivce a celého národa. — Hospodářskou svépomoc pak musíme pokládati za hlavní bod svého hospodářského programu, neboť pomocí její může býti nejen jednotlivce, ale i celý národ náš vymaněn z poroby hospodářské i jiné. Otázka řemeslnická a obchodnická jest důležitou součástí naší otázky národní a hospodářské a musíme tudíž ze všech sil pracovati k tomu, aby tyto stavy byly zachovány při hospodářské síle a neodvislosti. Až potud p. Šmucler. (Věru zlatá slova) — Mně nezbyvá nyní nic jiného, než podati věcné a stručné návrhy či návody, jak této hospodářské síly a neodvislosti jednotlivci nabýti lze a jakým způsobem by sobě každý pokročilý řemeslník počínati měl, aby ku kýžené aspoň poměrně hospodářské síle a neodvislosti dospěti mohl racionelním provozováním své živnosti. — S politováním však podotknouti musím ještě jen toto, že nikterak nemohu pochopiti, že ještě dnes najdou se lidé v národě našem, jak z řad řemeslnictva samého, tak i z tak zvaných stavů vzdělaných, kteří holdují novodobému bezúčelnému utopismu a jistým zásadám strany sociálně demokratické, která má ve svém programu zproletarisování čili zbídačení a zničení stavů středních, t. j. rolnictva a řemeslnictva, doufajíce tímto národu k blahobytu dopomoci. Jak jen takoví před Bohem a svým svědomím zodpoví toto jednání, dle kterého by náš malý, druhdy slavný a zámožný národ, v budoucnosti měl v koncertu národů evropských hráti smutnou úlohu bídného žebráka, chudce, proletáře! . . . Takové nesvědomité jednání odsoudí dle zásluhy teprve historie sama! — Úkolem a cílem každého našeho řemeslníka budiž: státi se poctivou pilnou prací a sebevzděláním řádným a zámožným občanem, který by vždy a všude své vlasti a svému národu mohl prospěti a sloužiti ku cti. (Pokračování.)

Na srážné cestě.

Líči B. V.

(Pokračování.)

Neděli odpoledne konával při pěkném počasí se svou ženou a Jaroslávkem výlety dále za město do Boží přírody, kde se cítil tak šťastným a spokojeným. Trhával květiny a dával je chlapci, aby si s nimi hrál, a našel-li několik jahod, s potěšením si na nich pochutnávali. Anežka mívala s sebou v košíku též něco ku snědku a dostavil-li se hlad, ihned vyňalo se i ovoce, chléb, sýr a láhev vína. Někdy i odebrali se po procházce do nějaké restaurační zahrady na sklenici piva. Než se setmělo, byli už vždy doma; neboť Bohdan měl před sebou celotýdenní práci a Jaroslávek byl po západu slunce ospalý. „Velký a malý muž,“ jak Anežka oba žertovně nazývala, neodešli však dříve spat, dokud se nepomodlili krátkou modlitbičkou. Když usnuli, dokončila Anežka ještě svou domácí práci a klekla k delší modlitbě. Děkovala P. Bohu za své skromné

štěstí a prosila jej, aby jí muže zachoval vždy hodného a malého synáčka zdravého. Na to připojila též modlitbu k Matičce Boží Svatohostýnské a položila kytíčku v lese natrhanou k jejímu obrazu. O svátcích svatodušních neopomenula žádný rok ji na posvátné hoře se svým mužem a dítětem navštívit a o totéž anebo něco podobného ji prositi. Při tom přistoupila s mužem ke sv. zpovědi a sv. přijímání a potom posilnění a potěšení ubírali se ke svému domovu. „Viď, mužíčku, sem budeme choditi každý rok, dokud budeme živi a zdraví,“ hovořila na zpáteční cestě tohoto roku Anežka. Ano, odpověděl manžel, na Sv. Hostýn nikdy nezapomeneme. A kdybychom měli zapomenouti, bylo by to zlým znamením. Neboť doposud stále, co sem chodím, vede se mi dobře a nemohu si stěžovati.“ A měl pravdu, jak to brzo bohužel musil zakusiti.

2.

Tak utekl jeden rok štěstí a spokojenosti pro Anežku. Ale i to nejnepatrnější štěstí na této zemi má vrátké nohy. Mladá paní zpozorovala s rostoucí starostí jakousi byt' nejprve jen malou změnu u svého muže. Domnívala se však, že mu není volno. Nebyl už tak veselý jako dříve, doma ho to nezdálo se tak těšiti jako před tím, s Jaroslávkem bavil se řídčeji, pouf' obvyklou na Sv. Hostýn konal už s patrnou nechtutí a často hleděl zamyšleně před sebe. Byl-li otázan, co mu schází vyskočil a s nuceným úsměvem odpověděl: Nic, nic Anežko. Tím se však Anežka nikterak neuklidnila. Její úzkost rostla, čím více u Bohdana zadumčivost se vzrážela. „Co asi má“, tázala se sama sebe v duchu, nenalezla však žádné odpovědi. V sobotu obdržev mzdu konával obyčejně se svou ženou účet a ponechav si asi čtvrtinu příjmu pro spolek, tabák a j. odevzdal ostatní Anežce. Pojednou přišla sobota, Bohdan přinesl jen polovičku mzdy, již, aniž by obyčejný účet učinil, jednoduše své manželce hodil; když pak tato tu stála jako bleskem omráčená, nevědouc, co má na to říci, zabrumlal, nejistým zrakem na ženu pohlednuv: Měl jsem nepředvídané výlohy! — Anežka vzala peníze vrtíc hlavou a uschovala je do truhly. To bylo u Bohdana už velice nápadné. Ještě však více zaráželo, že následující neděli nešel s Jaroslávkem dle dosavadního zvyku do kostela, nýbrž časné z rána odešel sám, aniž by řekl kam. Anežka musela, aby měla mši sv., vzít synáčka s sebou a dvěře zavřít. Klíč odevzdala sousedce Bětce Smutné k uschování, samotářce to a podivince, ač jinak ženě velmi dobrosrdečné. Tato žena jevila k Anežce velkou náklonnost a navštěvovala ji ob čas, při čemž se rozhovořovala tak o svém dřívějším životě, že to Anežce přicházelo jako z pohádky. Sousedka vykládala o krásných zámcích, vilách a zahradách, ve kterých se procházívala; bylať ve službě u vznešené rodiny, což také její chování a výraz v řeči prozrazovaly. Lidé v domě byli toho náhledu, že má nějaké peníze. Zda však se to zakládalo na pravdě, nedalo se určit, anať ze své skromné pensičky dosti chudě žila. — Bezprostředně před obědem přišel Bohdan domů. Byl však tak rozmrzen, že Anežka uznala za vhodnější mlčeti a muže pozorovati. Tento vyjasnil na několik okamžiků svůj obličej, ježto se Jaroslávek, který otce nikdy tak neviděl, dal do pláče. A pohladiv malého, chlácholil jej. Po jídle však se zvédnul, vzal klobouk a pravil k manželce: „Dnes musíte zůstat doma, nemohu s vámi vyjít. S Bohem.“ Když odešel, přišla sousedka Smutná a nabídla se, že zůstane u Jaroslávky, aby Anežka mohla jít na požehnání. Rozšafná přijala nabídku s povděkem. Mělať touhu zůstat chvilku samotna a mohlo-li to býti v kostele, bylo jí tím milejším. Tušila, že bude potřebovati pomoci shůry. Neboť nepochybovala, že jí hrozí těžká zkouška a lékala se myšlenky, že neobstojí. Trpělivá a odevzdaná do vůle Boží byla, také jí nechyběla obětavost, než cítila, že změna v dosavadním životě bude pro ni velice krušnou. Mezi tím, co dlela v kostele modlíc se, obzvláště vzývajíc Matičku Svatohostýnskou, by jí byla nápomocnou, vrátil se muž domů a vida sousedku ve světnici zamračil se a otázel se zhurta: „Kde je má žena?“ — „V kostele, pane Rozšafný.“ „Tak, už zase v kostele?“ Na to šel ke skříni, kde byly uschované peníze a zatřásl jí. Ale skříň se neotevřela, byla zamknuta. I hledal klíče, avšak nadarmo.

(Pokračování).

Zprávy se Sv. Hostýna a posv. Velehradu.

Dary pro Sv. Hostýn. Jistí dobrodincové z Pr . . . darovali pro Sv. Hostýn krásné mešní roucho s obrazem Marie P. Svatohostýnské, vzácné cingulum, alby, rochet, korporalia, antependium atd., začej jim vyslovujeme: »Zaplat Pán Bůh!« — **Hlasy Svatohostýnské.** S více stran nás došly blahopřejné dopisy, jeví účast, radost a spokojenost s naším podnikem. — **Počasi na Sv. Hostýně.** V první polovici dubna klesl teploměr pod nulu a na Sv. Hostýně objevil se zase rubášový povlak — sníh. — **Sakristie vymalována.** Letos v zimě byla vymalována sakristie. Už toho bylo třeba a dá Bůh, že i na druhou dojde brzo řada. Jest pak (p. Ježkem z Bystřice) v sakristii vyobrazen vnitřek a vnějšík nynějšího kostela v době zkázy a zrušení. — Došel nás list, v němž velmi dojemně popsáno, jak podivně P. Maria Hostýnská vyslyšela A. G. z K. Za pravdivost vyslyšení ručí podepsaný vdp. farář D. D. Uveřejníme list příště. — **První velká pouť letní na Sv. Hostýn** bude jako každý rok konána čtvrtou nedělí po Velikonocích, letos dne 21. května. V tento den jakož i po celý oktav mohou poutníci za známých podmínek získati plnomocné odpustky. Všichni milovníci Sv. Hostýna jsou vřele pozváni na tuto pouť, která se koná na památku vítězství, jehož předkové naši na přimluvu Panny Marie Hostýnské dosáhli nad Tatary. — **Po odchodu bývalého hostýnského** pilně se konají potřebné opravy v hotelu našem. Pracují tam zámečník, stolař, zedník a tesař. Přičinlivý a pečlivý hospodář p. J. Scharf nařídil mnohou užitečnou opravu. Pozoruhodná jest na příklad nádržka pod střechou, ve které dešťová voda bude zachycena a do domu vedena, aby se čistota, na jejíž nedostatek často stěžováno, lépe zachovala. — Kostel přes zimu nic neutrpfel ani sněhem, ani větrem; neboť železná okna, v poslední době zasazená, jsou velkou ochranou proti takovým nepohodám časovým; severní věž, jsouc v nebezpečí sesutí byla na podzim naprosto obnovena a novým plechem pokryta. I rozhledna, jež je nejvíce vystavena bouřím, vánicím a větrům, zůstala v dobrém stavu. — Na »Zvěstování P. M.« byl velký shon poutníků; zpovídalo se až do 1. hod. po poledni. Na posvátném Velehradě bylo jubileum 25letého vydání pap. listu »Grande Munus« (viz o tom krásné a poučné články vdp. děk. J. Vychodila v »Hlasu«) oslaveno 14. února, na den úmrtí nezapomenutelného Otce a apoštola našeho sv. Cyrilla. Ráno o 7. hod. byla zpívána mše sv. s assistenci u oltáře sv. Cyrilla, při kteréž něžné slavičí hlásky dětské zapěly dojemnou píseň »Přistup Moravénko.« Pak vystavena byla přes celý den Nejsv. Svátost na hlavním oltáři. Zbožný lid navštěvoval po celý den Ježíše Krista svátostního a konal svou pobožnost. O 4. hodině odpoled. bylo kázání, jehož předmětem byla

slavnost sama, pak následovalo slavné sv. požehnání a zasvěcení se Ježíši Kristu svátostnímu, jemuž sv. Cyrill a sv. Methoděj po celý čas života svého věrně sloužili.

Z církve a světa.

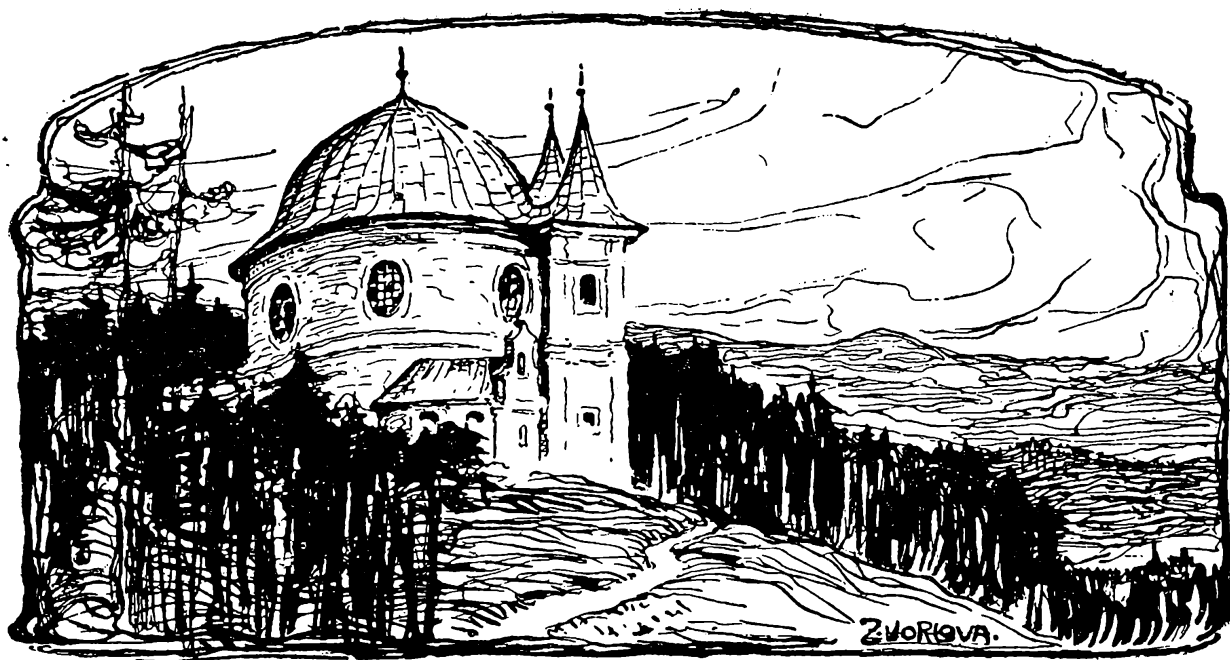
Nádražní missie. Ve velkoměstech bydlí nejrozličnější lidé, velice dobří, ale také velice špatní. Poněvadž pak nezkušené, hodné dívky z venkova ubírajíce se čí města za zaměstnáním, upadly často do rukou špatných lidí a zahynuly jak na těle, tak na duchu, utvořila se zvláštní družstva, aby se takovýchto dívek ujala a je před těmito často netvory chránila. Dívky přišly jim obyčejně do tenat při vstupu do města, ano už při výstupu z vlaku. Neznajíce nikoho a nic ve městě, svěřily se každému, kdo jim vešel vstříc, ovšem často ku své zkáze! — Proto utvořil se spolek, aby aby se takovým dívkám skytla pomoc, útulek a rada. Členové spolku anebo členky, mají jako odznak: stužku žlutobílou s medailkou Marie Panny a nalezají se při příjezdu vlaku na nádraží. Odtud jméno »nádražní missie«. Nádražní missie už jsou zavedeny ve Vídni a jak se proslýchá, také v Praze a Terstu. Která tedy dívka z venkova jde do Vídně anebo do Prahy a nevyzná se tam, ať při výstupu z vlaku hledá pomoc u takovéto dámy se zmíněným odznakem. — Sídlo spolku ve Vídni jest: Videň I. Himmelfortgasse Nro. 19

Umělec Fr. Bilek. Souborné vydání jeho prací obstarává Jakub Deml, kaplan v Babicích u Mor. Budějovic.

Vzorní katoličtí universitní studenti. Universita pešťská, je dle svého původu katolická. Až do nedávna se tak jevila alespoň tím, že při slavných příležitostech promocií atd. bývalo používáno kříže. Než to se nelíbilo semitské a liberální části university a kříž z budovy universitní odstranila. I podali katoličtí posluchači r. 1901 proti tomu protest a letos jej obnovili, žádajíce aby kříž v universitě zase byl umístěn. Hodní to studenti, ale jejich volání bude asi marné.

Listárna.

J. L. v M. Stalo se dle přání. — **D. v B.** těšíme se na čl., ale musí býti lidovým dle programu našeho listu. — **J. N. ve V.** Díky za příznivý projev Váš. Zpívejte nám často. Přejeme si též jako Vy, aby obrazy a sošky P. M. H. byly četnější v našich příbytcích pročež jsme si již vymyslely vhodný prostředek, jímž to přání bude uskutečněno. — **A. G. v K.** Jistě povzbudí Váš případ. také jiné, k větší důvěře k M. B. Host. — **O. ve V. S.** Díky za Vaši přízeň. — **J. v B.** Chcete napřed věděti, co se lidem ročně může podávati za 35 kr.? Čtete 1. a 2. číslo. V tom smyslu a směru chceme celý rok pro lid náš psáti. — **J. K. v R.** Omylem došla dvě čísla. — **R. na Ž.** Díky. — **J. R. na Vy.** Uhodnuto. — **X. Šk.** Modlíme se za Stan.

OBLASV SVATOHOSTÝNSKÉ

Roč. I. 1905. Čís. 3.
Na Sv. Hostýně dne 1. června.

--- MĚSÍČNÍK LIDOVÝ ---

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Videnský T. J.

(Pokračování.)

Kublaj (velkochán) káže všem svým čarodějům,
hadačům, hvězdářům, kouzelníkům,
aby zvěstovali uhodnouce,
kteraký by konec boj měl vzíti.
Sebrali se ihned čaroději,
hadači, hvězdáři, kouzelníci,
na dvě strany kol se rozstoupili,

po délce hůl černou položili,
a ji na dvě půle rozštěpili;
první půli jménem »Kublaj« zvali
druhé půli jméno »krále« (západu) dali,
starobylá slova nad tím pěli.
Poč'ly hole spolu bojovati
a hůl Kublajova zvítězila.

Tak čteme v básni »Jaroslav«. Z počátku chtěl se velkochán sám postaviti v čelo vojska; přemluven však od svých příbuzných, svěřil celou správu svému bratru Batovi, chánu kipčackému, jemuž přiděleni byli: Orda, Šeiban, Tangut a syn bratra Čagataje Pajdar neboli Peta. — V krvavých bojích zvítězil Batu nad nesvornými knížaty ruskými. Knížata a lid dílem zajal, dílem povraždil, tak že po dobytí Kyjeva roku 1240 stal se pánem největšího dílu zemí ruských. — Ve zmíněné básni líčí se to krásným a případným způsobem takto:

Křesťané ni rady nesvolali,
a se bez rozmyslu v zápas hnali,
s takou pýchou, jakou sílu měli.
Tu se první boj v hromadu srazí:
střely deští jako přívál z mraků,
oštěpů lom jako rachot hromu,
bleskot mečů jako oheň bouře.
Obě strany jarobujnou silou

druh druhovi postoupiti brání.
Pohany už těžce křesťan kručí,
a už by je byli udolali,
kdyby čaroději nepřibyli,
přinášíce hole rozštěpené.
Tataři se velmi rozohnili,
na křesťany lítě vyrazili;
a tak prudce na ně udeřili,

že je jak zvěř plachou rozprášili.
 Tu štít leží, tu helmice drahá,
 tu kůň vleče v třemeni věvodu,
 tento marně do Tatarů bije,
 a onen o slitování prosí.
 Tak se Tatarové rozšířili,
 křesťanům daň velkou uložili,
 dvě království sobě podmanili,
 starý Kyjev a Nový Hrad prostran.

S přemoženými nakládali Tataři krutě. Letopiscové vypravují nám o tom věci přímo hrozné. Lidi dřeli za živa, mužům rvali žluč z útroby, uřezávali jim uši, svázali jim ruce nazad a stříleli do nich jako do terče anebo píchali jim jehly mezi nehty a maso a mučili je do úmoru; ženy znásilňovali a různým způsobem týrali. Zdálo se, že při pohledu na tyto dábelské skutky celé peklo se pozdvihlo. Tato zhouba a útrapa očekávala i ostatní Evropu.

Batu rozdělil nyní své vojsko, jež na pět set tisíc mužů vzrostlo na dva veliké proudy. S větší polovicí táhnul sám ku hranicím uherským. Vpadnuv do Uher, porazil nejprve palatina Hederváryho r. 1241 a pak krále Belu a opanoval zemi. Dva dni cesty byla rovina pokryta mrtvolami; řeka Slaná byla zbarvena krví. Král Bela jen rychlostí svého koně zachránil svůj život a uchýlil se nejprve do Rakous a pak do Záhřebu a konečně na ostrov Vegliu v adriatském moři.

Druhé polovici vojska mongolského velel Pajdar. Bral se pak se svým oddílem do Volyně a Haliče. A jako dříve nesvornost knížat ruských, tak nyní nesjednocenost polských usnadnila vzteklému nepříteli vítězství. Po bitvě u Chmelníka rozlili se Tataři jako zhoubná povodeň po zemi. Obyvatelstvo bylo uchváčeno hrůzou. Jedni utekli do hustých lesů a na nepřístupné bažiny, jiní ukrývali se ve vysokých Tatrách. Celá krajina proměnila se v liduprázdnou poušť. Uslyšev Boleslav Stydlivý, vojvoda krakovský a sandoměřský, v Krakově o porážce svého vojska ujel s matkou a manželkou nejprve do Uher a pak na Moravu do kláštera Velehradského, jenž od Tatarů zůstal ušetřen. (Pokračování.)

V létě na Sv. Hostýně.

P. A. Špaldák T. J.

Jásotu a chvály zpěv zní v sterém roji,
 z doubí opeřenců hlas se ozývá;
 z keřů filomely tlukot zaznívá;
 v to se bzukot všecek a šum lesa pojí.

Pestrým květů hávem všech se louka strojí,
 každý pramének se věnci odívá,
 všude, kam se oko černé zadívá,
 vděčným země plescem div se neopojí.

O, kéž jazyk svůj mi slavík půjčí tklivý,
 v srdci vzroste rajských květů věnec živý,
 bych Tu poctil, jež z nás Tatar' jařmo sňala.

Deštěm těchy na nás vyléváš svou záfi;
 milost žes nám Syna darovala,
 sálá blaha teplo nám s Tvé vábné tváři.

P. L. Schmidt T. J.:

Podzemní Velehrad.

(Pokračování.)

Měli zajisté své kaplice, ale nemají v kostele dnešním. Tedy starý byl delší. Delší litanie — delší kostel. Je to důvtipný argument. A mimo to poukázal na zprávu ve starém spise *Sacra Moraviae historia*, podle které chrám Velehradský při obnově po velkém ohni (1681) zkrácen byl o hodný kus. Ale

hledte, jeden pán učený, velmi učený, tvrdil jináč. Dnes jistě víme, že úplná délka kostela byla vnitř asi 83·20 m., z venčí 88·70 m. Ale on tvrdil, že 74 m. a vztažmo 79·50 m. Ten si dal, vidte. A děkan Vychodil vyhrál se svými litaními. Loni objevené průčelí objevilo pravdu. — Víte, co si myslím? Já si myslím potichu, a chce-li někdo, třeba i nahlas, že jest to historie velmi poučná také pro ty pány, kteří v historické otázce velehradské rádi by nám celý starý Velehrad, sídlo slovanských apoštolů, slovanských králův a slovanské osvěty od foukli — nevím kam.

Vratme se k troskám průčelí. Základy zbudovány jsou z tesaného pískovce a zachovány ve dvou vrstvách: spodní složena ze širokých kvádrů, na nich stojí sokl. Uprostřed průčelí byl hlavní portál. Jak ze zachovaných zbytků souditi můžeme, byla to brána ryze románského slohu. Její šikmé stěny sůžovaly se ke dveřím. Patice a úlomky sloupků, jež po stranách postaveny byly, nalézají se posud na svých místech, na pravoúhlých ústupcích nádherné brány. Ve zdi průčelní nad portálem bylo okrouhlé okno, jímž linulo se světlo do chrámu. Součastníci vypravují, že jakýsi šlechtic Latomus zhotovil toto zvláštní okno, a obdivují umělou práci, ušlechtilost a krásu jeho.

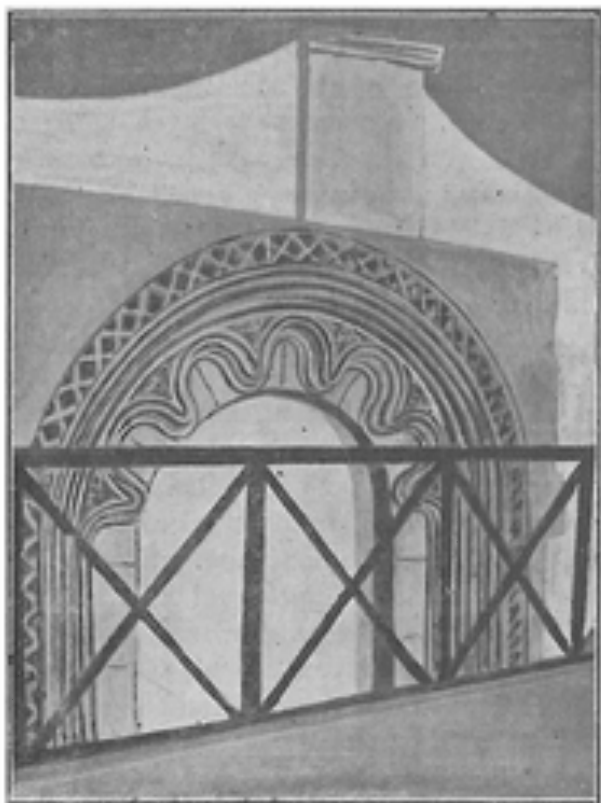
2. Poboční portálek. Za severním rohem průčelním objeveny zbytky půvabného portálku. Boční branka tato měla dva sloupky s kulatými dřívky a ostění ozdobené oblouny a žlábký, tak zv. řezem diamantovým a ornamentem listovým. Za jižním rohem neobjeveno nic.

3. Ráj. Chránová předsín čili tak řečený ráj za-

choval se v základech, které uzavírali pro-

storu 9 m. širokou a 22 m. dlouhou; poněvadž základy předsíně leží výše než základy průčelí, má se za to, že předsín byla přistavena později ke kostelu již hotovému. Vchod do této předsíně byl uprostřed západní zdi.

4. Refektář. Již roku 1891. objeven byl v křížové chodbě klášterní románský portál. Jeho účelu nemohli jsme se domyslit. Loni kopáno bylo v klášterním dvoře a nalezeny základy starého refektáře. I byla také zjištěna souvislost portálu s refektářem v základech objeveným: náš portál vedl z křížové chodby do starého refektáře na severní straně jeho, a to uprostřed jedné lodi této místnosti. Bývalý refektář byl dvojloďný. Našly se troje základy rovnoběžné a na prostředních základech ve stejných vzdálenostech podstavce sloupů v pů-

vodní poloze. Jeden byl vytažen, ostatní tři ponechány na místě, pátý zůstal pod nynější jídelnou. Řada sloupů těchto tvořila podélnou osu budovy a činila ji dvoj-
lodní. A ta podélná osa ležela kolmo nad podélnou osou refektáře nynějšího (Srv. Časopis Vlasten. Spolku Muzejního č. 83. str. 87.) — Týž učenec, kterému jsme se nahoře trochu vysmáli, zmýlil se také tady — po »důkladných« studiích a výzkumech. A pořádně se zmýlil. Napsal, že starý refektář měl rozměry nynějšího. A hle, lopata a rýč vyhrabaly základy starého refektáře a zahrabaly — slavnou moudrost i s »důkladnými« výzkumy.

Přál bych vám viděti ten románský portál. Častěji dívám se naň, jak hrou světla a stínu oživují jeho ladné linie a lepší tvary. Někdy obrazivost se roze-
hraje, a tehdy zdá se mi, že vidím staré mnichy, syny svatého Bernarda, jak vycházejí z portálu, jak pár za párem jde, jak kmitají se bílá jejich roucha šerem chodby, zdá se mi, že slyším tiché kroky a ozvěnu modliteb . . . Kde jsou nyní jejich duše? — (Dokončení.)

·Z oboru hospodářského.

Důležitost a výhody stavu rolnického.

Rolník, pokud se liší od velkostatkáře, čeládky a nádeníka, má naproti jiným stavům velké výhody. Předpokládáme, že má v držení dosti orné půdy, kterou s rodinou svou obdělává, že má chov dobytka a koná všechny s rolnictvím spojené práce, slovem, že pojí majetek s prací. Za takových podmínek předně rolnictví rozmnožuje a zvyšuje tělesné síly ku snášení a překonávání věcí nejobtížnějších, uspůsobuje člověka k práci nejtěžší. Sotva se stane dobrým rolníkem, kdo od mládí nepřivykl polní práci. Za tou příčinou často pozorovati, že země průmyslová, kde lidem schází cvik v tuhé polní práci, mívá mnoho špatně obdělané půdy, byť i obyvatelstvo bylo sebe hustší a příčinlivější. Spíše bude stav živnostenský a obzvláště obchodní přeplněn anebo nepoměrně přelidněn než rolnický, pro nějž není takměř žádných mezí ustanoveno, pokud ze svého se živí. Ustavičné zaměstnání na čerstvém vzduchu utužuje tělo a častý styk i boj s přírodou povznáší pak ducha k Tvůrci jejímu. Tělesné síly se tím více rozvinují, čím méně selská práce jest rozdělena. Přirozené přestávky její chrání od přepracování, pročež selský lid bývá zdravější a svalnatější než městský, který nejen zaměstnáním svým, ale i často rozmařilým a přepychovým životem zeslábně, zejména ve velkých městech. Proto pozorovati, že odvádí se k vojsku více selských synů než městských, a že průměrná letitost rolníků bývá vyšší než městských živnostníků, i když v nejlepších poměrech živi jsou. Arciž ukazují se tyto blahodárné účinky jen tam, kde rolník je samostatný a pilný, máje v držení ornou zemi, která vystačí k zaměstnání i k výživě. Za tím účelem jest velmi žádoucí, aby prostřední selské usedlosti, aniž bychom chtěli úplně vyloučiti velkostatky, se rozmáhaly a to z důvodů nejen zdravotních, nýbrž i sociálních (společenských) a politických. Neboť čím více jest takových selských majitelů, jejichžto poměry a zájmy jsou stejny, tím více jsou povzbuzeni, aby se spolčovali a navzájem podporovali. Mimo to nezeje mezi nimi a jejich poddanými čeledíny taková propast, jaká bývá mezi chleboďarci a dělníky jiných stavů, takže vespolné povinnosti a práva mohou se snadněji oceniti a urovnati. Držba rolnické usedlosti přirozeně zvyšuje též lásku k domovině a rozněcuje vlastenecký cit. Místní odloučenost a zaměstnání brání rolníku, aby měl účast na zbytečných světských rejdech, které ruší klid vnitřní. Slovem: Náboženství, dobrý mrav, vlastenectví, tělesná síla a zdravý rozum, tyto nezbytné základy blahodárného státního a občanského života zapouštějí hluboké kořeny v srdcích lidu rolnického. Všecky tyto výhody dobře vycítili a zkusili na sobě staří Čechové, předkové naši; pročež zabývali se pilně vzděláváním země a vynikli všemi druhy jeho: polním hospodářstvím, chovem dobytka, lnářstvím, šafránictvím, štěpařstvím,

zahradnictvím, zelinářstvím a květinářstvím, vinařstvím, chmelařstvím, včelařstvím a lesnictvím.

Již první kníže český Přemysl byl oráč a poslové od Libuše k němu vypravení, aby mu nabízeli její ruku, našli ho orajícího. Byl zemanem Stadickým v Čechách. Zemané tvořili jádro národa a nešťátice se práce, osobně konali všechny rolnické práce. Dle toho příkladu staří Čechové, přišedše „v sieže žirné vlasti,“ vzdělávali ji pilně a pěstovali od starodávna jako až podnes: pšenici, žito, ječmen, oves, pak hrách, čočku, pohanku, řepu, len, konopě. Vysekávali lesy a upravovali půdu. Záhy uznali potřebu hnojení a střídání plodin, i vyvinulo se brzo třístranné hospodářství: jař, ozim, lad čili úhor, což dohromady slulo popluží, a část půdy ponechána dobytku na pastvu. Náradí, jehož užívali, bylo: plužice, rádlo, nákolesník, brány, rýče, kosy, srpy, cepy a j. Obilí skládali do stodol a nevešla-li se hojná úroda do nich, dělali stohy. Na jaký stupeň přivedli polní hospodářství, lze z toho posouditi, že již v XII. století českomoravské země byly obilní zasobárnou zemí okolních. Nezůstalo arciť vždy na stejném stupni. Vlivem různých zevnějších činitelů brzo klesalo, brzo stoupalo. Poněvadž válka není polnímu hospodářství přízniva, nejhůře se mu vedlo za loupeživého řádění sběře braniborské, za doby husitských a švédských válek. Po švédských válkách byla taková bída, že sedláci v nedostatku dobytka sami se zapřahovali. Tato bída trvala až přes polovici XVIII. století, kdy ponenáhlu nastával obrat k lepšímu. Nejlépe se rolníkům vedlo za zlaté doby Karla IV., kdež bylo hojnost všeho a velká láce obilí i ostatních věcí potravních; pak poněkud za správcovství a kralování Jiřího Poděbradského a hlavně za Ferdinanda I., kdy stav selský byl tak zámožný, že přepychu jeho musily býti kladeny meze cestou zákona, zejména záповědmi příliš nádherného šatstva.

Xaver Z., Tov. Jež.

Co dokáže selská práce. V jistých krajinách dostalo se menším sedlákům velkostatku po částkách. Tito teď malý svůj pozemek s nápadně větším užtkem obdělávají než to mohl velkostatkář činiti. Chovají dvakrát více dobytka a čtyřikrát více prasat než on měl. I drůbež se množila a země na některých místech nese šest- až osmkrát více obilí a bramborů než dřívě. Obyvatelstvo se zdvojnásobilo.

Jablka bez jader. Když se před několika lety objevily na trhu pomeranče bez jader, divili se tomu lidé jako zázraku. Podobný obdiv působí nyní jablka bez jader, která před nedávnem z Ameriky do Anglie dovezena a za ohromnou cenu prodána byla. Mají před našimi tu výhodu, že bývají bez červů, kteří jak známo hlavně v jadernici se živí. Jakýsi pan John F. Spencer v Grand Junction, Colorado v severní Americe vypěstoval si prvních 5 takových jabloní, z nichžto má teď 2000 výhonků. Na jaře však nikdy nekvetou.

Velmi chválená pícní bylina (*Polygonum sachalinense*) jest ve Francii zavedena a hodila by se snad i pro naše krajiny. Snese horko i chlad, suchou i mokrou půdu a dobytek ji rád žere. Roste až do 3 m. výšky. má velké, šťavnaté listy, 30 cm. dlouhé a 20 cm. široké. První výhonky se sekají, když jsou 1 m. vysoké. Během leta žnou se ještě dvakrát až třikrát s tak hojným užtkem, že ze čtverečního metru se sklízí 30 kg. píce.

Malá čilost obchodní u nás. Americký »Hlas« se diví, že na jisté menší úřednické místo v Čechách se hlásilo tolik kandidátů. A dodává, že je to zvláštní, že po takových místech, jež nesou s sebou sezení v kanceláři, tolik lidí se pachtí a obchod se přenechává cizincům a nepřátelům našeho národa.

Naše nepodnikavost. Mnoho míst a měst v Čechách a na Moravě leží na řekách. Mohlo by se myslet, že se použije této mrtvé síly a vymožeností elektrických naší doby a zařídí se laciné elektrické osvětlení ulic a bytů, jako je to na mnohých místech v Tyrolsku. Ale ne. Petrolejové a plynové lampy světélkují, kazí vzduch a smrdí dále v ulicích a domech jako před padesáti lety.

B. V.:

Na srážné cestě.

(Pokračování.)

Třoň zapálil si dýmku a pravil k paní Smutné: „Můžete se vzdáliti, já tu počkám, až se má žena navrátí.“ A poněkud přemýšleje, dodal: „Díky, paní sousedko.“ Paní Smutná se poroučela a Bohdan čekal, o chlapce, jenž si na podlaze hrál, se nestaraje. Když se Anežka vrátila, zočivší svého muže, pozdravila jej přívětivě v domnění, že už neodejde. Ale jaké sklamání! Muž jí vyhuboval, „že uschovala klíče oí skříně

a žádal na ní část týdenní mzdy. Vypůjčil prý si peníze od kamaráda, jež má zpět navrátiti.

„Ale jak vystačíme budoucí týden, Bohdane?“

„To je tvůj starostí. Ostatně máš úspory...“

„Úspory?“ Slovo odumřelo jí skoro na rtech. Na to otevřela skříň, aby si vzal, co chce. Muž to učinil. Vida však, jak žena všecka bledá a zarmoucená klesla na židli, vzal ji za ruku řka: „Upokoj se, Anežko, už se to nestane.“

Když tato své slzami zarosené zraky otevřela, viděla muže státi na prahu, an se po ní ohlíží. Na to se dveře zavřely a několik vteřin ještě slyšela jeho kroky, až i ty zanikly. Proud slzí jí vyhrknul s očí a polil se jí po tváři.

Nebylo pochyby, že manžel její se docela přeměnil. Přišel asi do špatné společnosti a vydal více peněz, než-li poměry dovozovaly. — Co tak sedí a uvažuje, přichází sousedka, jež ji v onom domnění utvrdila.

„Váš muž,“ pravila, „hraje se svými druhy v hostinci v karty. A to stojí peníze.“

„To ale doposud nikdy nedělával.“

„Než nyní bude to dělati. Jeho přátelé jej k tomu přemluvili. Lidé tito neznají jiné zábavy, než-li v tom, že propijí a prohrají svou týdenní mzdu. Pak se odeberou zpití domů a týrají své manželky.“

„O můj Bože!“ A Anežka s hrůzou zakryla svůj obličej rukama. Paní Smutná těšila ji říkajíc, že to s Bohdanem tak daleko nepůjde. Dal prý se svěsti jednou, což se lehko stane, avšak zase se vzpomatuje.“ Paní Rozšafná ráda by byla tomu věřila, než tížilo ji to na srdci jako těžký kámen.

S Rozšafným šlo to s kopce. V osobě Jana Dráždila přiblížil se k němu pokušitel a Rozšafný podlehnul. Dráždil byl velice nebezpečný člověk, byl zlomyslný a prohnaný, holdoval jak v náboženském tak politickém ohledu nejhoršímu směru, byl však příjemného zevnějšku a vzdělanější nežli ostatní. Dráždil přivedl Rozšafného do rozmluvy o osudu dělníků a maluje mu sny budoucnosti živými barvami, probudil v něm nevyplnitelné, ale ducha omamující naděje. Tomuto člověku zdál se býti převrat nynějšího řádu, „odstranění trůnu a oltářů“, jak to nazýval, otázkou nejkratší doby. Snažil se zdánlivými důvody, jež dovedně a svůdně vyvícel, tak že Bohdan na to nic nedovedl odvětiti, dokázati, že nerovnost statků a jmění je nespravedlností, na čemž je toliko stávající státní hospodářství vinno, kdyby prý statky těch několika boháčů se rozdělily, nemusila by větší část tak se lopotiti a dříti. Rozšafný uzavíral nejprve své uši při tomto zpěvu Sirenním, než slova Dráždilova jej opojila, ač cítil, že by bylo lépe, kdyby neposlouchal. Co by byl mohl a měl odpověděti, nechtěl ze studu. Co mu bylo doposud svatým: náboženství, víra, vážnost ku představeným, to pojednou ustoupilo omamujícím frázím svůdcovým. Tyto mu byly vším. Bohdan připadal sobě nevzdělaný a ve svých názorech zastaralý. Nebyl sice úplně přesvědčen o pravdě toho, co Dráždil vykládal, ale neměl tolik síly to vyhlásiti za lež; a tak se zapletl do tenat štváčových. Tento byl tak moudrým, že naň nedoléhal, nýbrž nechal símě koukole, jež byl zasel do pšenice dobrých předsevzetí Bohdanových, vzejíti. Nejprve vyzískal tím, že Rozšafný rád v jeho společnosti dlel a se dal svěsti, že také „trochu myslel na rozptýlení myslí a na vyrazení.“ „Vždyť soudruhu, docela zakruíte,“ pravil Dráždil, když Bohdan první osudnou sobotu chvátal domů. „Co pak děláte? Není vás viděti ani ve spolku, ani v kavárně, ani v hostinci. Což nemáte žádného srdce pro své soudruhy, žádného pochopení doby, ve které žijeme?“

„O ano,“ namítnul ostychavě Bohdan, „ale já nenahlížím, proč k tomu je třeba jíti do hospody.“ „Tak? A kde se máme vymluviti o svém postavení? Kde se máme potěšiti a — inu ovšem zapomenouti na svou tíseň? Jestliže jsme prozatím nuceni jako mezkové kapitálu své síly vynakládati, musíme se večer obveseliti a svou bídu na okamžik zapomenouti. Či snad chcete nazvati život náš člověka důstojnou existencí?“ Těmito a podobnými řeči podařilo se bohužel Dráždilovi Bohdanovo svědomí utlumiti a jej ponenáhlu od jeho povinností odvrátiti. V hospodě, kam ho Dráždil vedl, byl uvítán

Rozšafný s jáсотem jako člověk, jenž se zdál býti ztracen a se obrátil — ke zlému. Začal pít a hrát, a ač se řečí, jež se tu vedly, nesúčastnil, naslouchal jim přece jen pozorně. Na nemravnosti, drzé vtipy neodpovídal, ani se při tom nezachvěl. Poněvadž pak nejneslýchanějším způsobem se mluvilo o chleboďarcích, továrnících — byliť tu dělníci i z jiných závodů — divil se tomu, že se o jeho pánu nic špatného nemluvilo. „Přece je tedy jeden,“ myslil si, jenž i v těchto kruzích požívá vážnosti.“ To mu působilo radost; ještě neuměl na dobré a uznaně šlechtné kydati hanu. Měl se tomu však přiučiti. — Po nějakém čase zasvětil ho Draždil do plánu, jak by se měl také zdánlivě váženému majiteli cukrovaru, jak se vyjádřil, ztrpěti život. Byť i byl lepší než ostatní, prohodil Draždil, je přece špatným dost. On prý bohatne a jaký užitek mají z toho ti, kteří mu k tomu dopomáhají? Musí prý se započítí nějaká stávka, aby se ukázalo, co dělníci mohou právem žádati. (Pokračování).

Vyslyšení.

Histá domácí píseň zní: „Jsem sirotek opuštěný.“ Ta se docela na mne vztahuje. Byla jsem 1 rok stará, když mi otec zemřel. Sedmiletá ztratila jsem matku. Nezanechali mi ani haléře, ani obydlí, ani šatů, poněvadž sami nic neměli a v největší nouzi žili. Byla jsem z domu, kde matka zemřela, vypuzena, nemajíc na celém světě přítelíčka. Toulala jsem se po své osadě Ž., žebrajíc dům od domu. Hladem a zimou trápená plakala jsem často. Nikde jsem neměla stálého noclehu a nejednou jsem noc leckdes u dveří a na ulici prospávala, netroufajíc si lidi o nocleh prositi. Tak stalo se, že jsem sobě zachlazením a hladem uhonila nezhojitelnou nemoc. Sloužíc někde za chůvu, otekla jsem na celém těle, chrlila krev a nohy se mi otevřely, aniž bych našla úlevu a pomoc. Teprve až mi bylo 15 let, ujali se mne dobří lidé, vzali mne do služby, povolali ke mně lékaře a, poněvadž jsem do školy nemohla choditi, učili mne čísti, zkrátka starali se o mne ubohou a neschopnou k práci, seč byli. — Po čtyřech letech odešla jsem od těchto dobrých lidí. Se zdravím nevedlo se mi lépe jako dříve. Jen sám Bůh ví, co jsem tehdaž vytrpěla. To trvalo po celých 6 roků a žádný lékař nevěděl rady ani pomoci. V tomto hrůzyplném stavu umínala jsem si útočiště vzíti k P. Marii Svatohostýnské; ale jak tam dojít? Doufala jsem v P. Marii, že mne posilní. Vzala jsem celé jmění své t. j. osm krejcarů na cestu a putovala jsem bez kouska chleba s hůlčičkou v ruce k té dobré Matičce. Kus po kuse jsem posedávala, až jsem se přece na Sv. Hostýn dostala, kde jedna zbožná robečka mi dala kousek chleba na posilněnou. Stavila jsem se napřed u zázračné vody a umyla jsem se jí. Na to šla jsem do chrámu, padla hned u dveří na kolena, plačíc a ruce spínajíc k nebesům. Po kolenách jsem se ode dveří až k oltáři připlazila a připlavši se za oltář před sochu Panny Marie jsem takto u sebe mluvila: „Panenko Maria Svatohostýnská, já od Tebe nepůjdu, já z toho kostela nevyjdu, až mne vyslyšíš; raději zde hladem zemru. Vezmi mě buď k sobě anebo vypros mi u Synáčka Svého uzdravení. Jest-li mi je vyprosíš, slibuji svatosvatě, že Tobě a Tvému Synáčku J. Kr. obětuji celý život svůj. Plakala jsem hořce a spínala ruce k této Matičce dobré. A co se stalo? V tom okamžení pláče a kvílení cítila jsem najednou, jako kdyby těžký kámen byl se mne spadl a já pocítila na celém těle náhlé uzdravení a po šestileté těžké nemoci ulevení. Nevěděla jsem hned, mám-li radostí plakati, neb zpívati, neb se modliti. Vstala jsem volně bez bolesti a bez bolesti došla jsem domů. Slib svůj věrně plním. Každý rok putuji několikráte na Sv. Hostýn poděkovat za dobrodiní mi prokázané. Od svého uzdravení cítím se šťastnou a spokojenou. Jsem teď 50 let stára a zdráva. Psala jsem toto, aby Panna Maria Svatohostýnská co nejvíce navštěvována byla i od dalekých ctitelů. Prála bych si, aby moji krajané moravští místo do cizozemsku na slavný náš Sv. Hostýn putovali a tam zakusili, čeho jsem já na sobě zakusila: že tamo Máti Boží dosud divy tvoří. (Následuje podpis uzdravené A. G. a podpis dotyčného dp. faráře, D. D., který za pravdivost ručí.)

Zprávy se Sv. Hostýna a posv. Velehradu.

Reklamace čísel. Kdyby někdo nedostal správně některá čísla našeho měsíčníku, nechť pošle na naše »Vydavatelstvo« otevřené psaní bez poštovní známky a s nápisem »Reklamace«. Vůbec prosíme o laskavé poshovění, kdyby koho nebyl došel list náš, aneb dvakrát mu byl poslán, poněvadž Msgr. Dr. A. C. Stojan též všem členům Matice jej z Vídně rozeslal. — **První processí na Sv. Hostýn** přišlo letos na Bílou neděli z Uher. Slovácka. Dříve než-li zavítali na Sv. Hostýn, navštívili svatě prahy chrámu Páně na Velehradě. Vůdce jejich, pan Pinkava dal ohlášení do jistých slováckých novin, i sešlo se 168 poutníků z okolí Trnavského. — Zároveň připutoval Dr. Fr. Srbecký, děkan a farář Blanský, veliký milovník Sv. Hostýna. **První velká pouť** se, ač v pátek i v sobotu hrozně lilo, dosti vydařila. Průvody přišly až ze Slovače a ze Slezska. Jak pršelo, možno si učiniti představu, že v sobotu odpol. byly z kostela vyneseny 53 putny vody. U sv. přijímání bylo 3000. — **Obrázčky Marie P. Svatohostýnské v 18. století.** Pro modlitební knížky zhotovovali r. 1760—1780 kovorytinové obrázky Marie Panny Svatohostýnské rytčové jménem Freundové v Olomouci. Bydleli v Eliščině třídě č. 19. Několik od nich zhotovených obrázků se dosud zachovalo. Má-li kdo z našich čtenářů takové obrázky z doby ještě starší, nechť nám je k vůli porovnání a studování laskavě zašle. — **Úcta ke Sv. Hostýnu ve Hlinsku p. Sv. Host.** Obyvatelé Hlinska p. S. H. putují už od pradávných dob na den sv. Jana Křt. s knězem na Sv. Hostýn. Tento den byl pro Hlinsko a je doposud velkým svátkem. Zdá se pak také s tím souviseti, že obecní pečeť má obraz svatého Jana Křtitele, a i jeden zvon nese jméno tohoto světce. — **Vyznamenání pro Velehrad.** Velehrad byl ustanoven za třetí birmovací místo vedle Olomouce a Kroměříže pro arcidiecepsi olomouckou. Ovšem stalo se tak především, aby se mnohým daleká a s výlohami spojená cesta do Kroměříže anebo Olomouce uspořila. Proto udílel nejdůst. světící biskup Dr. Karel Wisnar 27. a 28. května birmovancům z děkanství bze-neckého částečně i vyzovického svátost birmování. A poněvadž 28. května se v chrámu velehradském zároveň konala slavnost blahověčení košických mučedníků: Bl. Krisinia, Bl. Pongráce a Bl. Grodeckého, měl též slavnostní kázání a biskupskou mši svatou. — V témže velechrámu bude 1. června svěcení praporu Mariánské Družiny jinochů. — **Obraz velkého biskupa Josefa Jiřího Strossmayera na Sv. Hostýně.** Dům OO. Tov. Jež., strážců sv. Hostýna, zakoupil obraz tohoto zvěčnělého velkého charvatského biskupa, lidumila a národovee, jenž 8. dubna t. r. se světem se rozžehnal, aby uctil památku hlavního šířitele idey cyrillo-methodějské, neúporného pracovníka pro spojení nesjednocených Slovanů s katolickou církví a velkého syna římsko-katolické církve. — **Dárek za vyslyšení.** K. T. ve V.

poslal na ozdobu Svatyně Hostýnské 20 kor., jakožto slíbený dárek »Matičce B.« za vyslyšení úpěnlivé prosby v uplynulých dnech. — **Vydání „Hlasů Svatohostýnských“** — píše nám někdo od Kroměříže — jest náramně vhodným a myšlenka Matkou B. s nebe poslaná. Z Ameriky psal jeden kněz: S velkým potěšením četl jsem zprávu o »Hlasech Svatohostýnských«. Račte mi je zasílati. Vynasnažím se, získati odběratele v Americe. Ministroval jsem rád jako chlapec při oltáři Matky Svatohostýnské. — Ejhle, krásný to příklad, že M. B. Naše ani za mořem ve vzdálené Americe není zapomenuta, nýbrž v dobré památce a úctě chována. — **Processí Rudslavské** připutovalo 14. května s hudbou a četnými družkami, vedené vdp. F. A. Neoralem. Uvádíme toto processí, že Rudslavští slibem se zavázali každý rok na Sv. Hostýn putovati, aby na přímělu P. M. od živelní pohromy zachráněni byli. Když jednou vynechali slíbenou pouť, bouře jim zničila veškerou úrodu. Proto od té doby hledí každý rok slibu svému dostáti. — **Píseň „V stínu Hostýna“** v 2. čís. se mnohým velmi líbila; pročež čtenáře hudby-milovné prosíme o vhodný a vzletný nápěv k ní, aby snad tak zlidověla jako píseň: »Bože, co's ráčil«. — **Svaté pole.** Odporučuji se modlitbám řádových členů Matice: Jos. Hradil z Kuřovic, Jos. Majecký z Mramotice, Jan Vrtěl a manželka jeho z fary Raketnické a nadučitel Hulinský Fr. Drobný, pilný navštěvovatel a ctitel P. M. Hostýnské. O. v. p.! — **Knihu o sv. Cyrillu a Methoději** vydal dr. Frant. Prikryl, kde pojednává o cestách věrověstů slovanských. — Byly poslány redakci **Selské Hlasy.** Doporučujeme.

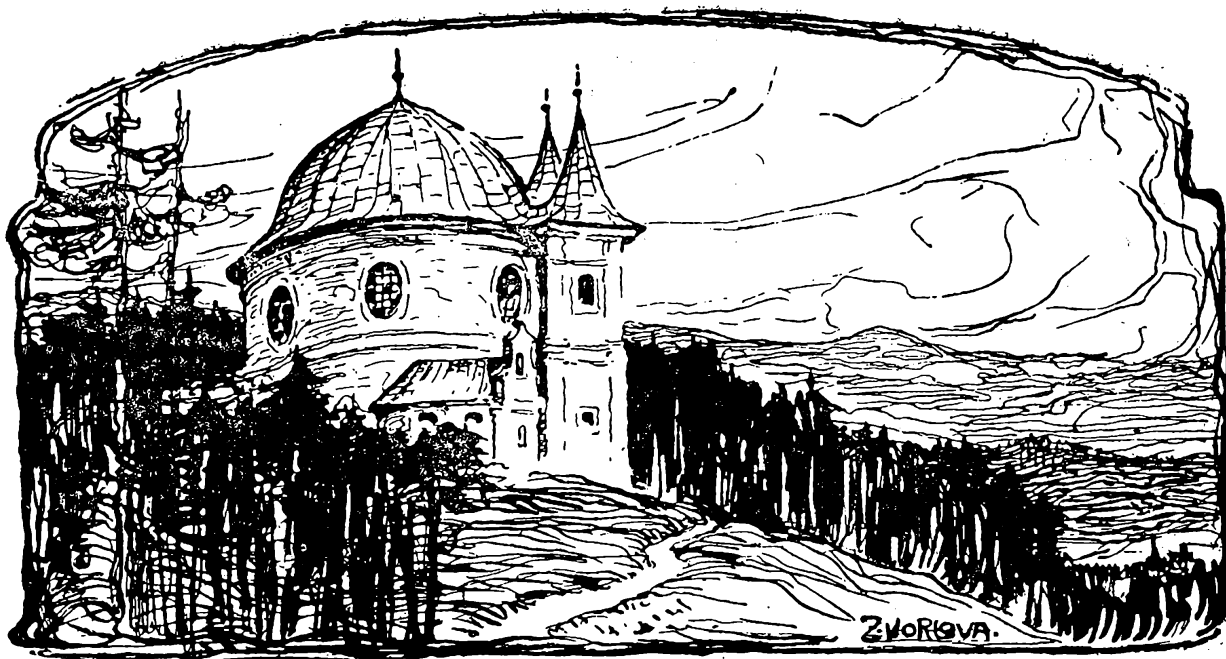
Z církve a světa.

Encyklika Pia X. Sv. Otec vydal 15. dubna t. r. okružní list, v němž dí, že nynější ochablost srdce a takofka zmalátnělost pak také vyvírající odtud velice těžká zla hlavně z nevědomosti v náboženských věcech berou svůj původ... Na to vyzývá sv. Otec všechny povolání činitele, aby k vyučování náboženství obrátili svůj zřetel a mu co největší píli věnovali.

Proti katolické nádražní missii utvořil se ve Vídni zednářský spolek »Heimat«, jenž má pracovati proti její činnosti.

Listárna.

Ant. C. v N. V. 30 h nestačí na zlepšení záhlavního obrazu, leda by bylo tolik korun. Jedna z nejlepších ilustratorek mor. jej nakreslila. Sama si stěžuje, že tiskař ho nenápodobil přesně. Ale tiskař se hájí, že prý jej věrně podal. — **V. B. v K.** Máte pravdu. I sami bychom sobě přáli, aby list náš dvakrát za měsíc vycházel aneb byl zvětšen. Ale chtěli jsme skromně začít a vyčkati, jak se rozšíří. Těžko také zvýšiti předplatné. — **K. Sch. v H.** Nepřímé zaplacení stalo se proto, že Mnsgr. Dr. Stojan rozesílaje náš list přiložil maticní šek. — **F. H. v V. B.** Došlo.

HLASY **SVATOHOSTÝNSKÉ**

Roč. I. 1905. Čís. 4.
 ze Sv. Hostýně dne 1. července

--- MĚSÍČNÍK LIDOVÝ ---

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Videnský T. J.

(Pokračování.)

Záhy roznese se hoře v zem ch,
 po všech vlastech lid sbíratí jmou se;
 postavili čtyři valné voje,
 obnovili boje s nepřáteli.

Tak vykládá dále náš pěvec. Ještě jednou tedy postavili se Poláci ve spojení se Slezany Mongolům na odpor. Bylo to u Lehnice 9. dubna 1241. Ve vražedném boji byli však poraženi a jen málo prý se jich zachránilo útekem do hradu lehnického. Dle některých dějepisců pokrývalo 30.000 mrtvol bojiště. Mezi padlými nalézali se také knížata Jindřich II. a Boleslav český. Rukopis oznamuje smutnou událost krátce těmito slovy:

První boj byl ztracen ztracen, ztracen druhý!
 Tataři se v Polště rozložili

A dále dodává:

Opouští naděje vše křesťanstvo,
 i je hoře hoře všeho větší;
 modlili se k Bohu žalostivě,
 by je spasil od Tatarů zlostných:

Vstaň, o Hospodine, ve svém hněvu,
 sprost nás vrahů, sprost nás stíhajících;
 potlačiti chtějí naši duši,
 obklíčivše nás jak vlci ovce.

Po bitvě dali se Mongolové do kořistění. Utali každému zabitému ucho a poslali prý devět pytlů velko chánovi do Asie na důkaz svého vítězství. Nalezše tělo Jindřichovo, oloupili je skvostného oděvu a uříznuvše mu hlavu, napíchlí

ji na vysoké kopí, aby donutili obránce hradu lehnického k otevření bran. Což se nestalo.

Po pádu Slezska činil český král Václav všemožné přípravy, aby zákaznosnou bouří od svých zemí odvrátil. Opevniv Prahu a jiná města a hrady, obrátil se písemně ke knížatům evropským o pomoc. Ale bohužel všichni odřekli. Mimo to byly v Německu tenkrát zmatky pro vzniklou rozepři mezi Bedřichem II. a papežem Řehořem IX., tak že mohli přibýti toliko jednotlivci. Mongolové chystali se zatím vtrhnouti do Moravy. Zpráva o tom způsobila nesmírný strach mezi lidem moravským. Neboť země byla vojska téměř prázdná a nebyla chráněna jako sousední Čechy přirozenou hradbou hor. Mimo to se vědělo, že vše, co se o ukrutnosti zběsilého Tatařina vykládalo, je až příliš pravda, že nejenom plení, nýbrž že tisíce křesťanů, kteří jim padnou do rukou, nelidsky mučí a trápí, jim údy od těla odtrhují, je za živa drou, ano že i člověčí maso jedí. Při tom byla ta přesmutná zkušenost, že se doposud žádnému křesťanskému národu nepoštěstilo, před nimi se ubrániti, že tedy osud Ruska, Polska, Slezska, Uher očekává také Moravu. Než toto všechno naše praotce a náš rekovný národ neohromilo. V této přehrozné nesnazi dal král Václav několik svých královských hradů na Moravě opevniti a obsaditi vojskem a poslal rychle svého zkušeného a kraje dobře znalého vůdce Jaroslava (dle některých Zdislava) s 8000 českého vojska Moravě na pomoc. Jaroslav překročil u Jihlavy hranice stahoval se všech stran branný lid k sobě a opatřiv Brno a jiná města posádkou, spěchal přes Dědice k Olomouci. Zde se k němu připojilo asi 4000 ozbrojených Moravanů, tak že se čítalo českomoravského vojska pod jeho velením přes 12.000 bojovníků.

Skoro v téže době, co Jaroslav přešel hranice české, hnuli se Tataři před nanebevstoupením Páně t. j. 9. května 1241, jak píše minorita Jordán, ze Slezska na Moravu všude pálice a vraždíce. (Pokračování.)

Jitro na Sv. Hostýně.

Frant. H. Bukovec.

Hrst první zlata slunko mladé vmetlo
do oblaků — hned celé nebe zkvetlo
jak černá zahrada. Tam dole — v kraji
se mlžné clony ještě prostírají,
zde nahoře již prchá noční sen,
a k slávě Matky nový vstává den.

Ranní vánek:

Vy jedle zasmušilé, smrky stinné,
již s víček plašte noční dřímotu,
ať od vás prvních ranní pozdrav plyne
Marii Panně v tichém šumotu.

Les:

Vzdech vonný, Stvořiteli,
jak zrna kadidlová
Ti vzdává sbor náš celý,
zní Tobě píseň nová.
A pozdrav vzdán
buď se všech stran,
od mlází jemného i pevných kmenů
Marie Panny přesvatému jménu,

jež s láskou svojí mezi námi trůní —
Po Bohu Tvůrci svou ji slavme vůni!

Omšený pařez:

Co budí mě to ze sna?
Vždyť staletí již nad mou hlavou létla
a žádá ještě Vesna
mě nevzbudila třeba krásou kvetla.
Já usnul jsem za válečného ryku,
mně rachot těžkých klad do spánku bouřil,
já viděl Hostýn, mrak když nad ním kouřil
a blesky metal — ve radostném křiku
dav křesťanů se valil k nebes Paní,
jež chránila je mocnou Svojí zbraní —
Já tehdy usnul. — Proč se budím nyní?
Jsem starý velmi — lidé jistě jiní —
Než co to zřím? Hle, místo kaple malé,
má stánek Matka v kráse nebyvalé.
Buď Bohu dík, že cesta nezarůstá
na Hostýn Svatý! Zase tma ať pustá
mě obestře, přec šťasten dřímat budu,
že Maria tu rodnou střeží půdu.

(Pokračování.)

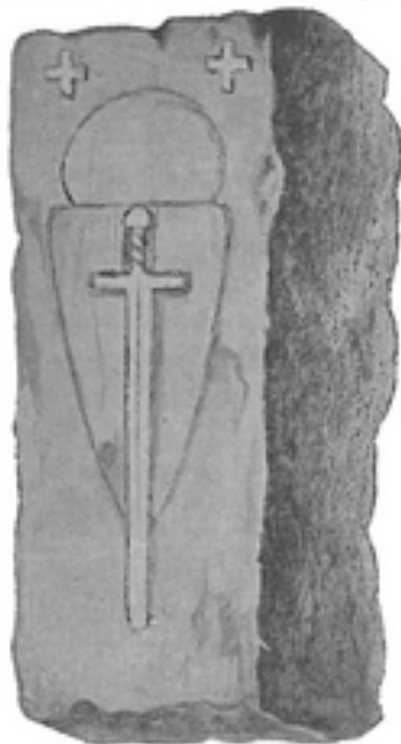
P. L. Schmidt T. J.:

Podzemní Velehrad.

(Pokračování.)

Ještě něco nalezeno v křížové chodbě. Citovaný již odborník píše o tom v Časopise Vlasten. spolku Muzejního: »Zvláštní pozornost vzbudila mozaiková dlažba v křížové chodbě v loni (r. 1903.) vykopaná, složená z dlaždiček různých geometrických tvarů, z pálené hlíny urobených. Takováto dlažba nalezena byla, pokud nám známo, na jediném ještě místě v Rakousku a to ve zříceninách cisterckého kláštera v Hradišti — u Mnichova Hradiště — v Čechách. Dlaždice velehradské mají v podstatě tutéž podobu a vykazují zcela podobné vzorky, ale nejsou obarveny, jako dlaždičky hradištské. . . . O stáří takových dlaždiček, arci obarvených, soudí znalci, že pocházejí z první polovice 13. stol. převládá-li na nich barva červená. Cistercký klášter Hradištský byl r. 1177 založen a osazen — právě tak jako později cistercký klášter velehradský — z cisterckého kláštera v Plasích v Čechách).

5. Hlavice a patice sloupův a sloupků, kusy žeber z oblouků klenbových, svorník a jiné ornamentované kameny najdete v našem museu. »Tělesná návštěva činí se nohama, duševní srdcem,« praví Rehoř Veliký. Navštivte nás, vezměte srdce sebou a prohlédněte si památky!

6. Náhrobní kameny Jeden velmi vzácný nalezen byl v kryptě pod kostelem. Byl asi druhdy zapuštěn do staré kostelní dlažby. Je to kamenná deska, 3 m. dlouhá, 60 cm. široká, nyní rozbitá na tři kusy. V ní vyryt obraz mnicha s řasnatým rouchem, s rukama vedle sebe na prsa položenýma, s věnečkem vlasů kolem ostříhané hlavy. Letopočet je neporušen a latinský nápis hlásá, že: Léta Páně 1282 . . . umřel pan Elexius probošt olomoucký. Kámen tento jest pro Moravu velká vzácnost, dí moravský archeolog a dodává, že ve 13. století obrazy do náhrobních kamenů byly ryty pouhými konturami, poněvadž tehdy kladeny byly do dlažby kostelní a jsouce ozdobeny pouhými rytinami, nikoli však polovypuklými, lépe vyhovovaly tomuto upotřebení.

Druhý náhrobní kámen, o kterém odborníci nepraví, je-li vzácný čili nic, nalezen v ambitu po straně epištolní pod dlažbou. Je menší a ozdoben vytesaným štítem a mečem a nahoře v rozích dvěma kříži. (Viz vyobr.)

7. Kamenné hroby. O nich referují podle Dr. Nevětila: Dne 21. dubna 1903 našli dělníci za sakristií pod rumištěm v půdě luční, ve hloubce as dvou metrů kamenný hrob a brzy potom ještě dva jiné podobné hroby. Hrob první byl přikryt příkrovem, druhý a třetí otevřen. Ale našel se i značný úlomek z příkrovu jiného. Když byl odzvihnut těžký příkrov s prvního hrobu, shledáno, že hrob je do polovice zasypan náplavem. Pod náplavem nalezena — kostra, úplně zachovalá, v poloze přirozené, s lebkou ke kostelu. Okolo kostry země silně promíchána popelem ze dřeva. Hroby jsou složeny ze tří kusův a tesány z pískových balvanů. Rozměry jsou u všech skoro stejny. Příkrov je deska pískovcová, as 2 dm. tlustá, ozdobená dvěma kříži v pravém rohu u hlavy a v levém u nohou.

A nenalezlo se nic, z čeho by se dalo souditi na původ a stáří těch hrobů, na osoby těch nebožtíků? Pátralo se pilně, ale marně. Nalezeno nebylo nic. Pranic. Či to hroby, či to kosti? Hroby mlčí jako — hroby. A páni

archeologové se dvojí: jedni je pokládají za hroby cisterciáků, a podle této domněnky nebyly starší století třináctého; druzí pozastavují se nad neobvyklým tvarem těchto rakví kamenných i nad rovnoramennými kříži na desce a připisují jim stáří větší. — Dopřejme času archeologům! Jsem přesvědčen, že jednou najdou louskáčka i na tento tvrdý oříšek, na tuto hrobovou hádanku. Dvorní rada Houdek konstatoval, že tyto hroby jsou dosud jedinými svého druhu na Moravě a zjistil, že podobné rakve nalezeny byly ve Švýcařích a v Německu a tam pokládány jsou od odborníků za památky alemanské — z V.—VIII. stol.

Jsmo hotovi. Prošedše podzemní Velehrad, pokud odhalen byl našim zrakům loni a předloni, co zvěděli jsme? Ze skrovných trosek a zřícenin poznali jsme, že cistercký starý Velehrad byl »nade vši pochybnost krásné dílo.« A cyrillo-methodějský Velehrad? O něm nezvěděli jsme nic. Naše průkazy a výzkumy nesahají za století třinácté. Staré stromy velehradské vědí snad víc než my; jejich kořeny dotýkají se snad trosek a zřícenin, o nichž tušení nemáme.

Citoval jsem přecho archeology. Byli našimi vůdci Velehradem. A jsme jim zavázáni díky. Ale víte vlastně, co jsou archeologové a archeologie? Archeologie je věda o starožitnostech a pomáhá historii. Historie zkoumá tok a proud dějin, archeologie jeho koryto a břehy; historik pozoruje události, jež stále plynou, archeolog pozoruje věci, jež zůstávají na březích a na dně a jež slouží k poznání politického a domácího, náboženského a uměleckého života starých pokolení. Archeologové jsou páni velmi učení, professoři obyčejně. — Bez archeologů nevyznali bychom se v podzemním Velehradě a nerozuměli za mák věcem vykopaným.

Dne 9. září r. 1903. konala se na Velehradě k pozvání říš. a zem. poslance msgra. Dra. Ant. Č. Stojana porada archeologů. Na jaře toho roku počato s odvodňováním kostela a kláštera a při tom nalezeny byly kamenné hroby, které poplašily pány archeology. Sešli se tedy na Velehradě a byli plni naděje a sladké touhy rozřešiti záhadu velehradskou. V kroužku svém usnesli se, aby klášterní půda velehradská byla soustavně prokopána. Ale k tomu potřebí sil tělesných i duševních, nadšení i prostředků hmotných. Kéž archeologové ryzího zrna Velehradu věnují své síly a kéž obětavost vlastenecká poskytne prostředky finanční, abychom mohli pokračovati v započatém díle!

Řemeslnické kapitoly.

Úvahy pro tovaryše a učedníky. O nutnosti cest na zkušenou.

Píše Václav Záhorský.

I.

Každý rok jarní dobou opouští na sta našich lidí zejména mladých svou domovinu, aby v cizině v dalných krajích jednak nabyli zkušenosti a zdokonalení, jednak též potřebného výdělku, a opět jiní, aby ukojili svou touhu po poznání cizích krajů, cizích měst. Těmto a podobným lidem, kteří buď z té či oné příčiny opouští drahou svou domovinu, budou zajisté některé dobré pokyny velmi vítané. — Neboť velmi mnozí snad nevědí anebo neznají pravých příčin, proč právě řemeslník je na zkušenou do světa jíti vlastně povinen, a jaký jest hlavní účel těchto cest. Účel každého činu, má býti každému rozumnému člověku jasným, čili jinak řečeno, musím věděti, proč to anebo ono činím nebo podnikám, a co činem tímto dosíci hodlám — slovem musím každý čin dovésti rozumně odůvodniti. Nemám-li pro čin důvodů rozumných, nepřikročím k němu. Pokládám-li tedy cesty na zkušenou u tovaryše nebo dělníků za nutnost, musím věděti a hned uvést příčiny a rozumné důvody.

Každý kdo ve svém povolání se řádně vzdělati chce, musí své povolání úplně znáti. — K úplnému ale poznání povolání nestačí dvou nebo tříletá doba učení a

nějaký menší pobyt ve svém domově, rodném městě, vesnici nebo snad v nejbližším jich okolí. K dosažení úplné znalosti svého povolání třeba navštívit cizí kraje, cizí města, cizí dílny. Cestováním právě nabýváme mnohých vzácných zkušeností jako znalost různých míst a věcí, znalost cizích zvyků a obyčejů, znalost různých zařízení, znalost různých lidí, jich charakterů a pod. Tak jako drahokam trprve broušením vzácného nabývá lesku a své ceny, tak jádro dobrého vychování a řemeslné vyspělosti zušlechťí tovaryše na cestách. — Mimo to nabýváme v obcování s lidmi znalosti jejich povah, obyčejů, zvyků, slovem stáváme se soudnějsími, smělymi k podnikání, odvážnějšími. V každé dílně jinak se pracuje, jiných strojů, jiného náčiní, jiných látek neboli materiálu se užívá. Také obchodní poměry se různí dle zemí nebo krajů a tu jest třeba, aby tovaryš zrakem i sluchem všecky rozdíly pozoroval, ne sice ze zvědavosti ale z touhy po vědomostech. Jisto jest, že v cizině bude tvůj pán nebo mistr sdílnějším, a požádáš-li ho v tom či onom o vysvětlení, rád ti udělí, jelikož nebude v tobě viděti nebezpečného konkurenta, který by po krátké snad době mu mohl škoditi.

Jinak ovšem bylo by ve tvém domově; toho či onoho bys třeba se nikdy nedověděl, a cizina ti to podá snadno. Také jest jisto, že nikdy nevíme předem, kde samostatně se zařídíme a proto velmi dobré jest, všeho si všímati a všem pracím se naučiti, k nimž se nám příležitost naskytuje. Tak mnohý již tovaryš míní se po odbytém cestování vrátiti do svého domova, ale tu naskytla se mu v cizině vzácná příležitost samostatně s velkým úspěchem se zaříditi. Doma by se mu cos takého nebylo třeba povedlo. Mnozí však z našich lidí vrací se po nabytých zkušenostech do své vlasti, často do svého kraje neb rodiště, aby se tu samostatně zařídili. Před nedávnem četl jsem v čelném odborném listu německém o našem dělnictvu velmi pochvalný úsudek. Práví se tam: „Čechové jsou velmi pilní a šetrní lidé, jsou vytrvalí a vracejí se po nabytých zkušenostech do své vlasti, aby tam ve svém domově sobě vlastní závod zařídili.“ Avšak poznamenati dlužno, že velká část mladých tovaryšů se domnívá, že na zkušenou postačí doba dvou nebo tří let. Sám zákon živnostenský jest v tom ohledu velmi nedokonalý, že předpisuje jako zkušebnou dobu tovaryšům, kteří by se ve městech venkovských usadit mínili, dobu tří, pro velkoměsta šesti let.

Počítejme, že ve 14.—15. roce opouští žák školu buď obecnou anebo i měšťanskou; navštěvoval-li odbornou, protáhne se to snad o rok déle a jde do učení. Učil-li se tři roky, je v 18. roce hotov. Tovaryši pro velkoměsto zbude tedy do 24. roku těch zákonem předepsaných šest let na zkušenou, ač nebude-li k vojsku odveden. Jinak to dopadá s mladíkem, který se na venkovském městě nebo případně na vesnici vyučil a tamtéž se usaditi hodlá. Ten opustí školu obecnou ve 14 letech, po třech letech jest hotov s učením, po šesti se zkušenou a není-li odveden, co pak? Samostatným býti nemůže, jelikož není plnoletým, poddaným býti nechce; a tím se vysvětluje, že samostatným řemeslníkům často chybí zdatných sil pracovních, kdežto do závodů konfekčních případně do továren jeví se velký příliv mladého lidu, což má za následek snížení pracovních cen, anebo na venkově při některých řemeslných odvětvích tak zvané fušeráctví. — To jsou nezdravé poměry! Komu ale záleží na tom, aby obor svůj dokonale ovládal a skutečně jenom jako dovedný řemeslník a celý muž místo ve společnosti lidské platně zastával, jistě na zkušené vydrží 10.—12. a snad více let. Jest sice pravda, že ne řada let, ale schopnost, snaživost a píle činí tovaryše dovedným, nicméně nepřeháním s výše uvedeným časem zkušebním — Na doklad toho uvádím, že skoro všickni naši výteční řemeslníci čeští a moravští, tak dlouho, ne-li déle, zkušební dobu prodělali, aby si znalost odbornou osvojili, která jejich stavu slouží k nemalé cti a prospěchu.

Vdyť cestují k rozšíření svých vědomostí nejen řemeslníci, ale i jiní lidé jako: malíři, umělci, filosofové, kněží, professoři, právníci, žurnalisté, státníkové atd. Čím více kdo zemí, národů, měst procestuje, tím větších si získá pro své povolání vědomostí, tím více nabude praktických zkušeností. V dějinách českého národa potkáváme se už od pradávna s muži vysoce snaživými a vzdělanými, kteří mnoho cestovali. Jsou na

př. Martin Behaim rodem z Němec, ale jehožto předkové pocházeli z Krumlova v Čechách; tento byl původně obchodníkem v suknech, vynikl však zkoumáním hvězdářským a záslužnými pracemi v oboru fysikálního zeměpisu. Obíraje se vedle obchodu pilně počtářstvím a přírodopyskem, posloužil velice plavcům a badatelům, kteří v XV. století novou cestu do Indie hledali a odvážnými výpravami námořskými k rozšíření lidského vědění a objevení nových zemí přispívali. (Pokračování)

B. V.:

Na srázné cestě.

(Pokračování.)

Ktéto vzpouře však nechtěl se dáti Bohdan získati. Řekl to otevřeně. Dráždil se hryznul do pysků, prozatím o věci dále nemluvě. Myslel si u sebe: „Však časem přijde dobrá myšlenka.“ Také poznal, že by to bylo přenáhlené, obyčejným prostředkem terrorismu Bohdana chtítí nutiti. „Jen trpělivost!“ sipěl, „my tě dostaneme, že budeš podle naší noty tančiti.“ — Bohdanova manželka měla těžké časy. Rozšafný zůstal často do půl noci mimo dům a večer býval zřídka mezi svými, v neděli pak nikdy. Mzdu si ponechával celou a přinutil Anežku sáhnouti k úsporám, aby sebe a chlapce uživila. Dokud na ní muž nic nežádal, mlčela a hleděla svou malou domácnost vésti dále, jak se to jen dalo. Když však jednou na ní žádal peníze, pravila: „Bohdane, už delší dobu trpělivě se jen dívám, co děláš; přenechala jsem to tvému úsudku, abys seznal sám, jak nás a sebe vrháš do záhuby. Půjde-li to tak dále, budeme brzo nouzi a bídě vydáni v šanc. O sobě nemluví, ale dítě! Víš přece, že je slabé a řádně má býti živeno. Odkud však vzíti prostředky, aby jenom to nejnutnější se objednálo? Moje úspory jsou ty tam a já nevím, co mám počítí. Nečiním ti předhůzky, Bohdane, ale jako ubohá, věrná žena tě prosím, upušt od života, jaký teď vedeš. Přece vidíš sám, kam dospějeme.“

Tato dobře míněná slova učinila na Rozšafného dojem — už nic na Anežce nechtěl. Seděl zadumaný a zamračen v koutě. Potom — po delším mlčení — pravil: „Takový psí život! Jiní se krmí, vozí se v kočárech, bydlí v palácích a my musíme trpěti hlad.“

„Trpěti hlad? Trpěl jsi hlad, pokud jsi žil spořádaně a spořivě? Mnoho jsme neměli, jest pravda, ale nouzi jsme též neměli. Byli jsme šťastni, ach, tak šťastni!“

Poněvadž Bohdan neodpovídal, pokračovala: „Nazýváš nynější život psím, kdo je však tím vinen? Proč pak máš nyní, ačkoliv celou mzdu pro sebe spotřebuješ, málo peněz, kdežto ti dříve dostačila jenom částka?“

„Nikdy nebylo dost, aby člověk slušně žil.“

„Nikdy dost? Myslíš, že při svém nynějším způsobu života, i kdybys měl dvakrát a třikrát tolik, budeš spokojen, jak jsi byl dříve spokojen s málem? Tvoji kamarádi promrhávají v noci všechno, čím by jinak vystačili na celý týden; nechají své rodiny tříti hlad a nouzi, místo aby s nimi a pro ně žili, a pak křičí, že dostávají málo mzdy. Je to bláznovství, je to nespravedlivé, je to hřích, co tropí. Že ale také ty, jejíž jsem považovala za rozumného a svědomitého člověka, také s těmito lidmi držíš a to tak děláš jako oni, to mne trápí a činí nešťastnou, že to ani nemohu vyříci.“

„Vše se musí změnit. Peníze a majetek musí se ve světě spravedlivě rozdělit.“

„Ubohý muži! Máš takové myšlenky? Ne, to nejsou tvoje myšlenky, ty vnuknul ti zlý duch. K těmto náhledům jsi přišel ve špatných společnostech, v nichžto nyní svůj volný čas trávíš. Dokud tě do svých osidel nevlákaly, byli též lidé chudí a bohatí, a nepozastavoval ses nad tím. A nyní pojednou chceš a chcete Bohem ustanovený řád převrátiti? Chudí a bohatí budou vždy, poněvadž lidé nejsou stejní, to nahledne každé dítě. Budeme-li konati svou povinnost, budeme-li šetrní a pilní, bude pro nás chudoba tak málo neštěstím, jako bohatství je štěstím.“

„Krásné kázání, z něhož ale člověk nestloustne.“

„Bohdane! Věř mi, chleba by tobě a nám nescházelo, kdybys nepohrdal chlebem

nebeským. Tvoji přátelé už tě přivedli tak daleko, že už ani nejdeš do kostela, nemodlíš se, nemáš důvěry v Pána Boha. Kdo však toho pozbyl, zahyne.“

„Přestaň!“

Anežka se při tomto surovém výkřiku zarazila. Tiše, aniž by slova řekla, aniž by si povzdechla, vzala malého do náručí a odešla do komory, kde se zavřela. Ačkoliv už bylo pozdě večer, vyšel Rozšafný přece, po ženě a dítěti se neohlídaje.

Od té doby náležely nadávky a výčitky k dennímu pořádku a Rozšafný se ani tenkrát nemírnil, když ho Anežka prosila, aby z ohledu na dítě tak nemluvil. Tu nezbývalo nic jiného nežli buďto se zavřít do komůrky anebo odejít k sousedce. To však muž zase nechtěl a zapoměl se tak, že pozvednul ruku, aby svou ženu uhočil. Tu však naň Anežka, jinak trpělivá a oddaná tak pohlédla, že nechal ruku bezmocně klesnouti.

Co se asi odehrávalo v jeho nitru?

Skoro se zdálo, že se chtěl surovými výbuchy svého hněvu omámiti anebo Anežce zameziti, aby mu klidným způsobem řekla pravdu — neboť cítil, že je to správné co povídá. — Zatím rostla bída vždy více a více. A jiného se ani nedalo očekávatí.

(Pokračování.)

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Opravy na Sv. Hostýně. V obou sakristiích pořízena obětavostí dobrodinců Svatohostýnských nová xylolithová (smíšenina z magnésie, pilin a vodního skla) podlaha. Schází tedy ještě ve druhé sakristii lepší úprava, vnitřní výzdoba a vhodné upotřebení; což se, dá-li Pán Bůh, brzo stane. — Uvnitř chrámu Páně se očišťují obrazy od plísně. — **Obraz pro novou křížovou cestu.** První sklený obraz pro novou křížovou cestu, provedený od p. Škardy v Brně, bude dopraven na Sv. Hostýn tyto dny. — Ve stavbě křížových kaplí se pokračuje. Zaměstnáno je více než 20 dělníků. — Napěv k básni »V stínu Hostýna« došel už se čtyř stran. Čekáme na více zásilek. — **Požár na Sv. Hostýně.** Dne 4. června vzňal se asi neopatrností buď pasáků nebo kuřáků na Sv. Hostýně ve slavkovské části, les. Mocné sloupy kouře a praskající plameny naznačovaly odpoč. o 1 hod. kněží Svatohostýnským a zbylým poutníkům vzniklé neštěstí. A jenom úsilím kněží a několika lidí podařilo se oheň zastavit, udusiti a neštěstí hrozící budovám Svatohostýnským odvrátiti. — **Stesk na nedostatek katol. novín v Bystřici pod Sv. Hostýnem.** Jistý poutník stěžuje si v »Budoucnosti č. 22«, že, ačkoliv byl v Bystřici v kolika hostincích, katolického listu kromě v Katolické jednotě nikde nenašel. A pozastavuje se nad tím, že se to děje ve městě katolickém, a kam tolik poutníků, kteří podporují hostinské, ročně zavítá. — Otiskujeme dle »Budoucnosti« bez poznámky. — **Duchovní cvičení na Sv. Hostýně.** Poněvadž si mnozí kněží žádají konati svoje duchovní cvičení u Matky Boží Svatohostýnské, nabízíme, aby byl pořádek a se mohlo vyhověti, předně dobu od 24. července večer až do 28. července ráno; za druhé čas od 7. srpna večer až do 11. srpna ráno. V klá-

šteře samém možno ubytovati 24. kněze. Prosíme o včasné přihlášky. — Také jsme ochotni nekněžím, kdyby se včas a v patřičném počtu ohlásili, udělati od 21. srpna večer do 25. srpna ráno duchovní cvičby. O ubytování bude postaráno. — **Ke slavnosti blahověčení blahosl. Krisiana, Pongráce a Grodeckého na Velehradě.** Aby nebylo nedorozumění, je nám datí vysvětlení, proč se na Velehradě zmíněná slavnost pořádala. Konala se, ježto sv. Otec Pius X., v dekretu blahověcném ze dne 1. listopadu 1904. nařídil, aby ji řád po vykonané slavnosti v basilice vatikánské ve svých kostelích do jednoho roku slavil. (Quad statis legitimis auctoritate diebus fieri praecipimus intra annum pastquam eodem solemnia in Basilica Vaticana Fuerint celebrata). Otcové řádu T. J. rádi se tomuto rozkazu a obyčejí v církvi sv. ustálenému podrobili, poněvadž dotyční blahoslavenci se v zemích slovanských narodili, slovanským, ano i českým jazykem víru Kristovu hlásali a pro ni posléze vykřváceli tam, kde símě téže víry sv. Cyrilem a Methodějem bylo zaseto a sv. Vojtěchem pěstováno. — **Bylo na Sv. Hostýně staroslovanské město nebo-li hrad?** Vdp. Boh. Vařák, jenž, jak praví, se touto otázkou mnoho zabýval, sděluje nám o věci této: a) Na hoře Svatohostýnské viděti dosud rozsáhlé hradisko, z něhož se dá snadno souditi, že tak rozsáhlé opevnění nesloužilo k účelům pouze bohoslužebným, ba ani nebylo útočištěm okolnímu lidu v nebezpečí, nýbrž i za míru obydleno bylo. Hradisko hostýnské dle výpočtu Dr. B. Dudíka má asi 1800 m v objemu. Násypy jsou 10—15 m vysoké a u paty až 20 m v průřezu mohutné. Právě tato jejich rozsáhlost dokazuje, že nepocházejí teprve z r. 1241., jak se mnozí domnívali, soudíce dle rukopisu královédvorského. b) Na hoře Hostýnské nalezeny dále památky z popelnic, jaké se nacházejí v předkřesťanských pohřebištích a žárovíštích c) Ze Hostýn byl skutečně od pradávna obydlen,

potvrzuje dále nález několika přeslenů, jež učinil prof. Maška. Týž učenec konstatoval tam také pravěký mlýn na obilí, což rozhodně by svědčilo o obyvatelstvu druhdy stálém. d) Též ze jména lze souditi na minulost Hostýna mnoho. Slovo Hostýn lze odvoditi ze staročeského ještě ve 14. století užívaného slova hostajný. Též původní jméno znělo asi Hostajn, jak lze snadno dokázat. Slovo Hostajn jest tedy neurčitý tvar přídavného jména »hostajný« a sluší k němu doplniti — vzhledem ku hradisku — slovo hrad, tedy: Hostajn hrad. Kmen tohoto slova jest »host«, kterážto slovo našim předkům, znamenala jako po dnes Rusům cizince a kupce. Takové místo tedy, které má jméno odtud, že k němu putovali se zbožím svým a na něm patrně i bydleli cizinci — kupci, nemůže býti nic jiného než tržiště čili staroslovanský hrad t. j. město. e) Soudíce dále z úcty, s jakou lid po dnes k hoře té pohlíží, z pověstí horu tu opřádajících, a konečně, uváží-li se, že Hostýn jest obklopen četnými menšími hradisky z nichž po dnes většinou viděti zříceniny nebo aspoň stopy, soudíme, že Hostýn byl městem velikým, střediskem celé krajiny. Hrad tento zanikl asi ve XIII. století. — II. Bývalá »hradiska« okolo »hradu« Hostýna. »Hrad« nad Přílepy, »Hrad« u Kostelce u Holešova hradisko »Obřany« 1. hod. jihovýchodně od Sv. Hostýna. »Chlum« u Býlavska. »Hrad« nad Podhůrkou u Hlinska. »Hrádek« nad Podhradní Lhotou, (zřítí zříceniny). »Strážné« u Kelče. — III. Sv. Cyrill a Methoděj na Hostýně. Dle lidových pověstí a dle některých památek (hlavně křížů cyrilomethodějských) dá se souditi toto: Sv. apoštolové movavší ve své horlivosti missiionářské cestovali po celé zemi. Jednoho roku zvolili si k působení missiionářskému krajinu okolo »hradské« cesty z Velehradu vedoucí ku Krakovu. Zastavili se také v krajině Hostýnské a jistě i v Hostýnském »hradu«, jenž byl střediskem celé krajiny. A dosáhli velkého úspěchu. Když odcházeli, zanechali obráceným obyvatelům obraz Panny Marie, sv. Methodějem, prý vlastnoručně malovaným, který zavěsili v kapli za jejich pobytu na hoře vystavěné. — Zdá se dle dějiny památek, že aspoň základní rysy této pověsti se zakládají na pravdě.

Z církve a světa.

Marianský kongres v Praze. Už dávno oznámený marianský kongres konal se za velikého účastenství spolků a katolických mužů a žen 11., 12. a 13. června v Praze. Schůzi účastnili se Jeho Em. kardinál Lev bar. Skrbenský s pěti biskupy, J. císař. král. Výs. arcikněžna Marie Annunziata, J. Exc. p. hr. Coudenhoveová, četní členové šlechty jako: Lobkovicové, Schwarzenberg, Windischgrätz, Schönborn, atd. vynikající katoličtí mužové, mezi nimi Magre Dr. A. C. Stojan. V usneseních se žádá, aby se literatura marianská u nás doplnila. Neboť to nutno, má-li vliv kultu mariánského, jenž má nepopíratelnou cenu pro život křesťanský a veškerou veřejnost, býti trvalým. Zvláště však denní tisk se vybízí,

aby šířil mariánskou úctu. Ovšem musí býti účinně a všestranně proti nevěreckým listům podporován odebráním, půjčováním a p. Úcta mariánská má nás pobádati k boji proti šířící se nemravnosti. Nemravné spisy a předměty mají býti zákonem zapovězeny. Také o poutích a poutních místech bylo mluveno. Zajímavé byly světelné obrazy, jimiž dp. Al. Švojsík ukázal obecnstvu 140 různých poutnických míst mariánských, mezi nimi také sv. Hostýn a Velehrad. Nedá se upřít, že sjezd valice přispěl ku zvelebení Rodičky Boží a že vzpruží katolíky, aby ve vytknutém sjezdem směru pracovali.

Obraz P. Marie Svatohostýnské v Proštějově. Vdp. Karel Dostál Lutínov, farářproštějovský, a známý spisovatel, dal zhotoviti obraz Matičky Boží Svatohostýnské, jež ve farním chrámu Páně na oltáři sv. Josefa umístil. Obraz byl v neděli 21. května od družiček za zpěvu písně: »Chválu pějme Moravané« do kostela donesen a na to posvěcen. — V Malenovicích nalézá se na pobočním oltáři chrámu obraz téže Matky Boží už po 60 let. Zajisté příklady hodné následování.

Francie. Už dvanáctý článek rozluky církve od státu byl ve francouzské sněmovně přijat. Aby čtenáři věděli, co to znamená a dovedli si o tom učiniti pojem, dostačí, některé z nich uvést. 1. čl. Republika zaručuje svobodu svědomí a volné vykonávání náboženství. 2. čl. Republika neuznává žádných bohoslužby, aniž ji vydržuje anebo podporuje. Do rozpočtu smějí přilítí toliko výlohy pro duchovní ústavů a za vykonávání bohoslužebných obřadů ve veřejných místnostech jako jsou: lycea, kolleje, nemocnice, školy, chudobince, vězení. 3. čl. Dluhy církevní nepřevzme stát. (Dle pozdějšího hlasování má je převzít, kdo převezme jmění.) 4. čl. Během jednoho roku, od prohlášení tohoto zákona počínajíc, odevzdají se movité a nemovité, od biskupských a farních církevních říditelů, od presbyteriálních rad, konsistoří a jiných církevních zařízení spravované statky se všemi břemeny a závazky skrze zákonitě zástupce těchto zařízení oněm společenstvům, jež se zákonitě dle předpisů čl. 17. k vykonávání kultu v dosavadních okresech zmíněných zařízení utvořily. Ovšem musí pravidlům všeobecné organizace kultu, k jehož vykonávání se sdružily, odpovídati. 5. čl. Církevní statky, jež spočívají na milodarech, ne fundacích patřících ke kultu, případnou různým odvětvím státní správy. — Další články jednají o převodu a rozdělení církevního jmění a konečně 12 čl. dí: Duchovním ponechává se od prohlášení zákona na jistou dobu volný t. j. bezplatný byt a sice: farářům a administrátorům na 5 let, arcibiskupům a biskupům na 2 léta.

Redakci zasláno:

1. »Grande munus« od J. Vychodila.
2. Vychovatelské Listy. Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.
3. Křesťanská Škola.
4. Našinec. Vychází třikrát za týden.

Za vydávání a redakci zodpovídá: P. F. Xaver Zimmerhackl, T. J.

Tiskem L. Klabuaya v Holešově.

HLASY SVATOHOSTÝNSKÉ

Poč. I. 1905 Čís. 5.

Na Sv. Hostýně dne 1. srpna

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Úmrtí na Velehradě.

P. František Türk T. J. zemřel 25. června t. r., sv. svátostmi byv zaopatřen, na posvátném Velehradě. Poněvadž několik let působil také na Sv. Hostýně a mnohým čtenářům našim znám jest, podáváme tu stručný jeho životopis. — Narodil se 9. března 1827 v Březové u Svitav, kde otec jeho byl mlynářem. Gymnasium a filosofii studoval v Litomyšli. Věnovav se stavu kněžskému, studoval bohosloví v Olomouci a byl r. 1852 vysvěcen na kněze. Kaplanoval přes 3 roky v Buzově a Vran. Lhotě a vstoupil 22. prosince r. 1855 do řádu Tovaryšstva Ježíšova. Konal dvě leta noviciát v Baumgartenberku v H. Rakouských, opakoval dle obyčeje řádu filosofii v Prešpurku, boho-

† P. Fr. Türk.

sloví v Inomostí. Na to byl 14 let slovenským kazatelem v Trnavě v Uhrách a několik roků českým kazatelem v Šejnově v Čechách. Když biskup Nebraský v Americe prosil jenerála řádu P. Bekxa o výpomocné kněze pro Čechy své diecese, byl mimo P. Filipa Malého tam poslán. V Americe působil 12 let v Oleanu a navrátil se roku 1894 do Evropy. Od doby té pracoval nejvíce na Sv.

Hostýnku, částečně také na Velehradě, kam se poslední léta uchýlil, když ho počala trápit nemoc bolestná, která konečně ho do hrobu sklátila. Celý život

jeho kněžský i řeholní byl jen Bohu a spáse bližního věnován. Skoro půl sto letů strávil v řádě, jsa věrným synem sv. Ignáce. Před třemi léty slavil s velkou radostí v chrámu Svatohostýnském kněžské druhotiny, při čemž naposledy měl k lidu řeč. Měl povahu velmi milou a vřelou. Býval horlivým a neunavným v duchovní správě, zvláště byl vždy ochotný a trpělivý jako zpovědník. Na Sv. Hostýně sedával celé hodiny a dny ve zpovědnici naproti P. Marie Lurdské konaje svědomitě úřad svůj; a jedině Bohu známo jest, co v té tiché činnosti dobrého vykonal. Když nemohl pro ukrutné bolesti pracovati, sloužil Bohu utrpením, z něhož 25. minulého měsíce blaženou smrtí vysvobozen byl. V arcidiecési jsou ještě dva spolužáci z bohosloví živi, dp. Valentin Katzer, farář v Hanušovicích a dp. Petr Janek, farář v Myslošovicích. — Odpočívaj v pokoji.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Videnský T. J.

(Pokračování.)

Opava, Benešov, Bruntál byly první jejich kořisti. Města tato zničili a v Benešově zkazili vydatné stříbrné doly. Obyvatelům nezbylo nic jiného nežli před těmito divochy utéci do lesů, hor a na nepřístupné skály.

Útočištěm byl v krajinách těchto také vrch Kotouč u Štramberka, kde obleženci za silného přívalu prokopali hráz, učinili v táboře tatarském záplavu a zahnali je. Na památku tohoto zachránění prý se v té krajině dodnes v tuto dobu prodávají perníkové uši.

Mongolové táhli od Štramberka přes Hranice, Lipník a staroslavný Přerov jež rozbořili, k Olomouci. I dali se do dobývání hradeb. Ale marné bylo jejich úsilí. Vrhli se tedy prozatím na nedaleký klášter Hradisko, jež po statečném odporu ztroskotali. Rekovní řeholníci byli v boji tom do jednoho pobiti. Tataři uřezali jim hlavy a uvázavše je na ohony koňské, jezdili s nimi okolo města.

Olomučané nemohouce na to patřiti, radili k výpadu. Ale opatrný Jaroslav nedal se k této nerozvážnosti svěsti. I choval se za hradbami tiše jako dřívě. To považoval Pajdar za zbabělost a povolil v kázni ve vojště a nechť vojny se rozptylovat.

To vida Jaroslav, učinil 25. června náhle výpad a započal v táboře tatarském krutou seč. Pajdar ze spánku probuzen, chopil se zbraně, ale v tom již naň dorážel Jaroslav a mocnou ranou meče jej skolil, tak že vypustil ducha. Tímto činem byl rozhodnut osud Olomouce, Moravy a celé západní Evropy. Tataři ztratili vůdce, dali se na útěk a v největším zmatku spěchali k Běhovi do Uher.

Mezi tím však, co dobývána Olomouc, znepokojovaly oddíly tatarské horu skoro půl Moravy, všude drancující a vraždící. Dobyly Litovle, vypálily Javíčko, vyplenily Hulín a Holešov a konečně přišly ke Sv. Hostýnu, kam okolní obyvatelé před nimi utekli a opatřivše se zásekami a příkopem a poprav vše násypy, jež se tam už dřívě nalézaly, hájili se statečně proti útokům vzteklého nepřítele. A pomocí Rodičky Boží odrazili šťastně nepřítele.

3. Divné zachránění Moravanů na Sv. Hostýně.

Na památku záchrany před Tatary postaven tu kostelík.

Zbožná matka moravská ukazujíc svému dítěti sv. horu Hostýn, důtklivými slovy mu vykládá: »Hleď, dítě, tamť Hostýn, onen krásný a vysoký kopce na němž stojí velebný kostel Matičky Boží. Tam se před mnoha lety utěl naši předkové před ukrutnými Tatary, kteří všude pálili a hubili, lidi hrozně mučili, týrali a zabíjeli, nešetříce ani dítek. Tak chtěli učiniti též křesťanů na Sv. Hostýně. Jaký strach tyto pojímal, když na ně hrozili Tataři ustavič-

doráželi a oni velikou žízni zemdleni ani brániti se nemohli. Ve velké bídě a úzkosti utekli se k Rodičce Boží a prosili ji, aby jim vyžádala u Pána Boha pomoci, by tak hrozně nezemřeli. A hle Bůh je posilnil na přímlovu Marie

Panny čerstvou vodou, seslal na Tatary hrozné blesky, tak že jich velmi mnoho zahynulo, ostatní pak utekli a s pomocí Boží od našich předků z vlasti byli vyhnáni.* Tak vykládá s pohnutým srdcem matka dítěti o Sv. Hostýně, jež s úžasem naslouchá, vštěpuje si slova ta do srdce, pohlíží s úctou ke Sv. Hostýnu a jak mu jen možno, putuje tam.

Stručně pak líčí se tím událost, kterou se stal Sv. Hostýn daleko široko známým a památným.

Slyšme nejprve, co lid vykládal v písni*) už r. 1754 v Olomouci

vytištěné. Píseň má titul: »Písnička nová, horlivá o blahoslavené Panně Marii Hostýnské« atd. a obsah jejího znění přineseme v čísle příštím.

Jitro na Sv. Hostýně.

Frant. H. Bukovec.

(Dokončení.)

Drozd:

Slyš!
Jaký ruch?
Stromy již
budí se z nočního spánku,
na křídlech vánku
ranní dech oběti letí výš,
tam, kde Bůh!

Nelením, jásavou písni svou druhý též vzbudím,
chváliti budeme sborem
Ježíše v bělounké hostii, ve chrámu skryší,
jenž dává posilu nemocným všech lidí brudím,
každým buď uctíván tvorem,
jak bédné na zemi, tak i ve hvězdnaté výši.

Sbor ptactva:

Ním ruka mocná uchystala,
stůl štědrý pro nový zas den,
buď proto od nás všech Jí chvála
od malých, velkých neustálá —
Buď Pán náš vroucně pozdraven.

On sytí nás,

On šatí nás,

On hnízdečka v haluzích chrání,
když rachotí hrom v nebes báni.
A lidem zde ve výši hostinu chystá,
dá Tělo jim, Synáčka Ježíše Krista.

Zde stupeň je k nebi,
ať dole se šklebí

hřích sterý a chropotá vášní všech hlas.

Zde v Marie stánku
jak dechnutím vánku
se bouřlivá hladina uklidní zas.

Kos:

Ztlumte hlasy,
s věže chrámu zvon
k tónu druží tón
ve Zdrávasy.

Zvon Svatohostýnský.

S nebe anděl zprávu hlásá Panně,
zvolena že za matku je Páně.

*) Píseň tuto nám ve více výtiscích zapůjčil vdp. Jan Jelínek, pilný bačatel starožitností ať farář v Bojkovicích na Moravě.

Zvonky vesniček :

Zdrávas Maria,
plná milosti
Pán se u Tebe
u věk uhostí,
budiž žehnána
mezi ženami,
plod Tvůj chválen bud
Tvými dětmi.

Zvony měst :

Za nás hříšné, Matko Boží, oroduj,
až se schýlí život k cíli, při nás stůj!

Zvon svatohostýnský :

Tiché dívky hrud' se děsem chvěje,
šeptá: »Ať se vůle Boží děje!«

Zvonky vesniček :

Zdvávas Mária,
plná milosti,
z Tebe vyprýštil
zdroj nám radosti.
Celý tento den
Ty bdi nad námi
nedej zahynout
hříchů vlnami.

Zvony měst :

Matko Boží, moravský náš celý kraj,
svojí pílí v každé chvíli před zlým haj!

Zvon svatohostýnský.

Slovo Boží učiněno Tělem,
přebývalo v světě zradostnělém.

Zvonky vesniček :

Zdrávas Maria,
plná milosti,
vypros u Boha,
v dobrém stálosti.
Ať Ti oddána,
každá rodina,
Tvého u Syna.

Zvony měst :

Matko Boží, lásku zažni v hrudích všech,
ať se vzdámá víra drahá po vlastech.

Již ztichnul mnohohlasý zvonů sbor
a širý kraj již závoj trhá s líce,
k Hostýnu zří, jenž nad modravý bor,
dvě věží svých jak mocné zvedá svíce.
Tu, onde chodec spěchá osamělý,
by poklek ku mši sv. u oltáře,
Syn Boží, Jehož nepojme svět celý
na slovo kněze bez vši věčné záře
se skromně kryje chleba do způsobu.
A dýchá novým blahem hora celá,
jest mocným oltářem — kéž po vše doby
s ní na Moravu Matka patří bdělá!

Je ticho na Hostýně — než tu v dále
jak varhany by jemnozvučné hrály —
to zdola k hoře poutníci se valí.
Kdo spočte je? — Z nich každý horu vítá,
zpěv jejich v jediný se hymnus splítá:
»My tisíckráté pozdravujem Tebe,
Matičko naše, ozdoba Tys nebe —
jak dobré děti k Tobě pospícháme,
neb v Tobě jenom útočiště máme!«

A Matka Hostýnská je k srdci vine —
kdo k Ní se tulí — nikdy nezahyne!

Nový obraz na Sv. Hostýně.

Dne 27. června t. r. přivezli pan Dušan Jurkovič a pan B. Škarda z Brna na Sv. Hostýn překvapující krásný obraz a zasadili jej do první nové kaple, která loni byla vystavěna. Obraz jest proveden tak zvanou mosaikovou sklomalbou. Obraz představuje Pannu Marii bolestnou, jak sedí, držíc mrtvé tělo Syna svého v náručí. V tváři její jeví se hluboký bol. I tvář Pána Ježíše má zvláště významný výraz. Kolem něho viděti dojemnou skupinu sv. osob. Před ním klečí zarmoucená Magdalena, líbajíc Jeho pravici. Vedle ní viděti Nikodema, jenž s bolestí pohlíží na zraněné Tělo Páně. Za ním klečí sv. Jan rukama zslzenou tvář zakrýváje, a jedna nábožná žena v hluboký bol pohroužena. V pozadí spatřiti lze dva katy odcházející a domy města Jerusalema. V pravo od této skupiny kráčí Josef Arimathejský, nesa nádobu rouchem zaobalenou. V levo setník, který skroušeně odchází. Kdo sestavení celé skupiny pozorně sleduje, jest tak dojat, že neví, koho má více obdivovati, zdaž Úprku, jenž skizzu podal, či Škardu, jenž obraz provedl. Tak působí na člověka! — Poutníci z Vídně, spatřivše obraz, byli k pláči dojati.

Proto doufáme, že se našim čtenářům zavděčíme, podáme-li nějaký výklad o způsobu, jak byl obraz dělán. Sklomalba mosaiková, kterou byl proveden, liší se od známé vlašské mosaiky tím, že není skládána z malých částíček

barevných kamenků, nýbrž z větších částí skel malovaných jako při sklomalbě. Od sklomalby liší se, že sklomalba musí působiti v průsvitu skla, kdežto mosaiková sklomalba působí v pohledu, takže obraz i ve stínu jest dobře znatelný. Aby tento účinek byl docílen, děje se malba zvláštním způsobem ze spodní strany. Vpálí se na sklo vrstva barvy a pod ní vpálí se ještě jiná vrstva reflektujícího emailu, který působí, aby barvy při pohledu přišly k platnosti. — Způsob tento je úplně nový a nikde neužívaný, ač ve Štutgartě jedna firma pracuje podobným způsobem a má v mnoha státech patent. Avšak technické provádění je docela jiné a ne tak dokonale rozluštěno. Malba mosaiková provádí se pak tím způsobem, že se nejdříve jednotlivé kousky, které jsou asi v témže způsobu přilepeny, jak pro malbu na skle, malují, vymodelují a pak se barva v ohni pálí. Po druhé retuší obrazu a opravě zase se pálí. Konečně přijde přes tuto malbu nahoře uvedený povlák reflektující emailové barvy, který se pálením se sklem spojí. Je-li obraz takto přichystán, přilepí se jednotlivé kousky na zvláště připravovaný lepenkový podklad, na nějž totiž ani vlhko ani horko nemá účinku. Na tento podklad natmílí se silnou vrstvou jednotlivé kousky skla, které po krátkém čase tak stvrdnou, že povstanou půl druhého centimetru silné plotny. Tyto pak se vkládají do zdiva cementovou maltou, a sice nejdříve se důkladně ve vodě namočí a polepí cementem; spodní položka lepenková tak silně vsákne vodu, že jakmile se taková plotna na zeď přitlačí, ihned drží. — Když pak je celý obraz na zdi přilepen, očistí se a spáry mezi jednotlivými plotnami se vytmílí kytem. Tím povstane jedna plocha a poněvadž malba je na spodní straně skla a mimo to do skla vpálená, povstal tak obraz, jenž nemůže ani sluncem vyblednouti, ani deštěm neb kterýmkoli vlivem počasí býti zničen. Proto hodí se tyto malby hlavně na fačady a dekorativní výzdobu, která má býti trvalou.

Přijď tedy milý čtenáři na Sv. Hostýn, a prohlédni si tuto novou ozdobu jeho, která veskrz od domácích umělců provedena byla. Prohlédni si též novou kapli, která na kraji stinného lesa mile dojmá. I shleďáš na ni, co do způsobu stavby, samé domácí motivy (náměty), střechu, kříž, sloupy, barvy atd.

Řemeslnické kapitoly.

Úvahy pro tovaryše a uředníky. O nutnosti cest na zkušenou.

Píše Václav Záhorský.

(Pokračování).

Brehaím měl v tom ruchu velké účastenství; sestrojiv dokonalý nástroj k měření úhlů na nebi, před vynalezením kompasu nutně potřebný, účastnil se portugalské výpravy k ohledání břehů Afriky a výzkumu okeanu Atlantského. — Dalšími pracemi svými, zvláště velikým globem zemským, získal si mnoho zásluh a zemřel ctěn jako slavný muž na cestě k ostrovům Azorským v Lisabonu r. 1506.

Druhý neméně znamenitý muž byl Václav Holar z Prachné r. 1607 v Praze narozený, znamenitý malíř a rytec. — Cestoval po Německu, odtud pak do Anglie, kdež svou umělostí a pilností zjednal si jména slavného umělce, jemuž se v Anglii nemohl nikdo vyrovnati. Zemřel 25. března 1677.

V naší době byl proslulým cestovatelem světový skladatel hudební — z prvu řeznický učeň — Ant. Dvořák, jenž svými hudebními skladbami proslavil se po celém světě a jménu českému po celé Evropě i Americe zjednával česť. Tento velikán proniknut byl také vroucí zbožností, jako to i listy katolíkům nepřátelské samy potvrdily (Právo lidu). Denně navštěvoval chrám v Emauzích (na Slovanech) v Praze a přátelům svým říkával: „Bůh mi dal veliké dary, chodím mu proto za ně děkovat.“ V kruhu důvěrných přátel a své rodiny velmi rád hovořil o Bohu, o životě posmrtném, o věčnosti atd. a za svou pobožnost se před nikým nestyděl. Zemřel v Praze 1. května 1904.

Také věhlasný africký cestovatel Dr. E. Holub byl jedním z nejpřednějších a nejváženějších učenců cestovatelů nové doby. — Byl katolíkem vždy upřímným a věrným vlasti i svému národu. Pracně nashromážděné sbírky daroval poněvíc českým školám. Zemřel 21. února 1902 ve Vídni a pochován byl od veledůst. p. Msgra Dra. Stojana za nesmírného účastenství všeho lidu.

Jiný znamenitý cestovatel náš, nyní ovšem občan americký, jest Stanislav Vráz, který zejména země východní: Koreu, Čínu, pak Ameriku a jiné krajiny procestoval.

Z našich řemeslníků proslavil se v nedávné době pražský krejčí V. Mottl. O tom se vypravuje, že brzy po jeho usazení se v Praze přednášel jistý universitní profesor svým posluchačům o nové metrické míře, která se již v Paříži užívá. V tom povstal jeden z posluchačů a pravil, že nejen v Paříži, ale i v samé Praze se užívá metrické míry. Je to můj krejčí Mottl, který též centimetry měří. — To vzbudilo všeobecný úžas. Mottl byl od té chvíle zákazkami takřka obsypán a přivedl svůj závod ještě za svého živobytí k velkému rozkvětu.

Druhý byl Jos. Svoboda, který po několik roků byl domovním krejčím tureckého sultána. Před 32. lety uprchl z Cařihradu, když sultan byl polit. nepřátely k smrti odsouzen, obrátil se do Terre Haute v severní Americe, kdež dne 8. ledna 1903 zemřel, jsa znám jako znamenitý krejčí.

Ze žijících řemeslníků jsou znamenití a zkušení mužové velmi mnozí. Prvními harcovníky za živnostenská práva a organizaci byli a největších zásluh sobě vydobili: p. Vilém Povondra z Kroměříže, předseda Zemské jednoty a p. Faust z Brna, předseda spolku mor. živnostníků, o mnohých jiných velmi nadaných nemluvě.

II.

Má-li však tovaryš mladík míti z cestování užitek, musí dvojí věci dbáti a sice za první, aby byl před svým odcestováním do ciziny již aspoň poněkud dovednějším dělníkem. Proto je radno nejprve poblíže své otčiny se zdržovati a jisté praxe nabýti; pak teprve v cizině velké a vyhlášené dílny navštívit a jich zřízení shlédnouti.

Neboť právě jako by pošetilý byl, výzkumnou cestu chtíti podniknouti bez předchozích studií, tak nemoudré jest, vydá-li se na cesty zkušební do světa mladík, který z vyučeného řemesla sotva to nejnutnější pochytil.

Čím více se mladík před cestováním naučil, s čím větší dovedností jako učeň nebo tovaryš ve své otčině dílnu opustil, tím lépe jest na cestování připraven a tím lépe a snáze bude mu světem projíti a žádoucího vzdělání dosáhnouti.

(Pokračování).

B. V.:

Na srázné cestě.

(Pokračování.)

Anežka byla nucena své malé, staré památky, náušnice, prsteny, šatstvo a prádlo jež nebylo docela nutné, zastaviti. Při tom utrhla si sousto od úst, aby dítko nehladovělo, ba i svému muži přinesla oběd, sama nic nepoživši.

Bylo skutečně nepochopitelné, že Bohdan mohl na tuto bídu a strast tak lhostejně hleděti, že ho nepojala lítost a bol, viděl-li svou ubohou, věrnou ženu se trápit. Než tak zatvrdí zlá myšlenka, špatný způsob života a náruživost lidské srdce!

Jednoho dne přišel Bohdan domů v čas, kdy pracoval v továrně a aniž by udal příčiny tázal se Anežky, zda má něco k pití. Kdyby bývala Anežka v žertovné náladě, byla by ho odsekla: „O ano, vodu, mnoho-li chceš.“ Než jí už přešlo dávno žertování a tudíž řekla z krátka: „Nemám peněz.“ — „Tedy jdi“ — poroučel muž — „k sousedce a vypůjč na džbán piva“ „Ne, odpověděla Anežka, „paní Smutná je chudá a bolelo by ji to, kdybych ji peníze nemohla vrátiti.“ — „Chudá?“ bručel Bohdan, „chudá pravíš? Slyšel jsem, že má mnoho peněz uschováno. To se ji musí vzít, to by bylo zbytečné hromadění kapitálu.“

Při těchto slovech dostal jeho obličej ošklivý lupičský výraz. Anežka se lekla.

„Pro Boha!“ zvolala. Něco takového chtěl bys činiti? Co, chtěl bys býti zločincem, lupičem, ano i vrahem? Tak daleko to je s tebou?

„Zločincem, lupičem, vrahem! — hm a kdyby. Co zveš ve své prostotě zločinem, je právem trpícího nouzi, rozumíš?“

„Rozumím ti až tuze dobře! Ale jsi v takové nouzi? Konej jen svou povinnost, zbytečně neutrácej peníze — a nouzi nebudeš mít.“

„Jak bude zase jen mléčná polévka a brambory!“

„Jen se směj! Muž, jenž pracuje, aby poctivě uživil svou rodinu, zasluhuje více vážnosti i při mléčné polévce a bramborech, než-li zahaleč, jenž nejjemnější lahůdky požívá a nepoctivý člověk, jenž krade a klame, aby dobře žil.“

„Ušetři mne takovými hloupými řeči!“ —

Na to chodil, maje ruce na zad složené, po světnici, co Anežka zadumána na stoličku usedla. Jaroslávek stál před ní a pozoroval ji, jakoby jejímu bolu rozuměl.

Smutná byla pouť tohoto roku na sv. Hostýn. Šla sama s Jaroslávkem, pro slzy viděla sotva cestu a pro slabost musila často odpočívat. Modlila se dlouho, dlouho, aby ji Maria Panna jejího muže navrátila. — Chvíli se jí zdálo, že to vše sen, ale když se ohlédla a neviděla svého muže vedle sebe, když viděla ztrápený obličej Jaroslávkův, upomenula se zase jenom na hroznou skutečnost a modlila se znovu. Lidská pomoc zde neprosplala. Anežka zdroj své výmluvnosti vyčerpala. Snad ji Máti nebeská negslyší! —

III.

Z Bohdanova nepravidelného přicházení soudila Anežka, že již nechodí do továrny, že buďto stávkuje, anebo je bez práce. A bylo tomu tak. Toto neštěstí však stihlo no bez vlastní viny.

Hrstce štváčů a křiklounů, v jichž čele stál Dráždil, podařilo se dělníky cukrovaru přimět ku stávce. Provedlo se to ne bez odporu mnoha dělníků. Ve shromáždění dělníků došlo strany toho ku prudké hádce. (Pokračování.)

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Dary pro kostel Svatohostýnský. Vys. důst. kan. kroměřížský Ant. Matějček daroval pro Sv. Hostýn vlastnoručně zhotovené mešní roucho. — Z U . . . byla darována krásná alba.

Rodina hrabat Thunských na Sv. Hostýně. Dne 24. června na sv. Jana Křtitele připutovala rodina hrabat Thunských z Kvasic s více příbuznými na Sv. Hostýn. Zde byli přítomni při oběti mše sv. a přijali sv. přijímání, při čemž mladý p. hrabě ministroval.

Brněnské a vídeňské procesí. Dne 25. června zavítal na Sv. Hostýn P. Ant. Podlaha, kvardián kap. s velkým průvodem kat. polit. jednoty brněnské. — A třetího dne na to navštívili Sv. Hostýn vídeňští krajané s vdp. P. Kosíkem v čele a četnými družičkami. Den před tím přinesl jeden Vídeňan, rodem z Moravy, vlastnoručně obraz Matky Boží na Sv. Hostýn na poděkování za vyslyšení jisté prosby. Bodří a zbožní krajané vídeňští pobýli tu dva dny až do soboty 10. hod. ráno. Na to s pohnutým srdcem a se slzami v očích loučili se s tímto posvátným a útluným místěčkem.

Procesí Slezanů rakouských a pruských přišlo se 6 kněžími v počtu asi 600 osob 10. července večer na Sv. Hostýn. Jak muži, tak

ženy přišli upili druhého dne ráno ku sv. přijímání, načež se odebrali na Velehrad, kde se téhož dne odpoledne měla na nádvoří světit socha Nejsv. Srdce Páně, kterou si sami za 3000 K pořídili. Za tím účelem dojel tam zároveň s nimi Nejdůst. Světící Biskup Dr. K. Wisnar. Před sochou měl Mnsgr. Dr. Stojan dojemnou řeč o lásce Srdce Páně k nám a o povinnosti naší, Jemu se zasvětit. Na to vykonal Nejd. Světící Biskup svěcení a modlil se s přítomnými litanii o zasvěcení se Srdci Páně.

Nejhluchnější doposud poutní den t. r. byl v červenci na svátek navštívení M. P., kdy se slavilo znovuzřízení Sv. Hostýna před 60 lety. Sloužilo se toho dne 7 zpívaných mší. Poslední velkou měl vys. důst. pán kan. K. Bilčík z Kroměříže.

Vykopaniny na Velehradě. Kopáním zjištěno, že původně byl nynější chrám Páně pětilodový. Mimo to se přišlo při kopání na základy ještě jiného chrámu.

Sjezd bohoslovců na Velehradě. Dne 1. a 2. srpna t. r. bude se konati na Velehradě sjezd bohoslovců na oslavu okružní ku »Grande munus.« Mluvíti budou: P. A. Spaldák T. J., P. Ferdiš Juriga, farář ve Vojnarech, P. J. Vychodil, děkan v Charvatech a P. M. Pavlík, kaplan v Brumovicích.

Na Velehradě klade se před průčelím kostela nová dlažba z pískovce. Plocha na které se dlaždi obnáší přes 300 čtverečních metrů. Práci převzal pan Zbořil, zednický mistr ze St. Města.

Slavnost svěcení praporu Mariánské družiny jinochů, která se prvního června na Velehradě konala, se vydařila. O půl 10. hod. dopoledne shromáždili se sodalové družiny ve chrámu Páně a brali se v slavném průvodu k soše Panny Marie na návsi ku svěcení. V 10 hodin měl P. Řehoř T. J. kázání o praporu jako znamení vítězném. Na to vykonal vys. důst. p. Vincenc Tesař, sídelní kanovník v Olomouci, svěcení jeho. Pak zatloukaly se hřeby a paní Frant. Šinkovská, matka praporu, připjala stuhu. Sodalové konali záslibnou modlitbu a vrátili se v průvodu do chrámu Páně ke mši sv., nesouce v rukou rozžaté svíce. Po požehnání dopoledne přednášeli ve velké dvoraně před četným obecenstvem krásné básně a zpívali krásné písně. Účastenství a nadšení lidu bylo velké a radost všeobecná.

Z Vidně píše se nám: Posílám 20 korun, které jsem slíbila Panence Marii Svatohostýnské jestli moji prosbu vyslyší. I vyslyšela mne. Jsem matka 3 nevlastních dětí. Jeden hoch byl 5 měsíců v učení; i napadlo mu pojednou, aby od mistra utekl. Dne 8. křtna večer zmizel a nikdo nevěděl kam. Přišly mi všelijaké nepokojné myšlenky, ano považovala jsem ho již za mrtvého. Tu mně napadlo, abych Panně Marii něco obětovala, že snad mne vyslyší. A hle 1. července jsme se dověděli, že žije a je v B. ve Slezsku. Ještě ho nemáme doma, ale doufám s pomocí Boží, že brzy ho dostaneme.

Cyrillo-methodějská pouť na Moravě. Jako minulé léta, tak i letos, »lid všechen k Velehradu.« Významna byla to pouť lidová; v lidu láska k svatým věrozvěstům neochabla. Imposantní byla; procesí stíhalo procesí již v předvečer svátku. Velehradské zvony jim v ústrety hlaholily, vítající staré známé a velehradské nádvoří bylo obrovským kaleidoskopem, plných pestrých obrazů a obrázků; z větších průvodů jmenujeme šardický, těšnovický, vranovický od Brna, od Kroměříže, od Břeclavy, z Uh. Brodu, hradišský, kunovský, bilovský, z Hluku atd. Jedni napočítali průvodů přes 30, druzí kolem 40. Dojemná byla pouť lidová; dojemná vděčnost lidu k slovanským apoštolům, dojemná, srdečná zbožnost v chrámě ale i mimo dům, dojemná píseň tryskající i z prsou unavených cestou a vedrem zmořených, dojemná horlivost kněží, kteří přivádějí procesí a nedbajíce únavy, zasedali do zpovědnic a udíleli svátost pokání do pozdního večera. Slavné služby Boží měl J. M. ndp. opat Bařina ze St. Brna; slavnostní kázání měl o posvátném Velehradě tak zasloužilý asessor vdp. Jan Vychodil, jenž nadšenými slovy povzbuzoval lid k účtu svatých apoštolů našich Cyrilla a Methoděje, poukazuje na veliký význam

encyklyky »Grande munus,« Na nádvoří poblíž sochy božského Srdce kázal poutníkům P. Pokorný, T. J. Odpoledne počala se procesí rozcházeti. Silnice z Velehradu k Uh. Hradišti oživila neobyčejně.

Zemřelí členové Matice: Františka Kouřilova v Trusovicích a Eleonora Zapletalova v Náměšti u Olomouce. O. v. p. — Jednatel M. Mnsgr. Dr. Stojan bude po valné hromadě uveřejňovati dosud zemřelé členy.

Valná hromada Matice Svatohostýnské bude 10. a 11. září (odpoledne o Jménu P. M. a v pondělí na to odpoledne. Vše ostatní ohlásí se v budoucím čísle.

Z církve a světa.

Encyklika Sv. Otce. Poslední okružní list Sv. Otce k biskupům italským má za účel obrození a povznesení veřejného katolického života. Sv. Otec vybízí katolíky italské, aby hledali spolupůsobiti ku hmotnému a občanskému dobru národa. Neboť právě katolíci hledíce zásady katolické uvést i v praxi, mohou zde mnoho dokázati. Nemají však jednati odloučeně od církevní auktority anebo snad proti ní. A proto jestliže ve veřejném nebo politickém životě třímají prapor Kristův, ať třímají tím zároveň prapor církve, jejímiž dobrými dítkami mají zůstatí vždy a všude.

Kdo nevěří v Boha, tomu i lidé nevěří. Když francouzský senátor Renaud si v Paříži najal několik pokojů a po měsíci zaplatil 150 franků nájemného, tázal se ho hostinský, zdaž si žádá kvitanci. »Nežádám,« odvětil Renaud. »toho není třeba,« Bůh to viděl. »Věříte vy v Boha?« optal se hostinský. »To se samo sebou rozumí,« odpověděl »a vy nevěříte?« »Nevěřím,« odpověděl hostinský. »V tom případě,« řekl senátor, »musím si ovšem od vás vyžádati kvitanci.«

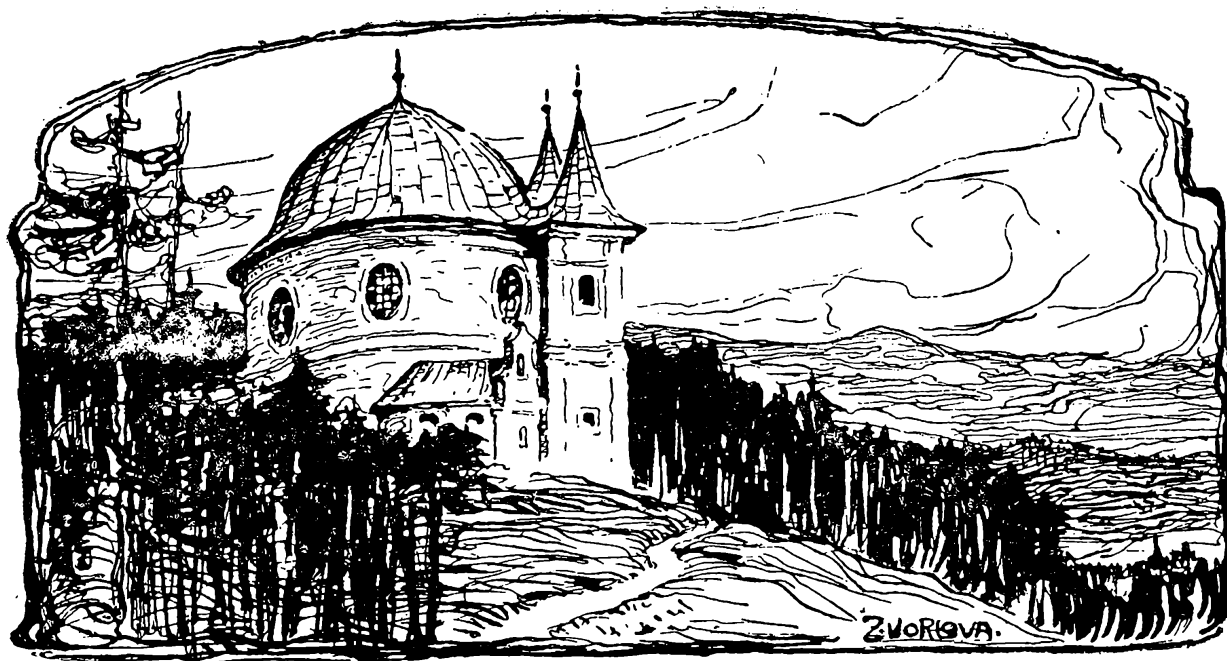
Milosrdné sestry v očištění. Když řeholnice opatrovala zraněného vojína, pravila k němu: »Vy asi mnoho trpíte. Obětujte bolesti své Pánu Bohu, spojíte je s bolestmi a umučením Krista P. Ukřižovaného a odbudete si takto očistec již na zemi.« »Sestro,« odvětil voják, »není-li milosrdných sester také v očisti?« I ano, odpověděla upřímně, »já o tom nepochybuji.« My jsme také nedokonilé a budeme musiti za své křehkosti pykatí. »Pak nemusím se báti, ujišťoval zraněný voják; sestry najdou prostředky, aby bolesti trpících byly umírněny.«

Redakci zasláno:

Idea Cyrillo-Methodějská. Fr. X. Grivec, Dr. A. Podlaha. — Na Velehradě. 1905. Nakladatel M. Helicnárek. — Sv. Hostýn. Sestavil J. V. Nákladem R. Prombergera. — Náš Sv. Hostýn. Napsal P. J. Cibulka, T. J. Vydal L. Klabusay.

Listárna:

Časopis náš možno předplatiti u každého poštovního úřadu.

HLAS SVATOHOSTÝNSKÉ

Roč. I. 1905 Čís. 6.
Na Sv. Hostýně dne 1. září.

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Pozvání na valnou hromadu Matice Svatohostýnské,

která se koná

dne 10. a 11. září 1905, t. j. v neděli o svátku Jména Panny Marie
odpoledne a v pondělí dopoledne

na Svatém Hostýně

v tomto pořádku:

10. září v neděli na Jména Panny Marie: O 6. hod. večer uvítání se vzýváním Ducha sv., sv. požehnání a večerní modlitba s poutní pobožností. Vyzvánění hran za zemřelé údy a dobrodince „Matice Svatohostýnské“.

11. září v pondělí ráno: Od půl 5. do půl 6. hodiny ranní modlitba, poutní pobožnost; o půl 6. hod. zpívaná mše svatá se svatým přijímáním za živé údy a dobrodince a u vedlejšího oltáře mše sv. za zemřelé údy a dobrodince matiční; snídání. O 8. hodině valná hromada, pokladniční a jednatelská zpráva, zpráva právního zástupce, volné návrhy. Po valné hromadě na rozloučenou sv. požehnání.

Všeho dobrého na Pánu Bohu, na přímluvu Matky Boží a sv. Cyrilla a Metoda.

Na Sv. Hostýně, na Nanebevzetí Panny Marie 1905.

Výbor.

Dějiny Sv. Hostýna.

Piše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

Písníčka nová horlivá o bláhosl. Panně Marii Hostýnské.

Pohledněte Moravcové proti východu slunce,
uhlídáte horu krásnou, vysokou velice,
na ní Panenku Marii Hostýnskou, tak ji jmenují,
chvátejte tam všichni ji služebníci.

Frásné písně jí zpívejte, řkouce: Zdrávas Maria,
skrže Srdce Krista Pána budiž pozdravená,
Panno slavná a spanilá, všechna krásná,
ušlechtilá,
Královno Hostýnská, Ochrano moravská!

Když sobě na Tě vzpomenu, Růžičko Hos-
týnská,
hned mé srdce všechno hoří, radostí proniká;
když sobě to rozvažuji, co Pán Bůh učinil s lidmi
na hoře Hostýnské v zlé časy vojenské.

Neb když před pěti sty lety Tataři přijeli
a v Moravě všechno všudy v popel obraceli,
tu se lidé předěsili, k horám všichni utíkali
se svými životy, chtíc je zachovati.

Mnozí velcí národové, sedláci, pánové,
v jednotu se domluvili, Moravci krajané,
by na tu horu vysokou sešli se (jmenem) Ho-
stýnskou,
aby tudy byli, odsud se bránili.

Když se tam všichni spravili, silně ohradili,
šancemi všudy po vrchu dokola obtáhli,
Tatar tu hnedky přitáhl a všecek kopec ob'ehl,
chtíc je tam dobýti a v nic obrátiti.

Právě po veliké noci na čtvrtou neděli,
když Tataři všecek kopec dokola oblehli; —
proto na památku toho schází se tam lidu
mnoho,
pěkně tam zpívají, Pána Boha chválí.

Když ti lidé na tom kopci své ležení měi,
pro tatarské obležení nikde jít nemohli,
vody se nedostávalo, nebo jí tam málo bylo
pro tak mnoho lidí, kteří tam bydleli

V tom žalostivém soužení tu se domluvili,
aby skrz Marii Pannu za vodu prosili,
hned všichni klekli v tom místě, na té hře
převysoké:
jménem na Hostýně v Moravské krajině

Na prosbu Panny Marie Pán Bůh milostivý
ráčil vyvést z tvrdé skály čerstvý pramen vody;

tu se lidé občerstvili a Pána Boha chválili
i Pannu Marii s jejím Synem milým.

Tataři okolo kopce přece jsou leželi,
jak by ten lid mohli dobyt, vždy času čekali,
ale Pán Bůh milostivý, svého lidu lítostivý,
křesťany zachoval, sám za ně bojoval.

Nebo lidé obležení vždycky se modlili
k nebeské, slavné Královně, Panence Marii,
aby se Pán Bůh smíloval, sám za křesťany
bojoval,
pohany zahubil, jméno své oslavil.

Proto Pán Bůh milostivý skrz Marii Pannu
ráčil se jest k lidu sklonit skrz přímľuvu její,
na den Panenky Marie, nanebevzetí jenž sluje,
Pán Bůh je hned ztrestal, na hlavu roztřískal.

Hned se tu dolů spustili černí oblakové,
nad Tatarem se spatřili ohniví sloupové,
hned hrom třískal tudy dolů, krev, kamení,
kroupy spolu,
i ohně přšely, Tatara hubily.

Tu hle, Pán Bůh milostivý učinil svobody,
lidi jest pustil s té hory. Ptactvo mělo hody,
nebo těl suma veliká okolo kopce ležela.
Pán Bůh to vše zhubil, na hlavu porazil.

Tu se všichni domluvili křesťané pospolu,
aby Tatary vházeli do nějakých dolů;
však aby lidé věděli, kteří je pochovávali,
jaká suma velká Tatarů tam byla:

Tatarské vše oficíry, též spolu i sprosté,
rejtartvo (ízd), také pěchotu i tu celou rotu,
sečtlo se na sto tisíc, někteří pišou, že i víc
té rotu ukrutné, vpravdě Boha prázdné.

Za to všichni Pánu Bohu, Panence Marii,
vzdávejme chválu my vždycky na té hoře její,
na té hoře na Hostýně v naší moravské krajině,
chvátejte tam všichni Boží služebníci.

Podnes na tom svatém místě Pán Bůh divy činí
na prosbu Panny Marie a přímľuvu její;
kdo jenom k Panně Marii jde svým srdcem
ponížený,
na přímľuvu její přijde v milost Boží.

Taková je tradice lidu, jež se nám již z polovice 18. století v neuměleckém,
chatrným básnickým rouchem přioděné a bez všelikého básnického vzletu se-
stavené písní zachovala!

Avšak tažme se dřívějších věků, zda i ty něco o Sv. Hostýně a o zmí-
něné události věděly? A pro ctitele Svatohostýnské potěšitelné »ano«
zní jako odpověď. Slovtutný B. Balbín ve svých dějinách Svaté Hory píše o Sv. Hostýně
takto: »Jest mi učiniti konečně zmínku o Panně Marii Hostýnské u Holešova

na hoře Hostýně. Když totiž Tataři r. 1241 dobyli Polska a na Moravu jako bouře se valili, utekli se moravští křesťané na horu tuto a Tatary statečně několikrát odrazili; avšak pro nedostatek vody obležení na delší dobu vydržeti nemohli. I obrátili se v modlitbě k Marii Panně, již prameny jsou vždy milé, a prosili o vodu. Matka Boží je vyslyšela a ukázavši se jim, zdroj pitné vody, jenž podnes tu vypryskuje, ze země vyloudila. Dobrodiním tím křesťanů osvětlení statečněji na Tatary doráželi, až je Jaroslav z Hvězdy (tehdejší jméno Šternberkovců) u Olomouce porazil a do Uher zahnal.

Mnohem obšírněji pojednává o věci této Jiří Kruger ve »Svatých Popelech« dne 25. června. Mluví o porážce Tatarů u Olomouce Jaroslavem ze Šternberka, lituje, že Hájek, Dubravius a Paprocius, ač boj s Tatary důkladně vylí-

Skála, z které se prýští svatá voda.

čili, něco opomenuli, o čem si lid moravský až doposud jako o dobrodiní tehdejší Matkou Boží milostivě prokázaném vykládá. »Tak pamětihodnou událost« praví, mlčením pominouti nemohu a nesmím. Stalo prý se to v okolí Holešova. Když Tataři jako spousty vod protřhnuvši hráze do Moravy se řítili a již také šest mil vzdálené od Olomouce horské krajiny zaplavili, co bylo křesťanům činiti? Což jiného, nežli odebrati se do neschůdných hor a v útěku hledati spásu. I poskytla jim útočiště vysoká a srázná hora Hostýn, ležící uprostřed brozových lesů. Ale Tataři, majíce s sebou psy, aby lidi v lesích ukryté vyslídili, byli by bývali zástupy křesťanské většinou neozbrojené a množství nepřátel se bojující, přece dopadli a povraždili, kdyby byli bývali tito (lid to venkovský a v lesích obeznalý) neporazili stromy a se jimi nezatarasili.

Avšak chtějíce se vyhnouti nebezpečí jednomu, byli by bývali upadli do druhého, kdyby je byla Matka milosrdenství zvláštním divem nezachránila. Nedostávalo se totiž na hoře tolika lidem vody. Ku pramenům vně ohrady prýšticím byl přístup pracný a spojen s nebezpečím; neboť nepřátelé se jich zmocnili a svými střelbami křesťanům přiblížit se bránili. Moravané již již zmírali žízni. I obrátili se v nedostatku lidské pomoci upěnlivými prosbami k Bohu a nebeské Matce o pomoc.

(Pokračování.)

Z dojmů a úvah na Sv. Hostýně.

Načrtl Ad. Bayer.

Sedím v jedné z postranních lavic svatohostýnského chrámu. Odpolední slunko rozlévá dvěma široký proud světla po lesklé podlaze chrámové a chvěje se v elipsovitých oknech pod klenbou. Pouze temný tikot věžních hodin přerušuje chrámové ticho a upozorňuje mne, jak neúprosně a odměřeně běží čas do předu. Dívám se na mohutné, massivní pilíře a důkladné zdi kostela, poklopené smělou, hvězdnatou bání. Hle, tyto velkolepé rozměry chrámu a nákladná stavba svědčí nám názorně o živé a všeobecné úctě mariánské minulých věků. Je sice pravda, že za doby roboty stavěly vrchnosti daleko laciněji než nyní, a že tedy i hrabě Rottal mohl se svého času spíše dáti do stavby tak velkolepého chrámu, leč přes to byl náklad při takovém rozsahu a důkladnosti chrámu zajisté značný a jen živá úcta k Panně Marii mohla pohnouti k této nákladné stavbě. Dnes bychom se takového chrámu tak brzy asi nedočkali; vždyť každý ví, co stojí nyní stavba jednoduchého vesnického kostelíka.

Ruce a hlavy dělníků, zedníků a stavitelů svatohostýnského chrámu již dávno setleli a sotva bychom našli na některém hřbitůvku aspoň nějakou kost z jejich těl. Leč dílo jejich přetrvalo je i násilné zrušení chrámu za doby císaře Josefa II. Kdo z dělníků pracoval obětavě na tomto chrámu, zajisté vzal odplatu svou i na věčnosti a dílu rukou jejich, dávno setlelých, podivuje se do dneška statisíce poutníků.

Císař Josef II. před svou smrtí musil mnoho odvolati ze svých ukvapených »oprav« a změn. Rušivé své dílo na Sv. Hostýně neodvolal a nenapravil sice on — ale zbožný lid moravský, který nepřestal se hlásiti k tomuto posvátnému místu. V ukvapené horlivosti své považoval Josef II. poutě vůbec a na Sv. Hostýn zvlášť za chorobný výstřelek pověřčivého lidu, a zatím lid moravský dokázal že jeho úcta k této svatyni a Matce Boží není chvilková a povrchní — nýbrž že jest takoruka částkou jeho povahy a přenáší se s pokolení na pokolení. Lid truchlil nad zkázou posvátného místa tohoto, k němuž po tolik století s neobmezenou úctou a důvěrou zíral. Mnohý z našich předků s Písmem sv. obeznalých, zavzdechl si jistě slovy proroka Jeremiáše: Cesty k Sionu kvílí, protože nejsou, kdoby přicházeli ku slavnosti; všechny brány jeho jsou zkaženy, kněží jeho lkají... a on sám potlačen jest hořkostí.... A odešla od dcery Sionské všechna okrasa její... Komu přirovnám tebe? aneb komu připodobním tebe, dcero Jerusalemská? komu tě rovnu učiním a potěším tě panno, dcero sionská? Nebo veliké jest jako moře potření tvé: kdož tě zhojí?

Slova ta i mně několikrát přišla na mysl, když jsem se pozorně zadíval na obraz vnitřku svatyně po zrušení a odsvěcení zdejšího chrámu r. 1787. Kde dříve Moravan s úctou skláněl koleno před božskou Velebností — tam se za několik let na to proháněly lišky a jiná havěť. Vždyť lid do dneška si vypravuje o myslivci, který skutečně zastřelil lišku v křovinách na klenbě se skrývajcí!

A dnes vztahoval bych velice případně na Svatý Hostýn slova proroka Isaiáše, která napsal o Jerusalemě: A bude v nejposlednějších dnech připravena hora domu Hospodinova na vrchu hor a bude vyzdvížena nad pahrbky i pohnou se k ní všickni národové. A půjdou národové mnozí a řeknou: Pojďte a vstupme na horu Hospodinovu a do domu Boha Jakubova a učiti nás bude cestám svým a budeme choditi po stezkách jeho. A jiný výrok: Pozdvihni vůkol očí svých a viz, všichni tito shromáždění jsou přišli k tobě: synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé z boku povstanou... I otvíratise budou brány tvé ustavičně: ve dne ani v noci nebudou zavírány... a králové aby přivedeni byli.« Kdož by

si tu nevzpoměl i na návštěvu a pouť našeho nejmilostivějšího panovníka na Sv. Hostýně 1. září r. 1897?

Uvažuje o těch četných poutích z blízka i z dále, jakož i o povznášejících slavnostech, které za ohromného účastenství věřících na této hoře k počtě Matky Boží konány byly, mimoděk pochopil jsem pravost proroctví Mariina ve chvalozpěvu »Magnificat«: »Aj od této chvíle blahoslavenou mne budou nazývati všichni národové!«

Kolikrátkoli jsem si stoupl na kamennou dlažbu před chrám, skoro po každé uzřel jsem, jak zvolna do příkré stráně před kostelem stoupá několik poutníků a poutnic ve všední den hlavně z intelligence. Neděle a svátky zaujal pro sebe obecný, ve všední den prací zaměstnaný lid, který v pestrých davech proudí vzhůru po všech svazích posvátného vrchu. Hanák, Valach i Slovák, Čech i Němec svorně putují sem k posvátnému místu a všechny pojí a oduševňuje tatáž myšlenka: pokloniti se Matce Boží, která dosud divy tvořila!

Pozoroval jsem hlavně takové poutníky ve všední den z intelligentních tříd naší společnosti. Paní a slečny ovšem převládají; zdálo se mi kolikrát, že pání už k vůli svým paním, dcerám, neb jiným příbuzným odhodlali se sem na Sv. Hostýn. Všiml jsem si častěji i jejich chování se v kostele. Paní a jejich dcery i příbuzné většinou zbožně a radostně spěchaly k hlavnímu oltáři poklonit se Matce Boží. Jejich průvodcové, pání, jakoby netečně a spolu chladně procházeli prostranstvím ode dveří k oltáři. Paní se obyčejně pohřbížily na stupních presbyteria ve vroucnou modlitbu. Pání se většinou jen trochu uklonili před oltářem a zvědavě rozhlíželi se po prostorách chrámových. Kolikrát jsem však upozoroval, že takový pán, který chtěl se zde z prvu chovati jako v nějakém museu, najednou také klekl před oltářem — a začal se vroucně modlit. Již se na nikoho neohlížel; nebál se, že ho snad někdo z jeho kolegů nazve příliš pobožným a málo svobodomyšlným. Mně se zdá, jako by cosi tkvělo v ovzduší této svaté hory, že příchozí jakoby suggestí podléhal tajemné síle v prostorách tohoto chrámu vanoucí. I ke stolu Páně přistupovali mnozí z intelligence, a to snad za několik let zase jednou.

Jednomu z vdp. misionářů řekl jistý zmodernisovaný rolník (či i jak sám se nazýval oekonom a majitel realit) veřejně po sv. zpovědi následující zajímavá slova, kterých dovolil i veřejně použití: »Nechodil jsem kolik roků už ke sv. zpovědi; nadržel jsem na to. Ale jak jsem chvíli pobyl v kostele a viděl slušné a vzdělané lidi přistupovati zde ke stolu Páně, nedalo mi cosi pokoje, pořád do mne jakoby strkalo, až jsem také přiklekl ke zpovědnici — a nyní jsem tomu velice rád,«

(Dokončení.)

Řemeslnické kapitoly.

Úvahy pro tovaryše a učedníky. O nutnosti cest na zkušenou.

Píše Václav Záhorský.

(Pokračování.)

Není však nikterak moudré ani chvály hodné beze všeho rozmyslu pustiti se do světa na zdař Bůh; neboť jsou případy, kdy mnohý takový mladík vzdálen svého domova pozbyl víry a mravnosti, a ač dosti světa prošel vrací se zpět s prázdnou hlavou, holou rukou, bez peněz i slušného oděvu a z celého cestování nezbylo mu nic než rozervaná mysl a truchlivá upomínka na promarněné mládí.

Druhá důležitá věc jest, aby si mladík na zkušené těch věcí všiml, které do jeho oboru spadají.

Tak jako každý cestovatel výzkumný v první řadě všimá sobě těch věcí, za kterýmiž cestu výzkumnou podnikl, tak i mladík tovaryš má svému oboru věnovati první

a nejhlavnější pozornost. Bez řemeslníka se žádný civilisovaný kraj dnes neobejde a všude, kdekoliv kultura jen svou perutí zasáhla, poskytla řemeslníku volný vstup. Tento potřebuje se dle toho či onoho kraje přizpůsobiti a všude práci najde.

Ovšem že vždy rozumno bude, řídit kroky své do krajů a měst pokročilých, kde je více příležitosti ku vzdělání a možnost přiučiti se více pracím svého oboru.

Také skytá se tovaryšům, kteří neměli příležitosti navštěvovati dnes nepostradatelné školy pokračovací anebo jiné v době svého učení na větších místech příležitost, že mohou choditi do škol večerních buď odborných anebo obchodních. Neopomeň proto nikdo toho dobře a dokonale ve svůj prospěch využítkovati. Jestli vzdělání takové neocenitelné. Přineslo již mnohým šťastnou budoucnost.

Pamatuj každý, že vzdělání jen jednou lehčeji, a to v mládí, nabýti lze; tenkrát-li příležitost propaseš, snad už nikdy k ní se nedostaneš!

Již v dobách starého zřízení cechovního cestovali příslušníci řemeslného stavu z povinnosti po více let. Musíme však uvážiti, s jakými obtížemi bylo spojeno cestování v té době. Blátivé neschůdné cesty, dlouhé pusté silnice, osamělé při nich hostince, v nichž bylo cestujícím přenocovati často mezi druhy anebo lidmi spustlými, kteří někdy mladého cestujícího o všechno obrali.

V dnešní době jest cestování velmi usnadněno. Na př. cestování po silnicích jest bezpečno, drahou a jinými komunikačními prostředky zjednodušeno. Stravovací stanice poskytují značnou výhodu; hlavně však katolické spolky tovaryšů a křesťansko-sociální sdružení a jednoty, které mají v zemích koruny svatováclavské své diecesní i zemské svazy, poskytují tovaryši na cestách hmotné i mravní podpory, jakož i bezplatného noclehu.

Důležitým momentem jest, že spolky takové jsou ve velkém počtu jak u nás v Rakousku, tak v Německu a jiných státech evropských skoro všech, ano i v severní Americe. Spolky tyto umožňují mladíku, který před svým odcestováním byl členem některého ze spolků jmenovaných, cestování takorba po celé Evropě.

Mimo to, co již uvedeno, skytají spolky tyto mladíkům ochranný útulek a nahraňují jim otcovský krb. Ve spolcích těchto pěstuje se katolický duch, konají se poučné přednášky, provozují se ušlechtilé hry a divadla. A skoro bych osmělil se tvrditi, že velká část našich vynikajících mužů řemeslníků svou rozšafnost a mravní dokonalost sílila i zachránila ponejvíce ve spolcích katolických.

Z vlastní zkušenosti potvrzuji faktum, že právě ve spolcích katolických pěstovalo a pěstuje se na mnohých místech dosud vzdělání jiných v potřebných vědomostech praktických. — Dobře se pamatuji, že na mnohých místech vyučovalo se denně různým předmětům jako: počtářství, země- a dějepisu, písemnictví, účetnictví, druhému jazyku, zpěvu a těsnopisu. — Nemohu tedy jinak než spolky tyto každému mladému muži co nejvřeleji doporučiti.

Úkolem pak každého našince buď, hned po vyučení za člena katolického spolku přistoupiti!

(Pokračování.)

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Dopis z Mor Ostravy, týkající se milostného pramene. Neuvěříte, jaký poplach způsobila zpráva (Bůh dejž, aby byla lživá) v Ostravském Denníku, u nás říkáme klevetníku, kterou račte si na přiloženém odřízku přečísti. Jsme přesvědčeni, že to je lež. Neboť právě na poslední pouti 4. července konané viděli jsme, že Máti Boží na Sv. Hostýně svatou vodou pod kaplí dosud divy tvoří. Byla totiž mezi námi spolusestra, která vždy

se těšila na tu pouť, ale letos ubohá místo pouti připravovala se k operaci, jak jí bylo od tří lékařů raděno. Chodila již po delší dobu s obvazem na pravém oku od lékaře k lékaři. Jeden z nich vyslovil se jí: Vám se utvořil v oku velký vřed, který již až k panence sahá. Vy musíte co nejdříve se podrobiti operaci, sic oslepnete. Avšak ona měla velkou touhu jen se dostat na Sv. Hostýn. Ale jak se tam dostat v tom parnu? A hle přišla pomoc. Pan Zbořil mi psal, že pošle povoz na nádraží a odtud nás doveze na Sv.

Hostýn. Tak jsme se šťastně, ač za velkých bolestí, dostali na jhoru. Druhého dne po sv. přijímání šla ještě s jednou přítelkyní ku svaté vodě a tu zapomenouc na radu lékařovu, aby nic studeného nedávala na oko, vymyla si je několikrát. Když pak šla nazpět do kostela, již necítila bolestí, mohla oko dobře otevřít a obvaz odložit. To bylo divení, když, přijedši domů, na druhý den vykonávala domácí práci. Co to píše, jest právě u mne a prosí Vaši Důstojnost, byste ráčil Rodičce Boží za ni poděkovati. Já však prosím, neobtěžujte se nám sdělit, jak se věci mají ohledně sv. vody? — Poněvadž je to také otázka nesčetných jiných lidí, kteří milují Sv. Hostýn, stručně a jasně odpovídáme: Voda ve sv. prameni pod kaplí byla a jest dle úředního vyšetření docela čistá, nezkažená a neškodlivá. Voda však na dvoře hostince zdejšího byla zkažena a škodlivá. Ale stala se již důkladná náprava, takže i tam jest nyní voda čistá a neškodná. Všeliké jiné tvrzení jest vyhlášeno a nezakládá se na pravdě, zejména nabulikuje-li se lidu, že studna v hostinci souvisí s milostným pramenem.

Vyléčení vodou Svatohostýnskou. Jedna milosrdná sestra sv. Vincence Paulanského píše o sobě, že v 80. roce věku svého šedivým zákalem postižena byla. Znamenity oční lékař vyšetřiv ji, zjistil, že obě oči její jsou tak zvaným záserem (Cataracta) čili šedivým oblakem potaženy a že tudíž na přšíti pod zim se musí podrobiti operaci. To se stalo dne 24. ledna r. 1904. Sestra vzývala s plnou důvěrou Matku Boží a umývala své oči každý den vodou z milostného pramene Svatohostýnského, aniž by seba, menšího jiného prostředku užívala. Dne 5. dubna 1905 představila se opět lékař, který oči její s největší zevrubností prozkoumav, prohlásil, že operace dokonce není třeba, jelikož oči její jsou docela čisté a zdravé. Na konci dodává: Prosím račte to ke cti milé matičky Hostýnské uveřejniti, aby i jiní s dětinou důvěrou k Ní se utíkali.

Z Bystřice p. H. »Budoucnost« v č. 31. píše: Beze stopy zmizelý soudruh Sanitrák divil se tomu, že není každý prosebník na Hostýně hned vyslyšen. Povídám si, čta ten jeho referát, kdo ví, jestli by ti to bylo, soudruhu, vhod, kdyby každý byl vždycky a hned vyslyšen. Právě mně vyprávěl můj přítel, že četl kdesi, jak do jedné poutnické kaple přišel také jeden žid. Z vrozené zvědavosti prohlížel tu votivní tabulky a dary. Mezi jinými byla tam pověšena i stříbrná myš. »Co pak to má znamenat?« ptá se žid přítomného souseda. — »To bylo jednou,« vyprávěl soused, »v našem kraji mnoho myší, které dělaly ohromné škody, a byla obava, že zničí veškerou úrodu. Když bylo nejhůř a pomoci nebylo, usnesli se sousedé, že půjdou s průvodem ke kapli, aby Pán Bůh na přimluvu Panny Marie takovou ránu od nás odvrátil, což také učinili a myši skutečně v krátké době zmizely. Na památku toho jsme

pak pověsili zde tu stříbrnou myš . . .« — »No a pomůže to vždycky?« ptá se s potutelným úsměvem židák. — »Patrně vždycky ne,« pravil soused, »nebo kdyby to vždycky pomohlo, již by tu dávno visel stříbrný žid, aby ti druzí všichni zmizeli.« Dále se židák již netázal. — No tak vidíte, soudruzi, kdybychom tak byli všichni hned vyslyšeni, že by to dobře nebylo. Dejme tomu, že by se lidé chtěli obtížných socialistů zbavit. No tak zkrátka vykonali by průvod a pověsili ne stříbrného, to by byla věru škoda, ale skutečného socialistu někde za poděkování na zeď a socialisté by zmizeli. To ale rozhodně nesmí být, neboť by svět zůstal bez osvěty, právě tak jako v naší Bystřici panuje čirá tma od té doby, co zmizel soudruh Sanitrák.

Od Brna se nám píše: Když uveřejňujete, kde nachází se sochy Hostýnské Panny Marie račte též v listech svých podotknouti, že v Praci u Brna jest od r. 1883 na pobočním oltáři velká, krásná socha Hostýnské P. Marie, věrná nápodobenina brazu Svatohostýnského. Vzorek opatřil jednatel Matice Svatohostýnský, monsign. Dr. A. C. Stojan.

Jubileum na Sv. Hostýně. Dne 18. července slavili kněží, kteří před 10. lety byli vysvěceni, na Sv. Hostýně jubileum. Bylo jich 20. Jubilanti šli ke sv. zpovědi a byli přítomni zpívání mši sv., před níž byla krátká latinská řeč. — Téhož dne vykonal pouť na Sv. Hostýn damský spolek sv. Alžběty z Kroměříže.

Jméno »Hostýn.« Prof. Prasek činí námítky v »Našinci,« že by se mohlo ze jména »Hostýn« dokázati, že byl Sv. Hostýn v dobách předtatarských hradem. Myslí pak, že jméno »Hostýn« zavání němčinou a od »hcastajny,« což prý taktéž není české, vzniknouti nemohlo.

Jak se jméno »Hostýn« psávalo v dřívějších dobách. V mapě vydané 1633. A. Komenským čteme: Hosteyn; podobně v mapě J. Pešiny z Čechorodu (sc. Sam. Dvořák 1677) nalézá se psáno: Hosteyn. — B. Balbin píše latinsky 1665. Hostinum; J. Kruger (1669): Hostinna. — V německých rukopisech Rotlovských čteme (1748): Hostein a duchovní správcové na Sv. Hostýně od r. 1748 psávali taktéž: Hostein. — Hanáci říkají nyní hoře: Hostén a Valaši: Hostýn.

Sbírka pro »Matici Svatohostýnskou.« Při primici vdp. Aut. Čihaly sebral drahotoušský dp. kaplan Narc. Dvořák 14 korun jež stejným dílem pro »Matici školskou« a »Svatohostýnskou« rozdělil.

Slavnosti Velehradské. Obvyklé prázdninové slavnosti na Velehradě zahájeny byly 1. srpna poutí a schůzí Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje. U větším počtu než kdy jindy přibyli na Velehrad hosté z Čech. Byl tu bar. Parish se svou urozenou chotí, jež shromáždění krátkou řečí pozdravila, kan. Dr. Josef Tumpach a Dr. Ant. Podlaha. Msgr. Dr. Ant. C. Stojan řídil a pořádal vše jako každoročně i letos s neumornou horlivostí. Schůze zahájena písní: »Bože, cos ráčil.« Na to uvítal

předseda ústř. výboru Apoštolatu vsdp. kan. Dr. Jan Pospíšil všechny hosty a udělil slovo p. JUC. Průšovi, jenž pronesl chvalořeč na sv. věrověsty Cyrilla a Methoděje. Dalším řečníkem byl vdp. B. Hendl, probošt na Sv. Kopečku. Tento pojednával o úkolu a cíli Apoštolátu, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř. Pozdravy tlumočili: dp. Dr. Rebol za Slovince bydlící ve Vídni; p. L. Císař za kat. Bosňáky; vp. Resman ze Záhřebu za kat. Charvaty; dp. Golba, kat. v Krakově, za Poláky; dp. Jermy za Rusíny; vdp. Vilém Heinen, gen. vikář ve Filadelfii za Slovany americké. Mimo to mluvili: p. Kar. Dašek z Kosteletce n. O., pí. bar. Adéla Parishová, dp. Jiří Černý z Přestavlk, vdp. Hornáček, Dr. Jos. Tumpach, Dr. Hruban, říšský a zem. poslanec, vdp. děkan J. Vychodil, msgr. Dr. A. C. Stojan. Slavnost zakončena slavnou mší sv., při níž zpívaly chovanky řepčinské. Druhý den byla schůze bohoslovců, kde vystoupili námi už dříve ohlášení řečníci a konečně schůze a porady vdp. katechetů.

Z církve a světa.

Katolická církev v Japonsku. Papež Lev XIII. založil dekretem ze dne 15. června r. 1891 japonskou hierarchii, která se skládá z arcibiskupství v Tokiu a ze tří biskupství Hakodate, Osaka a Nagasaki. Arcibiskup v Tokiu jest metropolitou japonské církve. Arcidieceze Tokijská objímá severní část Japonska a čítá 13.000 katolíků v 16 farách a 60 missijních stanicích s 50 kněžími, mezi nimiž jsou 4 Japonci. V hlavním městě Tokiu jest kněžský seminář, jakož i biskupské gymnasium se 120 žáky a vzdělávací ústav pro dívky. Mimo to vydržuje arcibiskup ve své diecesi 15 škol s 2500 žáky, 4 sirotčince a jeden vychovávací ústav pro opuštěné děti. Diecese Osaka objímá střední Japonsko, kde jest 7000 katolíků v 17 farách a 45 missijních stanicích se 23 kněžími (2 Japonci). Diecese vydržuje 8 chlapeckých a 5 dívčích škol, jakož i 5 sirotčinců. Diecese Nagasaki objímá ostrůvky s 37.000 katolíků v 35 farách a 103 missijních stanicích. Zde působí v 59 chrámech a 44 kaplích krom 27 evropských kněží 22 japonští. Diecesní seminář čítá 60 žáků. Konečně diecese Hakodate čítá asi 7000 katolíků. — Japonci jsou známi jako materialisté a nevěrci. Ale když počala válka s Rusy, všichni utíkali se ku svým bohům úpěnlivě prosíce, aby je od nepřátelských kul chránili a k vítězství vedli. Toto neočekávané probuzení svědčí zajisté o tom, že náboženství každému člověku i pohanu vrozeno jest a že v nouzi a nebezpečí k vyšší bytosti útočiště bere. Jak jsou Japonci nedůvěřiví ku křesťanům, dokazují dva případy. První přihodil se na jisté faře ve středním Japonsku. Tam opustili někteří křesťané víru, že jejich misijnáři navštěvovali ruské zajatce, aby polským katolíkům, kteří

mezi nimi byli, své služby nabízejí. Druhý případ se přihodil na počátku války. Japonci hněvali se na to, že Rusové jaksi jen pro sebe si vyhrazují ochranu křesťanského Boha. Pročež vytýkali japonským křesťanům, že se klání Bohu, jenž prý jejich zbraním nemůže zehnat, jelikož v zemi není ctěn a vzýván. Teprv po jasném vysvětlení, že Bůh křesťanů jest Otec všech národů a že všechny stejnou láskou objímá, utišila se bouře.

Raifeisenovky. Bavorsko čítalo na sklonku r. 1904 2181 raifeisenovek. Vláda vykazuje ročně 40.000 M. na jejich přehlídce, aby zachráněny byly různých malversací (zpronevěření), jež nerozum a lehkomyšlnost působiti mohou. Při těchto kasách jest 800 kněží zaměstnáno, což je důkazem, že lid neodkazuje pouze na nebe, nýbrž také o jeho hmotné blaho se starají. I u nás jest mnoho kněží při raifeisenovkách zaměstnáno. Otcem pak a šéfitelem českých těchto ústavů na Moravě je vdp Fr. Holba.

Osservatore Romano uveřejňuje list Sv. Otce, který psal vůdcům sociální propagandy v Itálii. Lituje, že jeho předešlý okružník, týkající se zrušení »expedit« špatně byl vykládán. Píše, že nemíní se vzdáti práv církve sv. a navrácení pozemků svaté Stoliči uloupených, byť i připouštěl ve zvláštních případech potřebné výjimky. V jednom z posledních okružních listů doporučuje sv. Otec duchovní cvičení nebo exercicie.

Pátý všeobecný sjezd katolíků rakouských bude uspořádán od 18.—21. listopadu t. r. ve Vídni.

Boj proti klášterním školám dívčím zahájen v několika městech na Moravě.

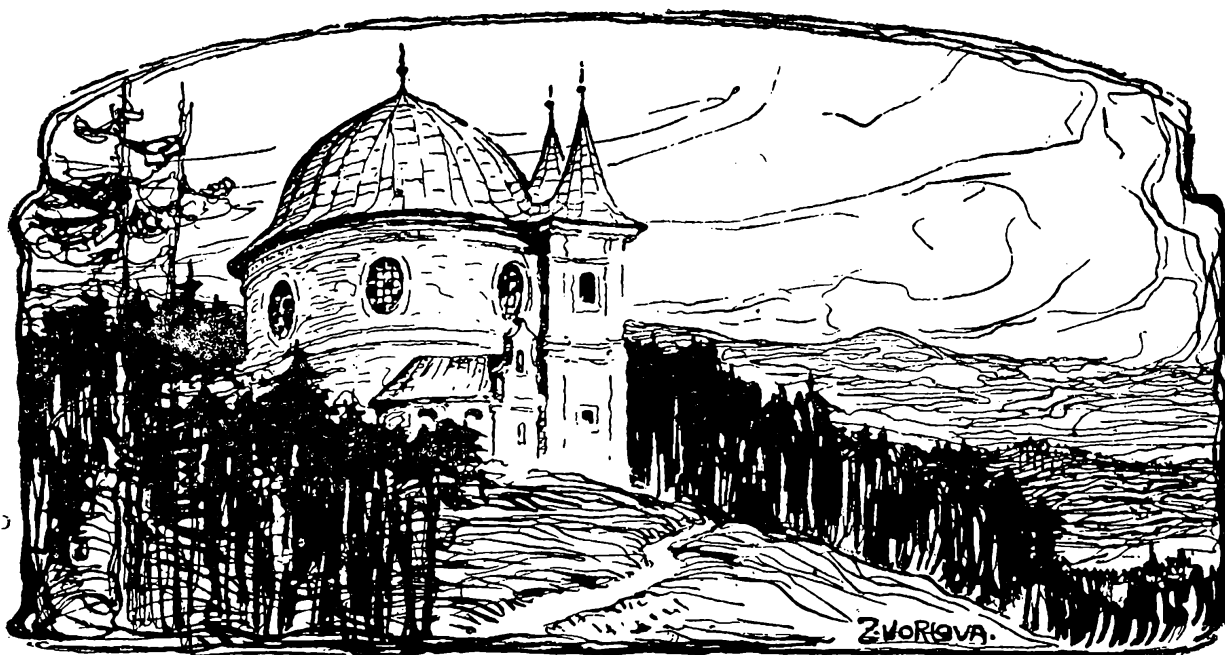
Rusko. V Rusku byla 19. srpna prohlášena konstituce. — Po zemřelém metropolitovi P. Szembekovi se sídlem v Petrohradě stal se metropolitou ruským arcibiskup varšavský P. Popiel, jenž byl zároveň jmenován od sv. Otce prvním kardinálem v Rusku.

Pout' do Sv. Země. Dne 10. srpna odebralo se 526 poutníků z Moravy do Sv. Země. Vůdcem je světící biskup ndp. Dr. K. Wisoar.

Češi v Americe Jan Haben. K píše na St. Louisu: Již dnes český společenský život v St. Louisu ochabuje, zvláště pokud se týče strany svobodomyšlné, která se starala výhradně o spolkaření, byla a jest nesvorná a rozdrovena, a o školství a čistě národní ideály se méně starala a stará... Katoličtí Čechové jsou tam dosud čilejšími... Ale i přes upřímné snahy Msgra. Josefa Hessouna, nesoucí se k udržení českého jazyka v Americe, přece v st. louisských katolických kruzích česká řeč se na dlouho neudrží. Již dnes česká katol. mládež počíná se v St. Louisu amerikanisovat, ač ne tak zjevně jako mládež svobodomyšlná.

Redakci zasláno:

Patronát Mládeže. Věstník. Praha.

HLAS

Roč. I. 1905. Čís. 7.

Na Sv. Hostýně dne 1. října.

SVATOHOSTÝNSKÉ

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

Ahle, právě tam, kde nejvíce křesťanů k nebi ruce spínalo, na samém kopci, otevřela se rukou zajisté božskou hora a z otvoru vyřinul se hojný pramen vody, jenž jako bystřina do údolí stéká a po dosti veliké prostře na všechny strany se rozlévá. Tím za pomoci Boží odpomoženo žízni. Obyvatelé pak jsouce dvojnásobně vděční, předně že unikli kopím a mečům tatarským, (neboť na to odtáhli tito ku své zkáze k Olomouci), za druhé že tak divným poskytnutím vody zachránili svůj život, vystavěli nahoře nedaleko zřídla chrámek. A rozumí se takofka samo sebou, že zhotovili buď ze dřeva anebo z kamene sošku divotvorné Zachranitelky, aby tím potomky na dobrodiní upamatovali a je pobádali ku vděčnosti. A potomstvo dlouho si památku a vděčnost zachovalo. Putovali sem, ano rok co rok pořádaly se na horu slavné průvody. Než nadešly časy nám dosti blízké, — (J. Kruger vydal tuto knihu roku 1669. Narodil se tudíž ne dlouho po smrti Kalvinově.) — v nichž se toto vše podle nauky Kalvinovy docela ztracovalo a proto onu sochu anebo obraz jako předmět modloslužby, ovšem dle jich mylného náhledu, buď ohněm anebo jiným způsobem zničili. A ještě nyní udržuje se mezi lidem pověst, že predikant, jenž se toho byl dopustil anebo alespoň lid snažil se odvrátiti od pobožnosti po otcích zděděné, byl postižen ustavičnou slepotou. Jeho pán pak, jenž to naporučil, poslední větev rodiny Bitovských, byl za několik let po bělohorské

bitvě pro různé zločiny, jež buď sám anebo jeho soudruhové spáchali, kdesi ve Slezsku jat a na brněnském náměstí popraven veřejně mečem

Podobně mluví o Sv. Hostýně, jak piaristé Pilař a Moravec v dějinách Moravy vydaných r. 1785. dosvědčují, Beckovský (nar. r. 1658.) ve své Kronice české ve 43. kap. — Obraz však, o němž se J. Kruger zmiňuje, je vlastně nejstarším a nejlepším dokladem děje na Sv. Hostýně za doby tatarské se odehravšího. Ač se nám nezachoval sám, udržel se nám v nápodobeninách ve starých modlitebních knížkách. Podle takovéto kopie vymalován obraz na evangelijní straně hlavního oltáře ve velechránu Svatohostýnském. Na nápodobeninách těchto viděti Tatary, viděti Sv. Hostýn, viděti nejblahoslavenější Rodičku, a na svým pláštěm ukrývá Moravany. Zda to není výmluvná řeč? Zda není jedno-duše, jasně a srozumitelně podán námi už šíře vylíčený děj? Než o obraze budeme mluvit ještě více později.

Moravský dějepisec Dudík používá při vypravování děje hlavně rukopisu královského. »Každému Moravanu,« praví v dějinách Moravy kn IV., »známé a památné místo je Hostýnský kopec blíž Bystřice, poslední to značnější hromole jihozápadního odvětví výběžků karpatských čtyry a půl míle od Olomouce vzdálená. A zde to bylo, kde, jak pěje básník . . . houfec věřících křesťanů poslušen jsa hlasu Vneslavova ubíral se

zpátečnými kroky chlumkem vzhůru
na podchlumí v šíř se rozstoupivše.
V husté tmě křesťané náspy vrhnou,
náspy zakopané kol kol vrchu.
Když z východu jitro počínalo,
pозdvihnul se všechen tábor vrahů.

Tábor ten byl strašný,*) kolkol chlumu
až do nedozíratelné dálky
na rychlých komoních jen se hemží,
nesouce na kopích napíchané
hlavy křesťanů k chánovu stanu.

Boj započne, — křesťané kolem stojí na náspě, chrabrého ducha dodává jim Matka Boží — vítězí — avšak Vneslav klesá! —

*) Množství vojska tatarského znázorňuje se mezi lidem v okolí sv. Hostýna pověstí o vzniku vrchu Bedliny. U Hostýna prý zahynul jistý tatarský vůdce. Aby ho pochovali, přinesl prý každý z Tatarů jen jednu čepici hlíny a vysypal to na mrtvolu. A z toho prý povstal celý onen kopec.

Valná hromada Matice Svatohostýnské.

Na svátek Jména Panny Marie k sedmé hodině večerní sešli se členové Matice Svatohostýnské k valné hromadě, desáté to od jejího založení. P. Fr. Vídenský, jeden ze strážců svatyně hostýnské, uvítal je z kazatelny, poukázav na chvalný účel spolku. Ač ve čtyřech předcházejících dnech byl neobyčejný ruch poutnický, přece se dostavil dosti velký počet členů matičních z Moravy, ze Slezska, ano i z Čech. Po uvítací řeči bylo vzývání Ducha sv., pak litanie s požehnáním, jež za četné přísluhy kněží měl předseda M. Svatoh. J. M. světící biskup Dr. J. Weinlich. Na to konána večerní modlitba a zpívaná píseň »Odpočítež v pokoji.« Až do jedenácté hod. v noci se zpovídalo, kdežto v téže době výbor matiční měl v klášteře schůzi a rokování o důležitých věcech.

Druhý den záhy z rána byly zpovědnice kajícícky obléhány. O půl šesté s'oužil pontifikální mši sv. za živé údy a dobrodince J. M. světící biskup Dr. J. Weinlich za přísluhy ndp. kanovníka J. Droběny, dp. Kohna, katechety z Příbora, dp. P. Al. Viceníka, kooperátora z Bilavska, dp. ceremoniáře a čtyř bohoslovců. U oltáře bl. Jana Sarkandra sloužil dp. L. Krybus ze Soběchleb za zemřelé členy mši svatou. Při biskupské mši sv. přistoupilo asi tisíc údů matičních ke stolu Páně. Na to vykonán kondukt a modlitby za zemřelé členy.

O 8. hod. zahájila se valná hromada v nové dvoraně hostince písní »Bože čes ráčil.« Světící biskup J. M. Jan Weinlich uvítal četné členstvo. Jednatel

msgr. Dr. Stojan ujal se slova a podal jednatelskou zprávu z předešlé valné hromady. Poukázal, jak se na Sv. Hostýně slavilo prohlášení dogmatu Neposkvrněného Početí P. M., že sem zavítal papežský Nuntius a J. E. Dr. F. S. Bauer, arcibiskup olomoucký. Děj tento pro Moravu velepamátný hlásá zlatý napis u hlavního vchodu kostela.

Zapisovatelem byl zvolen pan František Kyselý, c. k. kontrolor z Hranic.

Pan pokladník Dr. J. Schneider, děkan Křtízanovický, zmínil se napřed o významu Sv. Hostýna a jeho milostného obrazu, podával pokladniční zprávu. Jmenoval dobrodince, kteří větším obnosem přispěli. K těmto patří na prvním místě ndp. předseda Matice, pak p. Jakub Horák z Prasklic, o. prof. Ant. Vrána, p. Tomáš Sadílek z Hluku, p. farář J. Straka z Bučovic, p. farář Florian Mrázek z Lipníka, paní Františka Praisova z Drahotuš, paní Františka Dědková ze Zelinkovic a Marie Rábllová z Huzova a jiní.

Dluh se zmenšil o 10.000 K, avšak ještě zůstalo přes 58.000 K. Na konci s díky přijata zpráva, že za desetiletého trvání Matice do její pokladny dáno bylo víc než 400.000 K. Potom ujal se slova jednatel msgr. Dr. Stojan. Líčil neštěstí, jež stihlo Matici tím, že znečištěním vody v hostinci způsobeno bylo onemocnění několika osob. Jisté noviny, ač obdrželi úřední prohlášení o pouhém znečištění vody v hostinci, zlomyslně se rozepisovaly, jakoby milostný pramen u kaple byl se studrou hosince ve spojení a tudíž také zkažen. Pročež vyzývaly lid, aby neputoval na Sv. Hostýn, nýbrž raději šel někam na výlet. V Čechách jeden list prohlašoval, že prý poutníci svatou vodu, ve které nemocní umývali chorobné údy a oplachovali vředy své, pili a k užívání domů přinášeli v důvěře, že se ze svých plicních a žaludečních chorob uzdraví. Avšak vše to pomlouvání pranic nepomáhalo, lid v tím větším počtu na Sv. Hostýn putoval, takže to bylo až nápadno. Právě za takových okolností ukázala se láska k Sv. Hostýnu ve své největší kráse. Zvláštní dojem činilo hrdinské mlčení těch, kteří trpěli a stonali. Nechtěli milovanému místu škoditi. K těmto obdivuhodným trpitelům náleželi předně c. k. místodržitelský rada p. Dr. F. Sedláček, jeho spanilomyslná choť a jiné šlechtetné osoby, které v červenci navštívily Sv. Hostýn. Necht dobrotivý Bůh jim hojně odplatí trpělivost a útlocitnou šetrnost, kterou naproti naší zemské svatyni v největších bolestech svých tak skvěle dokázali, že nelze bez pohnutí na to mysliti.

Matice Svatohostýnská jakmile se o nehodě dověděla, ihned všemi silami hleděla nebezpečí odstraniti a nařízením zdravotních úřadů provésti. Teď jest již všeliké nebezpečí odvráceno a krom toho vykope se jiná, nová studně. Vody zdejší byly bakteriologickému a chemickému ústavu do Vídně zaslány k prozkoumání, i shledáno, že svatá voda u vodní kaple, nestojící v žádném spojení se studnou v hostinci, znečištěna nebyla ani býti nemůže; což též od zdravotního úřadu zemského stvrzeno a nade vší pochybnost zjištěno. Pověstná záležitost týkající se chodníku, který podle Bedliny vede na Sv. Hostýn, dosud vyřizena není. Ač město Bystřice za tou příčinou již v celé zemi ostouzeno jest, ač Matice více než 40ti Bystřičanům dovoluje na svém pozemku obchodovati a si vydělávati, nicméně městská rada na to nedbá a nepovoluje jí ani v tak nepatrné věci, jako je ona pověstná cesta u nádraží. Ani neuváží, že Matice jsouc paní na svém majetku, který patří ku katastrální obci Lhoto-Chvalčovské, má právo s obchodníky bystřickými tak zacházeti, jako obec bystřická s poutníky Svatohostýnskými a jim všem výpověď dáti.

Členové řádu Tovaryšstva založili laciný časopis měsíčně vycházející, který všem se doporučuje, kdož se o Sv. Hostýn zajímají.

Konečně ujal se jménem nepřítomného p. Scharfa slova p. J. Harna, kn. arcibisk. lékárník z Kroměříže, nyní ředitel farmaceutského výrobního družstva ve Vídni, a podával hospodářskou zprávu. Chválil velkou bedlivost p. Scharfa

o chodníky, vysazování nových stromečků a zachování již rostoucích. Jen kdo znal dřívější cesty, dovede tuto snahu oceniti. Dotýká se otázky o znečištění studně v hostinci, pravil: »Hanbou je to českých listů, že se to zaneslo až za hranice do Pruska.« Vědecký rozbor vody, dle kterého pramen u kaple bakteriologickou a chemickou stanicí ve Vídni uznán za úplně čistý, podá do odborných listů.

Právní zástupce Matice Dr. J. Pištěcký pro krátkost času stručně se zmínil, že s hostinským uzavřena nájemná smlouva na 6 let za nájemné 5200 K s právem pololetní výpovědi; že od obce slavkovské koupeno pozemků ve výměře 12 měřic za 6484 K; a že s městským zastupitelstvím bystřickým dohodnutí o sporné cestě u nádraží dosud se nestalo, poněvadž schválení valné hromady, na kteréž se neustále odvolávalo, nyní nechce uznati.

Na konci vdp. předsedovi blahopřáno, že byl povýšen na biskupa, vdp. Dru. Stojanovi, že byl poctěn titulem »Monsignore« a p. Harnovi, že byl pro své zásluhy vyznamenán křížem pro papa et ecclesia. Slavným požehnáním na to skončena valná hromada.

Z dojmů a úvah na Sv. Hostýně.

Načrtl Ad. Bayer.

(Dokončení).

 několik osobnostech, které z falešné svobodomyšlnosti ostýchaly se ve vlastní farnosti přistoupiti ke stolu Páně, doslechl jsem, že jakmile byli jednou na Sv. Hostýně u stolu Páně, umínili si, že každý rok svou velikonoční povinnost zde vykonají. Tak se jim tu zalíbilo! A obyčejně to byly zbožné paní těch mužů, které uprosily své manžely, aby aspoň k vůli nim účastnili se jednou pouti na Svatý Hostýn.

Mnohý turista, který jen k vůli rozhledně a krásám přírodním vystoupil na vrchol svatohostýnský, zastavil se bezděky, více ze zvědavosti v chrámu Svatohostýnském a vykonal zde svou pobožnost s vroucností, která mu byla vlastní za let nevinného dětství.

Co dobrého už vykonalo poutní místo toto v rodinách a společnosti, kolik svárů odklidilo, nespravedlivého majetku navrátilo, kolik manželství upevnilo — to lze nyní pouze přibližně odhadovati, v plné celosti objeví se to nám snad až v den soudný!

A co táhne na Sv. Hostýn ty prosté poutníky z lidu, kteří nemají zájmu na krásné vyhlídce, na lesních partiích a vycházkách, na umělecké stavbě a výzdobě chrámu ani na starožitnostech hradiska hostýnského? Vždyť na cestě dosti utratí ve všední den i zmeškají práci a pokaždé se utrmácí příkrým výstupem ke chrámu a delší cestou neb jízdou z domova. Co je tedy nahoru tak mocně vábí? Táhne je sem jako magnetická síla železo, pevná a všeobecná důvěra v pomoc Matky Boží v potřebách duchovních i tělesných. Když lékařská pomoc u někoho se neosvědčuje, ptají se zbožní sousele: No a byli jste už u Panny Marie na Hostýnku? Jestli jste ještě nebyli, hned tam putujte. Když Vám nebude lepší, aspoň Panenka Maria vyprosí Vám daru trpělivosti!

Právě jsem se setkal před kaplí blah. Jana Sarkandra s paní od Brna, která zvláštním způsobem skoro úplně ohluchla. Po lékařích jí bylo ještě hůř. Pravila mi, že má jíti ještě k jedné operaci, ale že napřed se utíká zde k Matce Boží, ve kterou větší důvěru skládá než v lékaře, kteří se u ní neosvědčili. Slyšela přece o tolika uzdraveních od hodnověrných osob a že tedy nelituje ani daleké cesty z Brna až sem. Ejhle, jakou pevnou důvěru má lid moravský k Matce Boží!

Mezi poutníky lze pozorovati mnoho nemocných, kteří s námahou se odváží obtížné takové pouti. Častěji ve jménu nemocných konají takovou pout

jejich přibuzní. A Panna Maria mnohokrát pomohla, kolikrátkoli božský její Syn uznal za dobré a spasitelné prosícím vyhověti. Záslibné, stříbrné a cenné dárky ve dvou schránkách za hlavním oltářem svědčí důrazně o vyslyšení jistých proseb a uzdraveních.

A co nemocných v duchovní příčině zléčila zde Matka Boží! Případy tyto je těžko číselně udávati a kontrolovati, poněvadž zde váže i tajemství zpovědní. Leč častěji od přibuzných takového uzdravence z hříšného života aneb od něho samého pronikne do veřejnosti nový důkaz, že Panna Maria sluje právem »útočiště hříšníků.«

O četných uzdraveních a pomocích v příčině duševní i tělesné bylo zde na Hostýně již častěji slýcháno — nebylo však dosud ještě slýcháno, že by Bohorodička byla koho opustila, kdo zde důvěrně k ní se utíkal a ji za ochranu žádal.

Řemeslnické kapitoly.

Úvahy pro tovaryše a učedníky. O nutnosti cest na zkušenou.

Píše Václav Záhorský.

(Dokončení.)

Před dvěma roky založena byla nová organizace křesťanského dělnictva pro Moravu a Slezsko pode jménem „Všeodborové sdružení“ se sídlem v Brně. Organizace tato, jež za poměrně nízký příspěvek poskytuje svým členům podpory v nemoci, při cestování, nezaměstnanosti, nezaviněném neštěstí a při úmrtí (100 K), má odbočky a skupiny ve velké části moravských měst a nové se dále zakládají. (V Čechách byla založena již o něco dříve.) Není tedy nijak dnes potřeba, aby tovaryš neb dělník náš nechal se sváděti do organizací a spolků soc. demokratických, kde stává se ubohou obětí nesvědomitých štváčů a agitátorů. Takový vrací se pak ze světa, jak jsem již nahoře podotkl, s rozervanou myslí a pro vždy nešťasten.

Ku konci podotknouti sluší, aby byl každý mladý muž, pamětliv své křesťanské povinnosti. Chceš-li býti spokojeným a šťastným, musíš po katolicku žíti. Povinností křesťana jest denní modlitby nezanedbávati, v neděle a svátky služby Boží vždycky navštěvovati. Postní příkázání šetřit a sv. svátosti přijímati. Vždycky pamatovati sluší, že pořádný člověk je jedině ten, který „všecky své povinnosti řádně plní“. Neplní-li někdo povinností k Bohu, tím méně je bude plniti k bližnímu. — Muž bez víry jest rákos větrem se klátící.

Jsi-li zaměstnán ve městech větších, můžeš ve dni sváteční již o 5 hod. ranní povinnosti své zadost učiniti a mši sv. býti přítomen. Ve městech menších nebude tobě zaměstnatel, zvláště požádáš-li jej o to, překážeti. V cizině buď pamětliv svých dobrých rodičů, a uchráníš se zlého a vrátíš se šťastně do svého domova. „Každý křesťanský tovaryš budiž členem katol. spolku nebo „Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva.“

B. V.:

Na srázné cestě.

(Pokračování.)

Poukázalo se na to, že se právě takové vhodné příležitosti musí využítkovati, aby se co nejvíce pro dělníky vyzískalo. Bude-li nejšlechetnější a nejmocnější továrník donucen na podmínky dělnické přistoupiti, budou ostatní majitelé továren následovati a budou míti vyhráno všichni. Bez toho prý je to jenom malá splátka; neboť něco docela jiného musí prý se státi, aby dělníci byli spokojeni.

Stávka byla sjednána, deputace zvolena, aby podmínky, za kterých by se dělníci zase uvázali v práci, majiteli cukrovaru přednesla. Ale věc dopadla neočekávaně. Majitel delegátů nepřijal, nýbrž dal jednoduše oznámiti, že je cukrovar zavřen a že tudíž žádných dělníků nepotřebuje.

Sta dělníků bylo nyní na holičkách a bez chleba. Dráždil a jeho pomocníci nesměli se delší čas mezi kamarády ani ukázati. Tito by je bývali ukamenovali. Továrna byla později prodána společnosti a noví ředitelé přijali jenom několik ze stávkujících. Rozšafný musel sdíleti osud odkázaných, poněvadž jej pokládali za přítele Dráždilova.

Nyní otevřely se mu oči. Viděl, kam to vede, stane-li se člověk sobě a své povinnosti nevěrným. Kdyby se byl býval nedal svěsti ke špatnému životu, mohl prozatím žít z úspor, až by dostal práci. Kdyby se byl býval vystříhal společnosti Dráždilovy, byl by býval beze všeho přijat do práce.

Nyní bylo vše ztraceno a on byl — žebrákem. Mimo to scházela mu mravní opora a útěcha víry netěšila jeho srdce. Všeljaké černé myšlenky probíhaly jeho hlavou; měl v úmyslu zavraždit ženu a dítě a konečně zprovodit sebe ze světa.

Jako běsy hnán, potloukal se v okolí města; chodil lesy jako bez smyslů, kde kdysi vesel, spokojen a s pokojným svědomím se dříve se svou ženou a Jaroslávkem procházel. Vrátil se posléze do města a odebral se do krčmy, v níž spoludruhové svou bídu utápěli a kde těch pár krejcarů, jež jim ze stávkové pokladny zbyly, probíjeli; slyšel jejich divoký křik a nadávky, ale vše to doráželo na jeho sluch jako jakotjezu, u něhož kdysi stával. Seděl stranou u sklínky piva, ale ani se ho nedotknul. Přišel-li k němu jeden z kamarádů, vzchopil se jako ze sna a dal zmatené odpovědi. V něm to vířilo; zmužilosti k lítosti a polepšení neměl, ale otálel též svoje černé plány uskutečnit. Konečně povstal a šel domů.

K něčemu se odhodlati musel — buď tak anebo jinak!!

Když vstoupil do světnice, byla prázdná — žádného nábytku, žádné postele, nic. Také jeho žena tu nebyla; jen z komůrky doráželo k jeho uším utlumené štkání a zase slova, jak mluvívá starostlivá matka ke svému dítěti. Polootevřenými dveřmi spatřil malého Jaroslávka, jenž bledý, vyhublý se zavřenýma očima ležel na lůžku a vedle klečela Anežka zády obrácená k Bohdanu.

„O mé ubohé dítě, ubohé dítě“, zaúpěla. „I tebe ztratím. Ale staň se vůle Boží.“

Bohdanem to trhlo. Kdyby nebyl býval už lepších citů schopen, byl by býval se z obydlí nepozorovaně zase vytratil anebo byl by býval toho použil, aby svůj černý plán provedl. Než na štěstí byla to myšlenka, jež při pohledu na nemocné dítě a ztrápenou ženu pojednou zmizela.

„Co je s Jaroslavem?“ tázal se, pomalu se přibližuje. Anežka se namáhavě zvedla; byla bídou, únavou, zármutkem a bděním tak sesláblá, že se nemohla udržeti na nohou. Kdyby byl Bohdan si přál, se ji zbavit, musil si říci, že se to stane samo sebou. „Jaroslávek umře“, zavzdychla Anežka s obličejem v nevýslovný smutek zahaleným.

Kdyby byla bývala Bohdanovi činila výčitky, kdyby byla řekla, že je vším vinen, byl by to lehko snesl. Ale tato klidná oddanost, tento něžný pohled, to bylo mnoho. „Nedá se už dítěti pomoci?“ tázal se po chvíli nemoha své pohnutí zatajit.

„U Boha není nic nemožného — ale málo mám naděje. Dítě je, jak se vyjádřil lékař, svou povahou slabé a mělo býti lépe živeno. Také by mu venkovský vzduch svědčil.“ — „Jdi s ním tedy na venek. Máš tam příbuzné.“ — Anežka neodpověděla. Jinak by byla bývala musila říci, že nemohla s dítětem opustiti byt, dokud se otec o svoje nestaral a ani to nejpotřebnější nezaopatřil. Bohdan rozuměl jejímu mlčení velice dobře.

„Nemáš už nic do zástavy?“ — „Podívej se sám.“ — Nebylo zde skutečně nic, co by se bylo dalo zastavit. Bohdan přemýšlel; na to se vzdálil jako ten, jenž chce posledního prostředku se uchopiti. Jeho hrozné úmysly se docela vytratily. Ubohého muže ovládala jen myšlenka, pomoci dítěti a ženě přinést útěchu.

Milost Boží počala se jevit.

4.

Rychlými kroky spěchal Rozšafný do oné části města, kde dřívější jeho pán, majitel cukrovaru, měl byt. Když vstupoval po schodech, pojala jej taková úzkost, že

by byl málem omdlel; i musil se přidržeti zábradlí, aby neklesl. „Nepodaří-li se to?“ pravil sám k sobě. „Co pak?“ A jako neviditelnou mocí hnán, zvolal skoro hlasitě: „Můj Bože, měj slitování!“ Pak stiskl knoflík od zvonku. Služebná přišla a otázala se, čeho si přeje. Bohdan prosil, aby ho ohlásila u pána. „Není doma“ odvětila a zavřela okénko. Ne, Bohdan tomu nevěřil a zazvonil ještě jednou. Než nikdo se uvnitř neozýval. Nechtěli mu asi otevřít. Zalomil rukama, pak šel několik kroků dolů a zase nahoru jako by byl beze smyslů.

(Pokračování.)

Ludmila Jablonská:

Věrověsti.

Ze Soluně bratři svatí
ve slovanské spějí kraje,
tam, kde vládne Rostislav;
Velehrad kde v lesku plane,
posvátná jich noha stane,
Ž daleka k nim spěchá dav.

Cyrill, Method sladkou řečí
matefskou k nim mluví, káže,
nový, jasný nastal den;
věrověsti divy tvoří,
lid se Spasiteli koří,
zašel bludů matný sen.

Kde dřív bohů svatoháje,
lid kde lekal se zlých bésů,
tam teď vztyčen svatý kříž,
svaté lásky znak nás volá,
které nikdo neodolá,
vábě srdce k sobě blíž.

Jak slavíka libé pění,
rozléhá se po krajině
věrověstů vášný hlas;
ne mečem, jen slovem míru,
novou přišli h'ásat víru,
milosti že nastal čas.

Celou žírnou naší vlasti
kráčela iich noha svatá
přes Hostýn na Vyšehrad;
jak jitřenka z temné noci,
spěli duším ku pomoci,
žehnali náš luh i sad.

Žehnejte nám z výšin nebe,
proste na nás Jezu Krista,
chraňte lásky naši skvost:
by tu víru vámi s stru,
nervali nám rukou kletou,
bésů lýtých zuřivost.

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Dary pro Sv. Hostýn. Jistá chovanka řepčínská přinesla jako dar tamnímu ústavu pro Sv. Hostýn krásné atlasové a zlatem vyšívané antipendium. Při práci pomáhaly také ctih. sestry Dominikánky. — S. M. J ve Třebíči darovala pro Sv. Hostýn krásný mešní kalich. — Zaplat P. Bůh!

Nová křížová cesta. U nové křížové cesty dokončena kaple pro XI. zastavení. Bude to nejkrásnější a nejvelkolepější kaple. Začaly se budovati nyní kaple desátá a devátá.

Kněžská duch. cvičení. Na Sv. Hostýně vykonalo 11 kněží a 1 laik duchovní cvičení.

Svátek narození Marie Panny a Jména P. Marie. Tyto dny náležely letos k nejhlučnějším a nejokázalejším poutnickým dnům na Sv. Hostýně. Průvody započaly již přicházeti 6. září. Svatyně Svatohostýnská byla den co den zbožným lidem přecpána. Zpovědnice byly od rána do noci obléhány a sv. přijímání pro nedostatek místa v chrámu Páně muselo se podávati mimo kostel.

Rolnická pouť na Sv. Hostýně. Krásná to byla myšlenka miláčka našeho rolnictva Jos. Šamalíka a říš. a zem. poslance Dra. Moř. Hrubana uspořádati na Sv. Hostýn rolnickou pouť. Byla to první pouť tohoto druhu. Rolníci a rolnice měli nejprve svůj sjezd 9. září na Velehradě, kdež k nim promluvil o významu encykliky »Grande munus« a o největším příznivci jejím, nezapomenutelném Stross-

mayerovi, msgr. Dr. C. A. Stojan. Vylíčil jeho život, ukázal, že myšlenkou tohoto velkého biskupa bylo, aby všichni slovanští národové byli alespoň spojeni u víře. Předseda sjezdu poděkoval za dojemná a krásná slova a vyzval přítomné, aby zesnulému velkému slovanskému biskupu se provolala třikrát »Sláva.« Na to odpoledne odebrali se účastníci sjezdu na Sv. Hostýn, kde o 7. hod. večer byli jedním z působících tam kněží řádu T. J. uvítáni, jenž při té příležitosti rozpřel myšlenku J. Šamalíkem v svolání vyjádřenou, proč pouť tato na Sv. Hostýn podniknuta. Je to vděčnost k Ochránkyni Moravy, k níž nám sem z Velehradu ukázali cestu sv. Cyrill a Methoděj, spojená s prosbou, aby, jako chránila naše předky, tak opatrovala a podporovala i nás. Druhý den 10. září po ranním kázání byla venku pod širým nebem sloužena mše sv. P. Světlíkem, red. »Našince.« Na to zahájil schůzi p. Šamalík, poukazuje na důležitost rolnického stavu. Shromážděno bylo asi 30.000 lidí. Při schůzi mluvil říšský a zemský poslanec Dr. Moř. Hruban. Pravil, že lid moravský ukázal tu kus ideální lásky. Vede jej sem na Sv. Hostýn trojhvězdí: víra, naděje a láska. Všechny vede na Sv. Hostýn víra, kterou vstúpili sv. Cyrill a Methoděj; naděje, aby se naše tužby všechny uskutečnily; láska konečně k Bohu a lidem, Matce Boží a naší moravské vlasti. Jednou zde byli naši předkové před nepřitelem zachráněni. I nyní řítí se na nás nepřátelé, kteří nám chtějí řeč a náboženské přesvědčení vyrvati. Práví se, že se má

více věděti a méně věřiti a náboženství že je věcí soukromou. Než i největší učenci měli a mají hlubokou víru. A proto dejme se pod ochranu Matky Boží, modleme se za všechny a za svou vlast; jestiž ochrany Matky Boží dnes více třeba než kdy jindy. — P. Šamalík vzdal díky Dru. Hrubanovi za časová a přešvácivá slova, načež písní »Kde domov můj« a »Tisíckráte pozdravujeme Tebe« zakončena velkolepá a zdařená první schůze rolnická na Sv. Hostýně. Dá Bůh, že to není poslední! —

Obraz P. M. Svatohostýnské. Pan L. Klabusay, knihtiskař v Holešově vydal překrásný obraz naší Matky B. Svatohostýnské, který přesně vzdělán jest dle sochy za hlavním oltářem. Podnět ku zhotovení jeho dali šlechtici ve vychovávacím ústavu T. J. v Kalksburku u Vídně. Žádali, aby jim pro jejich časopis příhodný obraz M. B. Svatohostýnské zhotovil. Dostal úkolu sobě svěřenému k velké jich spokojenosti. A věru jestiž radost se podívati na ten obraz. Pan Klabusay zamýšlí jej po cestujících rozesílati a lidem lácně prodávati. Při tom má šlechetný úmysl, částku ze stržených peněz obětovati na zvelebení Sv. Hostýna. Proto doporučujeme všem milovníkům sv. Hostýna jeho podnik jako spolehlivý a důvěry a podpory hodný.

Sjezd terciářů na Velehradě. Dne 10. září konán na Velehradě sjezd terciářů českoslovanských. Účastníků bylo na 2000. Na sjezdě řečnili: P. Rubringer o lásce ku vlasti a terciářstvu a mgre Dr. A. C. Stojan. Poslední způsobem jemu vlastním vybidnul terciáře, aby v účte chovali národní kraj a jej tak lehce neodkládali.

Exercitie na Velehradě. Od 11. do 15. srpna konaly paní a panny exercitie na Velehradě; bylo jich asi 30. Od 21. do 26. srpna konalo asi 30 učitelů exercitie. Od 28. srpna až do 1. září 103 studujících středních škol a sice jen ze 7. a 8. třídy gymnasijní; ze 6. a 7. třídy reálky a z 3. a 4. ročníku paedagogia. Poslední exercitie konalo 47 akademiků vzdělaných od 4. do 8. září.

Družstvo Velehrad konalo 27. srpna večer a 28. srpna dopoledne svou valnou hromadu. Členy Družstva uvítal P. rektor Wirsig T. I.; slavnou mši sv. sloužil za živé členy Družstva ráno msgr. Jan Pospíšil, kanovník v Olomouci; za zemřelé členy vdp. professor Sauer. Ve velké dvoraně vítal přítomné členy msgr. Pospíšil; vdp. prof. Alfons Sauer podal pokladniční zprávu, z které vysvitlo, že během posledních dvou let se sešly značné příspěvky, za které byl koupen dům na Velehradě pro noclehy a zafizovány skříně pro Museum. Družstvo počítá přes dva tisíce členů. Horiivý jednatel msgr. Dr. Stojan poukázal na dvojí účel Družstva, podporovati duchovní a hmotné zájmy posv. Velehradu a nadchnul všechny k další činnosti Družstva.

Zemřelí členové Matice: Josef Kleveta v Jihlavě, Anna Svozilová v Olšanech, vdp. Fr.

Hoch, kons. rada a farář v Jaroměřicích na Moravě, jenž OO. T. J. před svou smrtí z Jerusalema poslal pohled na Sv. Hostýn, vys. dp. prelát Ignác Haas, Františka Langová, Antonie Kalivodová.

Z církve a světa.

Německo. Ve Strasburku konal se v srpnu 52. sjezd německých katolíků za ohromného účastenství lidu. Při sjezdovém průvodu bylo 35.492 kat. dělníků s prapory a hudebními sbory. — Mluvílo se: a) o významu papežství pro náboženství, a kulturu, b) o činnosti misijní, c) o pravé a nepravé snášlivosti. Cíťkev jako taková nemůže býti ani v dogmatickém ani ethickém směru zásadně tolerantní. I nevěra a bezbožství nejsou v ohledu náboženském snášlivými. d) o ženské otázce e) o důležitosti boje proti nemravnosti slovem i písmem, f) o spolku sv. Bonifáce, g) o sociální otázce.

Počátek blahořečení člena cis. a král. panující rodiny. V sezení kongregace obřadů 9. srpna t. r. ustanoveno zapocíti proces blahořečení arcivévodkyně Magdaleny rakouské. Sv. Otec potvrdil usnesení a ozdobil zesnulou titulem »venerabilis« (ctihodná) na znamení, že proces šťastně bude vyřízen. Cti hodná Magdalena narodila se 14. srpna 1532 v Inomosti a 10. září zemřela v Hallu, kde založila klášter.

Uhry. Pisatel velezrádného spisku proti rodině habsburské objeven.

Dojení velryb. V Americe učinil jistý profesor pokus ochočiti velryby a jich mléko, any jsou ssavci, využítkovati. Pokus prý se zdařil.

Mír. Litice války rusko-japonské přestala zuřiti uzavřením míru v Portsmouthu.

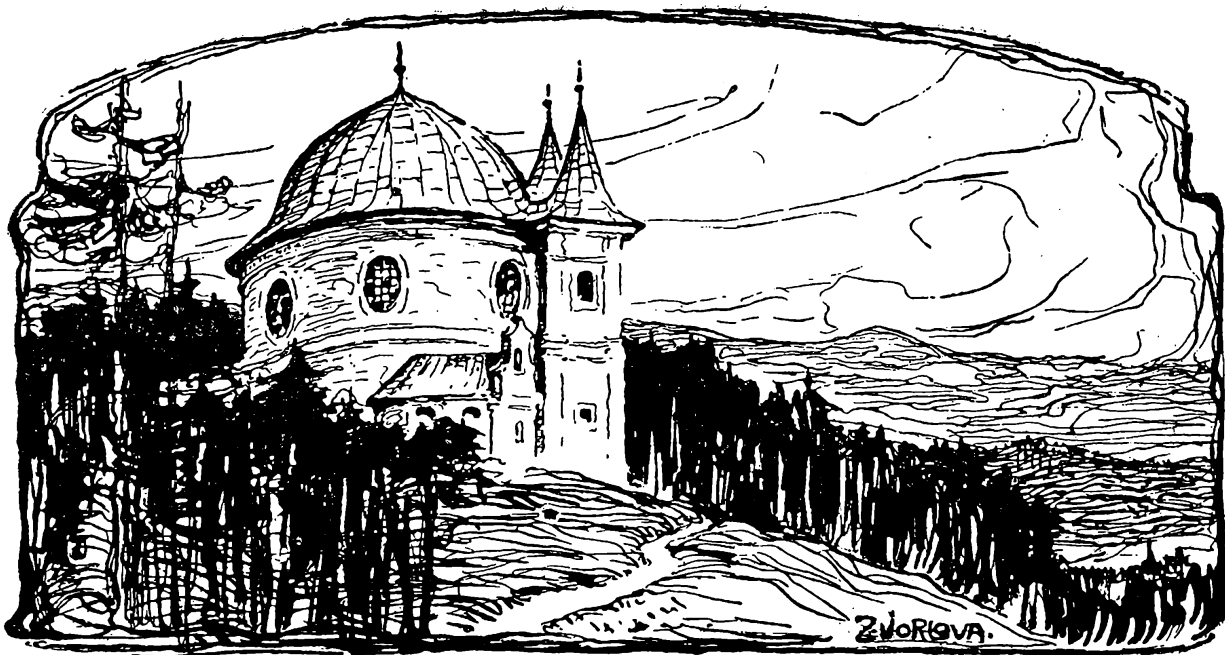
Skvělý dar českého kněze. Msgr. Lehner, farář na Král. Vinohradech daroval sto tisíc korun a své vzácné sbírky a knihovnu na založení českého hist. uměl. ústavu v klášteře bl. Anežky Přemyslovny.

Listárna.

Předplatné na náš list pro Spojené Státy americké obnáší 25 centů, jak nám jeden odběratel v Americe sám navrhl. — Mařence Sobotíkové, začce 2. třídy v Hukvaldech! Děkujeme za pěkný popis »Cesta malých poutníků na Hostýn«. Těšil nás velice, ale pro nedostatek místa není možno jej uveřejniti. — Vdp. J. V. v N. V. dává dětem místo obrazů naše »Hlasy Svatohostýnské«. Díky za toto praktické jednání. — Vdp. J. V. v Č. D. vybízí nás, abychom ve svém listě vzali zřetel také na mariánské Družiny. Rádi tak učiníme, jen když nám ředitelé Družin budou posílati dobré zprávy. — Vyvlečka, Amerika. Peníze došly správně. Díky!

Redakci zasláno:

»Moravan« kalendář na r. 1906, cena 45 kr. Odporúčujeme.

VLASV

Roč. I. 1905. Čís. 8.

Na Sv. Hostýně dne 1. listopadu.

SVATOHOSTÝNSKÉ

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Videnský T. J.

(Pokračování.)

Bylo bojováno dlouho krutě,
až noc temná konec boji činí.
Probůh! aj nastojte slavný Vneslav,
slavný Vneslav sražen s náspu šípem.

Krutý žel tu teskné srdce zrýval,
trapná žízeň nitro krutě smáhla.
sprahlým hrdlem lížou rosnou travu.

o rostoucí žízní přichází zoufalost, radíc, aby se vzdali.

Nemožno nám déle žízeň snést,
nemožno pro žízeň bojovati;
komu zdraví, komu drahý život,
u Tatarů milosti ať žádá.
Takto vece jeden, vece druhý.

Vratislav vyskočiv jako jarý tur, mluví takto:

Od Boha nám milost čekat chvalno,
ne v porobě od sveřepých Tatar.
Nechtějte v záhubu spěti, bratři! —
Přestáli jsme nejlítější vedro,
Bůh nás sílil v rozháralé půdne;

Bůh nám sešle pomoc doufajícím. —
Za mnou pojdte muži, kdo tak smýšlí,
za mnou před stolec Máteře Boží.
I jde za ním lid ke kapli svaté.

A odloživ zbraně a, těsně se shluknuv kolem kapličky anebo obrazu, na kolenou modlí se zástup křesťanů:

Vstaň, o Hospodine, ve svém hněvu
a povyš nás v krajinách nad vrahy,
vyprost' nás z osidel krutých Tatar

a dej zvlažení útrobám našim;
potřij v zemích našich nepřátele,
shlad' je navždy a na věky věků.

Houfec křesťanů ještě klečí na kolenou a již objevuje se obláček na žhavém nebi. Obláčky shlukují se v černé mraky, strašně burácí hrom, temná noc rozkládá se po celé obloze, hojný déšť napájí zřídlo horské.

A hle, na zarudlém nebi mráček!
Vzdují větry, zahučí hrom strašný,
zachmuří se mračno po všem nebi,
blesky ráz ráz bijí v stany Tatar,
hojný příval pramen chlumský živí.

A dosud, dodává Dudík, prýští tento živý pramen, jenž tenkrát křesťanskému voji už zmalátnělému dodal nové zmužilosti; ještě jednou vrhnul se na nepřitele a Tatar poražen jsa vyšší mocí prchal k Olomouci, kde mělo záhy přijíti rozhodnutí.

Doufám, že se zavděčíme čtenářům, uvedeme-li ještě, co píše J. Schmidt v „Dějínách Tov. Ježíšova provincie české“ ve třetí knize I. dílu z roku 1567. Když byl vylíčil tažení Tatarů od východu až do středu Moravy, asi tak, jak jsme to podali, pokračuje tímto způsobem: „Jakmile Tataři zpozorovali, že velmi mnoho křesťanů se uteklo na vrch Hostýn, počali jej obléhati. I svíral mysl obležených strach, tělo trápila a smrti vstříc hnala žízeň. Jíti do údolí k vodě znamenalo tolik, jako zemřítí střelami nepřátel; a na hoře vody nebylo. Utíkají se tedy se zbožností po společné poražce ku Prameni milosti Marii; a vytrýsknul jim nejenom zdroj vody, aby zvlažili svoje vyprahlá hrdla, nýbrž ukázaly se blesky a hrómy, jimiž nepřítel byl zahánán a křesťané před jistou záhubou zachráněni.“

Závažné to doklady pro událost Svatohostýnskou! Potěší přátely Sv. Hostýna, poučí nevědomé, zahanbí protivníky, povzbudí ctitele marianské a utvrdí vlažné u víře cyrillomethodějské!

Dotčenou událostí stal se Sv. Hostýn slavným pomníkem naší vlasti. Každý Moravan přál si viděti místo, kde Všemohoucí pro Marii učinil veliké věci a tam pokleknouti k díkučinění Nejvyššímu a k oslavě divotvorné Panny. (Pokrač.)

P. Fr. Žák T. J.

Sv. Hostýn.

Ku Svatému Hostýnu
český lid se hlásí,
v marianské ve svatyni,
která mile na něm týní,
vidí štít své spásy.

Panno svatá Hostýnská,
český lid Tě slaví,
roznítla's bohatýry,
že za vlast a poklad víry
vrahů smetli davy.

Ochránkyně Hostýnská
dosud divy tvoří
v zástupech k ní národ celý
s láskou na vrch osamělý
spěje v každém hoři.

Matka Boží Maria
na Hostýnské stráni,
před nevěrou, hříchem, vrahy
poklad víry, vlasti prahy
ať Svou mocí chrání!

Maria, útěcha horníků.*)

Podává Leopold Havečka, horník příbramský.

Ač sláb jsem k tomu, abych přispěl k uctění Tě, jejíž jméno vyzývá celý křesťansko-katolický svět, přece doufám, že slova tato některého ze ctitelů Mariánských povzbudí, by k této Panně Nejsvětější ještě s větší láskou a úctou linul.

*) Poznámka redakce. Rádi otiskujeme tento článek, poněvadž nám připomíná dobu, kdy i na Sv. Hostýně horníci na zlato a stříbro dolovali a před prací v kapli P. M. se modlivali.

Jsem stár 43 roky, 29 roků již ztrávil jsem ve stříbrných dolech příbramských a za léta často zažil jsem, jak při těžké práci své vůbec, tak i v mnohých dobách nebezpečství, pomoci Té, k níž v litaních Loretánských voláme: Pomocnice křesťanů!

Vzpomínka na dobu mládí, kdy otec, horník, padl za oběť těžké práci své, zanechav nás 6 malých sirotek, často tane mi na mysli, a zvláště slova drahé matičky naší, nyní již stářím sešlé, často vynořují se v mysli mé.

»Dítky milé«, pravila »Bůh Otec nebeský v nekonečné lásce své, odňal vám otce živitele a mně manžela drahého, jsme nyní sami na sebe odkázáni; bída, nedostatek, jenž často býval hostem naším, nyní se zdvojnásobí, poněvadž výdělek nejstaršího syna 10 zl. a má provise 2 zl. 64 kr. nestačí na 7 osob. Zoufalství naplňuje hlavu mou, pomyslí-li na to, kterak vyživím vás do doby, kdy sami o sebe se starati budete!«

A konec stesků těchto byl, že došla matka naše na Sv. Horu k Matce Boží, všecky dala nás zapsati do arcibratrstva neposkv. Srdce Panny Marie a přinesši nám po penízku svěceném, tyto na krky nám zavěsila a učila nás modlitbě »Vzpomeň o milostivá Panno Maria atd.« a řekla nám: »Děti milé, držte se Pána Boha, vroucně se denně modlete a neopomeňte uctít každý den Pannu nejsvětější, která přijala vás za dítky své!« Když rakev s tělem otce našeho vpouštěna byla do hrobu, plakali jsme všichni. S námi šel celý zástup okolostojících, kteří pak rozešli se, přenechávajíce nás i s matkou svému osudu.

Dnes od okamžiku toho uběhl 31 rok. Za dobu tu 5 nás synů stalo se horníky a sestra též za horníka provdána. Různé kříže a trampoty ovšem bylo nám nésti, avšak jsme všichni se stavem svým spokojeni, ač jest nám žítí stále při skrovnosti i s našimi rodinami dosti četnými, až na jednoho, který skončil život svůj v katastrofě r. 1892 ve stáří 24 r.

A co toho příčinou, že dnes po tolika letech, kdy vše běduje a naříká, kdy tužby jednotlivců stále vzrůstají, nespokojenost a rozervanost hárá v srdcích mnohých, že dovoluji si tvrditi o pokoji duše své, bratři a sestry? Jest to úcta k zákonu Božímu a úcta, již po celý život chovali jsme k Rodičce Boží, Panně Marii.

(Dokončení.)

Dvoji bouře.

Píše C. Jež T. J.

Býlo to tuším r. 1890. v předvečer Nanebevzetí bl. Panny Marie dne 14. srpna. Jasně za dne nebe počalo se k večeru od západu zatahovati mrakem, jenž rychle rostl a v krátkce jako temná záclona potáhl oblohu. Rolníci, kteří ještě na poli měli zbytky své úrody, zapřáhli rychle koně a ujížděli kvapem do pole, aby zachránili obilí své před zkázou; neboť tušili, že bouře přijde brzy. A přišla. Silný vichor hnál mraky ku předu čím dál tím rychleji, v dálce počaly již křížovati blesky, doprovázeny vážným hlasem hromu. Přihnala se bouře, jaké ani staré hlavy nepamatovaly, ničila zbytky úrody na poli, lámala větve stromů, ba i celé stromy od kořenů vyvracela; hnula tehdy též věžmi velehradskými a poškodila je. Na Sv. Hostýně bylo tenkrát mnoho tisíc poutníků. Stály zde v samých mracích, blesky kmitaly jim kol hlav, každou vteřinu byl život jejich v nebezpečí. Vše hrnulo se do chrámu pod ochranu Matky Boží.

Velké kroupy sypaly se shůry, okna chrámová a klášterní prorážejíce. Hrom neustále rachotil, jako by měl býti soudný den. Vichor zuřil tak, že lešení ke zdi kostelní přistavené s hrozným praskotem se sesulo a bez mála by bylo rozdrtilo † P. Cibulku, ze sákristie do kláštera spěchajícího. Severní věž se tlakem vichoru se svého místa posunula a porouchala. Plechové tabule se střechy chrámové násilně odtrženy jako papírové sáčky odletěly do vzdáleného lesa. Ohnivě

jiskry blesků slétaly stále po hromosvodu až pozlacený hrot přelomily a měděný drát roztavily. Desky a trámy lešení byly prudkým vichorem částečně přeneseny přes klášterní střechnu do zahrady a blízkého lesa, částečně metány na klášter, takže čtyřicet tabulí v oknech rozbily a zeď na některých místech otláčily. Co tak hrom, vichor, déšť a krupobití řádily, poutníci strachem trnouce se hrnuli v chrámě ku přítomným kněžím a k milostné soše P. M. a hlasitě vzlykajíce se modlili. Tato nevýslovná hrůza trvala asi od 7. hodiny večerní až do osmé, kdy bouře konečně se utišila. Všichni poutníci po přestálém strachu se nesmírně radovali, obzvláště když seznali, že blesky bez ustání do střechy chrámu peroucí nezasáhly ani jediného z nich. (Líčená bouře byla asi podobna bouři, kterouž druhdy zničení byli Tataři.)

Ničivý je účinek bouře, proto se jí člověk leká. Než na jinou ještě chci upozorniti bouři, která je tím horší, čím větší dohra zničení hrozí.

Něco více, nežli před tisíci lety svatí dva oráči Cyrill a Methoděj orali půdu ve vlastech našich v duších našich otců, zasévali zrnka křesťanské pravdy, zalévali je modlitbami, slzami a potem svým. A zrnka ta vzešla, rostla, kvetla a přinesla úrodu. Květy všech křesťanských ctností rozvily se krásně, vůní svojí naplnily celou naši vlast, kvetou dále v nebeské říši a pokvetou po celou věčnost. Václav, Ludmila, Prokop, Vojtěch, Jan Nepomucký, Jan Sarkander, Anežka, jsou květů těchto jména. K nim miliony jiných květů z vlasti naší se druží, jež krásou svojí zdobí nyní nebe.

Však bědal — Bouře krutá žene se na Cyrillo-Methodějské role. Mrak temný nevěry zatahuje oblohu, ničivé blesky zdánlivé vzdělanosti kmitají v časopisech a knihách církvi katolické nepřátelských, hromy duní na řečištích, zhoubný vichor nevěreckého hnutí socialistů řádí po všech vlastech našich. — Kde zachráníme poklady otcův?

Před bouří člověk utíká a hledí skrýti sebe i vše, co jest mu drahé. Kdo chce tedy zachrániti život a poklady duše, ať nechte spisů, z nichž metají se do duše jeho blesky, ať neposlouchá řeči, v nichž hromuje se na náboženství a sv. církev, ať nedá strhnouti se do víru zhoubného hnutí socialistického.

Nemožno každému bouři této uniknouti docela. Přichází často z úst těch, jež práce povolání a živnosti dává mnohým za spolčníky. Ti necht hledají ochrany a posily v dobré četbě, již by se náboženské jich přesvědčení prohlubovalo a posilovalo, tak, aby se sv. Pavlem si říci mohli: »Vím, komu jsem uvěřil,« třeba hledati posily u dobrých přátel, nejvíce však v Bohu. Milost Boží, jež chránila nám více než po tisíc let Dědictví Cyrillo-Methodějské na přímělu Panny Marie Svatohostýnské, chrániti je bude i pro budoucí věky proti každé nebezpečné bouři.

Dík starého vojáka Matce Boží Svatohostýnské.

Ne skříních zavěšených na velechrámu Svatohostýnském u hlavního oltáře nalézají se různé záslibné dary. Jsou to srdce, medaile, růžence, křížky, prsteny atd. Ctitel mariánský se zvědavostí pohlíží na horu uvažuje u sebe, proč asi ty dary tam jsou, a kdo je dal zavěsiti. Ohledně největšího a nejkrásnějšího srdce na straně epištolní chci dnes zbožnou zvědavost poutníkovu upokojiti.

Srdce, které míním, je stříbrné, s ozdobným krajem, v němžto ve stříbrných okrasách viděti pět hlaviček andělíčků a sedm ve žluté obrubě zarazených červených kaménků. Na srdci skví se ze žlutého plechu připevněné jméno Marie, nad nímž je žlutý věnec a korunka s křížkem. Okolo srdce je devět eliptických polí a v nich jsou vyraženy rozličné předměty upomínající nás na utrpení Páně: kříž s trnovou korunou, kohout, žebřík s kopím a houbou, plátno s obličejem Spasitelovým, kalich, kleště a kladivo, biče, sloup, a tři kopí. Zhotoveno bylo srdce to v Italii v Kremoně, jak viděti

na zadní straně; a to má svou příčinu. Pocházíť od starého vysloužilého vojáka vlastně důstojníka V. Č. . . . z bojů italských r. 1848. Slyšme však, jak se srdce sem dostalo.

Hrozná bouřlivá mraky stahovaly se roku 1848 nejenom nad Evropou vůbec, ale obzvláště nad obzorem říše rakouské. Císařem byl tenkrát Ferdinand Dobrotivý. Byla to proň nesnadná úloha. Doma ve vlastním sídelním městě Vídní byla revoluce, v Uhrách vypukl zjevný odboj, a v Čechách někteří lidé přepjatí, jak dí Tomek, zosnovali krvavé nepokoje k neprospěchu národa. Nimo to dotíral na říši nepřítel vnější, král sardinský Karel Albert. Kdo zůstal císaři věrným musil do zbraně a sice z našich vlastí posílání mužové schopni zbraně do Italie, kde pod vedením Radeckého veden boj proti králi Karlu Albertu.

S těžkým srdcem opouštěli brancové své rodné krby, jež snad už nikdy neměli spatřiti. Bylo to těžké loučení. Ani snad jim nebude popřáno, aby po smrti byli pochováni na blízku svého rodného domku, aby přátelé a příbuzní mohli jejich hrob navštívit a se u jejich hrobu Otčenáš a Zdravas pomodlit. Zemrou snad daleko v cizí zemi, nikdo nad jejich mrtvolou nezapláče, nikdo nepovzdechne.

Takové myšlenky vířily hlavou a takové city dojímaly srdce J. Č. . . ., rodem z Lipníka, když dostal rozkaz, aby se odebral na bojiště italské. Bylo mu bráti se Hulínem na jih Z Hulína je viděti horu Svatohostýnskou. I obrátil své zraky k této sv. hoře a z dále posílal pozdrav Matičce Boží Svatohostýnské, prose ji, aby ho chránila před koulemi nepřátel a jakýmkoli jiným neštěstím. „Ty mocná vítězitelko nad Tatary a ochránkyně Moravanů před nepřítelem tímto ochraňuj také mne a dej, abych se šťastně nazpět navrátil. Budu Ti za to vděčným. Rád pak budu k Tobě přicházeti na sv. horu a přičiním se, aby o této Tvé dobrotě i jiní zvěděli.“ Při tomto povzdechu cítil v sobě jakési niterné uspokojení. Skoro se mu zdálo, jako by v jeho útrobě ozýval se hlas: „Jen jdi zmužile, důvěřuj pevně v mou pomoc a navrátíš se šťastně a zdrav domů.“

Přišel do Italie. Bojováno na obou stranách s velikým úsilím a střídavým štěstím. Nejprve postupovali Italové a Radecký byl nucen couvnouti až za řeku Mincio. Než tu se obrátila karta. Radecký udeřil pojednou na nepřitele u Custozzy nedaleko Verony a zatlačil jej za Mincio. Na to jej porazil u Volty a konečně u Milána 4. srpna 1848, tak že Karel Albert musil opustiti Lombardsko docela a toliko Benátky zůstaly v odporu.

Nevýslovné svízele bylo při tom vojínům a mezi nimi našemu Vilému na horké půdě italské přestáti. Hlad, žízeň, dlouhé pochody, bezesnost, palčivé slunce, nezvyklost podnebí ničily povážlivě jejich mladé síly. A k tomu veškeré ty hrůzy válečné! Koule lítaly se všech stran, celý pluk zřídnuł často na několik málo lidí, na bojišti všude plno mrtvol a všude viděti krev. Vilém častěji se domníval, že jeho poslední hodinka se dostavila. Kulky fíčely mu kolem hlavy, na pravo i levo padali kamarádi, i kabát na více místech byl mu prostřelen, než Vilém smrti přece vždy ušel. P. Maria Svatohostýnská, na níž obzvláště v cizině pamatoval, ji uprostřed nejzuřivějšího boje vzýval, ho chránila a šťastně přivedla zpět do vlasti a rodného domova.

Vilém však svého slibu nezapomněl. Na spěch sice, jak se zdá, s vyplněním neměl; neboť ono srdce, jež dal Marii P. Svatohostýnské na důkaz vděčnosti, přinesl na Svatý Hostýn teprve dne 15. září r. 1899. Proč ovšem tak pozdě svůj slib uskutěčnil, nemůžeme říci. Vilém Č. . . se s tím nespokojil. Jisto však jest, že P. Marii Svatohostýnské děkoval své zachránění, jí za to byl vděčen a jako důkaz vděčnosti dal zavěsiti ve svatyni mariánské na Sv. Hostýně zmíněný dar.

B. V.:

Na srázné cestě.

(Dokončení.)

Hakmile jej Bohdan zočil, padnul na kolena, aby mu zlíbal ruce.

„Co pak chcete, vstaňte,“ pravil vážně, ale ne nepřívětivě.

„Pomozte mi můj milostivý a dobrotivý pane! Pomozte mi v mé trpké nouzi. Já jsem nic proti vám nezapočal, já jsem vás vždy miloval a ctil, jako vás i nyní

miluji a ctím. Jest-li že zasluhuji trest, není to proto a zaopatřte mi místo, budu pilným a pořádným, mne už žádný štváč nesvede, dříve chci zemřítí

„Ale milý příteli, já už nemám továrnu.“

„O můžete mi pomoci, dobré slovo od vás a jsem zachráněn.“

Pán byl očividně dojat. „Nemůžeme přece to zde na schodech odbýti. Pojdte se mnou a předneste mi svou záležitost.“ —

Bohdan vzdechnuv, šel za pánem do pracovny, kde mu vše v krátkosti vyložil. Nic nezamlčel, nic neomlouval, ano zmínil se i o svých vražedných a sebevražedných úmyslech. Líčil svoje ošklivé chování k ženě a konečně naznačil změnu, jež se v něm udála, když k lůžku svého ubohého nemocného synka přistoupil.

„Zde ovšem třeba rychlé pomoci,“ pravil bývalý majitel továrny. „Tu máte peníze a hleďte, aby se vaše žena s nemocným chlapcem dostala na venkov; až to vyřídíte, přidejte si ke mně pro odpověď strany zaměstnání. Tak — uklidněte se, důvěřujte v Boha a jděte.“ A aniž by čekal na Bohdanův dík, rychle se otočil a přiměl Bohdana k odchodu.

Rozšafný nakoupil honem něco potravin a více běžel, než-li šel do svého obydlí. Trnul při myšlence, že by chlapec mohl mezi tím zemřítí; a ze svého podniku se teprve těšil, až věděl, že chlapec ještě je na živu. Byl všecek rozradostněn vida při svém návratu Jaroslávka seděti na posteli. Anežka byla taktéž pokojnější a na otázku Bohdanovu, jak se chlapci vede, odpověděla mírně, že jej už v duchu obětovala Pánu Bohu, ježto nebylo naděje, že jej zachrání. Od rána prý ležel bez pohnutí a neotevřel očí. Včera večer se stále vyptával, neprijde-li tatínek domů. Já jsem se ho snažila upokojiti, řkouc, že se brzo navrátíš. Jaroslávek však pravil na to smutně: „Tatínek už neprijde!“ Chápal vše velice dobře a rmoutil se pro to. Což bylo hlavní příčinou jeho chřadnutí. Dnes po tvém odchodu otevřel pojednou oči a ptal se mne: „Tatínek byl zde, není-liž pravda?“ Když jsem přisvědčila, zase se jednou po dlouhé a dlouhé době usmál. Však se teď také tak usmívá, vidíš?

Tu vztáhnul Jaroslávek své vyhublé ruce po otci. Tento je uchopil a políbil. Na to se posadil Rozšafný na postel ku chlapci, dal mu něco k jídlu z toho, co přinesl, a započal s ním hovořiti, jako to kdysi byl za šťastných dnů činíval. Anežka pozorovala oba s niterným pohnutím. V zarmouceném srdci prokmitla jí naděje, že se vše docela urovná a bude zase dobře. Když se Jaroslávek s otcem pobavil a poněkud najedl, položil se a usnul. Nyní teprve sdělil Bohdan své ženě, že byl u svého dřívějšího pána a jak pochodil. Odevzdal jí peníze, jež dostal, podotýkaje, aby šla na venkov ke svým příbuzným, že to snad Jaroslávkově přece pomůže. Anežka však mínila, že bude lépe, trochu počkati. Radost, prý, že otec je zase doma a s ním se, jako dříve baví, více mu prospěje a jej více osvěží, než náhlý odchod na venkov. Bohdan byl s tím srozuměn. A skutečně za několik dní byl chlapec tak dalece zotaven, že se s ním Anežka mohla vydati na cestu. Bohdan je doprovázel až na nádraží; a když naň Anežka při loučení zvláštním, významným způsobem pohlédla, podal jí ruku se slovy: „Buď bez starosti, především myslí na sebe a dítě, až se zdraví a svěží navrátíte, naleznete vše úplně v pořádku.“

Po několika nedělích psala Anežka svému muži, že Bůh na přímlovu Marie Panny Svatohostýnské její prosbu vyslyšel a Jaroslávka zachoval. Je prý čilý a zdravý a těší se na otce. Bude prý také dobře, aby se pak za to Marii Panně na Sv. Hostýně poděkovali. Ona prý sama už se nemůže dočkati, až bude doma, aby se na vlastní oči přesvědčila, zda Bohdan svému slovu dostál.

5.

Anežka přijela s Jaroslávkem domů. Muž nebyl právě v bytě. Sousedka Smutná ji upozorovala, i vzala klíče, jež měla u sebe, a uvítavši Anežku odemkla jí a uvedla ji do světnice. Jaké to však bylo překvapení pro Anežku, když spatřila veškeren svůj

dřívější nábytek, s nímž se už byla rozloučila, na starém místě. Slzy radosti vyhrkly jí z očí. Byl to den zasloužené radosti po tak hořkém utrpení a tak těžké zkoušce! I pohlédla tázavě na sousedku. Tato porozuměla a vykládala Anežce, jak muž po jejím odchodu byl na přimluvu svého bývalého pána přijat do práce, jak horlivě každý den ráno chodil do továrny a večer vždy v pravý čas se vracel a jak mu doposud na jeho prosbu vedla domácnost a vařila. Anežka poslouchala s napětím a uspokojením. Skončivši Smutná vypravování, dodala: „Tak a teď jsem své úlohy sprostěna. Domácí paní už je zde. A ten malý Jaroslav, jak dobře vypadá! Pan manžel bude mít z něho radost. I uchopila Jaroslávka a políbila ho.“

Co tak mluvily, přišel Rozšafný a vida manželku, objal ji a svého syna s nelíčenou radostí vzal do náručí a zlíbal. Anežka zvolala: „O jak jsem zase šťastna, díky Marii Panně Svatohostýnské!“ „Však ji zase společně navštívíme a poděkujeme se jí za vše, řekl manžel. „A já půjdu tentokráte s vámi, vezmete-li mě s sebou,“ dodala Smutná. „S radostí,“ zněla odpověď.

* * *

Před oltářem P. Marie Vítězné na Sv. Hostýně viděti klečeti čtyry osoby pohřížené v hlubokou pobožnost. Je to muž, chlapeček a dvě ženy. Vyjma chlapečka byli všichni u sv. zpovědi a sv. přijímání a nyní ještě děkovali Kristu Pánu za milost, které se jim dostalo. Ale děkovali ještě za něco jiného. Byla to rodina Rozšafných a sousedka Smutná. Děkovali Marii Panně Svatohostýnské za její dobrotu a mateřskou lásku, jež se tak očividně na nich ukázala. Zvláště Rozšafný a Anežka opakovali si slova staré Svatohostýnské písně (r. 1830.)

Bez prodlení nemeškejte,
k té Matičce pospíchejte,
Růžička kvete
v zimě a v letě:
potěšuj se celý světe.

Přicházím šťastně k místečku
spatřuji krásnou Matičku,
srdce z vroucnosti
plesá radostí,
prozpěvujme s veselostí.

Útočiště jsi hříšníků,
pomocnice katolíků;
kdo jen své srdce
polepšiti chce:
Maria všechněm pomůže.

Z daleka se po ní ptají,
v tísních pomoc nalézají.
V Hostýnském kraji
andělé hrají,
Marii sladce zpívají.

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Dary pro sv. Hostýn. Paní Zd. Škvorová ze Slatiňan darovala pro Sv. Hostýn m. jiné hezké černé mešní roucho. Zaplať Pán Bůh!

Zima na Sv. Hostýně. Dne 7. října zavítal na Sv. Hostýn jezdec na bílém koni — sních. Sněžilo celé dopoledne; ale ne dlouho honosil se Sv. Hostýn touto bílou ozdobou. Odpoledne už zase vše zmizelo.

Svěcení oltáře s obrazem M. P. Svatohostýnské. Jak se dovídáme, světil se v Okřížkách oltář Marie Panny Svatohostýnské. Je viděti, že dávná úcta k Marii Paně na Sv. Hostýně stále se vzrůstá.

Pořad služeb Božích nyní a po zimní čas na Sv. Hostýně. Od neděle Růžencové započal na Sv. Hostýně tento pořádek ve službách Božích. o 8 hod. ráno je mše svatá,

na to u půl 9 hod. kázání a po kázání zase mše sv. Kázání je tedy po dobu zimní jen jedno a to o půl 9. hod. ráno.

Nejteplejší den toto léto na Sv. Hostýně. Nejvíce stupňů tepla ukazoval teploměr na Sv. Hostýně dne 5. srpna o 2. hod. odpo. Bylo + 29.5° C. Průměrná teplota toho dne také letos nejvyšší + 26.5° C.

Úcta Matky Boží u Velehradu. Od Velehradu ze Salaše se nám píše: Bylo to r. 1893. Oheň strávil moje stavení, tak že mi zůstala jen došky krytá stodola. I vystavěl jsem vše znovu a jak se mi zdálo, dosti pevně. Než zklamal jsem se. Jednou v sobotu časně z rána se probudím a jdu, jak je to u nás každou sobotu zvykem, rozžehnouti světlo před obrazem Marie Panny. Vraceja se, slyším finkot. Ptám se manželky, co to je, a ježto si to nedovedla vysvětliti, vzal jsem v jakési předtuše dítě a odcházíme rychle do druhé světnice, kde byla rozžeta lampička

A byl věru nejvyšší čas. Zed', u které stála postel, se zřítla a cokoli u zdi bylo: skříně, postel atd., bylo rozbito a zasypáno v rumu. Vše padalo k zemi mně v patách a já jen jen že jsem se dostal do druhé jízby. Tak nás Matka Boží, již jsme uctívali, zachránila. Neboť kdybych nebyl vstal rozsvítit lampičky, byli bychom všichni pod ssutinami zdi zahynuli.

»Kostel na sv. Hostýně.« Pod tímto záhlavím uveřejněn v »Našinci« č. 106, článek, který s uspokojením konstatuje, že písnička o bl. P. M. Hostýnské z r. 1754 dp. farářem Jelínkem v našich »Hlasích« uveřejněná značně přispěla ku řešení záhady, která legenda Hostýnská povstala a že se nezakládá na Královéhradeckém rukopisu. Mylné letopočty Ullmanovy, že hr. Rotal dal kostel Svatohostýnský asi l. 1775 postaviti na památku porážky Tatarů, která prý se udála 15. století, čtenář si snadno opraví dle obšírného pojednání o Hostýně v našem časopise.

Vzácné návštěvy na Velehradě. Dne 11. t. m. dostalo se Velehradu vzácné návštěvy. Kolem 3. hod. odpo. zavítal sem Jeho Exc. hr. Ferd. Buquoy, c. k. ministr orby, provázen sekčním radou, baronem Edmundem Sackem. S nimi přibyli též Msgre. Dr. Cyrill Stojan a red. »Hlasu« P. Šilinger. U brány kostela uvítán byl farním duchovenstvem, zástupci obce Velehradu a přífařených obcí, slavným spolkem c. k. vysloužilců. Hned na to bylo sv. požehnání. Po něm prohlížel si vzácný host s velikým zájmem kostel, vyslovil několikrátě svůj obdiv nad velkolepou úpravou svatyně, po té navštívil Museum. Po krátkém pobytu odjel pak do Buchlovic k návštěvě hr. Berchtolda. — Dne 23. září přijel sem z Vídně veliký ctitel Velehradu pan dvorní rada Houdek s vdp. drem. Nevěfilem, prof. v Uh. Hradišti, jenž s nevšední obětavostí řídí práce vykopávací. Za jejich dohledu dopraven byl do Musea z podkostelní hrobky onen pověstný náhrobní kámen, o němž jsme se zmínili v č. 4. Má velkou cenu archeologickou a to netoliko se zřetelem k zemím českým, nýbrž i k celému mocnářství, poněvadž je na něm zachován letopočet 1282. Je do něho vryt obraz mnicha s rukama na prsou položenými. — Brzo počne se opět s kopáním. O výsledcích jeho neopomeneme své čtenáře zpravit. Dej Bůh, aby přineslo hojně nových nálezů, ovšem nejvíce by nás těšilo, kdyby nám otevřelo cestu k drahým pozůstatkům našeho otce — sv. Methoděje.

Vyznamenání. Ve zprávě o valné hromadě přehlídlí jsme se zmíniti, že shromáždění členové Matice blahopřáli svému právnímu zástupci p. JUDr. Josefu Pištěckému k jeho povýšení na komthurství řádu sv. Řehoře s hvězdou.

Vyslyšení. M. H. v M. u Znojma poslala dar na světlo, že na přímlovu P. M. Svatohostýnské vyvázla z těžké nemoci.

Z církve a světa.

Zemětřesení v Itálii. Na svátek Nanebevzetí Marie Panny bylo hrozné zemětřesení v jižní Itálii, které na staveních a životech mnoho škod nadělalo a se ještě opakuje. — Mnoho lidí (5000) přišlo o život. Papež nejenom vyslovil svou soustrasť, nýbrž poslal také půl milionu lir.

Čechy. V Praze demonstrovalo na 60.000 dělníků pro všeobecné hlasovací právo. — Českému králi Janu Lucemburskému odhalen byl 1. října v Kreščaku ve Francii pomník.

Slované v Tyrolsku? Nedaleko Brixenu v Tyrolsku je starý kostelík sv. Cyrilla. Není to známkou, že tam kdysi bydleli Slované?

Polský sedlák z Haliče chtěl s císařem pánem mluvit. Jest známo, že rakouský císař každého přijímá, kdo s prosbou se k němu obrací. Méně známo jest, že dává z pravidla jen v pondělí a ve čtvrtek slyšení. Mnozí také nevědí, že napřed se musí podati žádost o slyšení a naznačiti, oč prosí. Často se žadatelům o peněžní podporu oznamuje, že není třeba osobně se dostaviti. O tom všem nic nevěděl jistý haličský sedlák, který 30. září se svou ženou na obyčejném selském voze přijel až k dvornímu hradu ve Vídni. Přejeli mu kdesi nohy, takže musel o berle choditi. V bídě a nouzi své chtěl císaři pánu osobně prosbu svou o podporu přednésti. Když však strážníci ho upozornili, že není dovoleno takovým vozem, na němž seděl, vjeti do hradního dvoru, nedal se odbýti, jelikož po jízdě 17denní, kterou z Haliče až do Vídně urazil, nechtěl s nepořízenou se vrátiti domu. Konečně vzali ho do strážní kanceláře, vyslechli jeho prosbu, dali vše do protokolu a zpravili o tom nejvyššího c. k. hofmistra a policejního ředitele. Dali mu zatím 60 korun a potěšili ho, že svého času dostane vyřízení své prosby. Sedlák se pak se svým prostým vozem, kolem něhož se mnozí zvědavci byli shromáždili, spokojeně vydal na zpáteční cestu domů.

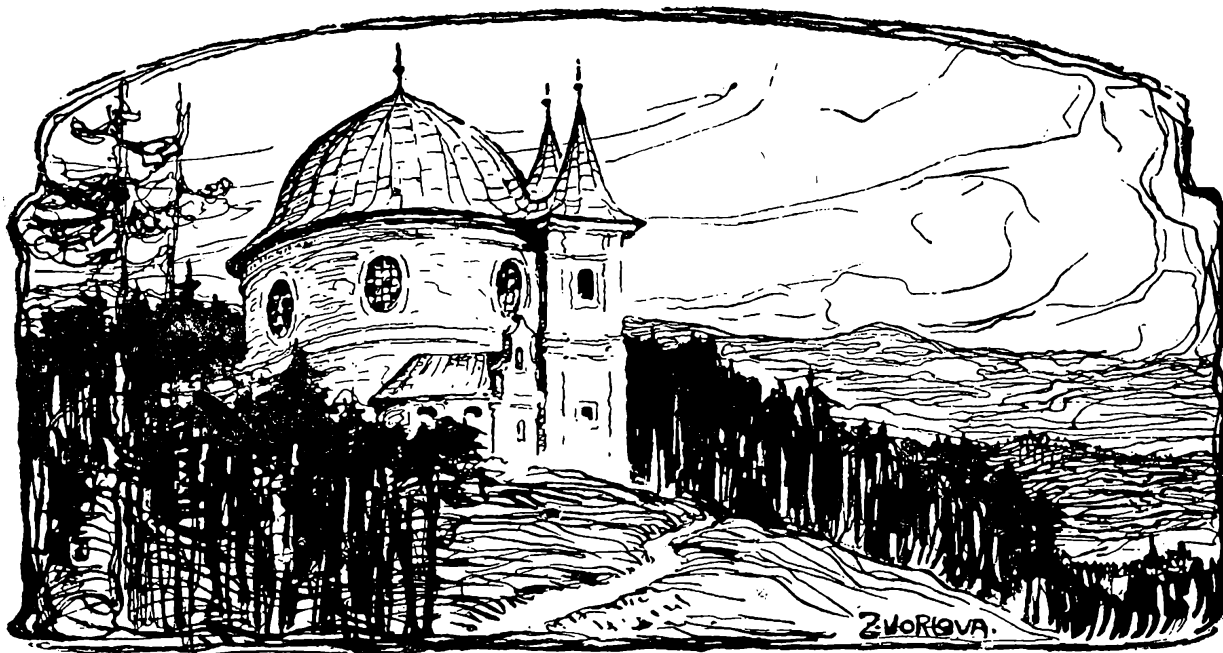
Česká dominikánská provincie. České domy OO. řádu kazatelského tvoří nyní samostatnou provincii. Prvním provinciálem učiněn P. V. Bubeník.

Listárna.

Fr. J. Novák v Americe. Těší nás velké nadšení, s kterým tamní krajané naše »Hlasy Svatohostýnské« přijímají a že vy i v cizině nezapomínáte na Svatý Hostýn, kde znáte každý kámen a strom. J. Ž. je na Velehradě. Pozdrav vyřídíme.

Redakci zasláno:

»Ruch Cyrillo-Methodějský Vychází měsíčně na Velehradě. Za redakci odpovídá maj. a vyd. Methoděj Melichárek na Velehradě. — Americký »Hlas« 1625 S 11 th. St. St. Louis. Mo. — **»Křesťanský dělník«.** Měsíčník. Rediguje Fr. Waldman. Doporučujeme.

BLASV **SVATOHOSTÝNSKÉ** **Měsíčník lidový.**

Roč. I. 1905. Čís. 9.

Ze Sv. Hostýně dne 1. prosince.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

Ký div, že, byl-li tu původně toliko obraz, snad zděný sloup postavený na způsob Božích muk anebo něco podobného, zbožnou vděčností moravského lidu vybudována i kaplička ku cti nejbl. Rodičky.

Dr. František Přikryl kloní se k náhledu, že na sv. Hostýně kaple stála už před Tatary. Ve své brožurce »Sv. Cyrill a Method« píše o Sv. Hostýně takto:

»Hradská totiž silnice« — tak nazývá silnici jdoucí v IX. století z Velehradu po Moravě — »vedla sv. apoštoly přes Holešov pod ochranou tvrze v Dobroticích, ... Chlumu u Býlavska a přes Bystřici na hrad Hostýn. Byla zde lidnatá*) osada, město, jehožto opevnění udržované »hrazdozděním« podne,

*) Výraz tento možno vzhledem na místo a čas různým způsobem vykládati. Že však Sv. Hostýn byl v době předtatarské hradiskem, dokládá též »Vlastivěda Moravská«. Na str. 231. ve svazku II. čteme: »Po celé Moravě proslavené místo poutnické hora Sv. Hostýn bylo do jista nemalé důležitosti už za pravěku. Vrchol jeho obklíčen je mohutným valem podoby ledvinité v délce asi 1800 m, místy až 15 m. vysokým. Největší délka hradiska obnáší 800 a největší šířka 400 m. Na svahu západním je původní brána se stopami někdejších věží, se strany východní pak průlom »Železná brána« zvaný. Val nasypán je z hlíny, šterku a amení, při prokopávání nalezeny tu střeby rázu slezského, uvnitř vykopány různé střeby tuhované podobného rázu, přesleny a také zlatá duhovka, kus bronzového meče, ruční mlýn kamenný a hrbolovitý náramek galský.« — »Také se tu vyskytly střeby z nádob rázu březolupského, a v náhradí stopy hradištné kultury (str. 297. a 332.).« — Ign. Vinkler, úředník v Bystřici našel na temeni Svatohostýnském asi tam, kde je velká noclehárna, dříve za časů B. Laudonů

úplně se zachovalo na valech, které posvátnou horu korunuji. V tomto staro slovanském městě konali sv. Cyrill a Methoděj — missie s úspěchem, neboť tu na kopečku uprostřed postaven kostel P. Marie, který ozdobil sv. Methoděj — dle podání — obrazem Matky Boží vlastnoručně malovaným.«

Podobného náhledu je slovný badatel V. Houdek ve článku: »Hradisko Hostýnské« v časopisu vlasteneckého musejního spolku v Olomouci r. 1888 »Dle rukopisu královského a dle staré pověsti o Tatarech«, praví, »stála na Hostýně kaple matky Boží již před vpádem tatarským před r. 1240. . . . Nebyl tedy chrám tento vystaven snad teprva po vpádu tatarským na památku zázračného osvobození křesťanů; ale stál tam již dávno před tím a dochoval se dle zachovaných svědectví (Viz: Šembera: »Vpád Mongolů do Moravy« a Wolný) v té podobě až do 17. století. R. 1658 dal hrabě Jan z Rotálu prastarou tu kapli přestavěti; ale teprva 18. století, nemajíc smyslu pro zachování starobylých staveb, připravilo nás, pozdní potomky o prastarý ten kostelíček, který bychom dnes čítali mezi nejvzácnější památky staromoravské, kdyby nám byl zachován. Dalť hr. Fr. z Rotálu r. 1743 starou tu kapli rozbořiti a vystavěl na její místě prostrannější nový kostel.

Ptáme se: Odkud vzala se osamělá kaple Matky Boží již před r. 1240 na vysokém Hostýně, uprostřed rozsáhlého hradiska? Jaký tam měl osamělý ten chrám účel? — Rozvedli jsme šíře názory své o starých kostelích a hřbitovech na pustých hradiskách předhistorických ve článku »O staroslovanských hradech« vyloživše tam, že pokládáme ty osamělé dnes chrámy, často hřbitovem obklíčené, za jedinou památku a upomínku na někdejší osady, které ve hradiskách těch za pravěku kvetly, následkem změněných okolností přírodních a sociálních pak průběhem věků pod kopec se přestěhovaly. Jisto-li tedy, že hradisko hostýnské je předhistorické a že kaple mariánská v něm stála již za doby předtatarské — pak můžeme s plnou jistotou i tuto kapli a toto hradisko pokládati za zbytek někdejší staroslovanské osady ohražené, za zbytek staroslovanského hradu, moderně řečeno: města.

Tento hrad byl asi ve XIII. stol. následkem změněných u nás poměrů veřejných již opuštěný. Ale když přihnali se diví Tataři na Moravu, hrůzu šíříce po kraji, rozpomenul se moravský lid na dávná svoje útočiště v době nebezpečí, na své prastaré »hrady« a zachoval se tudíž právě tak, jako pradědové to činívali, když nepřítel do země vpadl: uchýlili se za ochranné staré hradby své na Hostýn . . .«

Tak dvorní rada v minist. vnitra Houdek.

Volný v církv. místopise dří: »Dle svědectví tak zv. rukopisu královského už roku 1240. byla zde kaple Marie Panny. Záchrana před Tatary na přímělu Marie Panny posílila velice úctu mariánskou.«

K témuž závěru přichází dr. Hermen. Jireček ve svém rozpravě o častěji námi uvedené básni »Jaroslav«, jejíž vznik klade do XIII. a XIV. století. Než J. Kruger, jak jsme viděli, mluví jinak a taktéž Jan Kašpar Hofman, sekretář hrab. Františka Ant. Rotala. Tento v jedné listině z r. 1748. uložené v holešovském zámku dří: »Když se bylo r. 1242. při vpádu tatarským nesčíslné množství lidu pro strach před hrozným zuřením a řáděním nepřítelů z celého okolí uteklo na horu Hostýn, kde se ke hrůzám oblehajících Tatarů ještě přidružila tíseň vzniklá z nedostatku vody, obrátili se oblehaní, ježto na lidskou pomoc a záchranu počítati nemohli, v modlitbě k Nejvyššímu a nejsvětější Matce, prosíce vroucně ve dne v noci o pomoc a osvěžující nápoj. A jak věrohodní dějepiscové se zmiňují, byla jejich zkroušená a pokorná modlitba vyslyšená.

(Pokračování.)

ovčírna, tudíž skoro u valů, kamenný mlat, jež doposud u sebe chová. Co z toho následuje, snadno se pochopí. Užívaloť se mlatů ve prastarých dobách jako zbraně. Není to tudíž nic něho, nežli potvrzení toho, co »lastivěda« s takovou určitostí propovídá.

Dojemný projev lásky k sv. Hostýnu v Americe.

V americkém městě St. Louis vychází týdeník »Hlas«, jež milý náš krajan p. Ignát Dostál z Boršic ku vzdělání tamních Čechů a Moravanů výtečně vede. Do toho časopisu, který má na 6000 odběratelů, zaslal jistý krajan náš z Ross, Tex. následující list, jehož pohnutlivý obsah rozhojní jistě lásku a přítulnost i našich čtenářů k Sv. Hostýnu.

Ctěná redakce!

Promiňte, že Vás obtěžuji. Jest už to hezky dlouho, co jsem do »Hlasu« nepsal, a snad bych ani nyní tak nečinil, neb mi nezbývá ani chvílky času, ale dostal jsem onedlouho od p. Karlíka »Hlasy Svatohostýnské« a tu musím. A jak by ne. Vždyť jsem na Hostýně býval i dvakrát v roku, a každého dne, bylo-li jasno, hledíval jsem, jak jedno procesí druhé stíhá, aby se pokořilo Panně Marii, která na Hostýně divy tvoří.

Nedivte se tedy, že pouhé jméno Hostýn jest pro mne neodolatelným kouzlem. Což teprve, čtu-li, co tam všechno dělají, jak tam vše zařizují, tu kdybych mohl jen tam opět putovat — ale darmo myslit. Ach! Jaká je to krásná svatyně, v níž trůní Bůh, kde uctívána je Matka Boží!

A ten rozhled skoro po celé Moravě! Tu se zmocní člověka city, které nelze popsat. A myslím, že nejen u mne, ale u každého poctivého a zbožného Moravana.

Mnozí snad zapomínají na Pannu Marii Hostýnskou, ale vím, že kdyby někdo jim opět vše, co se k Hostýnu vztahuje připomenul, že by se jim zaleskla slza v oku a po chvíli by si odlehčili přáním: »O kéž bych tam mohl se podívat!«

Hora Hostýn a na ní chrám Mariánský prožily mnohé změny. Oboje měly svou slávu a úpadek, ale opět vzkříšení. A když se zdálo, že již půjde vše dobře, že již nehrozí žádné nebezpečí, tu z čista jasna rozlétně se zvěst, že hora Hostýn bude prodána. Pamatuji dobře, jaký to způsobilo poplach po celé Moravě.

Kdo jen mohl, ten dával, každý krejcar byl dobrý. Důstojné duchovenstvo za vedení řádu jezuitského, napnuli všechny síly a Sv. Hostýn byl Moravě zachován, aby po věky Moravanům hlásal, že tam bydlí naše milá Máti, která divy tvoří a neoslyší žádného, kdo ji o pomoc žádá.

Hostýn patří opět nyní Moravanům, ale vázne na něm dluh. Mimo to kostel potřebuje opravy. Důstojní otcové Jesuité chtějí jej přivést na výši slávy a obdivu. Staví tam krásnou křížovou cestu; každé zastavení bude mít svou kapli. Kromě toho jsou ještě jiné a jiné věci nutné, a peněz není. Naši bratři Moravané dělají co mohou, ale je to vše málo. Vždyť každý zná tu miserii ve staré vlasti.

Aby dobrá a ušlechtilá věc mohla býti dokončena a svatostánek naší milé Matky Boží zastkvěl se v plné kráse, počali důst. pp. Jesuité vydávat list pod názvem »Hlasy Svatohostýnské«.

Vycházejí jednou v měsíci a předplatné jest pouze 25 c. na celý rok.

Vědouce, že v Americe je tisíce Moravanů, obrací se s prosbou, aby »Hlasy Svatohostýnské« nalezly též i zde hojného rozšíření.

Nuže, bratři Moravané! Kolik nás zůstalo věrných Té sv. Panně na Hostýně? Mám za to, že v samém Texasu mohlo by být aspoň tisíc odběratelů. A což jinde po celé širé Americe! 25 centů je tak malý peníz, že člověk neví ani, kdy a jak jej utratí. Za to má krásné a poučné čtení, a k tomu vědomí, že přispěl ku cti a chvále Té nevýslovně dobré Matičce Hostýnské.

Možno, že někdo bude namítat, že jsme v Americe a kdesi cosi. Ne tak, přátelé! Jsme pod Její ochranou zde tak dobře, jako bysme byli tam. Ona nás

slyší a vidí i v Americe. Výmluva zde není na místě. Ať v každé osadě si zvolí svého jednatele. Ten dopíše na redakci »Hlasů Svatohostýnských«, a obdrží čísla těchto od začátku.

Adresa jest: »Hlasy Svatohostýnské«, Sv. Hostýn u Bystřice, Moravia, Austria, Europe.

Nuže, Moravané, ku předu se svými dárky, aby i na nás se jednou vyplnila slova: »Blahoslavený člověk, kterýž slyší mne a kterýž bdí u dveří mých každodenně, střeže veřejí dveří mých. Kdo by mne našel, najde život a obdrží spasení od Hospodina.«

S pozdravem na čtenáře milého »Hlasu«, znamenám se v úctě
Ross, Tex. 4. října 1905.

T. F.

Děkujeme Vám, milý pane T. F. za tento vzácný projev praktické lásky k Sv. Hostýnu. Budeme na Vás na modlitbách u trůnu Matky Boží Svatohostýnské vzpomínati, aby Bůh na její přímlovu Vám ráčil dáti hojného časného a duchovního požehnání.

Redakce.

O jméně Hostýn.

Píše R. Čechmánek.

Máme v Čechách Hostín u Ouval, Hostín u Berouna, Hostín u Mělníka, Hostín u Milevska, Hostín u Oužic, Hostinka u Hořičky, Hostinné, Hostinov u Č. Krumlova, na Moravě pak Hostím u Mor. Budějovic, Hostějov, Hostic nebo Hoštic jest v Čechách a na Moravě též několik. Bylo by opravdu náramně podivné kdyby všechna tato jména byla zůstala po staletí beze změny — békeme-li totiž zřetel ku sporu o jméno »Hostýn.« Ani jeden z oněch udaných Hostínů nebyl nikdy jinak zván nežli Hostín. A tu právě jen náš »Sv. Hostýn« utrpěl tuto zkomoleninu?! Musí se uznati, že doklady, i kdyby byly, by musely býti pochybné, a zde právě každá ba i ta »vyšší« filologie*) kulhá. Těžko luštití, když klíče není. Jsme tu odkázáni jen na polohu místa a pak na to, co naši učenci nechťejí uznati — na lidové podání.

A co nám lidové podání vypráví?! V krátkosti to, že Moravané před divými Tatary utekli se na sv. Hostýn. Z toho následuje, že to musela býti jakás staroslovanská pevnost, a sice ještě pevnější než Olomouc. Slované nazývali takovéto pevnosti »týny;« dokazovati že název ten jest německý, jest přímo řečeno metati Slovanům v tvář urážku, že neuměli mluvit a že museli se teprv učiti od Němců.

Němci žádných »týnů« nebo »teinů« neznali, měli pouze »Burgen« což od »Bergen« pochází. Němci právě to byli, kteří žádných stálých sídlišť nezařkládali, nikoli Slované, a právě Němci, když byli ohroženi, utíkali se na nedostupná místa, která jakž takž ohradili, Slované však měli pro svou ochranu jistá stálá místa, a to místa obydlená a v těch v čas potřeby se skrývali, což zajisté jest velký rozdíl. Na Moravě pouze u tří míst název »Týn« se zachoval jest to: Týn u Lipníka, Týnec u Olomouce, Týneček u Olomouce, Týnec u Břeclavě, Boskův Týn u Moravských Budějovic a Týn u Třebíče. Za to ale v Čechách jest 38 Týnů, Týnců a Týnišť dosud neponěmčených. Příčina jest v tom, že v Čechách tak zle se nehospodařilo jako na Moravě.

V Čechách ještě jakž takž šlechta i lid bránili se germanisaci jmen, za to ale na Moravě šlo to jinak. Již za Svatopluka učiněn počátek a pak to pokračovalo. Ze všech »týnů« udělány »steine« a tu nedivme se, že filolog ve všem

*) Otiskující článek pilného badatele domácích starožitností, nechceme proti nikomu polemizovati, nýbrž dáváme pouze příležitost, volně přednesti různá mínění, aby věc dosud sporná všestranně objasněna byla. Redakce.

vidí němčinu. Z těch poněmčených »týnů« jen dva zachovaly také své původní jméno a jest to právě Sv. Hostýn, a Hostýn u Zábřehu. Otázka proč? musí prozatím zůstatí nezodpověděna, snad k oběma vztahuje se nějaká závažná historická událost, která bránila poněmčení. U sv. Hostýna ji známe, u Hostýna Zábřežského nikoli.

Vím, že se namítne, co s tím kmenem »host?« Ovšem docela vysvětliti to nedovedu a snad dosud nikdo, že ale mé rozdělení jest správné, dovozují z jiných okolností. Na Moravě máme Hosov u Jihlavy, v Čechách Hosín u Hluboké. V Bavořích Hösbach, v Prusku Hösel, Hosenfeld, ve Švýcarsku Hosenruck, v Norvéžsku Hosel, v Luxemburku Hosingen, ve Würtemberku Hossingen, Hosskirch. Dále máme v Horních Rakousích Gosau, ve Štýrsku Gosdorf, v Bavorsku Gosberg ve Würtenbersku Gosbach, Gosheim, v Prusku Gosda, Goseck, Gosenbach, Goslar, Goslawitz, ve Velké Británii Gosfield, Gosforth, ve Švýcarsku Gossau, ve Francii Gosse (la), v Čechách Gossengrün, v Tyrolsku Gossenass.

Ve všech těchto názvech jest kmen »Hos« (»Gos« což totožné) a nikdo dosud nedovedl rozluštiti, co to vlastně znamená, a co jest nejpěknější, jsou to oblasti, o kterých jest nezvratně dokázáno, že se v nich nacházejí stopy slovanské.

Ve školním programu z r. 1879 c. k. německého gymnasia v Brixenu (Tyrolsko) uveřejnil ředitel téhož ústavu Dr. J. C. Mitterutzner článek, v němž dokazuje stopy Slovanů v Tyrolsku. Ku konci článku připojen jest seznam tamních místních jmen. Jeden odstavec z nich uvádím doslovně; ať soudí laskavý čtenář sám.

»Alkus, Gemeinde 2¼ St. von Lienz, heisst in alten Schriften die alte Gose. Es gibt dort auch einen Alkuser-See und Alkuserbach. Siehe Schaffler II. 2. S. 440. Was bedeutet aber »Gose?«

Česky: »Alkus, obec 2¼ hod. vzdálená od Lience, nazývá se ve starých spisech stará Gose. Také je tam alkuské jezero a alkuský potok. Viz Schafflera II. 2. str. 440. Co však znamená »Gose?«

Doufám, že těchto několik důkazů postačí, aby se odůvodnilo, že jméno Hostýn jest skutečně složeno s Hos- a týn, a že »hos« odpovídá staroslovanskému »gos.« Co to jest, to bohužel jsme nuceni ponechatí k rozluštění jiným.

Maria, útěcha horníků.

Podává Leopold Havelka, horník příbramský.

(Dokončení.)

Ke-li trpký život rolníka, řemeslníka a dělníka vůbec na povrchu země, tím více trpkým jest stav horníka, který hluboko pod zemí, zbaven světla slunečního a zdravého vzduchu, v potu tváře denně pracovati musí do vysílení, aby aspoň nejnutnějším zaopatřiti mohl rodinu svou.

A tážeme-li se, co jej sílí, že nereptá na stav těžký, hornický, co mu útěchy dodává v denních útrapách při otrocké práci za mzdu z milosti? Jest to víra svatá, víra v život za hrobem, naděje pevná, že až smrtí skončeno bude toto bídné žití, že nastane život nový, nekonečný, věčně blažený, tam v království Nebeském!

A když s vírou touto, nadějí a láskou, spojena jest láska a úcta k Rodičce Boží. bez níž katolíku upřímnému ani možno žítí není, pak není divu, že při klopotné práci podzemní slyšel bys, milý čtenáři, tu a tam veselý zpěv, z úst spocenému horníka a seznal bys, že zpěvem tím vznáší k trůnu Nebes královny vroucí vzdechy o pomoc a sílu, a že mysl horníků mnohých zalétá tam k nebes výšinám, odkud bdí nad ctiteli svými Panna Nejsvětější!

Nebylo slýcháno, abys koho opustila, kdo Tě za přímluvu prosil, a Tebe za pomoc žádal. A že tomu tak i v říši podzemní, dosvědčují sami horníci tím,

že na mnoha místech, kde chodby se křížují, stavěny jsou kapličky a do nich po většině stavěny jsou sošky nejblahoslavenější P. Marie, před nimiž světlo svítí, jako dar šlechetných srdcí hornických, a tak mnohý ochraně Matky Boží se poroučí.

Mnoho jest důkazů, že Maria Panna, horníky, své ctitele, chránila ochranou svou ve mnohých nebezpečích života a já jako pisatel těchto řádků dosvědčuji, že Panna Maria byla mně průvodkyní, a ochranitelkou ve mnoha případech, kdy již smrt hrozila, zvláště ale v katastrofě v dolech r. 1892, kdy takofka zázračně, na přímlovu P. Marie byl jsem při životě zachráněn.

Jak výše uvedeno ze životní zkušenosti dosvědčuji, že úcta k Panně Marii od mládí až do nynější doby, je jednou z hlavních příčin spokojeného života mého i mých sourozenců, což důkazem nezvratným, že jen věřící, dle víry žijící a Rodičku Boží uctívající katolíci i katolička jsou s to, nabýti pravé útěchy v dobách radosti i žalu, v tomto slzavém údolí.

A proto, bratři a sestry milé nenechte se nikým a ničím svést s cesty ctnostného života, po níž vede nás svatá církev a to katolická! Budme vždy věrni Pánu a Bohu svému, který dítkami svými nás na křtu svatém učinil, plněme věrně 10 přikázání Božích a patero církevních, a varujme se všeho, co překážkou bylo by nám v dosažení slávy nehynoucí. Varujme se moderní osvěty, mající základ svůj v nenávisti proti Bohu a všemu, co nám dosud svatým jest, nedbejme hlasu těch, kteří upírají Boha, odměnu a trest za hrobem, kteří nevěří v duši nesmrtelnou, a kteří snaží se zavést lid na pokraj časné i věčné záhuby. A čím více tito ubozí, víry zbavení a na mravech spustlí lidé pronásledují církev Kristovu, náboženství a kněze katolické, čím více snaží se odstraniti tito tupitelé všeho, co šťastnými a blaženými nás činí, čím více tupí nás a smějí se nám, že ctíme Bohorodičku P. Marii, tím více prosme Boha Otce, Syna i Ducha Svatého, by neopouštěl nás a nedal nám odbočiti s cesty pravé, od Ježíše Krista, který o sobě řekl: »Já jsem cesta, pravda a život,« by přispěl nám ku pomoci, v boji, proti nepřátelům našeho spasení, bychom ještě více rozohnili srdce své v lásce ku ctnostnému Bohu milému životu a v lásce ku Královně všech Svatých k Panně Neposkvrněné.

Panna Maria a Japonsko.

Píše F. X. Zimmerhackl T. J.

Před nedávnem byla hrůzyplná válka rusko-japonská mírem Portsmouthským zakončena. Zraky celého světa obracely se k malým, ale statečně bojujícím Japoncům. Často byly různé obyčeje jejich domácího a veřejného života v novinách vypsány a pozorlivě sledovány. Zajímaly zprávy o poutavých zjevech japonské přírody: o hájích s libovonnými stromy kafrými, o houštích azalek, kamelií a bambusu, o polích všudy pečlivou rukou vzdělaných a pluky jeřábků a volavek oblétaných, o malebných horách s červenými javory, o dýmajících sopkách, o alejích dávnověkých stromů jehličnatých, o vodojemech s nachovými květy lotosu, o dědinách a městech s obyvatelstvem usměvavým, s obchodníky a řemeslníky zdvořilými bez dotírání, s povozníky, kteří zapřažení mezi dvě voje svých vozíků, s cestujícími uhánějící tak rychle jako koně našich drožkářů. Zajímaly zprávy o znamenitých pracích japonských fotografů, které líbezností, krásou a neslýchanou láčí cizince unášejí. Zajímaly zprávy o vytříbeném uměleckém vkusu a o čistě spořádané domácnosti japonské. Zvláště pak zajímali naši pozornost poutníci japonští kterak po polní práci s ranečkem, s bílým bavlněným oděvem, s lýkovým širákem vystupují o bambusové holi na vrcholek posvátné hory Fužijamy, nejvyšší to vulkán japonský; kterak zbavivše se na čas

domácích starostí pokochávají se ve přírodních krásách pod širým nebem, pod korunami stovčkových stromů a zátiší modravých hor vycházejícím sluncem pozlácených a nalem pokrytých. Neboť japonská mysl uctívá duchy nejen v chrámech, nýbrž pokládá každý koutek japonské přírody: háje, luhy, sady, potoky, prameny, zvláště pak vysoké hory a sopky za sídlo nadzemských bytostí a bůžků a koří se jim v rozličném období. — Zajímavá byla konečně i zpráva, že vznětlivý a chápavý národ japonský si za posledních 50 let přisvojil celou křesťanskou osvětu Evropanů, vyjma náboženství. Ale snad méně byla rozšířena zpráva která čtenáře našeho Mariánského listu zajímá bude, zpráva o úzkém styku Japonska s blahosl. Pannou Marií. A o tom chceme něco podrobnějšího sdělit. —

Již v 14. století bylo símě slova Božího v Japonsku zaseto bl. Oderichem z řádu sv. Františka a ještě více sv. Františkem Xav. uprostřed 16. věku. — Tento poslední přistál ku břehům japonským na svátek Panny Marie na nebe vzaté 1549 a počal pod její ochranou svou činnost misijnářskou. Seznal lid japonský a jeho způsoby života napsal všecek nadšen o něm toto: »Nikde jinde mezi jinověrci nepoznal jsem tolik dobrosrdečnosti a laskavosti, jako u Japonců. Mravům jejich dlužno vzdáti všechnu čest. Nejsem s to, abych je mohl dosti vynachváliti.« — Prohlásil, že se nesetkal se žádným pohanským národem, který by se dal tak rozumem vésti, jako japonský. Proto si přál, aby se tam dostali misijnáři vynikající více filosofií a dialektikou než řečnictvím. S podivem shledal jen málo lidí, kteří by neuměli čísti a psáti. Choval v sobě největší naději, že Japonci se obrátí na křesťanskou víru a pak že strhnou svým příkladem za sebou ostatní asiatské národy. On a jeho spolubratři z řádu Tov. Ježíšova přišli do Japonska v nejvhodnější chvíli. Byla tehdy rozháranost náboženství buddhistického velmi veliká. Bonzové — tak se nazývají jejich kněží — vedli život ohavný. Nešťítili se žádných prostředků, jimiž by mohli zbohatnouti. Srdce jejich bylo jako z kamene, když k nim chudšas se o pomoc uchýloval. Naproti tomu Jesuité věnovali se dílu apoštolskému s velkým sebezapíráním, postupovali za víru hlášanou i smrt a dovedli si srdce lidu japonského získati láskou, dobrosrdečností a milosrdnými skutky. I vláda seznavši jejich učení, přála mravním zásadám jimi rozšířeným. Což divu, že za 40 let po smrti sv. Františka X. čítalo se již 600.000 katolíků a několik roků později 1,800.000 věřících. Bohužel byla tato hojná žeň ukrutným pronásledováním skoro úplně zničena. Za císaře Taika Samy a ještě více za jeho nástupce Yeyasu krev zavražděných křesťanů tekla proudem. Více než 1000 řeholníků a přes 200.000 domorodých křesťanů bylo usmrceno. Na všech veřejných místech a silnicích, na všech horách i ve všech údolích byly zavěšeny tabulky s nápisem: »Dokud slunce ohřívá bude zemi, nechť žádný křesťan se neopovází, přijíti do Japonska!« Zdálo se, že křesťanství naprosto vymizí v té zemi, kde tak blahodárně počalo se rozkvétati.

Avšak úplně nezmizelo. Misijnáři vštěpující v srdce nově obracených víru v Ježíše Krista, vštípli do nich také útlou lásku ku přečisté Bohorodičce. Tato pak láska tak hluboce se v nich zakořenila, že žádná bouře v následujících časech nebyla s to, aby úplně vyvrácena byla. Maria posilovala ctitele své v krutém boji.

Jako božské dítě útekem do Egypta před Herodesem zachránila a zpět přinesla do Judska, tak zachránila i částku církve japonské za všech bouří, až po naše doby, kdy Japonsko hlasatelům Evangelia opět otevřelo své brány. Ještě v roce 1847. zdálo se býti naprosto nepřístupným. Ale když Pius IX. prohlásil blah. Pannu Marii pod názvem jejího nejčistšího Srdce za hlavní Patronku aponska, tu brzo na to otevřely se jeho dlouho zamčené brány prvním věro-

věstům. To se stalo r. 1854, kdy v Římě Neposkvrněné Početí P. M. za článek víry prohlášeno bylo.

Bohužel dostali se tam protestanští missionáři před katolickými. Potomci starých křesťanů tajně jich vyhledávali, doufajíce, že jsou nástupci oněch svatých mužů, kteří předky jejich pokřtili. Avšak byli trpce sklamáni. Nenašli u nich úcty Marianské, pročež se od nich odvrátili, doufajíce, že snad přece jednou se setkají s pravými missionáři. I vyplnila se naděje jejich, když roku 1865 v Nankasaki vystaven byl chrám na počest 26 sv. Mučeníků japonských. Tam byl také zřízen oltář Panny Marie s krásnou sochou, která ji představovala s božským Dítětem. Ihned objevovali se četní navštěvovatelé, kteří vše s velikým zájmem prohlédali, ale nejvíce okouzlení byli sochou Panny Marie. Jednoho dne představilo se P. Bernardu Petitjeanovi, správci »nového chrámu« 15 osob, z nichžto tři vrhli se před ním na kolena a položivše ruce na srdce, pravili dojemným hlasem: »Srdce všech zde přítomných neliší se od tvého.« Chtěli patrně říci: »My máme stejné smýšlení jako ty, my máme totéž náboženství jako ty a to poznáváme po úctě, kterou máš k Matce Páně.« Petitjean maje z toho nevýslovnou radost, otázal se jich, odkud pocházejí. Jmenovali vesnici, z které přišly dokládajíce: »Doma každý smýšlí jako my.«

Aby nebyli zklamáni, počali se ho vyptávat na jeho učení o Bohu, o Ježíši Kristu a zvláště o blahosl. Panně Marii a zdali teď zachovává půst (byl právě den 17. března). Nedá se vypsati, jakou radost měl missionář. Radost ta se množila, když na zelený čtvrtek a velký pátek se dostavilo 1500 křesťanů a v prvních dnech května dokonce 2500 i s katechistou Petrem. Od tohoto dověděl se missionář, že učení a způsob křtění skrytých japonských křesťanů úplně se shoduje s učním a předpisy církve katolické. Ale také katechista Petr, chtěje se přesvědčiti, zdaž nemá před sebou »vlka v beráncím rouše«, činil mnohé a různé otázky, především chtěl věděti jméno papeže toho času vládnoucího. Konečně činil rozhodující otázku na missionáře zdaž je ženat a má rodinu. Tento pak na to odpověděl: »Vy všichni a všichni vaši bratři, křesťané a pohané v Japonsku, jste děti, které Bůh mi dal. Jiných dítek nesmím mít, kněz musí až do smrti bez manželky zůstat.«

Křesťané, uslyševše tuto potěšitelnou odpověď, hlasitě velebili Boha, že konečně našli pravého apoštola Kristova.

Missionář našel brzo na to ještě 25 křesťanských obcí, v jejichž čele stálo 7 katechistů. Tak se vyplnilo prorocké slovo, jež sv. František, loučiv se s Japonskem, druhdy pronesl: »Japonský národ, přijav jednou křesťanskou víru a svatost, neodstoupí od ní nikdy.« Na památku této podivné události ze dne 17. března 1865 ustanovil Pius IX. »Slavnost nalezení křesťanů«, která se na výroční den 17. března ve všech chrámech japonských konává. Není pochyby, že k této radostné události Panna Maria, podle jejíž úcty byl poznán pravý missionář, mnoho přispěla. Proto nazývá se slavnost nalezení křesťanů také svátkem Panny Marie Japonské. Tento název křesťané nábožně vyslovují, aby dle ustanovení sv. Stolice získali plnomocné odpustky.

Od této doby množil se v Japonsku nápadně počet věřících, kněží a biskupů, jakož i kostelů a kaplí katolických. Dejž Bůh, aby na přímluvu Panny Marie japonský národ, jenž mezi všemi východoasijskými národy má největší životní sílu, podnikavost a snahu po pokroku, jednou celý na křesťanskou víru se obrátil, aby, přisvojiv si od křesťanských Evropanů veškeré světské vzdělání, přiosobil si též jejich křesťanské náboženství!

V zimě na Sv. Hostýně.

P. Fr. Vídenský, T. J.

Ticho vládne na Hostýně,
zmizel píactva z učný hlas,
zeleň skryta v sněhu klíně,
mlhy halí slunce jas

Odumřely lepé písně
zbožných mužů, zbožných děv;
není dáv, jenž davy tísne
v chrámě sklání korouhev.

Zmizely tisíce lidu,
nelibá ret svatou zem,
nežaluje svoji bídu
ni ve vděku jásá svém.

Kde jsou ony pestré kroje?
Kde družiček četný sbor?
Kde dítek nábožné roje
a kde hudebníků chor?

Mráz jich kroky k jizbě víže,
zima tlumí jejich hlas;
však na krátko: z trapné tíže
vesny vyprostí je čas.

O, pak zase budou vzhůru
kráčet na posvátný chlum
k andělských královně kůřů,
tam, kde blízko k nebesům.

Redakci zasláno:

Svatý Fratišek. Kalendář Terciářů
Ceskoslovanských na rok 1906. V Třebíči. Ná-
kladem Serafinských Květů.

Rolnický kalendář pro katolický sel-
ský lid Českoslovanský na rok 1906. Vydává
Josef Šamalík, rolník v Ostrově u Sloupa.

Souborné Práce Fr. Bílka. Kaplička
Světlic. Sešit 6 — Vydavatel Jakub Deml,
sídlem v Babicích u Mor. Budějovic.

Dušan Jurkovič. Práce Lidu Našeho.
Lidové stavby, zařízení a výzdoba obydlí,
drobné práce. Nákladem Ant. Schollera ve
Vídni. 1. sešit. Cena 7 K.

Doporučení obrazu Svatohostýnského.

Již s posledním číslem bylo rozesláno provo-
lání, aby čtenáři naši a všichni milovníci Sv.
Hostýna, si z litografického ústavu pana Lam-
berta Klabusaya v Holešově objednali obraz
P. M. Svatohostýnské. Za ty, kteří tak učiní,
bude měsíčně sloužena mše sv. z vděčnosti,
že přispívají ku zvelebení zemské Svatyně.
K nynějšímu číslu přiložil Monsgr. Dr. A. C.
Stojan, miláček našeho lidu, vlastnoruční list,
kterým též vyzývá všechny ctitele Mariánské,
aby si zmíněný obraz v prospěch Sv. Hostýna
objednali. Nechtě si jej každý přečte.

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Konečně vyrovnan dlouholetý spor o zná-
mém chodníku u nádraží Bystřického. Dne
11. minulého měsíce oznámil pan Eduard Po-
spíšil, starosta města Bystřice p. H. a majitel
zlatého kříže s korunou, duchovní správě na
sv. Hostýně, že městská rada budoucně povolí
jednotlivcům a soukromým poutníkům použí-
vání chodníku, který přímo od nádraží vede
na sv. Hostýn. Jenom si vymínuje, aby tam
nechodil celý průvod poutnický. Též si žádá,
aby duchovní správa na sv. Hostýně čas ob čas
poutníkům toto její ustanovení, oznamovala a
v Hlasech Svatohostýnských článek o obrazu
P. M. Hostýnské, který se v kostele Bystři-
ckém chová, uveřejnila. Ochotně jsme se uvá-
zali v plnění těchto přání, radující se, že spor,
který tolik mrzutostí nadělal, šťastně ukonče-
n byl. Ohlásili jsme tuto důležitou zprávu veřej-
nosti, doufajíce, že všichni přátelé a milovníci
Sv. Hostýna z ní se radovati budou.

První jitřní na sv. Hostýně. Když na sv.
Hostýně byla pravidelná duchovní správa r.
1748—1787, jistě sloužili tehdejší kněží na
Hod Boží Vánoční t. zv. jitřní, třebaže ne o půl-
noci aspoň časně ráno. Od té doby po celých
110 let nebyla nikdy jitřní. Teprv roku 1896,
kdy nynější duchovní správa počala přezimo-
vat, byla opět první sloužena a sice nezapo-
menutelným P. Cibulkou, který ve svých zá-
piscích o této radostné události se takto zmi-
ňuje: »Pátek dne 25. prosince 1896 na Hod
Boží Vánoční sloužily se bez přestávky mše
svaté o půl páté hodině ráno až do půl jede-
nácté hodiny. Přihrnul se přečetný lid z ce-
lého okolí a velebil Boha, že po přestávce
110 let opět na sv. Hostýnku o Vánocích byla
sloužena jitřní mše svatá.« Od té doby schá-
zívá se okolní lid každý rok, nedbaje na sně-
hové závěje a špatné cesty, již před 5 hodinou
ranní na jitřní a zpívává veselé písně Vánoční.

Oznámení. Poněvadž v zimě voda z milo-
stiého pramene nemohla by obvyklými rou-

rami železnými bez poškození jejich vytékati, bývá podzemním kanálem k nejnižší terrase vedena, kde se do staré kamenné kašny prýští. Aby však lidé, kteří ve svých potřebách i v zimě často přicházejí pro tuto vodu, snáze ji našli, jest tam postavena deska s nápisem oznamujícím toto místo.

Křížová cesta na Sv. Hostýně a její podporovatelé. Bylo to asi před rokem, kdy zavítaly na náš Sv. Hostýn dvě poutnice z Vídně. Když vykonávaly pobožnost křížové cesty, viděly, že na její stavbě ještě mnoho schází. Proto pojaly šlechetný úmysl k vystavení aspoň jedné kaple přispěti. Jsouce pak jen služby nemajetné, ale též čtenářky a odběratelky časopisu Anežky, který vychází v Čes. Budějovicích, umínily sobě vyzvati všechny čtenářky k nějakým příspěvkům. Pokladníkem svým učinily statného rolníka a dopisovatele do Budějovických časopisů »Anežky«, »Václava« a »Ludmily«, pana Raimunda Pavlíka z Jiřikovic u Brna, který ochotně sešle příspěvky na Sv. Hostýn odváděl. Zasilával je našimi šeky, takže dne 12. listopadu 1905 již obnášely úhrnem 1441 K, jeden tisíc čtyři sta jedna a čtyřicet korun. Kdo by tomu věřil, že obnos tak značný velkou většinou složily nemajetné služby a sestry III. řádu sv. Františka a též čtenářky nejen »Anežky«, ale i »Ludmily« a »Václava«? Pročež budtež jim za jejich vzácnou obětavost veřejné díky vzdány! Strážcové sv. Hostýna budou každodenně v modlitbách a při mši svaté na ně pamatovati, aby dobrotivý Bůh na přímlovu Matky Boží sv. H. jim hojným požehnáním odplatiti ráčil. K této zprávě dokládá horlivý pokladník, pan Raim. Pavlík, jemuž též z toho srdce děkujeme, takto: »Kéž povzbudí příklad chudých také těch, kterým dostalo se od Pána Boha majetku, by též dle možnosti něco obětovali ku cti a chvále Boží a ku zvelebení našeho Sv. Hostýna. Všem milým dárcům: »Zaplat Pán Bůh« na přímlovu M. B. Svatohostýnské!« — Totéž voláme také všem ostatním podporovatelům kříž. cesty, o nichž zde nebyla zmínka, ale kteří dosud značně přispěli.

Milostivý pramen náš ve veřejné schůzi před sociálními demokraty obhájen. Jistý sociální-demokratický list v Čechách, který v Příbrami vychází a od tamních horníků velmi bývá čten, přinesl dne 1. září t. r. jízlivý a lživý článek o našem milostném prameni pod názvem: »Otrávení sv. Mariánskou zázračnou vodou.« Poněvadž bylo v něm velmi mnoho nalháno, poslali jsme mu na základě 19. paragrafu tiskového zákona opravu. Redaktor věrně uveřejnil zaslanou opravu. Brzo na to měli křestanští sociálové v Trhových Dušnicích nedaleko Příbramě schůzi, do které se také sociální demokraté dostavili, čtenáři svrchu zmíněného listu. Mluvílo se o všeobecném hlasovacím právu, o zásadách křesťansko-sociálních, o konfesijské škole, o výchově, organizaci a tisku. Když přišla řeč na tisk, řekl předseda pan Leopold Havelka přítomným socialistům do očí, že ústy a tiskem

lhrou. Tito pak počali se vzpírati a řváti, že to je lež. Pan předseda však nenechal se strašiti a volal: Já mám zde doklady v rukou. I počal jim předčítati naše dopisy i s opravou. Zarážení umlkli a celé četné shromáždění odsoudilo lži sociálního demokratického tisku. — »Tak jim zarazíme«, píše nám zmíněný pan předseda, »na každé schůzi chut. Takové důkazy jsou lepší než hodinové řeči.« — Aby naši čtenáři ještě podrobněji poznali prolhanost takového tisku, který též na Moravě hojně rozšířen jest a podobně píše, dovolujeme si zaslanou opravu doslovně přídati. — Zněla takto: **Není pravda, že klerikálové co kněží na sv. Hostýně téží pro své zájmy hmotné a pro duševní moc nad lidem, ale pravda jest, že plní své kněžské a občanské povinnosti. Není pravda, že objevili zázračnou vodu, ale pravda jest, že teče ze skály již od roku 1241, když křesťané vzývali Pannu Marii. Není pravda, že znečištěná voda zůstala v korytech, ale pravda jest, že bývá vypuštěna. Není pravda, že tato znečištěná voda nemocnými užívána byla a mnoho lidí onemocnělo, ale pravda jest, že nemoc vznikla po požití vody ze studny hostince (ač-li se to dá vůbec přesně dokázati), která od svrchu zmíněné vody 300 metrů jsouc vzdálena, není s ní v prázdňném styku. Není pravda, že industriální učitelka slč. Martinů po požití tak zvané zázračné vody zemřela, ale pravda jest, že z té vody ani kapky nepila a vůbec dle výpovědi čtyř svědků u zázračného pramene ani nebyla, nýbrž jen v hostinci jedla a pila. Vysvědčení lékařské o slč. Martinů zní na zánět střev a žaludku spojený s výtokem krve. Není pravda, že zemřelá slč. Martinů byla 22 roků stará, ale pravda jest, že jí bylo 30 let a často churavěla. F. X. Z., představený na sv. Hostýně za napadené soukromé osoby, dne 25. září 1905.**

Dary pro Sv. H. Vdp. J. Matyáš, farář daroval pro oltář sv. Anny krásnou příkrývku; pí. Josefina Procházková, choť vrchního c. k. komissáře v Brně antependium pro oltář sv. Josefa a někdo z T. stříbrné mešní konvičky uvnitř pozlacené v ceně 160 K. — Při prvotinách vdp. Ant. Číhaly v Drahotouších bylo ze sbírky vdp. P. Narcisse zřízené sedm korun věnováno Matici Svatohostýnské. Zaplat Pán Bůh!

Jméno Hostýn. Dle Jiřího Volného přichází jméno Hostýn psáno jako »Gostyn« už okolo r. 1030. — Jinak se v českých starých bystřických (r. 1580 atd.) knihách nachází psáno hned Hosteyn hned zase Gostin. (Viz též č. 6. »Hlasů Svatoh.«)

Odkud pochází pohanka? Pohanka nebo-li tatarka pochází prý od Tatarů. Tataři prý krmili jí koně a z rozsypaného zrní prý zrostla a rozmnožila se rostlina ta nejenom v okolí Svatohostýnském, nýbrž i po celé zemi. A odtud prý její jméno.

Šachty u Slavkova p. H. U Slavkova p. H. nazývá se jedno místo »šachty.« Tam prý dle lidového podání pochovávali Tataři své mrtvé.

Pouť na Sv. Hostýn na poděkování za uzdravení. V tomto létě připutovala na Sv. Hostýn A. Z. ze Š. . . aby se poděkovala Marii Panně za uzdravení. Anna Z. . . dostala se nohou do kola. Noha se zlomila a ubohá osoba byla celý rok připoutána k lůžku. Konečně mohla opustit postel a jenom pomocí herlí z místa na místo se vláčet. I obrátila se v této tísní k Matce Boží Svatoh. a prosila ji, aby jí pomohla. Slíbila pak, že za to vykoná pěšky pouť na Sv. Hostýn. Matka Boží ji vyslyšela a A. vykonala ráda se vděčností slíbenou pouť bez všelikých obtíží.

Velehrad v zimě. Snad mnohý ze ctěných čtenářů rád by zvěděl, jak to asi nyní v době podzimní a zimní vypadá na posv. Velehradě? Dobu letní lze srovnati s oněmi blahými dny cyrillo-method., kdy Velehrad byl oděn slavnostním hávem, doba zimní pak je, jako ony trudné časy dědiců Svatoplukových, kdy Velehrad ponořen byl ve hluboký smutek. Všude panuje nyní hluboké ticho, utichly zpěvy velebné písně »Bože cos ráčil,« o poutnicích ani potuchy, nádvoří se vyprázdnilo, jen několik dělníků kladoucích dlažbu před svatyní oživuje je. Ovšem i v zimní době přichází sem ve dni nedělní a sváteční mnoho ctitelů našich sv. apoštolů, kteří zde ulehčují svému svědomí sv. zpovědí. Než i tohoto klidu je zapotřebí, aby mohly býti provedeny různé opravy ve svatyni nebo zvencích, co buď zubem času nebo při pouťích bylo poškozeno. Tak byly před nedávnem opraveny ve svatyni mnohé z oltářních obrazů, jež utrpěly vlhkem.

Museum Velehradské. Ještě něco je, co v poslední době bylo provedeno a co valně přispěje k zvelebení posv. Velehradu. Jak ct. čtenářům snad známo, dal podnět Msg. Dr. Stojan nadšený horlitel pro posv. Velehrad a Matičku Svatohostýnskou, ve spojení s P. Cibulkou T. J. r. 1902. k založení nového spolku pod názvem »Družstvo Velehrad.« Tento nový spolek vytkl si za úkol všemožně pracovati o udržení, zvelebení památek velehradských a přičiniti se, aby úcta našich sv. apoštolů Cyrilla a Methoda se co možná nejvíce rozšířila. Před 2 roky nabídl se tomuto novému spolku ve své štědré velikomyslnosti P. Kretz, red. Slováckých novin, že mu zapůjčí část svých národopisných sbírek, obsahujících zejména výšivky slovácké, hanácké, valašské a několik kusů staré keramiky moravské. Družstvo přijalo s poděkováním tuto šlechetnou nabídku a umístilo tyto věci v t. zv. salatríně. Hned na počátku jevil se u všech návštěvníků živý zájem pro toto nové museum, v němž zračil se kus života moravského lidu a zejména hosté z Čech hojně do něho zavítali. Letos tento zájem ještě se zvýšil, počet návštěvníků značně stoupl. Kým tedy div, že přátelé a příznivci Velehradu vyslovili častěji přání, aby t. to sbírka byla získána pro Velehrad. Co bylo dříve jen pouhým přáním, i je teď skutkem. Družstvo Velehrad zakoupilo nedávno celou tuto sbírku od P. Kretze za 3500 K a tak podalo nový důkaz, že skutečně

plní svůj cíl, jež si vytklo při svém počátku. Kéž i ostatní jeho plány, jež chová a jež by značně přispěly k zvelebení Velehradu, dojdou brzkého uskutečnění. Ovšem mnoho bude na tom záležitosti, s jakým zájmem budou i jeho další roky u přátel Velehradu podporovány. Na konec obrací se Družstvo »Velehrad« k ct. čtenářům a ke všem přátelům a ctitelům velikých našich sv. apošt. Cyrilla a Methoděje s malou prosbou. V mnohé domácnosti je mnoho starých, pohozených věcí, jako různé výšivky, různé části starého kroje, které samy o sobě nemají veliké ceny, jež by však dobře se hodily k doplnění sbírek musea a tak byly uchráněny před zkázou a proto, kdo by chtěl si získati nějakou zásluhu o museum, mohl by mu je buď darovati nebo aspoň nabídnouti ke koupi. Za každý i sebe menší takový dar upřímně »zaplatí Pán Bůh!« (P. Škarek T. J.)

Z církve a světa.

Francie. Sv. Otec poslal kardinálu pařížskému Richardovi 4. října psaní, v němž praví, že nyní prozatím vůči novému postavení církve ve Francii neudělí žádných pokynů a nařízení, vyzývá však všechny k modlitbě. »Naše věc«, dí, »je skutečně věcí Boží a slova, jež Pán ku věrnému lidu mluvil, když za času Josafatových před ním na kolenou se modlil, mohou se též obrátiti na katolíky francouzské: Nebojte se, nestrachujte se tohoto množství: neboť není to boj váš, nýbrž Boží. (II. Par. 20., 15.) Proto si přejeme, aby se ve všech diecesích předepsaly veřejné modlitby, abyste si vyprosili dobrodiní božského milosrdenství pro svou vlast a zvláštní ochrany pro církve ve zkouškách, jimižto jste nyní navštěvováni. — Mnohým liberálům ve Francii nejsou přijaté proticírkevní zákony ještě dosti přísné. Bojí prý se kat. organizací laických.

Rusko. Dle »Petěrby. Listoku« přihlásilo se ke katolické církvi v guberniích minské, lublinské a sedlecké od posledního Úkazu 325.000 doposud ke státní církvi ruské počítaných. — Při sčítání ruského lidu r. 1897 přiznalo se úředně 99,670.436 osob za analfabety, kteří totiž neuměli ani čísti ani psát; 7 milionů vykazalo se vědomostmi a elementárními a 1,439.235 patří k intelligenci, k níž se počítají i ti, kteří navštívili vyšší měšťanské školy. — Znamý ruský kazatel Jan Kronštadský mluví v Andrejevském soboru o divotvůrci Mikuláši a jeho vystoupení proti Ariovi pravil: »I dnes zjevil se Arius v osobě Lva Tolstého, který osměluje se tvrditi totéž. Pro své spisy je sice proslaven a mnozí mu věří. Ale učení jeho nepochází od Boha, nýbrž z myšlenek lidských, ďáblem vnuknutých. Je lži učitel a přijal již zasloužený trest, že od církve odloučen jest a budoucnost přinese mu ještě horší, bude odloučen od království Božího.«

Italie. Sv. Otec zavedl pro celou Italii jednotný katechismus. V něm je také otázka, zda v zemích, kde se zákonem vyžaduje nejprve sňatek občanský, je dovoleno zákonu tomuto se podrobiti? A odpověď na to zní,

že v tomto případě má se každý katolík podrobiti, ježto se jedná o občanská práva dítek. Tím se, jak zřejmo, nikterak civilní sňatek neschvaluje. — Ve Vatikáně před papežem Piem X. konali italsí katolíci sokolové svoje cvičení. —

Německo. Spolek sv. Rafaela, pečující o křesťansko-sociální dobro vystěhovalců, měl v Dortmundě od 2. - 5. října velmi vydařilou schůzi; důvěrníkem českým je důstp. VI. Hálek, farář v Liboci u Prahy.

Rakousko. Svobodní zednáři neboli, jak se říká, že . . . bratři, zakoupili některé německé doposud vládní listy, jako Fremdenblatt atd. Jsou to titěží páni, kteří ve Vídni nový výbojný spolek t. zv. »svobodnou školu« za tím účelem založili, aby veškeré církvi nepřátelské živly, v rakouských zemích, a také na Moravě sjednotili k společné a dobře namířené práci, k odkřesťanění našich škol. Dvě takové beznáboženské školy mají již letos ve Vídni býti otevřeny. Chlapci a dívky budou v nich společně vychováni, o Bohu a náboženských věcech nesmějí nic slyšeti, nic mluvíti. V tom spolku jsou sami odpůrci Krista Pána a církve, mnoho mužů a žen, universitních profesorů, liberálních starostů, bankéřů, židů, vůdců soc. demokratů a mnoho tisíc učitelů a učitelek. I v naší vlasti počnou své podvrátivé dílo. — Proto lidé český měj se na pozoru a svědč svou lásku k M. B. Svatohostýnské tím, že jim nevydáš svých dítek!

Čechy. Zemská jednota česk. kat. duch. vyzývá jak kněze tak laiky v zemích koruny české pro duben budoucího roku na pouť do Říma. —

Amerika. Ze zprávy přistěhovaleckého komisaře v New-Jorku vysvítá, že tam přijela v měsíci září t. r. 90.772 vystěhovalců. Je prý to největší číslice v dějinách new-yorského vystěhovaleckého úřadu.

Švédsko a Norvéžsko. Norvéžsko, jež doposud bylo spojeno se Švédskem a mělo s ním jednoho krále, oddělilo se a stalo se samostatným státem. Rozluka stala se — díky švédskému králi — bez krveprolití a způsobem docela klidným.

Opět obrovská skvrna na slunci. Dne 19. října t. r. objevil důstp. P. Rodriguez, ředitel hvězdárny vatikánské v Římě na slunci obrovskou skvrnu, rozměrů dosud nevidaných. Když slunce nízko nad horizontem a ve vzduchu hodně vodních par, možno ji pouhem

okem bez dalekohledu na levé jeho straně spatřiti jako černý bod, který sice dle zdání je malý, ale představuje dle skutečnosti ohromnou plochu, mnohonásobně větší než celý povrch země. Hvězdáři mají za to, že skvrny tyto jsou zhuštěné plyny, které hrozným výbuchem z vnitřního jádra slunečního tělesa vrženy jsou nad periferii slunce. Říkají, že dokud trvají, bývá prý chladněji na zeměkouli, ale jak zmizí, nastane teplejší počasí. (Hlas americký.)

Japonsko. (Papež a Mikado). Dne 10. listopadu t. r. stalo se něco velmi významného v Tokiu, hlavním městě Japonském. Mimořádný vyslanec sv. Otce, biskup Portlandský, O'Connel, byl Mikadem v císařském paláci přijat a přinesl panovníku japonskému vlastnoruční papežský list. Jel na císařském vozu do paláce, kde mu byla velká pozornost a úcta věnována, ano dostalo se zástupci sv. Otce zvláštního vyznamenání, že Mikado ho pozval do císařské zahradní společnosti. Sv. Otec jmenoval Japonce biskupem v Tokiu a chce tam zavést úřední styky s Japonskem. Počet katolíků je sice ještě malý, ale doufá se, že se i přes všechny snahy buddhistických kněží, kteří své náboženství za národní prohlašují a rozšiřují, počet jejich rozmnoží. Dejž Bůh, aby se tak stalo v té zemi, o kteréž sv. František Xavérský r. 1560 psal: »Země ta jest rozkoš srdce mého.«

Listárna.

Prosíme p. t. pány odběratele, obzvláště ve větších městech, aby nám laskavě udal úplnou adresu a případně změny svého bydliště. — **U Přerova.** Dokud tento ročník není ukončen, nemůžeme záhlavní obraz změnit; teprv v dubnu. Pochází od umělkyně, která v celé zemi uznána jest za ilustratorku na slovo vzatou. Jedněm, kteří mají zálibu v novějším umění, se zamlouvá; jiným se nelíbí. Těžko všem se zachovati. Nicméně zamýšlíme změnu. Někdo dal na to již 39 korun. — Odpověď do Ameriky. Předplatné obnáší ročně 25 centů. — Odpověď na stížnosti, že obrazy P. M. Svatoh. rozbité došly. Pan Klabusay jest ochoten náhradu dáti a postará se budoucně o lepší dopravu.

Opravy. V posledním čísle čti na str. 59. dole místo: sáčky »stočky«; na str. 64. místo královéhradecký »královédvorský«; na str. 60. místo otlačily »protlačily.«

Svíce kostelní

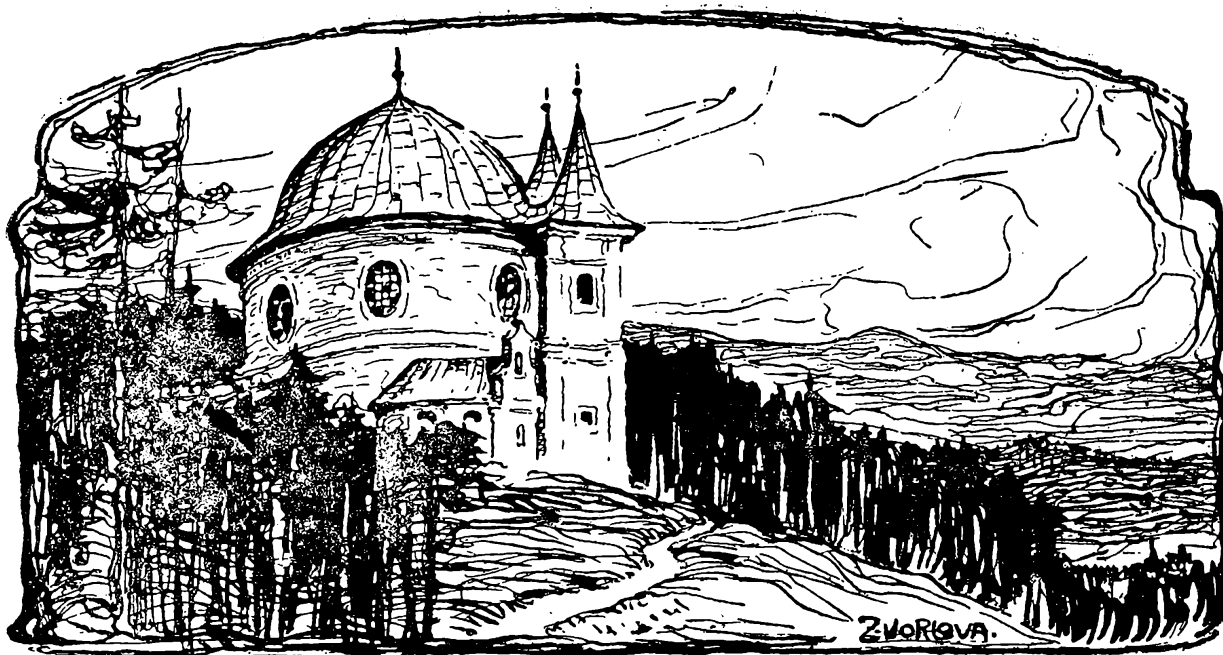
vyrábí nejdokonaleji a doporučuje firma

V. ZBOŘIL A SYN,

první moravská továrna na voskové zboží a svíčky v **Bystřici pod Hostýnem**. — — — Firma tato počítá mezi své stálé odběratele přední kláštery, farní úřady, jakož i zemské ústavy říše Rakousko-Uherské. — Zásilky vyřizují se franko, obal se neúčtuje. — Ceny mírné.

Doporučujeme. (Redakce.)

Za vydávání a redakci zodpovídá: P. F. Xaver Zimmerhackl, T. J.
Tiskem L. Klabusaya v Holešově.

HLASY SVATOHOSTYNSKÉ

Roč. I. 1906. Čís. 10.
Na Sv. Hostýně dne 1. ledna.

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

Koleda.

P. F. Žák T. J.

Probudte se, bratři milí,
volal pastýř druhům svým,
jakýs oblak světlobílý
nad Betlémem zářit zřím.
Vstaňte, bratři, povídám,
nebo on se blíží k nám.

Oči mnou si rozespalí
pastýřové beránků.
Co se stalo, zavolali,
že nás budit ze spánku?
V tom však světla divná zář
polila jim čelo, tvář.

Ulekli se pastýřové,
nebo noc se mění v den,
s bázní ptají se jich rtové,
není-li to pouhý sen.
Či snad nepřátelský ďas? —
Bože, dějí, duše spas!

S výše hlas tu v lidském slově:
»Radujte se!« mile zněl.
Dneska v městě Davidově
zrodil se vám Spasitel.
Leží u své matičky
v plénkách, jeslích chudičký.

Pastýřů zrak polekaný
hledí v blankyt nebeský,
z jasu světla vidí stkaný

líbezný zjev andělský.
Žasne duše dojatá,
stkvíť se jako ze zlata.

A co na anděla patří,
světla jas se rozvlnil,
celý zástup menších bratří
z něho kol se vyrojil.
Každíčka ta hlava dívá
s úsměvem se k nim a zpívá:

»Sláva na výsostech Bohu
a na zemi lidem mír,«
zatím co se nad oblohu
vznášel nebes bohatýr.
A když zástup dozpíval,
za ním k nebi v let se dal.

V očích blaha vlahé sledy,
pastýři řkou dojemně,
že se zrodil naposledy
Messiáš nám v Betlémě?
Pospěšme tam, bratři milí,
abychom se přesvědčili.

Do Betléma spějí v chvatu,
každý malý dárek nes',
nalézají chudou chatu,
v duši hrá jim divný ples:
Ve náručí matky zří
Spasitele pastýři.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Videnský T. J.

(Pokračování.)

Něsemohoucí Bůh otevřel na přimluvu nejsvětější Matky na tvrdé skále hned pod vyhozenými náspy stísněným křesťanům k občerstvení a uhašení žízně hojné, od té doby neustále tekoucí zřídlo vody. Mimo to seslal na lidského nepřítele strašnou bouři, blesky a krupobití, čímž nesčetní nepřátelé byli usmrceni a ostatní přestrašení, takže spěšně od hory odtáhli a na to i ze země se vyklidili. Poněvadž pak někteří, během bouře na modlitbách trvající křesťané, viděli vznášeti se nad mračny Matku Boží... „vystavěli věřící ze vděčnosti za osvobození od nepřítele na Hostýně, kam se před časy modloslužebníci k uctění postavené tu modly boha »Hostína« shromáždili, kapličku.

Ať je tomu tedy jakkoli, za jisto lze pokládati, že kostelík na Sv. Hostýně byl vystaven alespoň okolo r. 1242., tudíž co nejdříve po vypuzení Tatarů ze země.

Hradisko Hostýnské.

Co se týká zmíněné modly boha »Hostína«, panují zde různé náhledy. Také J. Volný ve svém církevním místopisu píše: »Není pravdě nepodobno, že hora Hostýn od modly Hostýna, jež se nalézala na temeni a kdysi od pohanských Slovanů byla uctívána, dostala svoje jméno. (Str. 270.) A Eduard Dudík praví: »Pověst v lidu zachovaná poznačuje horu tuto jako bývalé sídlo pohanského boha pohostinství, jehož starobylých ohrad křesťané v nebezpečí před Tatary zase užili.« (Časopis Mat. mor. 1875 ve článku: Předkřesťanská pohřebiště na Moravě.)

Než jiní rovněž závažní a staří historikové mluví jinak. Tito dokazují, že se na Hostýně za pravěkých dob uctíval sice bůžek, ne však Hostýn, nýbrž Radagost, neboli Radhost. Středovský ve »Svatých dějinách Moravy« r. 1710 píše toto: »Není pochyby, že bohu Radagostovi mimo horu Radhost ještě mnoho jiných míst bylo na Moravě zasvěceno. Bylo mi sděleno od mužů spolehlivých, že před několika lety jistý znamenitý chvalořečník marianský na své výroční pouti na hoře Hostýně nad Holešovem obšírně vykládal, že jméno hory (která nyní slyne úctou marianskou) má svůj původ v pověrečném náboženství našich předků. Staří totiž Moravané, jsouce ještě oddáni modloslužbě, přinášeli tu svým bohům oběti a mezi obětováním pořádali skvělé hostiny. Od tohoto pak

slavnostního hodování, což česky se zove hostina, dáno hoře jméno »Hostín«, nebo-li jak Kruger ji jmenuje »Hostinna« (latinsky).« A pokračuje:

»Toto odvozování jména hory neliší se mnoho od odvozování jména bůžka Radhosta. Naši dějepiscové odvozují je obyčejně od slova »host«, říkajíce, že dotčenému bůžkovi jméno Radhost dobře sluší, an prý měl z toho potěšení, když se mu při hodně hlučných hostinách obětovalo. Je tedy podobno pravdě, že na hoře Hostíně bylo božiště boha Radhosta.« Tak Středovský. Pešina zaznamenává ve »Předchůdci moravopisu« o bohu Radhostovi toto: »Jiný zase bůh v přednosti byl u starých Slovanů Radhost jménem, jakoby řekl: Radi host; že zlý duch rád byl hostem odevšad k sobě přicházejícím, anebo že ďábel na radu k sobě přicházejícím z jistého obrazu modly odpovídal.«

Ovšem nastane otázka, jak se dá božiště spojit s hradiskem, neboť jsme řekli, že na Sv. Hostýně bylo v době předkřesťanské hradisko. Na to odpovím: Božiště a hradisko, ať byl na Sv. Hostýně ctěn bůžek Hostýn anebo Radagost, se nikterak nevylučují. Proč by se v hradisku nemohly pořádati hostiny a přinášeti oběti? Ano můžeme říci, že kvetla-li tu úcta Boha Radhosta, jsme utvrzeni v náhledu, že se zde asi také nacházelo hradisko. Neboť dle starých dějepisců (Jiřího Bangerta a Konráda Schurzleische atd.) byl Radagost bohem vítězství nebo-li šťastné války. Znázorňoval se stoje, s korunou na skráních, na níž spočíval pták s rozpjatými křídly; na prsou měl černou býčí hlavu, již pravicí podpíral, levicí třímal burdýř nebo-li halapartnu. Nedaleko modly chovali kněží bůžkovi purpurem bohatě vyzdobenou postel. Než dosti o tomto předmětu Doufejme, že nám budoucnost ještě mnohou záhadu rozluští; a vraťme se zase ku kostelíku.

Stál tedy kostelík na Sv. Hostýně alespoň od doby tatarské, ne-li už dříve. V J. Schmidlovi nazývá se r. 1641. kostelíkem prastarým, zasvěceným úctě M. P. Nalézal se pak, jak nám staří Bystřičané podávají zprávu (viz »Paměti bystřického měšťana J. Sovy«) asi tam, kde jsou kůr a věže nynějšího velechrámu. Dle údajů dp. Vavřince Střínka, kaplana na Sv. Hostýně r. 1782, byl asi 8 m. dlouhý a 6 m. široký, měl čtyři okna, jedny dvěře, nevysoké klenutí a jeden oltář. Zasvěcen byl, dá-li se dle Rotalovského velechrámu souditi, tajemství Nanebevzetí Marie Panny. A bylo to docela přirozené, ježto tajemství toto hlásá vítěznou moc Rodičky Boží. »Která je to,« čteme na svátek Nanebevzetí Marie Panny v církevních hodinách, »jež kráčí jako dennice vycházející krásná jako měsíc, vyvolená jako slunce, strašná jako seřaděný šik vojenský? Vyvýšena je jako cedr na Libanu a jako cypřiš na sionské hoře. Nad kůry andělské je sv. Boží Rodička povýšena.«

Na památku tohoto kostelíka byla r. 1897. zbudována kulatá, dřevěná kaple známá pode jménem »kaple romanské.«

Vyslyšení.

Račte prosím laskavě uveřejniti, v »Hlasech Svatohostýnských« následující díkůvzdání.

Vroucí díky vzdávám milé Matičce Svatohostýnské za navrácení zdraví. Byla jsem totiž dosti povážlivě nemocna a naděje na brzké uzdravení byla malá. Tu ve svých bolestech obrátila jsem se k Matce Boží Svatohostýnské, která podnes ještě divy tvoří a prosila ji o malou úlevu ve svých bolestech a zároveň učinila jsem slib, budu-li uzdravena, že to uveřejním v »Hlasech Svatohostýnských« a vykonám jistou pobožnost, a hle! Hned na to upadla jsem v krátký lbezný spánek, z kterého když jsem procitla, cítila jsem velkou úlevu a za několik dní byla jsem úplně zdráva. Nyní plním slib svůj a vyzývám každého,

kdož se v jakékoli nemoci neb tísní nalézají, nechť obrátí se k této Matce Divotvorné, neboť ona ještě žádného neopustila kdo se k ní utíká s vírou a důvěrou. Vroucími díky jsem jí též zavázána za uzdravení mé nemocné matky.

V Dr . . . , 3. prosince 1905.

C. Č., čtenářka »Hlasů Svatohostýnských.«

Moderní abecedník.

Upravil F. X. Zimmerhackl dle podobného spisu jeho spolubratrem vydaného.

V našem století jehož heslem jest osvěta a svobodné myšlení, lidé snadno tomu věří, co slyší anebo čtou. Nepřemýšlejí, zdali se to na pravdě zakládá. Ano zdá se, že čím směleji se něco tvrdí, tím snáze se tomu věří. My katolíci jsme ve světě tolik rozkřičeni, že se od dávných časů o nás v knihách a novinách, ve veřejných a soukromých řečích tvrdí celá halda nepravdivých věcí. Ale když nás z osobního obcování a z našich knih seznali, říkávají: vždyť oni jsou docela slušní lidé a nejsou tak zlí, jak byli líčeni; učení katolické církve není tedy tak pošetilé a pověrečné, jak jsme mysli. Z toho poznati, že člověk je stvořen pro pravdu, a že poznané pravdě odolati nemůže, leda má-li zkažené a zatvrzelé srdce. Také je z toho zřejmo, že u přemnohých není vždycky zlomyslnost příčinou jejich bludných názorů, nýbrž nedorozumění, predsudky a neznalost katolické pravdy. Chtějíce takové nevědomosti rozptýliti, počneme našim čtenářům podávati jakýsi moderní abecedník t. j. našim časům a poměrům přiměřený abecední seznam veškerých běžných a mylných důmněnek a výpovědí proti pravdě, přidávajíce k nim krátké vysvětlení a vyvracení. Seznam bude dle abecedy, aby čtenář námitky proti pravdě a jejich vyvracení snadno našel a krátkou, říznou odpovědí mohl odbýti útoky, které se každý jen ve všech kruzích na náboženství činí. Také nám na mysli tane povzbuzující příklad katolického sjezdu před nedávnem ve Vídni odbývaného, který důraznými slovy všechny spisovatele rakouské říše vyzval k potírání lživého tisku. — Ostatek nemíníme dlouhých učených výkladů podávati, nýbrž jen stručné a řízné odpovědi.

Abraham.

Abraham měl k rozkazu Božímu dvě ženy současně; tedy mnohoženství nezdá se býti tak zlé.

Odpověď: Je pravda, že kdo k rozkazu Božímu pojímá dvě ženy, nejedná špatně. Ale kdo proti rozkazu Božímu si bere současně dvě ženy, jistě velmi špatně jedná. Tak si počíná každý, kdo se chce řídit předkřesťanským dovolením, jež Kristus jasně a výslovně zrušil. Bůh jako nejvyšší Pán a Správce lidské společnosti mohl pro jistou dobu dovoliti, aby jeden muž měl více žen. A vskutku dovolil po potopě světa nábožným patriarchům pojímati více žen, což mělo k rychlejšímu rozmnožení a rozšíření pokolení lidského sloužit. Tak nalézáme ve St. Zákoně od času Lamechova mnoho příkladů mnohoženství, zvláště u králů israelských. Avšak za časů Kristových onen úmysl byl již do-
sažen a Kristus Pán sám přivedl manželství opět k původní čistotě, aby totiž byl jen jeden muž a jedna žena; ano zakázal i žádost po cizí ženě. Jak málo tedy mnohoženství škodilo Abrahamovi a svatosti jeho, tak dozajista dopouští se těžkého hříchu a uvaluje na sebe hněv Boží ten, kdo kromě řádné ženy ještě s druhou obcuje. I světský zákon tresce mnohoženství.

Absolutismus.

Absolutismus t. j. nejvyšší a neomylná moc římského papeže zotročuje svobodu a svědomí katolíků. Tak se stane, že v katolické církvi jest jen jedno svědomí, svědomí papežovo.

Odpověď: Tímtež právem mohlo by se tvrditi: Desatero přikázání Boží zotročuje svobodu a svědomí lidské — anebo: Bible a její neomylnost zotročuje svobodu a svědomí protestantů — anebo: pravda vůbec uvrhuje člověka v porobu. — Svědomí věřícího katolíka jest hlas rozumu, pokud si dle zásad víry činí praktický úsudek o tom, co v jednotlivém případě činiti nebo zanechat. Toto svědomí či rozum věrou osvěcený mu praví, že úřad papežský svěřen jest sv. Petru a nástupcům jeho Synem Božím, jenž žádá od katolíka, aby se poslušně podrobil. Ví, že poslouchá-li římského papeže, poslouchá vlastně Boha samého, jehož zastupuje a jemuž všichni lidé jsou poddáni. Ví, že papež u věcech víry a mravů, když mluví jako nejvyšší pastýř a učitel jest neomylný, v jiných věcech však chybný jako jiní lidé. Ví, že nejvyšší moc neprovozuje libovolně, nýbrž v mezích božského zákona, jemuž rovněž tak podroben jest jako každý jiný, a řídí se dle předpisů již ode dávna a dopodrobna určených. Vidí v ustavičné pomoci Ducha sv., která Petru a jeho nástupcům přislíbena jest, větší záruku, že papež mezi své pravomoci nepřekročí, než kdyby ji nějaký církevní sněm dle způsobu našich parlamentů provozoval. Toto vše hlásá mu svědomí, jemuž se podrobuje, aniž by se stal otrokem římského papeže. Pročež tento není jeho svědomí rovněž tak, jako Písmo sv. není svědomí věřícího protestanta a otec nebo císař není svědomí svého syna nebo poddaného.

Adam.

Co vypravuje Písmo sv. o Adamovi a Evě jest pouhá bájka. Had nemůže mluvit.

Odpověď: Pravda, že had nemůže mluvit. Avšak ďábel může mluvit, bera na se podobu hadovu anebo užívaje hada za nástroj řeči. Ovšem nevěříš-li ve zlé duchy, máš se svého stanoviska pravdu. Ale stanovisko tvé jest nepravdivé. Kdo věří v Boha a jeho božského Syna Ježíše Krista, kdo pokládá Písmo sv., v němž často bývá řeč o zlých duchách, aspoň za dějinný pramen, uvěří také v existenci ďáblů. Kdo myslí, že není Boha, ten také nevěří, že je ďábel.

Almužna.

Chudý člověk nemá z almužen býti živ; může od lidské společnosti žádati, aby ho živila; k tomu má právo jako člověk.

Odpověď: Všeobecně se žádá, aby člověk práce schopný pro sebe a rodinu svou vydělával, chléb svůj. Nemůže-li, musí mu bližní pomoci. Stát jest povinen zasáhnouti, když nikdo jiný nepomáhá. Na prvním místě mají nejbližší příbuzní, rodiče a děti ku pomoci přispěti. Pak jsou na řadě soukromníci, kteří mají chudé podporovati. Kristus Pán almužnu nejen schválil, nýbrž také předepsal. Prospívá bohatým, poněvadž takto dobrovolně přebytek svého jmění na dobrý skutek vynakládají; nesnižuje chudého, obzvláště podává-li se tajně, nenápadně a šetrně. Smiřuje chudé a bohaté i překleňuje propast mezi oběma zející. I židovské náboženství chválí a doporučuje almužnu, jak lze čísti v knize Jobově. Stát nesmí veškeré opatrování chudiny na sebe potáhnouti, poněvadž by se tím lehko rozmohlo jednak lenošení jednak přetěžování majetných daněmi. Mimo to se to většinou konává bez ducha křesťanského, tudíž bez zásluhy. Schází nadpřirozený ráz, kterým almužna se stává křesťanskou ctností. Krásný

sen socialistů, že v jejich budoucím státu nebude žádných chudých, jest pošelá smyšlenka a odporuje víře, protože Kristus Pán řekl: Chudé vždycky máte s sebou. (Pokračování).

Jest Bůh.

(Píše P. C. Jež T. J.)

Slychati někdy, že prý učení páni už to dávno vystudovali, že vlastně není Boha všechno je prý jen příroda. Že jsou na světě lidé a sice učení i neučení, kteří by si přáli, by Boha nebylo, protože se musejí báti před jeho tresty, je sice pravda, že by však někdo na světě v pravdě dokázal, že Boha není, to není pravda.

Právě mezi největšími učenici jsou mužové v Boha věřící. Veliký učenec anglický Newton, jenž nebyl ani katolíkem, ve všemohoucího Boha měl pevnou víru a pokorně se modlíval.

Ve Francii patří mezi nejzbožnější katolíky rolnický lid bretonský. Když jeden z největších učenců minulého století Pasteur byl otázan, čím to, že křesťanské smýšlení zachoval si i na výši vědy, odpověděl: »Veškerá věda má vedla mne k tomu, bych měl víru bretonského sedláka.«

Německý hvězdář Heis, pokud byl zdrav, byl denně přítomen mši svaté a večer modlíval se se svými dětmi růženec. Každou sobotu chodil ke sv. zpovědi, v neděli a ve svátek ke sv. přijímání. Svě hvězdářské dílo (Atlas novus) poslal papeži Piu IX. v jubilejní den 50letého vysvěcení na kněze s dopisem, v němž dí: »S nejvroucnější myslí prosím Tebe snažně, abys milostivě přijmouti ráčil tento můj atlas nebeský, plod to 27letého studia, při jehož sestavování tak často mi tanula na mysli slova žalmisty Páně: »Nebesa vypravují slávu Boží, a dílo jeho rukou zvěstuje obloha.« A na konec dí: »Budiž mně, synu katolické církve římské zcela oddanému, jenž má pevné předsevzetí poslouchati i za těchto nanejvýš smutných poměrů jedině učení církve svaté a apoštolské stolice dovoleno, pokleknouti pokorně k nohám Tvé svatosti a prositi Tě za apoštolské požehnání pro sebe, svou manželku a své dcery.«

Tak mluví největší učenici. — I ti, kteří praví, že není Boha, slyší v nitru svém hlas: Je Bůh tvůrce nebe a země. Jen že nechtějí hlasu toho slyšet. Jsou však chvíle v jejich životě, kdy hlas tento zazní tak mocně, že ani oni nemohou ho utlumiti.

Německý filosof Schopenhauer zvolal v těžké své nemoci právě, když byl u něho lékař, tato slova: »O Bože, můj Bože!«

»Což má také Bůh místo nějaké ve vaší filosofii?« tázal se lékař.

»V nemoci se člověk bez Boha neobejde,« odpověděl filosof.

Před několika roky hovořil jistý rolník se dvěma muži, již neměli víry. Přišla řeč na Boha. Pravili: »Nač Boha, všechno je jen příroda.« A rolník odpověděl: »Jak budete volat, až budete umírat? Budete volat: Přírodo, přírodo! — anebo na jméno Boží?«

Ať už říkají někteří učení páni, co chtějí, tolik je jisto, že Bůh, jenž všechny lidi stvořil k tomu, aby jej poznali a milovali, také všem lidem dal schopnost jej poznati. Jsou ovšem veliké rozdíly v poznání Boha, ale že Bůh jest, může poznati každý člověk, jenž má zdravé smysly a rozum.

Dejme tomu, že bys, milý čtenáři, přijel na nějaký ostrov a našel tam stavení, v nich vše krásně zařízeno, na stěnách obrazy, krásnou lampu, ve spížích obilí, kol domů pěstěné zahrady, obdělání pole atd. Kdybys nikde neviděl živé duše, z toho, co zde vidíš, učiníš si závěr, že jsou zde, anebo aspoň do nedávna byli zde lidé.

A proč tak soudíš?

Odpovíš mí: »Jelikož je zde dílo rukou lidských, musejí tu býti i lidé.« Zcela správně. A nyní uvaž. Pohlédne-li člověk na obydlí všem lidem společné — naší zemi — a vidí zde vše tak krásně zařízeno, obrazy, jež zelení lesů a pestrými koberci květů plní její zdobí, když vidí za dne velkou lampu na obloze zavěšenou — slunce a v noci sta a sta malých lampiček — hvězdy, když vidí na zemi, ve vodách a v povětří živočichů bez počtu, a o všechnu je postaráno, na nikoho není zapomenuto, zdali nepoznává tvůrce, jehož rukou dílo všechno toto jest, zdali nepoznává pravdivost slov, jež denně ve vroucí modlitbě ústa všech zbožných křesťanů vyslovují: Věřím v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?

Potrestaný rouhač.

Ze skutečnosti vypravuje V. Šťastný, bývalý sociální demokrat.

Posledně jsem pracoval v textilním závodě v Praze VII., jehož majitelem je bar. Kubinský. Tam byl mým společníkem při stroji po delší dobu V. z Troje u Prahy. V. nebyl tlachalem, ani opilcem — ale ani přemrštěným pobožnůstkářem. Víru a náboženství nesměl však nikdo před ním tupiti! Posměváčky uměl rázně, při tom však slušně odbýti. V prázdných chvílích mívali jsme časté rozhovory o náboženství a jeho úkolech. Výsledkem těchto rozhovorů bylo poznání, že způsob života kněze má na farníky vždy dobrý vliv, a že bez náboženství bylo by těžko udržeti pořádek ve společnosti lidské. A v tom jsme se oba shodovali, že tupení náboženství a nahražování ho tak zv. „přírodními“ vědami, je příčinou všeho zla, hlavně pak vzrůstání se nemravnosti.

Kdysi rozhovořili jsme se o postech, poutích a zázracích. Starý přítel V. sdělil mi příhodu, která skutečně se udála, již tuto milým čtenářům předkládám. Připomínám jen, že obydlí vypravovatelovo, jakož i osoby děje jsou mně známy a mohu tudíž každého, i největšího pochybovače skutečnými doklady přesvědčiti.

„Když jsem byl zaměstnán ve válcovně p. B. v Bubnech“, začal V. vypravovati: „byl tam též zaměstnán jistý J. Tento člověk měl vždy, jak se říkává „osvícenské pokrokové“ náhledy. Byl právě Velký pátek. Před polednem hovořili dělníci mezi sebou, co budou dnes obědvati, když je půst. Někteří pravili, že mají z domu vajíčka, jiní opět, že si je koupí, aneb že si koupí sýr.“

„Až budu blázen“, kasal se J. „Já na posty nedržím. Ty vymysleli si kněži, aby mohli ryby ze svých rybníků snáze na svých rozsáhlých statech prodati. Tak jako se kněži postí, chtěl bych se také postit! Mají několikery druh ryb co nejlépe připravených. To je pak lehký půst! Já si dám dnes na vzdor těm „černým“ dvě uzenice. Co n ně po postu; ať se postí, kdo nic nedělá.“

„Nu kněží si z toho vašeho vzdoru budou pramálo dělat“, odpověděl V. Mne sice ještě nikdy na Velký pátek, anebo v jiné dny postní nepozvali na oběd ani do kláštera, ani k biskupské tabuli, ani na faru. Kdyby ale kněží i jedli různé druhy ryb na všeliký způsob připravených, co mně po tom? Hlavní je, že se zdržují masitých pokrmů, jichž požívati dnes se nedovcluje. Co se týče toho množství ryb a jiných výtečných postních jídel od kněží dnes a jiné dny postní požitých, nesmíte to milý J. bráti za bernou minci. Nezapomínejte, že o tom píší lidé, kteří z různých a dost malicherných příčin, třeba ze ctižádostivosti nebo prospěchu, stali se nepřáteli církve a kněžstva; a jako nepřátelé píší hanu zúmyně a zlomyslně. Či měl jste snad již nepřítel, který by vás chválil? Pochybují! A i kdyby to tak všecko bylo, jak vykládáte, budete vy, nebo já před Bohem jednou za ně odpovídati? Ostatně sám se můžete přesvědčiti, kolik farářů a kaplanů má rozsáhlé rybníky! Buď jak buď, jsa katolickým křesťanem dnes masa jísti nebudu“.

„To se rozumí! Mám je někdy dvakráte za týden a někdy ani to ne; tedy dnes zrovna ho také nemusím mít. Větších sil tělesných, kdybych je dnes jedl, než jiný den nenabudu“, rozumoval jiný dělník. „Aba, však já vám rozumím, kam tím míříte“, odpověděl J. podrážděně prvému. „To padá na mne, protože mívám vždy z domu jen knedlíky anebo brambory! A dnes, by nemusela hloupá husa mastit sádlem*) — máslo je drahé — nedala mně žena s sebou nic do hrnku. V náhradu mně dala 30 h, bych prý si koupil sýr aneb máslo. Já si ale dnes udělám bene; beztoho to mohu málo kdy. V kantýně budou mít dnes čerstvé uzenice z udírny. Koupím si dvě a k tomu piva. To si dám, berdičko“, doložil a mlaskl jazykem. — Co si umínil, to také vykonal. —

Po daném znamení v jednu hodinu k opětovnému započetí práce, začal si J. stěžovati na bolesti v žaludku. Zaháněl to rumem, magadorem, pil různé žaludeční kapky, ale nic naplat. Bolesti stávaly se silnějšími, až konečně musel práce zanechat a jíti domů. Uzenice na Velký pátek požitě, přivodily mu několika nedělní nemoc. — Když uzdraven do práce zase přišel, tázal se ho V., zda bude v postní den opět jísti maso. J. zabručel. Od té doby však vzal v každý význačný den postní za vděk dvěma sýrečky. —

„Hm, co pak je na tom zvláštního,“ ohrne posměšně rty pochybovač. „Lze příhodu tu zcela přirozeně vysvětliti. Uzenice byly zkažené.“

Připomínám, že uzenice byly čerstvé a z celé zásilky byly prodány jen onomu J. v týž den dva kusy. Ostatní rozprodal majitel kantýny v následující dny dělníkům a nikdo z nich se nerozpoznal, ač uzenice byly již starší.

„Nu, náhodou se mohl do těch uzenic, které J. pojedl, dostat kousek zkaženého masa,“ rozumuje dále pochybovač, snaže se dokázati přirozený běh vypravované události.

Ano, náhoda! Náhoda z Božího dopuštění hraje v životě lidském důležitou úlohu. Nám věřícím je taková náhoda pochopitelnou a jasnou, nezapomínáme-li totiž, že vševídnoucí oko Boží vidí nejen přítomné, nýbrž i budoucí věci a tudíž i činy člověka, a že prozřetelnost božská používá různých cest a prostředků, bychom ji poznávali a tak velebili moc Boží.

Sociální úvahy.

Pro svobodné dívky a rodiče napsal Václav Záhorský.

Nkolba povolání je pro ženské pohlaví právě tak důležitá jako pro pohlaví mužské. Má-li vyjít ze školy hoch, nastává rodičům palčivá otázka, co s ním? zda na studia, či do učení, zda do továrny, či na službu, či snad má býti jen nádenníkem? Daleko více však působí rodičům starosti, co počítí sice-rami vycházejícími ze škol? Rodina chudých lidí bývá z větší části po-žehnána dítkami a možno tvrditi, že více účinné lásky k dětem najíti lze v ro-dinách chudých než v rodinách lidí bohatých. Proto také a ještě z příčin jiných shledáváme mnohem větší starost zaopatřiti dítkám budoucnost u rodičů chudých, nemajetných, nežli u rodičů zámožných, dostatečnými peněžitými prostředky vládnoucích. Je to kus důležité sociální otázky, co počítí s dorůstajícími dce-rami? Úkol ženy jest jak ve společnosti lidské vůbec, tak v křesťanství zvláště, velice důležitým. Proto jest jak mladíku tak dobře i dívce třeba v mladých letech k budoucímu povolání se připraviti. To však vyžaduje, aby své povolání znali a k něčemu určitému se rozhodli, zkrátka ku jistému cíli výchovou se brali.

Počet povolání, které ženskému pohlaví jest otevřeno, vzrůstá. Je to zcela přirozeno; neboť vzrůstá v nynější době počet dívek, které jsou poukázány na

*) Poznámka redakce. Sádlem mastiti v nedostatku másla je vůbec dovoleno. —

to, aby hledaly samostatně výživy buď pro sebe, anebo často pro mladší příslušníky rodiny anebo pro své sestárlé rodiče. — Proto bude zajisté na místě, abychom o jistých okolnostech a směrech sociální výchovy uvažovali a tím k rozluštění ženské otázky sociální poněkud přispěli. — Pravil jsem, že počet oněch povolání, jež dívkám přístupnými jsou, stoupá, promluvíme tedy o některých které by pro p. t. čtenářky »Hlasů Sv. Hostýnských« měly po stránce praktické důležitost. A započneme nejlépe.

I.

Prvním a nejsnadnějším povoláním pro chudé děvče bývá služba. Do služby se dáti a službu přijmouti není sice nic neobyčejného ani těžkého, záleží však na tom, s jakým úmyslem kdo službu přijímá. Léta prožitá ve službě jsou pro mladou dívku životní školou, ve které může, chce-li se mnoha dobrému naučiti. A je skutečně velkou chybou, když někteří nerozumní anebo nerozvášní rodičové považují službu pro své dcery za něco ponižujícího, a myslí, že stav tento je beze vši vyhlídky na lepší budoucnost. Že názor tento je mylný poučí nás konkrétní případ. Matka domkářka nemálo se chlubila, že nejmladší její dcera nikdy nesloužila a proto, že jest u větší cti a vážnosti nežli její spoludružky, které ve městě byly ve službě. Po několika však málo letech pravý opak se ukázal.

Většina spoludružek této domkařské dcerušky provdala se do města za řemeslníky, a jelikož se naučily ve službě všem domácím pracím, dovedly velmi obratně vésti svou vlastní domácnost, všem požadavkům dobře řízené domácnosti se přizpůsobiti a veškeré hospodyňské práce hravě vykonávají, čímž manželům svým sloužily k nemalé cti, prospěchu a spokojenosti. A majetek jejich rodin očitě vzrůstal. — Ona však shora zmíněná domkařova dcera provdávši se také za muže řemeslníka nedovedla nic kloudného uvařiti ani pořádku v domě udržovati; neznajíc ceny věcí a nákupu, dělala chybu za chybou, škodu za škodou, nastaly hádky a různice a konec byl — úplný mužův úpadek. A takových případů bych mohl uvést na tucty. Ne bez bolesti můžeme dnes pozorovati, jak mnozí nerozvášní rodičové nemoudře vedou své mladistvé dcery. Není nikterak rozumno a chvályhodno nechati mladou dívku po vyjití ze školy bez zaměstnání a jen práti a žehliti na ni, aby se vystrojila a vyškrabila a u každé muziky blýskala.

Není-li pro takovou dívku dosti zaměstnání doma a je-li fysicky dosti silnou, je dobře dáti ji do spořádaného domu do služby. Rodiče však ať při tom uváží že dívka v prvním čase mnoho práce nezastane, jelikož se jí teprve musí učiti a proto ať je neodráží malá služba. Rozumní rodičové hledí dívku povzbuzovati ku poslušnosti, skromnosti, zbožnosti, pracovitosti a šetrnosti. Jsou to vzácné, za dnešní doby však řídké cnosti, bez kterých se žádná křesťanská dívka neobejde. Dále sluší k tomu co možná nejvíce přihlížeti, aby sloužila dívka v rodině vzorně katolické a spořádané. Slova hýbou, příklad táhne« platí i zde přísloví, — Čteme-li dějiny prvních křesťanů, nás až zarazí ona odvážná, smělá, ideální horlivost křesťanských žen a panen. Pravil jsem již několikráte, takovýchhle pracovnic bychom dnes potřebovali v rodinách i ve veřejnosti a jistě by se změnila brzy tvářnost země. S podobnou horlivostí pracují naše české děvy, terciářky, ve Vídni. Budiž jim za to čest i chvála. V rodině katolické jest přidržována dívka ku návštěvě služeb Božích, a k plnění náboženských povinností a pravá ne fanatická nábožnost zdobí dívku nejvíce. V takovém domě se dívka ve ctnosti utvrdí a v dokonalou pannu vyspěje. Není však dobře dívku po krátkém čase, který uplynul od počátku služby, bráti domů a nutiti ji, jak se nyní často stává, aby vstoupila předčasně do stavu manželského. Neboť tím by přistoupila k tomuto vážnému kroku bez přípravy.

»Krač.

Zvolna.

V stínu Hostýna.

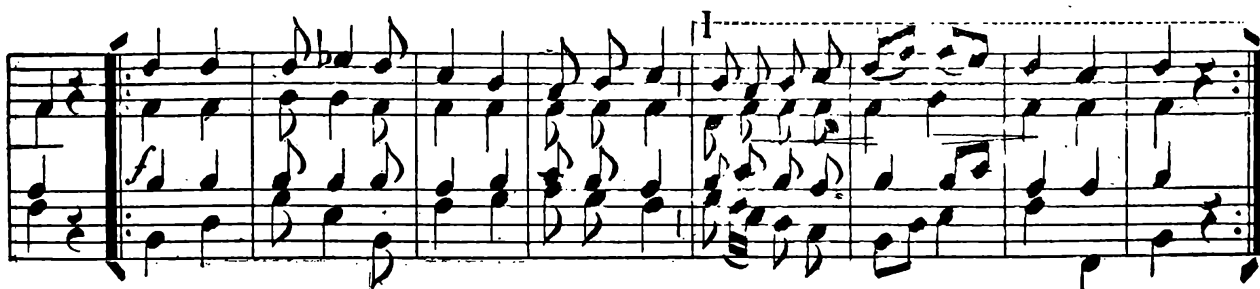
Kreupa Fr.

Tam kdež temných hor strmí nad ob - zor Ho - stýn Svatý a kde še - ptá

bor kouzlo svojich dum modrým ne - be - sům na nichž mráček bílých plu - je

tlum; v stí - nu Ho - stý - na má je ot - ci - na, radost má a tou - ha je - di - ná,

radost má a tou - ha je - di - ná.

(Text v č. 2., str. 12.)

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Reklama. Kdyby naši čtenáři nebyli obdrželi všechna čísla našeho časopisu, nechť je reklamují t. j., nechť pošlou nám nezalepený a nefrankovaný list, v němž budtež scházející čísla naznačena. Není třeba poštovní známky.

Kdy počne druhý ročník našeho časopisu? Měsícem dubnem, kdy počnou pouti. Tedy bude měsícem březnem zakončen prvý ročník. Kdo si toho ročníku ještě přeje, nechť se lístkem přihlásí.

Dary. Veleďst. D. Deutsch, farář v Kororách konal v kostele pro kříž. cestu sbírku, která vynesla 31 K. Příklad následování hodný.

A. Pavlíčková v Břestě poslala prostřednictvím Mnsgra Dr. Fr. Teplíčka 10 K; p. Raimund Pavlík, rolník v Jiřkovicích a sběratel příspěvků čtenářek Anežky, Ludmily a Václava 100 K; jeden pán od Telče přes 360 K na týž úmysl.

Počasí na sv. Hostýně. Od 9. listopadu je pokryt sv. Hostýn skoro stále sněhem. Toliko 8. a 9. prosince zmizel poněkud sněhový povlak. Teploměr je obyčejně pod 0.

Svátek »Neposkvrněného Početí P. M.« Na tento den dostavil se značný počet poutníků na sv. Hostýn. Většina přijala sv. svátosti. P. Malý, jenž byl toho dne sám doma, pookřál ze své nemoci už tak, že mohl zase, jako obyčejně, kázání a zpovídání zastati.

Nejstarší majitelé sv. Hostýna. Poněvadž se obvykle říká, že vítězem nad Tatary byl Jaroslav z Hvězdy, nebo-li ze Šternberka, namanou se při četbě básně »Jaroslav« z rukopisu královského, již na př. Dr. Herm. Jireček klade do XIV. století, různé myšlenky. Proč na př. spojuje událost Svatohost. s dějem u Olomouce? Jsou toho příčinou toliko Tataři? A proč v tomto případě se nic nepraví o Kotouči? Předpokládáme-li, že náhled Dra Herm. Jirečka je správný, myslím, že nabýváme jakéhosi, byť ne snad úplného, rozluštění, uvážíme-li, kdo ve XIV. věku byl majitelem sv. Hostýna. A skoro, že se pak kloníme k domněnce, že báseň složil nějaký přítel rodu Šternberského. Svatý Hostýn patřil ve XIV. století k panství obřanskému, tak nazvanému dle župního hradu ležícího jihových. od sv. Host. Hrad ten byl rozbořen Husity. Zříceniny doposud se zachovaly. Pány panství tohoto byli ve zmíněném XIV. věku Šternberkové. Sv. Hostýn pak jim náležel až do r. 1373, kdy se uvádí jako majitel markrabě Jan. Léta 1447 objevuje se jako majitel Milota z Tvorkova, jenž sv. Hostýn prodal Vukovi ze Sovince na Helfštýně. Na to vystupují Šternberkové poznovu jako majitelé; neboť r. 1466 prodal Matouš ze Šternberka Sv. Hostýn Jiřímu z Landsteinu. Od té doby však jméno Šternberků z této krajiny docela vymizelo.

Jaroslav ze Šternberka na malbách v Olomouci. Na začátku XVIII. století dali olomoučtí Jesuité ve své domácí ka li, někdejší farní chrámě Božího Těla, vymalovati nad oltářem na stropě ve velkém formátu v malbě na vápně Jaroslava ze Šternberka, an přistupuje s ostatními hejtmany před výpadem z města proti Tatarům ke sv. přijímání. Malbu je doposud viděti. — A nad kůrem v malém formátu je Jaroslav vyobrazen v zápasu s vůdcem Pajdarem, jak mu právě mečem byl utal pravou ruku, s nápisem: »Jaroslau s Baro de Sternberg duci Tatarorum Petae dicto dexteram una ictu amputat t. j., Jaroslav sv. pán ze Šternberka utíná vůdci Tatarskému Petovi jednou ránou pravou ruku.« —

(J. R. Přecechtěl.)

Dobrovolné urovnání sporu o chodník k sv. Hostýnu přijali jak poutníci, tak i naše novinářstvo s radostí. Přinesly o tom zprávu tyto noviny: »Hlas«, »Našinec«, »Pozorovatel« a »Noviny z Podradhoště«.

Hostýn za pravěku obydlen Professor K. Maška, známý svými objevy ve štramberských jeskyních, pátral také po starověkých památkách na Hostýně a napsal ve sborníku musejní společnosti ve Valaš. Mezifíci r. 1881 toto: »Nálezům z hradiště na Hostýně, ač o sobě nepatrným, nelze upříti vědecké důležitosti, dokazují poprvé zřejmě, čeho jsme se posud jenom domnívati mohli: že člověk pravěký dlel na temeni hory. Na základě nálezů učiněných a uváživ všechny okolnosti mohu určitě tvrditi, že hradiště hostýnské původ svůj mělo v době pravěké. Vynikajíc příznivou polohou, jakož i rozsáhlostí zachovalo se až

do dob pozdějších historických, byvši arci dle potřeby obnovováno, sotva však rozšířeno. Na tomto úsudku přestávám. Za jakým účelem lidé na hoře prodlívali, zda-li národ tehda na Moravě žijící, jak pravděpodobno, tam božům svým obětoval, zda-li tam stále bydlel aneb jen v čas nebezpečí se tam utíkal, jaký národ to byl, čím se zabýval a živil a vůbec jakého stupně osvěty již tehda dosáhl: na tyto a podobné otázky, jež soudnému čtenáři se namanou, může se odpověděti, až celé téměř hory vně i zevně ohrad této nevyjmajíc důkladně a systematicky prozkoumáno bude.«

Z církve a světa.

Čechy. Společnost pro spalování mrtvol žádala u místodržitelství o povolení, aby si směla zařídití krematorium. Žádost však byla odmítnuta, ježto dle platných zákonů jiný způsob pochovávání než dosavadní není dovolen. — Spolek pastorů v Čechách podal petici k zemskému sněmu, aby evangeličtí superintendenti — nadpastorové — dostali dva české a dva německé hlasy na sněmu. — Dp. Tom. Škrdle, zakladatel družstva »Vlast« a redaktor, byl vyznamenán záslužným křížem pro Ecclesia et Pontifice. — Blahopřejeme.

Morava. Zemský sněm přijal 16 listopadu nový volební řád, dle něhož bude ve sněmu zasedati 151 poslanců. Voliti se bude přímo a tajně. Všeobecná kurie bude míti 20 poslanců.

Rakousy. Katolický sjezd ve Vídni dopadl velice skvěle. Při druhé slavnostní schůzi bylo přítomno na 14.000 osob, mezi nimiž také biskupové, preláti, členové šlechty, poslanci a jiní hodnostáři. Nejdůležitější praktický výsledek jest založení tiskového družstva »Piusverein«, jenž má za účel podporovati především katolický německý tisk ve Vídni. P. V. Kolb T. J. vyličil výmluvnými slovy moc tisku a pak odůvodnil založení zmíněného spolku. Nepřátelský tisk přirovnal k šelmě ve zjevení sv. Jana: »I viděl jsem vystupovati šelmu z moře; měla sedm hlav a deset rohů a na rozích deset korun a na hlavách jména rouhání. A šelma, kterou jsem viděl, byla podobna leopardovi, a nohy její jako nohy medvědí, a ústa její jako ústa lvova. I dána jsou jí ústa mluvící věci veliké a rouhání. A ústa svá otevřela k rouhání se Bohu, aby se rouhala jménu jeho a stánku, i těm, kteří přebývají na nebi. A dáno jí vésti boj se svatými a přemáhati je... Kdo bude moci bojovati s ní?« Na to uvedl, jak je skutečně nepřátelský tisk mocný. S novinami se den počíná a končí. Noviny ovládají veřejné mínění. A co pomůže proti novinám, jež denně v 80.000 ano více výtiscích a to i dvakráte za den vycházejí, bojovati s kazatelnou, na misiích a ve školách křesťanských. Jenom jediný je prostředek, jímž se proti šelmě může účinně čeliti a to je katolický tisk. Máme sice

katolické listy, které rozvinují čile svou činnost, ale nemohou přece bojovati tak, jak by bylo žádoucí. Scházejí peněžní prostředky. Pročež je záhodno založiti spolek, jenž dle vítězného Pia V. spolkem Pioovým může slouiti, který by se staral o finance a agitaci, aby kat. listy na nádražích, v trafikách, hotelích, kavárnách a veřejných místnostech byly vyloženy. Peníze tu jsou: dávají se za tisk nepřátelský. — Co může takový spolek učiniti, ukazuje nám družstvo sv. Josefa v Celovci, jež zaměstnává 140 lidí, tiskne ročně půl milionu knih a vydává patero novin. Konečně má býti Piovo družstvo katolickou zpravodajnou kancelář pro celý katolický svět. Po řeči přijata přiměřená resoluce a při prvním slavnostním shromáždění vybráno na P. spolek na sjezdu ihned 8000 K.

Uhry. Slovinci vítají s potěšením zprávu, že biskupem stolno-bělehradským byl jmenován dr. Otakar Prohászka, nar. v Nitře.

Rusko. Vrchní prokurator synodní (ruský) Pobědonoscev nahrazen Obolenským. — Jinak jsou od uzavření míru stále nepokoje v zemi, obzvláště námořníci, kteří se ve válce nejméně vyznamenali, chtějí teď svou statečnost ukázati v boji proti vlasti. Bombardovali Sebastopol, byli však poraženi. — Sv. Otec poslal biskupům polským list, v němž je napomíná, aby působili k uklidnění mysli.

Francie. Zákon rozluky církve od státu je už právoplatný. Od 1. ledna 1906 nastane úplné zrušení konkordátu; o jmenování biskupů a kněží prý se stát starati nebude. — Zvláštní úkaz a poučný pro nás je, že při sčítání r. 1881 přihlásilo se 37,800.600 ke katolictví a jen 85.000 označilo se bez náboženství. A jak to teď po 25 letech vypadá?

Rusko. Říkávalo se, že říše ruská je kolos na hliněných nohou. A nebylo to nesprávné. Již dříve proskakovaly zprávy, že niterný život je rozežrán nevěrou, nihilismem a prodajným úřednictvem všeho citu spravedlnosti prázdňím, jež pánovitě se povznášejíc nad lid, zejména chudé třídy bezcitně vyssávalo. Tu napadne z nenadání toto ohromné těleso národ poměrně malý — Japonsko — a připraví porážky jednu hanebnější než druhou. Hned na to vznítí se revoluce uvnitř tohoto nemocného těla a vyvrhne ven veškeru tu nezdravotu po léta v něm nahromaděnou na odiv celého světa, k veliké radosti židovstva a kde kterého nepřitele Slovanstva. Stará soustava

státní padne. Než jak nevyzpytatelný jsou cesty prozřetelnosti božské! Národ sice ponížen, ale z tohoto zdánlivého neštěstí vzrůstá svoboda náboženství. Katolická Polska se raduje, plesá sjednocená Rus. násilím k odřeknutí se kat. víry donucená, radují se všichni upřímní katolíci, že jim konečně udělena rovnoprávnost a svoboda volně se rozvíjeti. Právě v době, kdy zednářstvo, plné ďábelské zášti je opojeno vítězstvím, jež zdá se slaviti nad církví ve Francii, otevírá se církvi této nové a dalekosáhlé pole působnosti v rozlehlých krajích Ruska. Podivná náhoda, či lépe řečeno — není to podivuhodné řízení Prozřetelnosti božské?! — Když už mluvíme o Rusku, uveďme čtenářům snad neznámý, ale jinak dosti zaručený případ. V listopadu r. 1825 přibyl do Říma pobočník ruského cara Alexandra I. generál Michand a prosil o slyšení u sv. Otce. Sotva předstoupil, padl před ním na kolena, přednášeje mu upřímnou prosbu svého zeměpána, aby ho přijal do kat. církve a za tím účelem mu poslal kněze, jež by jej do lůna církve uvedl. Otec vyhověl sv. Otce této prosbě a pověřil Orioliho, z řádu sv. Františka. Bohužel stihnul cara na živu. Dříve ještě, než se rozloučil se světem, dal si zavolati představeného dominikánského kláštera v Petrohradu, ukládaje mu, co vše má uchystati pro papežského vyslance. A má se za to, že car zemřel jako katolík.

(P. Škarek T. J.)

Černá Hora bude míti ústavu.

Německo. Císař napomínal vojáky, aby byli mravnými a zbožnými. — Bebel, vůdce soc. demokratů, zdědiv 45.000 marek byl požádán, aby je mezi chudé soudruhy rozdělil. Což odmítnul, protože prý proň přikázání lásky neplatí.

Italie. Sv. Otec chce prý zavést změny v některých řeholích. Za tím účelem je zřízena zvláštní komise, jež se otázkou tou má zabývati. — Bralský arcibiskup Acoverde má býti jmenován ve příštím konsistoriu kardinálem. — Projev Sv. Otce Pia X. o tisku: Dle »Catholic Times« pravil nynější papež k jistému kat. žurnalistovi: »Za nynější doby je nejušlechtlejší misíí žurnalistická missie. Žehnám vašemu péru a modlím se o požehnání péru katolického žurnalisty. — Linecký biskup Rudigier má býti prohlášen za blahoslaveného. Císař a král vyslovil za to sv. Otci Píovi X. telegraficky svůj dík.

Svíce kostelní

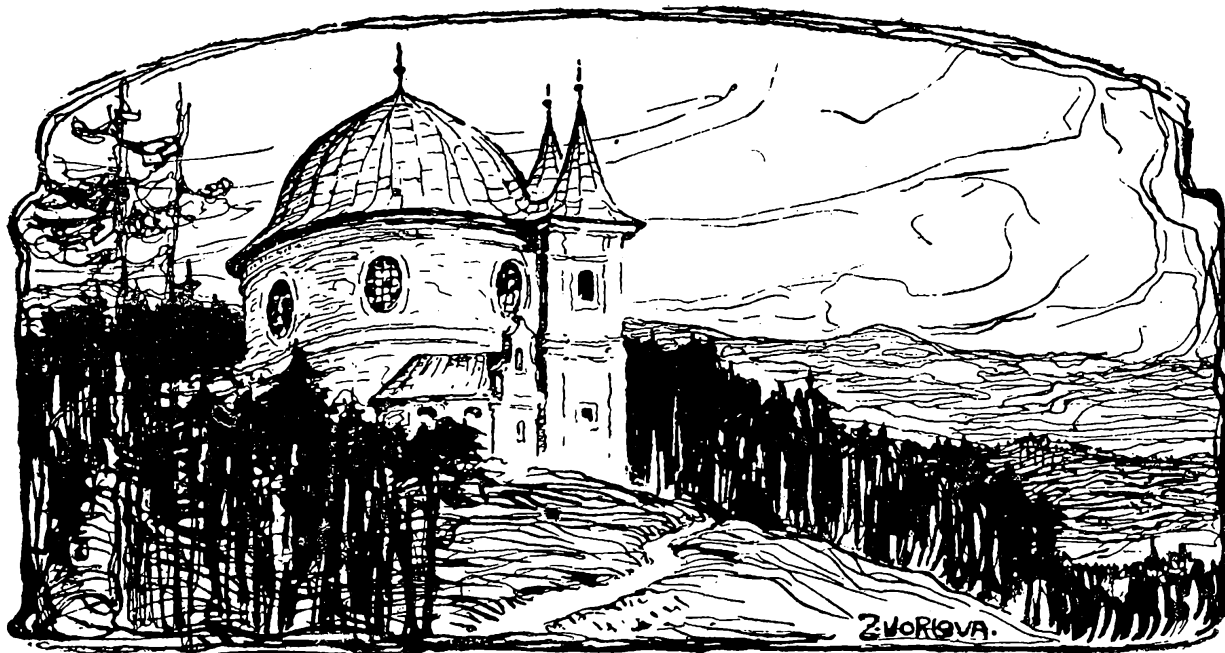
vyrábí nejdokonaleji a doporučuje firma

V. ZBOŘIL A SYN, první moravská továrna na voskové zboží a svíčky v **Bystřici pod Hostýnem.** — Firma tato počítá mezi své stálé odběratele přední kláštery, farní úřady, jakož i zemské ústavy říše Rakousko-Uherské. — Zásilky vyřizují se franko, obal se neúčtuje. — Ceny mírné.

Doporučujeme. (Redakce)

Za vydávání a redakci zodpovídá: P. F. Xaver Zimmerhackl, T. J.
Tiskem L. Klabusaya v Holešově.

pravé, voskové, přesně dle liturgických předpisů jakož i polovoskové a stearinové

VLASÝ **SVATOHOSTÝNSKÉ**

Roč. I. 1906. Čís 11.
Na Sv. Hostýně dne 1. února.

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

† J. M. světící biskup msgre. Jan Weinlich.

Když při valné hromadě Matice Svatohostýnské na svátek Jména Panny Marie kráčel J. M. světící biskup msgre. J. Weinlich, poprvé v biskupské hodnosti, za průvodu členů Matice do chrámu Páně na Sv. Hostýně, nikomu nepřišlo snad ani z daleka na mysl, že by předseda Matice Svatohostýnské, jímž byl v Pánu zesnulý po celou řadu let, konal tuto chůzi naposledy. Už ukazovalo sice stříbro vlasů na vysoké stáří a obličej zkušenému zraku dal soudit na dosti pokročilý věk, než jeho chod a způsob jednání prozrazovaly ještě velikou životní sílu a neobyčejnou duševní svěžest. Tuto dle svědectví jeho sekretáře dp. Ant. Valenty podržel až skoro do poslední chvíle. Píšeť o něm tento: »Smrt jeho překvapila nás všechny; nenapadlo nikomu ani jemu, že tak brzo zemře. Chodíval jsem k němu v nemoci k večeru. Dělávali jsme spolu pořádek: on na posteli, já u stolu. To a to necháme po svátcích, to a to pošleme tam a tam; — veselý byl jako vždy i v posteli.« Avšak tyto jeho plány zmařil Všemohoucí. Cukrovka, na níž zesnulý už několik let churavěl, propukla s velikou silou a zničila pevný kořen života stromu, který po celý lidský věk, půl století, rok co rok nesl hojnost vzácného ovoce, v jehož stínu se mnozí občerstvili a posilnili ku další cestě, pod jehož ochrannými větvemi našli útočiště ve mnohé bouři života. Anděl smrti ovál ho 24. prosince roku 1905 svou mocnou, zlověstnou perutí a nejdř. biskup J. Weinlich vymizel ze řady živých. Matice Svatohostýnská ztratila v něm štědrého předsedu a Sv. Hostýn oddaného ctitele a věrného příznivce.

J. Milost J. Weinlich linul vřelou láskou ke Sv. Hostýnu, ač nebyl rodem Moravan. Pocházel z Čech, uzřev světlo světa ve Vorličce r. 1831. Svěcení na kněžství se mu dostalo v Olomouci r. 1853. První léta své kněžské činnosti ztrávil jako kaplan ve Starém Městě. Na to stal se ceremonářem a sekretářem kardinála Fürstenberga, kterýžto úřad zastával po 24 léta.

Když pak byl od r. 1881. působil jako farář v Mohelnici, byl jmenován r. 1889. kanovníkem nesídelním vždy věrně metropolitní kapitoly olomoucké a zároveň proboštem u sv. Mořice v Kroměříži. Tento úřad konal věrně a horlivě. Dlouho však v něm nepotrval. Za krátký čas postoupil na sídelní kanonitát do Olomouce a r. 1893. byl jmenován generálním vikářem a zvolen proboštem u sv. Mořice v Olomouci. Jako vikář byl činným po 12 let a získal si svým mírným, laskavým a šetrným jednáním velmi mnoho přátel a ctitelů mezi kněžstvem arcidiecése olomoucké. Svědectví dal o tom nejlépe jeho pohřeb. Ačkoli zvěst o úmrtí biskupově nevešla dostatečně ve známost, any venkovské pošty pro svátky neúřadovaly, přišlo na pohřeb přece na dvě stě kněží! Krásný to zajisté zjev uznalosti a lásky. —

Než ještě jiná důstojnost a čest čekala na zesnulého za jeho generálního vikářství. Roku 1898. byl zvolen kapitolním proboštem a pět let na to r. 1903. stal se vikářem kapitolním a světícím biskupem.

Světící biskup J. Weinlich byl mužem práce, ve svých úřadech svědomitým, při tom však povahy milé a klidné. Věrným sluhou Kristovým se osvědčil až do posledního výdechu života. Ve čtvrtek 21. prosince, kdy neměl ještě ani potuchy o blízké katastrofě, dal si zavolati P. kvardiána od Kapucínů, aby vykonal sv. zpověď vánoční. Druhý den na to, poněvadž lékaři prohlásili, že je zle, že síly ochabují a srdce slábne, přinesl mu dp. A. Valenta odpoledne o druhé hodině svaté přijímání. Nemocný říkal sám konfiteor a odpovídal sponsoria. Na to mu bylo uděleno poslední pomazání. I tu odpovídal, ale »už jsem myslel«, píše dotčený vel. pán, »že mi v rukou zemře. Tak byl slabý! Potom usnul a spal do 9. hod večer! Tu se probudil, avšak už byl bez vědomí: sestru svou již nepoznal, mě nevěděl odpověděti na otázky. Za chvílku usnul zase a spal do rána. Ráno o půl osmé hodině jsem tam přišel. Probudil se, poznal mne, byl asi tři minuty při vědomí a dal mi vysvětlení na otázky. Načež usnul opět a spal až do večera. Večer se zase probudil; i řekl jsem mu, že budu u něho sloužiti níši sv. a podám mu sv. přijímání. Odvětil, že ano; — ale už jsme čekali každého okamžiku smrti. Mše se dočkal. Byla o 1/25 hod. v neděli. Podával jsem mu při ní. Že mu podávám, věděl; ale už jsem mu musel pomáhat ústa otevřít. Potom usnul a tiše oddychoval, až před 2. hod. odpoledne tiše bez povzdechu zemřel.« Dotud očitý svědek posledních okamžiků biskupových dp. A. Valenta.

Krásnou tedy, kněze důstojnou a klidnou smrtí zakončil světící biskup Weinlich pozemskou dráhu svého života a zanechal po sobě pamět jen dobrou, plnou vzpomínek na činy, svědčící o srdci šlechetném a úmyslech nejlepších. Konsistorní kancelář, kde pracoval od 7. hod. ráno až do 8. hod. večer a chor v metropolitním chrámu byly jeho světem. Četné, církevní účelům věnované spolky mohou mnoho vykládat o neunavné jeho působnosti. Matice Svatohostýnská, podpůrný spolek velehradský, spolek paramentní a p. byly jeho palem, kde vedle své úřední činnosti mnoho pracoval a také obětavě podporoval. Jako předseda Matice Svatohostýnské, jímž byl od jejího vzniku r. 1895., účastnil se každoročně valné hromady. Konával pak při každé slavné službě Boží za živé a za zemřelé členy Matice. Pracovitost a štedrost byly hlavní známkou jeho povahy. V závěti, která čítá pouze 18 řádků, praví sám: »Po mé smrti nezůstanou žádné státní papíry, ježto jsem své důchody obrátil na chudé a církevní účely. Také jsem své příbuzné podporoval.«

Jak štědrá byla jeho ruka, může dokázati Matice Svatohostýnská, jež od něho dostala přes 30.000 K*); může dokázati spolek paramentní, jemuž za dobu svého 13letého ředitelství dal přes 40.000 K; mohou dokázati mnozí chudobní kněží a nemocní. Ještě několik dní před svou smrtí daroval jistému neduživému knězi 1000 K. Nebylo kostela, který by nebyl na svou žádost dostal nějakého paramentu. Chudobným chrámům kupoval ze svého kalichy, ciboria, monstrance, baldachýny a jiné drahé věci. Též mnoho tisíc věnoval na katolický český a

německý tisk; více však na český. Velký počet katolických časopisů českých i německých odebíral, ač mu na čtení času nezbyvalo, jen proto, aby je podporoval. Vše, co měl, rozdal. Kde mohl, uskrovněval se: v šatech, nábytku, jídle; žil skoro chudobně, aby mu bylo možno, potřebným co nejvíce přispěti ku pomoci. Mezi kanovníky olomouckými měl největší příjmy a přece nezanedbal žádného jmění kromě větší pohledávky u Matice Svatohostýnské, jež dle poslední vůle zesnulého připadnou sestře za to, že mu po 20 let nezištně vedla domácnost. »Byla to zvláštní osoba«, dí o něm jeho sekretář; »svatě žil a svatě zemřel. Byl to anděl míru a pokoje v těle lidském. Žil, aby mohl dobré věci podporovati; a veřejnost nesiněla o tom nic zvědět.«

Ano byl to opravdu anděl míru a pokoje. Jeho sekretář praví, že jej po celých třinácte let, co se s ním stýkal, viděl toliko jednou poněkud rozčileného. Přišel totiž k němu jakýsi otrapa a žádal o almužnu. Biskup mu dal 1 zlatý. Žebrák jej vzal, ukázal jej dárci a s ušklebkem prohodil: »A co si mám za to koupit? Za zlatku nic nedostanu!« Tu bylo prý pozorovati u zesnulého jakési rozčilení; ačkoli si v jiném případě dal nadávati od žebračky přes celou hodinu a po hodině toliko se obrátil a tázal se docela klidně: »Už

jste hotova?« Čímž žebračka zahanbena odešla.

Dobře píší o něm jisté noviny, že život jeho je kus apologie křesťanství. S oprávněnou pýchou můžeme prý naň poukázati a svých protivníků se otázati: Máte vy také takové muže, kteří sami žijí v chudobě a skrovnosti, zá to však mají stále otevřenou ruku, kde se jedná o zmírnění bídy, usušení slz druhého a o podporu dobré věci? To činí toliko mužové, jichžto srdce je naplněno lá-

*) Takto skutkem odpověděl těm národovcům, kteří naň útočili, ale sami na národní podniky snad nic nedali.

skou k Bohu a spolublžným, jichžto život je oddán službě Boží, jako to bylo u nejdp. biskupa Weinlicha.

Jeho zásluhy však byly už uznány a oceněny na tomto světě. Svatý Otec vyznamenal jej hodností domácího preláta papežského a jmenoval jej apoštolským pronotářem. Císař a král vyznamenal jej komthurským křížem řádu Františka Josefa s hvězdou.

Pochován byl dle svého přání, kde zemřel, v Olomouci. Pohřeb konal se ve středu dne 27. prosince 1905 o 9. hodině dopoledne. Pohřební obřady vykonal a slavné rekviem sloužil J. Ex. ndp. kníže-arcibiskup Dr. Frant. Bauer. Průvod pohřební vedl až na hranici města taktéž nejdp. kníže-arcibiskup. Pohřbu účastnilo se mnoho osob jak kněžského tak světského stavu. O Pánu zesnulém platí úplně slova písma svatého: »Těla svatých sice v pokoji pochována jsou, ale jejich jména budou žítí od pokolení do pokolení!« (Sir. 44.)

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

Uvážíme-li nyní vše, co jsme doposud řekli, překvapuje nás nemálo poznámka ve vědeckém díle »Vlastivědy Moravské« v I. kn. dějin Moravy str. 119., kde se mluví toliko o pověsti mající pravděpodobně jakési jádro historické za základ. Slyšme spisovatele samého. »O vpádu Tatarů na Moravu«, píše, »a řádění jich v zemi zachovaly se jednak v pozdějších zprávách, jednak v lidovém podání pověsti, které, ač nejsou dotvrzeny prameny současnými, přece, jak se pravdě podobá, jakési jádro historické mají za základ. Tak se vypravuje, že na vrchu Kotouči, který se vypíná jižně od Stramberka, zástup křesťanů obložen byl od Tatarů; avšak velikými lijáky v den před nanebevstoupením Kristoupením zaplaveno bylo ležení nepřátelské a Tataři odtáhli. Jiná pověst vypravuje o zachránění křesťanů na vrchu Hostýnském.

Upně do říše bájí a obrazotvornosti náleží »veliká bitva u Olomouce« s hrdinou Jaroslavem ze Slivna čili ze Sternberka, jak ji líčí báseň »Jaroslav« v Rukopisu Královodvorském. Souvěké prameny, na př. list krále Václava I. k císaři, nic o této bitvě, kterou by tento ve své zprávě zajisté nebyl zamlčel, nevědí. — Na to dlužno odpovědět, že, co se o Sv. Hostýně vykládá, je takofka současnými prameny, jak jsme dokázali, dotvrzeno: je to kaplička a obraz se znázorněním děje. — Že však jisté současné listiny — (Rukopis Královodvorský pokládají někteří s Gebauerem a Masarykem v čele za padělek. Báseň »Jaroslav« je dle Masaryka epický feuilleton. Avšak zdá se, že je přece těžko na př. u této básně udati: 1. kdo by byl počátkem XIX. století, kdy Rukopis r. 1817 byl nalezen, s to, ji napsati; 2. jak by se byl někdo v době, kdy byl Sv. Hostýn v rozvalinách a skoro zapomenut, proň v Čechách nadchnul) — mlčí, z toho nic nenásleduje. Předně neznáme všech souvěkých pramenů, abychom mohli tak určitý a rozhodný úsudek, jako je v poznámce, pronést; a za druhé i když prameny mlčí, kde bychom očekávali opak, nedá se vždy tak lehce rozhodovati. Znamé je latinské přísloví: »Kdo mlčí, nepřisvědčuje, ale také nezdá se popírati. A pravdu toho nám ukazuje, na př. stesk V. Houdka ve článku »Hradisko Hostýnské« (Časopis vlast. spol. muz. roku 1888). Praví tam toto: »Upadlo hradisko to i u našich učenců starších naprosto v zapomenutí. Topograf Schwoy o něm při popisu Hostýna ani slovem se nezmiňuje. — Rovněž Wolný nepozoroval tam nijakého náspu, ač sám dosvědčuje, že na Hostýrě byl; praví jen, že kaplička nad známou studánkou hostýnskou vystavená, stojí v prohlubíně, kterou prý by člověk skoro pokládati mohl za hradební příkop

křesťanů z r. 1241 mluví tedy Wolný tak, jako by tam valů těch již nebylo. Nebudiž tu slovutnému učenci tomu a velezáslužnému topografovi našemu řečeno na porok; nebyť on archeologem; a za doby, kdy svou topografii vydával, všecek učený svět o pustých hradiskách našich ničeho nevěděl.« — Takových pak příkladů by se dalo uvésti více. A konečně u listu naznačeného schází dle Dra B. Dudíka (Dějiny Moravy díl V. str. 236.) velice důležitá věc: datum.

Ku zmíněné »báji o veliké bitvě u Olomouce« možno poznamenati mimo tu okolnost, že tolik věhlasných historiků českých bitvu hájí (Dr. B. Dudík, Dějiny Moravy díl V. str. 233) také toto. Připustí-li se totiž vpád Mongolů na Moravu, což ani ve Vlastivědě se nepopírá, nedá se jinak rozumně odchod jich myslet, než větší porážkou, byť i snad to nebylo doslova tak, jak se to vypisuje v Rukopise. »Jakási šarvátka« na vypuzení nepřítelů, jako byli Mongolové, sotva dostačí a jiná větší bitva kromě olomoucké se neudává.

4. První obraz Matky Boží Svatohostýnské nebo-li Vítězné na Sv. Hostýně.

Až do porážky Tatarské živil a udržoval úctu marianskou na sv. Hostýně, jak mnozí za to mají, obrázek cyrilomethodějský. Jak vypadal a kam se potom poděl, kdo je s to povědět? Snad hlodal na něm nemilosrdně ostrý zub času, tak že se jako jiné slavné památky pohnavě rozpadával, až zašel docela? Či snad padnul za obět zfanatické převrácenosti nešťastného V. Bitovského? Ne snadná odpověď. Možná však, že přece ještě zdobil nově zbudovaný kostelík zároveň s obrazem jiným — vlastně soškou zhotovenou prý řezbářem v Olomouci — jež můžeme jmenovati »Vítězné Matky Boží na Sv. Hostýně«, který tam vděčnost zbožných Moravanů umístila.

J. Volný praví: »Stará kaple byla rozšířena a do ní dán obraz nebes Královny s vyobrazením porážky Tatarů. Ukořistěné korouhve, luky a jiné zbraně nepřátelské zavěšeny po zdích na ozdobu chrámků. Na klenutí bylo taktéž znázorněno vítězství nad nepřitelem malbou na maltě. (Pokrač.)

Moderní abecedník.

Amerikanismus.

Nebojuj proti duchu času, nýbrž pokud možná mu vyhovuj; získáš tak lidi pro dobrou věc. Jen nebuď nikdy útočným?

Odpověď: Zdaž se máš s časovým duchem srovnávat nebo odporovat, závisí na tom, jaký jest. Křesťan musí se ke straně Krista Pána přidati, souhlasiti s tím, s čím On souhlasil, a postaviti se proti tomu, proti čemu On se postavil: neboť Kristus a jeho duch jest vždycky »tentýž dnes, včera i na věky«, jak dí sv. Pavel.

Duch časový bývá často onen duch, o kterémž sv. Jan píše: »Všecko, což jest na světě, jest žádost těla, a žádost očí a pýcha života«, a vystříhá nás od něho. Duch časový podobá se nezřídka onomu duchu světa, jemuž se nemáme připodobňovati dle napomenutí Apoštola národů: »Nepřipodobňujte se tomuto světu, ale opravte se v novotě smyslu svého, abyste zkusili, která jest vůle Boží, dobrá a líbezná a dokonalá.« Proto jest na pováženu, beze všeho hovětí duchu času. Kristus a Belial se spolu nesrovnávají, t. j. zásady Kristovy příčí se vždy zásadám zlého světa.

Chceš-li tedy lidi získati Kristu Pánu, s dobrou se potážeš, vynasnažíš-li se to, co u nich najdeš dobrého, zachovávat i a duchem Kristovým oživovati, co však shledáš nekřesťanského, vyhubiti. Raduj se z pokroku ducha, přej mu, avšak jen potud, pokud jest pokrok z nepoznané pravdy k nové, dosud neznalé pravdě. Buď nadšen pro pokrok v otázkách dělnických, řemeslnických, zemědělských a politických, pro pokrok v umění, vědách a náboženství, slovem pro pokrok k »poznání úplné pravdy«. Každé jiné hovnění neb smlouvání se světem by tě nakazilo duchem protikřesťanským. Ty bys jiných nezískal Kristu, nýbrž oni by tebe naváděli proti Kristu.

Amerikanismus hovoří t. zv. minimismus, t. j. zásadě, aby se lidem co nejméně povinností ukládalo. Účel jeho jest, dle slov papeže Lva XIII., usnadniti jinověrcům vstup do církve. Amerikanismus učí dle p. Lva XII.:

1. Církev má svou kázeň a nauku v souhlas uvést s názory a snahami národů.

2. Má jistá učení mlčením opomíjeti aneb je tak seslabovati, aby smysl církví naznačený ztratila. Lev XIII. prohlašuje to za zavržení a kárání hodné, ba za nebezpečné.

3. Katolíkům má se větší svobody myšlení dopřáti. Lev XIII. praví, že jest jim teď více než jindy třeba bezpečného vedení neomylným úřadem učitelským. Pius VI. zavrhl větu jansenistickou, že by církev mohla něco ustanoviti a schváliti, co by bylo neúčinné a křesťanskou svobodu více než sluší obmezilo.

4. Vedení zevnějším úřadem učitelským nepotřebují obzvláště ti, kteří se snaží křesťanské dokonalosti dosáhnouti. Lev XIII. nazývá toto tvrzení velmi opovážlivým.

5. Mají se hlavně konati přirozené cnosti. Lev XIII. naproti tomu tvrdí, že i k plnění přirozeného zákona potřebí jest milosti; každá cnost má býti nadpřirozená.

6. Řeholní život jest prý zařízením dobře moderní nepřiměřeným, které se více hodí pro slabé duše než silné. Řeholní život slouží prý za našich dnů církvi velmi málo ku cti a prospěchu, anebo dokonce k ničemu. Lev XIII. nazývá tyto věty nesprávnými a urážkou řádům učiněnou.

Proto týž papež 22. ledna 1899 ve svém apoštolském listu »Testem benevolentiae« kardinálu Gibonsovi zasláném zavrhl apoštolskou úřední mocí t. zv. amerikanismus a jeho zásady.

Když tedy se vzpíráme proti takovým i v našich zemích rozšířeným zásadám, činíme jen to, co činili kázal Lev XIII. a plníme úkol, který již sněm vatikánský všem katolíkům uložil: aby totiž proti nebezpečným t. j. rationalistickým a liberalistickým snahám časového ducha bojovali.

Chemický a bakteriologický rozbor vody milostivého pramene na Sv. Hostýně.

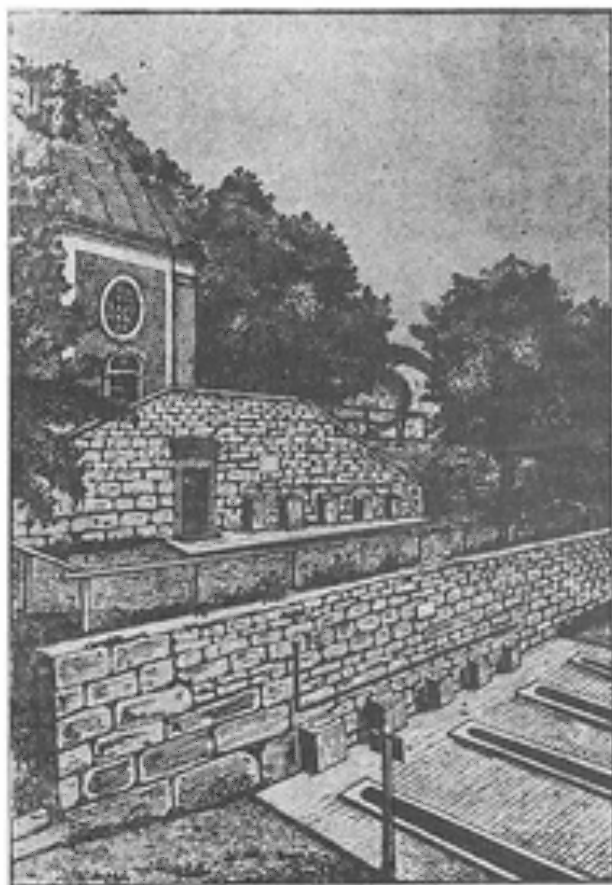
Když loni nesvědovití a lehkovážní novináři počali bez pravé příčiny vodu pod kaplí na sv. Hostýně podezřívati, jakoby byla otrávena a poutníkům škodlivá, zaslal ji p. J. Harna, hospodář Matice Svatohostýnské, do Vídně, aby tam ústavem i chemickým i bakteriologickým úředně prozkoumána byla. Pokládáme to za čestnou povinnost, našim čtenářům, šťastný výsledek toho prozkoumání sděliti, aby budoucně v podobných případech věděli, co si mají mysliti o jistých novinářích, kteří lží a pomluvami chtějí lid od Sv. Hostýna odvrátiti. Než jej doslovně uvedeme, budiž nám k lepšímu porozumění dovoleno

upozorniti, že novější učenci, podávající rozbor vody, se vyjadřují slovy lidu nesrozumitelnými, kdežto starší prostě a zřetelně naznačovali vlastnosti a podmínky zdravé vody. Tak na př. učený přírodopysk Plinius, který žil od r. 23. až do 79. po Kristu Pánu, zavrhoval (Nat. Hist. XXXI. 3, 21. 22) vodu bahnatou a zdlouhavě tekoucí, jsa toho mínění, že voda rychlým tokem se zlepší a zdravější se stane. Také hlinitá voda se mu nezamlouvala a zamítal bez výjimky každou vodu, která ze špinavého pramene pochází, zahořklou chuť má, těžce v žaludku leží anebo požíváním barvu lidské tváři mění. Soudil, že voda zapáchající a voda s příchutí byt i příjemnou je zdraví škodlivá. Měl za podezřelou každou vodu, ve které zeleniny s těžkem změknou, která povstavší z rozpuštěného ledu zanechává na dně usazeninu, vařením v nádobách nasazuje kůru anebo kovové nádoby poněkud rozlučuje. Zkrátka žádá, aby zdravá, pitná voda byla jasná a průhledná jako vzduch.

Takto se vyjádřil učenec o podmínkách zdravé pitné vody skoro před 2 tisíci lety a sice slovy každému pochopitelnými. A jak se vyjadřují učenci novější doby? Slyšme kommissi, která r. 1864. měla město Vídeň zaopatřiti zdravou vodou. Žádala:

1. aby byla v každém ohledu bezvadná, jasná, průhledná a bez čichu;
2. aby obsahovala jen málo pevných látek, zejména organických aby neměla;
3. aby v 100.000 částech vody nebylo víc než asi 18 částek alkaličkých (žiravých) zemin;
4. aby jednotlivé ve vodě rozpuštěné látky tvořily pouze malou část veškeré solné látky: zejména aby se nevykytovalo větší množství nitrátů (dušičnanů) a sulfátů (síranů);
5. konečně aby ničím nebyla znečištěna.

Zdaž se neshodují požadavky vídeňské kommisie s požadavky starého Plinia? Skoro jest jen ten rozdíl, že Plinius se vyjadřuje srozumitelně a vídeňští učenci zahalují věci dávno známé ve slova lidu nesrozumitelná. Neboť ani překlad uvedených cizích slov ještě nestačí k vysvětlení a porozumění. Arciť připouštíme, že snad staří lékaři neznali ve vodě obsažených látek a případně jejich škodlivý vliv na zdraví. Nynější lékaři rozebírají chemicky a bakteriologicky vodu a dovedou veškeré látky její i dobré i škodlivé, podrobně naznačiti, ano i udati prostředky, jimiž voda neškodnou se stane. Rozbor chemický zabývá se otázkou vědecky i prakticky důležitou, jak se objeví prvky ve svých sloučeninách a jak se stanoví jejich množství. Chemie všeobecná učí nás znáti vlastnosti prvků a jejich sloučenin; chemie analytická (rozborná), aplikující tyto vlastnosti studuje způsob, kterým se určuje buď jakost součástí chemických sloučenin a nebo hmot z nich složených, nebo množství, totiž kolikostný poměr jednotlivých součástí. Seznavše jakost neboli povahu prvků, z nichž se skládá určitá látka, nebo kvantita čili množství jedné nebo více součástí látky dané, rozlušťujeme otázky praktické k. p. od farmaceutů a lékařů učiněné. Užívá se

pak jistých chemických zkoumadel při vyšetření na p. vody, čímž objevuje se i jakost i množství látek v ní obsažených. Objeví-li se v ní mnoho kyseliny dusičné, dusičnaté a čpavku, zajisté není zdravá a nesmí se pít, poněvadž nasáknuta jest hnilotinou. Když vídeňští chemikové prozkoumali naši vodu pod kaplí, žádných takových látek v ní nenašli; pročež ji prohlásili za zdravou a pitnou.

Výsledek tohoto vědeckého prozkoumání doslovně zní asi takto:

Veškeren pozůstatek při 100 C.	3364 gramů v 1 litru
Chlor, jako kuchyňská sůl počítán	stopa » » 1 »
Kyselina dusičná	0 » » 1 »
Kyselina dusíková	0 » » 1 »
Čpavek	0 » » 1 »

Drobnohledem shledáno jen velmi málo písčitých a rostlinných zbytků. Voda jest docela čistá, pročež ze stanoviska chemického prohlašujeme ji za úplně způsobilou k pití.

Ve Vídni, dne 2. září 1905.

Za ředitele vyšetřovacího ústavu
c. k. ministeriem vnitra schváleného
J i n d ř i c h N o v á k.

Tři nuly (0) dávají na srozuměnou, že ve vodě na zkoušku do Vídně zaslané nebylo žádné škodlivé látky.

Avšak na té zkoušce nebylo ještě dost. Byla též bakteriologický prozkoumána. Výsledek zní učenými slovy takto:

1 kubický cm vody obsahuje 440 zárodků, rozpouštějících klišovinů 220 součástek, množství chromů 220 součástek, hnilobu působících prážádnou součástku.

Pročež voda jest k požívání způsobilá.

Bakteriologové připravují si napřed tak zvanou půdu výživnou, z nížto nejdůležitější jsou: bouillon, čistá totiž tekutina z hovězího masa připravená; klišovina, agar-agar, jakási klišovina ze řas na pobřeží japonském a indickém dobývaná a krevní serum, z krve hovězí vyráběná. Vídeňští bakteriologové užívali, jak z podaného vyšetření viděti, klišoviny a dospěli k témuž výsledku, ku kterémuž přišli chemikové, že voda z pramene milostivého jest zdravá a neškodná. Podepsán jest:

Dr. J o s e f S c h r a n k,
c. k. polc. okr. lékař a ředitel
bakteriolog. laboratoria.

Ve Vídni, dne 4. září 1905.

Když tedy souhlasný výsledek obojí zkoušky i chemické i bakteriologické nad slunce jasněji dokazuje, že voda naše jest neškodná, čistá a k pití vhodná, nechť si čtenář sám učiní úsudek o těch novinářích, kteří ji po celém světě rozhlašovali za otrávenou anebo se studnou v hostinci spojenou. Kdyby nebyli domácí, nýbrž cizozemští a tudíž místních poměrů na Hostýně neznali, mohli by ještě omluveni býti. Ale že to jsou lidé domácí, kteří snadno se mohou na místě samém přesvědčiti, nejsou omluvitelní; tím méně, poněvadž pomluvy jejich vnikly až do cizích zemí a Sv. Hostýn všem Moravanům tak drahý byl zbytečně ostouzen před celou veřejností. Proto vším právem p. lékárník Jan Harna, rozhorliv se na to, při poslední valné hromadě zvolal: »Hanbou jest to českých listů, že se to zaneslo až za hranice do Pruska!« Neboť nezasluhuje žádné úcty, kdo nedbá ani na pravdu, ani na spravedlnost a slušnost. Fr. X. Z.

Na Velehrad.

Co stalo se ti, Moravo,
že slzy v proudech roníš?
že čelo tvoje mlhavo,
a hled že žalem cloníš?

Či želíš časů dávných snad,
kdy slávou jsi se pněla,
kdy kvetl druhdy Velehrad
a vlast se blahem rděla?

Neb líto ti, že osení,
jež Světci přišli pěstít,

již chudě jen se zelení
čas sklízně nechce věstit?

Jen ztichni, bolný zastav sten
a národu zjev hrudu,
kde Method dřímá sladký sen
po životním svém trudu.

Pak zaskví se zas Velehrad
a davy bude vítat,
pak v nádherný se změní sad
v němž život bude svítat!

Al. Jemelka jun. S. J.

Z mých dojmů na břehu adrijského moře.

Od J. Zd., čtenářky »Hl. Sv.-H.«

Moře! Moře! Jak velkolepé to dílo tvůrce nebe a země, Boha! Nezapomenutelným zůstane zajisté každému dojem při prvním pohledu na moře! Je tomu již několik let, co mně popřáno bylo viděti moře adriatské s krásné vyhlídky u Nabreziny nad Terstem. Bylo tehda čarokrásné jitro v milé Boží přírodě. Jeli jsme vlakem celou noc, abychom ráno dostihli předposlední stanice před Terstem a odtud jeli povozem k řečené vyhlídce, pod níž dole na břehu se rozprostírá město Terst a před ním nedozírné moře. Toho jitra bylo moře klidné, jasně modré a v záři ranního slunce zrcadlilo se v nejkrásnějším lesku. Vystoupili jsme z kočáru na silnici a zabočili k vyhlídce. Dech se mi zatajil, mou duši zaujal úžas a obdiv. I pohlédla jsem k nebesům a s pocitem vděčnosti zašeptala jsem z hloubi srdce svého se slzami díky: Bože můj, jak jsi krásný učinil tento svět! Věřím v Boha, stvořitele nebe i země! Věru i kdybych byla nevěřila, byla bych to při prvním spatření moře, tohoto velehlá všemohoucího tvůrce, z hlubin duše své a srdce svého zašeptala.

Tehdáž jsem netušila, že prozřetelností Boží mi bude po letech popřáno na břehu mořském po delší čas v roce ztráviti a sice v době zimní, kdy se moře pozorovateli jeví ve svém hněvu — v bouři.

Skytá-li tiché moře pohled velebný a mluví-li ku člověku o všemohoucnosti a nesmírné velikosti tvůrce, jímá a uchvacuje člověka v době bouře. Byla jsem právě v útulném Dubrovniku, kde možno moře s více bodů pozorovati. Pohled vždy nedozírný, vyjma, že nedaleko břehu ostrov Lakroma, plovoucí to ráj, s několika malými ostrůvky hladinu mořskou prorývá.

Je-li moře tiché a klidné, zdá se, že ta modrá, velebná hladina, podobající se ohromnému zrcadlu, ani se rozčeřiti nedá. Než tu, večer často docela pokojné moře, počne se ráno měniti. Pojednou povstane hukot a šumot, jasně modrá hladina vezme na sebe barvu olovově šedou, vlnitou, nepokojnou. A jakoby vztek lomcoval líbeznou Adrii, počne sebou u svém nitru zmítati, a hle, první mohutná vlna vyvstává na širém moři a valí se (při teplém větru scirocco) ku skalnatému břehu. Čím blíže přichází, tím více jí přibývá a posléze narazí rozzuřena na skalnatý břeh, vztýčíc se do nesmírné výše a stéká na to po skále dolů do moře v podobě bělostné pěny, aby postoupila místo vlněné, jež ji takofka v patách následuje. A tak valí se čišíc, hučíc a burácejíc, i jedna vlna za druhou, jako rozlícená šelma, hrozíc vše, co jí v cestu přijde, stýsápati a zničiti. Velkolepé toto divadlo, jež se s každého místečka jevílo v našem půvabu, jsem často tolik hodin pozorovala, chodíc při tom po břehu mořském.

(Dokončení.)

Jaký má býti katolický časopis?

Kilém Verspeyen, redaktor belgického časopisu *Bien Public* vydal minulého roku knihu »Par la parole et par la plume«; v této knize jest obsažena řeč, kterou měl roku 1878 v Gentě, při oslavě 25letého trvání onoho časopisu; tato řeč má i dnes plný význam.

Pravil mezi jiným: Budiž požehnána naše vznešená a dobrá matka, římsko-katolická církev, která nás touto radostí obdařila. Neboť v ní a skrze ni jsme skutečně sbratřeni v onom světoobčanství, na kterém spočívá pravá síla a čest katolíka. Jsouce podrobeni vládě církve, zastáváme se jejích práv, a tak velice jsme jí poslušni, jak pevně se jí držíme. To platí zvláště pro nás, kteří píšeme do novin.

Zkušení mužové tvrdí sice, že tisk jest čtvrtou velmocí. Ve státě ovšem jest tomu tak, kde každý si přivlastňuje moc a právo, takže jest i nesnadno nalézt, kdo vlastně má nejvyšší vládu. V tom smyslu by se tak mohlo říci o stávkách, že jsou pátou velmocí, zednářství šestou, bursa sedmou atd. Ať jest tisk velmocí ve státě, přece v církvi není velmocí. Tu se daří tisku podrobí-li se církvi učící, tu může míti vliv, když slouží církvi; ne však v tom, smyslu, jak vidíme u »úředních listů«, které píší za mzdu; naše služba je svobodná, jako je to služba dítěte své matce. Důvod jest jasný; neboť kdo píše do časopisu, ať jest sebe nadanější, nenáleží k církvi učící, ale slyšící. První jeho povinností jest, aby ustavičně na to pamatoval. Kdyby na to někdy zapoměl, přivede jej opět pevná ruka bedlivého pastýře na pravou cestu.

Budiž mi dovoleno zde veřejně prohlásiti, že tento předpis jest pro náš časopis základním článkem. Náš časopis bývá často chválen; ze všech pochval mám za největší, když se uznává, že já a moji spolupracovníci sloužíme církvi. Naopak i od strany svobodomyslné se nám dostává rozmanitých názvů; mezi těmito jsou některé na něž bychom měli býti pyšni. Nazývají nás klerikálním časopisem, biskupským denníkem, ultramontáním listem.

Zajisté nejsme tak zpozdílymi, bychom se domýšleli, že církev k rozšíření svého učení potřebuje časopisu. K tomu jsou již od Boha ustanoveni, kněží, biskupové, a především neomylný nejvyšší učitel, jehož slovo platí pro celý svět... Jedině tito mají právo mluviti ve jménu církve. Proto není časopisu, jenž by se opovážoval osobovati si tu hlavní slovo. Potřebují-li věřící vysvětlení, neb výstrahy neb domluvy, mluví církev k nim sama; tisk jen opakuje její slova. Nazývá-li se náš časopis klerikálním, poněvadž si váží kléru, světského i řeholního duchovenstva, a hledí mu ulehčiti jeho úřad, a pomáhá mu plniti jeho náboženské poslání, zastává se práv proti nespravedlivým útokům na jejich čest — pak ano! Jsme klerikálním časopisem a v tomto klerikalismu vidíme svůj čestný název. Biskupským denníkem jsme potud, pokud toto jméno vystihuje, že uznáváme nad sebou moc svého velepastýře, že jsme jeho poslušnými syny, a že budeme hájiti církve pod jeho otcovským vedením. Co se týká ultramontanismu, řekněme si upřímně: na ten jsme zvláště pyšni, jako voják na svůj prapor. Býti ultramontanem dnes znamená: býti oddán papeži, zastávati se práv sv. stolice s tělem s duší, ustanovení sněmu vatikánského, papežské neomylnosti a syllabu. Právě tak i my smýšlíme, a s radostí se prohlašujeme za ultramontány, a naznačujeme, že chceme býti skrz na skrz katolíky. Odmítneme-li tento náz.^{řeč} pojmenují nás jinak, jako liberálními katolíky, starokatolíky (reformních kat.^{na} a amerikanismu roku 1878 neznali): tito mají sice zvučné jméno u světl.^{se} dvorů, ale méně budou pochváleni od sv. Petra u nebeské brány...

K.^{bá} učící žurnalisté! držíme se v boji válečného práva, které nám náležel! Vstupme na bojiště se zcela jasně vytčeným cílem! Nejsme novinářskými cigány,

nejsme politickými příštipkáři, kteří žijí den ode dne z nahodilých událostí a z bojů mezi stranami a jednotlivci; kteří z pouličních událostí činí úvodní články, zatím co se shání po výnosnějších postavě — my pracujeme přes všechny politické změny a kolísání, abychom obnovili království Kristovo v lidské společnosti.

Sluší poznamenati, že Verspeyen studoval práva; když před 50 lety začal se v Belgii katolický tisk zakládati, věnoval se mu zcela a po mnoho let byl vrchním redaktorem *Bien Public*, který vychází v Gentu.

P. R. Rozkošný T. J.

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Nálezy na Sv. Hostýně. V Brandlově »Knize pro každého Moravana« str. 389. stojí: »R. 1859. vykopáno na Hostýně mnoho brakteátů to jest plíškových peněz z 13. věku. Podobá se ostatně,« dodává dále, »velmi pravdě, že již za doby pohanské na Hostýně náboženské obřady se vykonávaly.« — Loni nalezeny v lomech u Bedliny kamenné koule, při nichž ležely také útesy. Koule jsou uloženy v Bystřici p. H.

Biskup Litomyšlský majitelem Sv. Hostýna. R. 1368. uvádí se jako majitel Sv. Hostýna Albrecht ze Šternberka, jenž byl biskupem litomyšlským. Tento vyměnil půl městečka Bystřice p. H., půl vsi Lhotky a svůj podíl na vsi Loukové s příslušenstvím za pozemky ve Vrbátkách a Vrátnovicích a jistý peněžitý obnos od Bočka z Kunštátu. Ovšem Obřany se Sv. Hostýnem si ponechal. (J. Wolný, Markrabství mor. sv. I. str. 52.) — Dle »Naučného Slovníku Ottova,« nazýval se Albert.

Zima na Sv. Hostýně. Největší výše dosáhl doposud sníh na Sv. Hostýně 17. listopadu min. roku. Měřila výška sněhu od země 42 cm. Na to počal táti a 8. prosince 1905. zmizel až na některá místa skoro úplně. Než hned druhého dne (9. prosince) na to padal zase a přibývalo ho stále, tak že 7. ledna t. r. měl od země až ku povrchu 17. cm. — Nejnižší teplota byla doposud 2. ledna t. r. — 15° a nejvyšší 14. ledna t. r. + 2° C. Dne 13. a 18. ledna přšelo. Na sněhu viděti stopy lišek, zajíců a jiné zvěře.

Vánoce na Sv. Hostýně. Na vánoce okrášlil Fr. Vyskočil všechny oltáře kvítím a nejkrásnějšími antependii. Byly postaveny jesličky u oltáře sv. Josefa a jistá sousední rodina darovala pro kostel hezky upravený malý vánoční stromek. Na jitřní sešli se lidé už před 5. hod. a zpívali s nadšením, nepřetržitě od 5. hod. až do 10. hod. dop. lidové vánoční písně. Cvičili se už delší dobu v adventě a varhaník Svatohostýnský pan Bláha z Bilavska neštil se tu žádné námahy a práce. — Značný počet lidí přistoupil ke sv. svátostem.

Příspěvek na křížovou cestu zaslali: vdp. Fr. Mikan, farář Pavlovský 20 K, někdo z Urbanova 1 K. Nejmenovaný na kostel 50 K.

Vyslyšení. J . . . B . . . z Vyškova děkuje Rodičce Boží Svatohostýnské za vyslyšení své prosby.

Z církve a světa.

Gorice Zvláštní zvyk ve vánoční svátky. V arcibiskupském chrámě v Gorici jest ve vánoce zvykem, že při církevních hodinkách, které se při jitřní zpívají, čte evangelium jáhen, jenž má biret na hlavě, v levici drží brevii a v pravici vytasený meč na horu obrácený, s jedné strany stojí ceremoniář s holí, s druhé strany drží ministrant svíci. Když dočetl evangelium, sekne čtyřikrát mečem do vzduchu. Tento zvyk prý se odvozuje z dob římských císařů. Když tito byli v Římě na vánoce při jitřní, měli zvláštní výsadu, že mohli čísti jedno čtení; před čtením i po něm holdovali papeži, tím že vytasený meč spustili dolů; chtěli tak naznačiti, že světská moc jest ochotna propůjčiti duchovnímoci svou mocnou ochranu. Tento obyčej přešel později na aquilejský patriarchát, a když tento byl zrušen a rozdělen na arcibiskupství udinské a gorické, zachoval se v Gorici až doposud. — Paměti hodná slova. Rottenburgský biskup Keppler promluvil nedávno v Biberachu při biřmování, několik slov, která by si měli katolíci dobře zapamatovati. Právil mezi jiným: Spolky v naší době jsou nezbytny v boji proti nevěře, opilství, nemravnosti a proti peklu. Bez sjednocení se ničeho v boji nedosáhne. Úkol spolků je veliký. Musíme ustavičně pracovati a nové prostředky vymýšleti, jimiž by se tento úkol řešil. Ač jest doba veice nebezpečná, nesmíme býti sklíčení! Zcela správně je slovo, které promluvil zemřelý Windhorst. Jest nás 200 millionů a máme 2000 letý dějepis! Jsme opravdu velice staří, než abychom se báli.

Německo. A přece rozl neposvěcuje prostředky. Řád jehovistů Ježíšova vytýkávali rádi nepřáteli, že prý učí a fidi se ovšem také dle věty: Bůh posvěcuje prostředky t. j. aby se dosáhla nějaká dobrá věc, je dovoleno dopustiti se i jakéhokoli hříchu jako vraždy atd. I slíbil jistý Dasbach jako odměnu 2000 zl. tomu, kdo to o shora řečeném řádě z jeho spisů dokáže. Mimo nadání přihlásil se o cenu odpadlý kněz a vystoupilý člen téhož řádu hrabě Hoensbroech.

Došlo k soudu v Kolíně n. R. a milý Hoensbroech prohrál. Nejsa s tím spokojen odvolal se Hoensbroech k soudu říšskému. Den soudu před třetím civilním senátem nejvyššího soudního dvoru byl určen — a ejhle žalobník vzal žalobu zpět, vida, že nemá vyhlídky na příznivé skončení procesu.

Morava. V Zahnašovicích nedaleko Sv. Hostýna chtěl mít schůzi odpadlý kněz Josef Svozil. Než tamější ženy nechtěly si dáti líbiti, aby jim odpadlík kazil muže, schůzi přerušily a »vyprovodily« pokrokaře proti jeho vůli až za vesnici. — V některých krajinách bylo pozorováti jako na př. ve Dražovicích v polovici minulého měsíce zemětřesení.

Zázračné modlitbičky. Po našem venkově často jsou rozšiřovány modlitbičky zvané zázračné, které mají na konci podotknutí, aby každý modlitbičku devětkrát opsal a rozdal, jinak že ho stihne krutý trest. Mnohá žena bývá tím postrašena a dělá si z toho starosti. Upozorňujeme naše čtenáře, aby takovým věcem nevěřili!

Sebevraždy v různých státech a zemích. Dle P. J. A. Krosea T. J. připadá v různých státech na 1 milion obyvatel od r. 1897—1900 tento poměrný počet sebevražd: Ve Švédsku 151; v Norvéžsku 55; v Dánsku 220; v Anglii 90; v Irsku 29; v Belgii 119; v Nizozemsku 52; ve Francii 238; ve Španělsku 20; v Itálii 63; ve Švýcarsku 228; v Rakousku (Cislajtanie) 157; v Uhrách 163; v Srbsku 37; v Rumunsku 55 (?); v Rusku 31; v Japonsku 179. — V královstvích a zemích Rakouska udává na 1 mil. obyvatelstva od r. 1879—1883 tento poměrný počet: V Čechách 209; na Moravě 183; ve Slezsku 203; v Dol. Rakousích 280; v Hor. Rakousích 140; v Solnohradech 128; ve Štýrsku 118; v Korutanech 126; v Krajině 73; v Přímofí 112; v Tyrolsku 96; v Haliči 97; v Bukovině 175; v Dalmacii 85. — V Evropě pak celé může se od r. 1891—1900 na každý rok počítati průměrně 40.000 vražd.

Charvatsko. Dne 12 pros. 1905. byla přijata na sněmě předloha, jež profanuje hřbitovy, ruší státní ochranu katol. svátků a manželství vyjímá z jediné kompetence katolické církve.

Italie. Zednářská lóže »Velký východ« vyzývá ve svém okružníku »bratry,« aby prý následovali Francii a z Italie podobný moderní stát učinili. O papeži Piovi X. praví, že prý se chce oklikami státí vládcem Italie.

Německo. V Lipsku bylo minulého měsíce před porotou přelíčení pro úpadek soc. demokrat. potravního spolku lipského. Schodek obnášel 344.000 marek. Obchodní knihy prý byly velice nedbale vedeny.

Rusko. Revoluce byla vládou potlačena. V čele celého hnutí stál žid Nossar Chrustalev a po jeho zatčení zase žid původně zvaný Bronstein. — V ruském Polsku měli redemptoristé první missii od posledního polského povstání.

Francie. Vyšla bílá kniha Vatikánu o 300 stranách; jest v ní proveden důkaz, že Francie jest jediné vinna rozlukou. Listiny ukazují, že bezbožská vláda nejen chce stát od církve oddělit, ale docela v zemi křesťanství vyhubiti. Vatikán zároveň prohlašuje, že Francie v cizích zemích může bráti pod svou ochranu jen francouzské ústavy, nikoliv však ústavy domorodé a cizích národností. — Místo Loubeta je nyní presidentem republiky Klement Armand Fallières.

Dolní Rakousy. Hospodářský výbor vydal prohlášení ku vládě a k sociálním demokratům, že nemají strachu před stávkou železničních zřízenců; že bude-li třeba, půjdou pěšky do Vídně. Všeobecné stávky také se nebojí. Ať to sociální demokraté zkusí; sedláci budou také stávkovati a nebudou dodávati potravin, a uvidí, kdo déle vydrží. Rolnický stav, že sám platí hroznou daň z krve, neboť tovární dělnictvo je neschopno pro vojenskou službu.

Rakousko. V čí rukou je agitace pro opravu manželského práva pro rozvedené katolické manžele?

Dr. Julius Ofner, advokát (žid) člen výboru pro opravu manželství rozvedených katolíků, oznamuje, aby se petice kupovaly u knihkupce Hellera (žida) a Hellerovi, aby se zasílaly všechny dopisy.

Listárna.

Fr. Z. v Praze, **C. J.** v Kalksburgu, **L. Šk.** na Velehradě. — Pro nával látky nemohly se články tentokráte uveřejniti. Příště.

Redakci zasláno:

Vychovatelské Listy, red. A. Adamec. Obsah a úprava velice krásná. Doporučujeme.
Křesťanský Dělník, red. Fr. Waldmann. Doporučujeme.

Český Lid. Vychází každý pátek v Kostelci n. O., Čechy. Doporučujeme.

Svíce kostelní

vyrábí nejdokonaleji a doporučuje firma

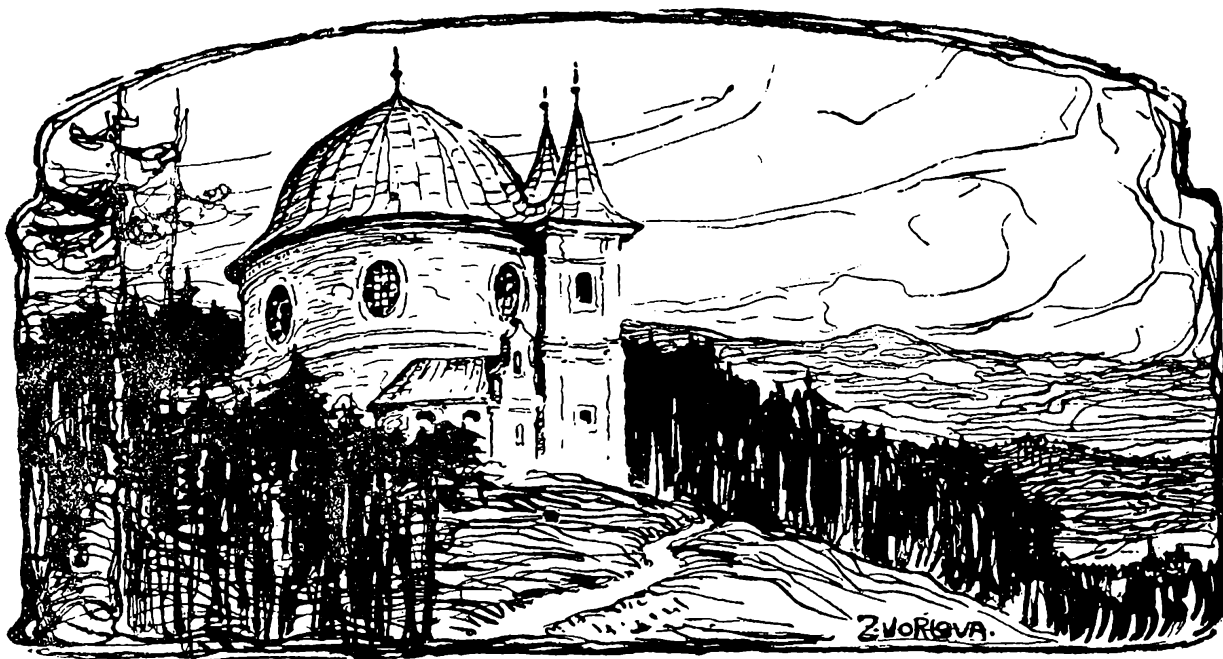
V. ZBOŘIL A SYN,

první moravská továrna na voskové zboží a svíčky v **Bystřici pod Hostýnem**. — Firma tato počítá mezi své stálé odběratele přední kláštery, farní úřady, jakož i zemské ústavy říše Rakousko-Uherské. — Zásilky vyfizují se franko, obal se neúčtuje. — Ceny mírné.

Doporučujeme. (Redakce)

Za vydávání a redakci zodpovídá: P. F. Xaver Zimmerhackl, T. J.
Tiskem L. Klabusaya v Holešově.

pravé, voskové, přesně dle liturgických předpisů jakož i polovoskové a stearinové

HLASŮ SVATOHOSTÝNSKÉ

Roč. I. 1906. Čís. 12.
Na Sv. Hostýně dne 1. března

Měsíčník lidový.

Vydávají a vedou členové řádu Tovaryšstva Ježíšova na Sv. Hostýně. — Vychází dne 1. každého měsíce. Redakce a administrace: Svatý Hostýn u Bystřice pod Sv. Hostýnem. Předplatné: celoročně 70 hal., půlletně 35 hal., čtvrtletně 18 hal. Jedno číslo na Sv. Hostýně za 4 hal. — Na deset čísel objednaných jedno číslo zdarma. Rukopisy a dopisy zasílány buďtež na Sv. Hostýn.

P. T.

Sešitem tímto končíme I. ročník »Hlasů Svatohostýnských«. 10tiprocentním zdražením papíru zvýšil se náklad na tento laciný list. Než přes to nemohli jsme se odhodlati ku zvýšení předplatného. Prosíme tudíž za to o tím hojnější rozšíření našeho měsíčníku! Zvláště žádáme za přispění velectěného duchovenstva.

Číslo toto má

přílohu zadarmo.

Chce-li však nám někdo hraditi výlohy a poštovné, ať přidá k budoucímu předplatnému ještě 10 hal.

Dějiny Sv. Hostýna.

Píše P. Fr. Vídenský T. J.

(Pokračování.)

4. První obraz Matky Boží Svatohostýnské nebo-li Vítězné na Sv. Hostýně.

Dotčené pojmenování »Vítězné Matky Boží« není nikterak nevhodné. Představuje obraz Marii Pannu jako vítězkyni nad nepřáteli. Obraz sice sám se nám nezachoval, ale udržely se v některých starých modlitebních knihách dřevorytiny, věrně nám původní obraz znázorňující. (Viz o tom také rukopis »Paměti J. Sovy«.) My tu spatřujeme Marii Pannu jako královnu s korunou na hlavě a velkým pláštěm, pod nímž se ukrývají Moravané. Maria Panna se vznáší nad Hostýnem, okolo něhož pozorovati nepřátelské stany a prohánějící se Tatary. Abychom pak docela určitě věděli, co má obraz představovati, je dole připojen nápis: »Panna Maryga Hostýnská, gak se od roku 1242 až po rok 1620 uctívala. Ve spod: »pozření z Rychlovských rol na podhostýnskou pustatinu v roku 1241 a obléhání Tatarské Moravanů, kdežto pod a) předvrch Bedlina s Chlomem (hory jsou označeny písmeny), pod b) Gaborník, pod c) Hostýn a pod d) skály Zelezná brána se pozorují.« — Věrný otisk, obrazu byl přiložen, jak je čtenářům našich »Hlasů Svatohostýnských« známo, k číslu 7. tohoto ročníku

Vyobrazení, jak vidno, liší se velice od obrazu pozdějšího Rotalského, jenž se nyní chová v kostele bystřickém a o němž budeme později obšírněji pojednávat, a do vyobrazení, jak se nám představuje nyní ve velechrámu Svatohostýnském. Na těchto je znázorněna Maria Panna jako Matka-královna s korunou na hlavě, majíc na levici Ježíška taktéž korunkou ozdobeného, jenž pravici vztahuje k Matce a levicí metá blesky na hordy tatarské. Mimoděk přijde nám na mysl otázka: Proč se stala tato změna ve vyobrazení? A myslím, že se nemýlím, odůvodním-li změnu předně dobou, ve které se udála. První obraz byl totiž spálen V. Bitovským z náboženské závilosti, již také v Praze za Bedřicha Falckého v tutéž dobu ve velechrámu svatovítském mnohá umělá a cenná památka malířská a sochařská zničena. Obraz pak bystřický se požíval, kdy odpor proti obrazům svatých a světic nebyl ještě docela zlomen. Aby tudíž lidé nasáklí tímto duchem se snad nepohoršovali, vidouce jenom Matku Boží jako královnu, zvolen asi nynější způsob vyobrazení, jenž nám jasně nauku církve o poskytování pomoci Matkou Boží staví před oči a nám na Krista Pána jako původce všeho dobra poukazuje. A možná, že bylo také zvykem té doby malovati Marii Pannu s Ježíškem. Mimo to chtěli snad takto zřetelněji a lépe znázorniti celý děj, což se jim skutečně podařilo.

Poděkování za osvobození slavívalo se okázalým způsobem na svátek Nanebevzetí Panny Marie a v oktávě. Neboť mimo jiné tak poznamenal ndp. Jiří Dohnal, farář Svatohostýnský, do knihy celebrantů na Sv. Hostýně dne 19. srpna r. 1780: »Zítra se slaví výroční den, kdy nepřítel Tatar pomocí bl. Marie Panny potřen a lidé, osvobození od obléhání na sv. hoře Hostýnské, dolů ku rodinným krbům se navrátili.«

5. Kostelík až do spustošení r. 1620. — Poutníci.

Tam kde pohan modlu mrtvou ctíval,
Cyrill, Method povýšili kříž,
živého by Boha národ vzýval,
k nehesům se vznášel výš a výš;
se Synem pak mocná Matka Páně
na Hostýnské zavítala stráně,
Aby nad moravskou otčinou
držela vždy strážnou ruku svou.

(Píseň Svatoh.)

Záchrana před Tatary na Sv. Hostýně (v českých úředních knihách bystřických v XVI. století »Gostin« a »Hosteyn«) působila stále jako zázračnou silou na srdce lidská. Lidé na Sv. Hostýn už nezapomenuli a snad i proto ne, že sami vyslyšení a pomoci v různých potřebách a záležitostech se tu doznávali. Nadarmo se neříkalo, že zde »Máti Boží divy tvoří.«

Sem pospíchali mladí a staří, aby Marii Panně děkovali, s ní se radili, ji o pomoc ve svých potřebách prosili. — Když děti povyrostly, první jejich delší cestou byla pouť na Sv. Hostýn; zde ve své nevinnosti pozdravovaly Matku Vítěznou. Když dospěly a měly sobě voliti stav, opět pospíchaly na Sv. Hostýn, aby se s Marií Pannou o svém stavu radily. Než jinoch do světa se odebral, zašel si na Sv. Hostýn a vzýval Rodičku Boží o šťastnou cestu a návrat. Zastihla-li osadu nebo krajinu nějaká pohroma, vše pospíchalo k Matičce Svatohostýnské; ji prosili, aby ustál Hospodin ve svém hněvu a pak povzbuzení a potěšení navraceli se ku svému domovu. Požehnal-li Bůh nivám moravským, neopomenuto vzdáti jemu na Sv. Hostýně díky. Seznal-li stařec nebo zbožná stařena, že už už k otcům bude jim se odebrati, pomalu a o hůlce ubíral se na Sv. Hostýn; dlouho, dlouho tu klečel a se modlil, neb už naposledy skláněl svoje kolena na místě, na němž jako chlapec, jinoch a muž prosby své přednášel Královně nebeské. Oko jeho se zarosí, líbá zemi, utírá slzy a pln oddanosti do vůle Boží loučí se s drahým posvátným místem.

Tak to trvalo až do husitských bouří. Že tyto náboženství katolickému byly velice na úkor, je všeobecně známo. Kláštery, střediska to katolického života, byly buď docela vyvráceny jako Louka u Jihlavy a Třebíč anebo vydrancovány jako Velehrad a Tišnov. I blízko Hostýna zůstala památka Husitů. Župní hrad Obřany, jež dle lidové pověsti náležely původně řádu templářskému, ačkoli u Pešiny neděje se o tom zmínky, byl od nich dobyt a ztroskotán. (V rozvalinách obřanských skrývali prý se později pověstní loupežníci na Valašsku Ondráš a Juráš.) Krajiny, kde dříve bujel katolický život, staly se baštami husitství. Dokladem toho je Uh. Ostroh s okolím. Co pak divu, že Sv. Hostýn následky toho pocítoval a že se neubíraly k němu takové davy pobožných, jako se to dalo dříve. Neboť by i Husité nebyli proti účtě mariánské, a kde mohli, překáželi jim u vykonávání jejich povinností, tak že tito svému vniternému přesvědčení nemohli dáti průchod, jak by si byli odpůrci katolíků přáli. Mimo to katolíků ubylo a těm zbylým bylo těžko putovati.

Než to nebyly ještě doby nejhorší. Časy mnohem smutnější nastaly pro Sv. Hostýn. Z husitismu vyvynulo se velice mnoho sekt jiných, obzvláště v okolí Sv. Hostýna. V blízkém Holešově vládli luteráné u hlavního kostela a u sv. Anny Čestí Bratří; i v Bystřici holdovalo se učení bratrskému. Asi polovina obyvatelstva byla bratrská a od r. 1593 byli zde ustanoveni bratrští kazatelé. Vystřídali se čtyři: Tobiáš Závorka, Jan Pořícenus, Jiří Borovský a V. Vojtík. Mimo to počala pojednou v naší domovině zuřiti lítice války třicetileté. Sv. Hostýn zasténal. Hora, jež byla svatou i bezohlednému bojovníku husitskému, svatyně a obraz, před níž kališník uctivě skláněl svůj palcát, byly zneuctěny bezbožnou rukou Václava Bitovského z Bitova, pána na Bystřici p. Sv. Hostýnem. Muž tento, známý též jako mučitel bl. Jana Sarkandra, dal obraz, považuje uctívání Rodičky Boží na Sv. Hostýně za modlolužbu a snad ze hněvu, že polští Kozáci na své cestě do Čech Bystřici p. H. vyloupili, spustošili a vypálili, a jeho miláčka, bratrského kazatele Vojtíka zastřelili, r. 1620., spálili. Kostelník jen tak, že úplně zkáze ušel.

Vykládá se, že někteří z nekatolíků, kteří onou úlohou byli pověřeni, na půl cestě, hrůzou jsouce pojeti, se obrátili a domů se navrátili. Ostatní však, dodavše si mysl, došli až nahoru, rozsekali sekýrkami dvře, vymlátili okna, vše spustošili a kostelní nářadí i se soškou vyhodili a spálili.

Trudné to byly věru časy pro Sv. Hostýn. Kruger, jenž osobně jako poutník okolo r. 1660. na Sv. Hostýn zavítal, praví, že z dotčené příčiny Sv. Hostýn velice utrpěl a že žil skoro už jen v paměti nemnoha lidí.

Že se však přes to — vyjma snad dobu spustošení kaple, což dlouho netrvalo — na Sv. Hostýn vždy putovalo, dosvědčuje též Kruger, jak jsme ve 3. kap. viděli; dokazuje spisovatel knihy »Hora premonstrátská« r. 1679. vydaná, kde Sv. Hostýn počítá k nejpřednějším poutnickým místům na Moravě a chválí Moravany pro jejich úctu k Matce Boží. Jak by se však mohl nazvat Sv. Hostýn jedním z nejpřednějších poutnických míst, kdyby se tam byly už od dávna a v četných průvodech nekonaly pouti? Dále vykládá J. Schmidl ve III. kn. dílu IV. z r. 1641., že členové řádu Tov. Jež. z Kroměříže častěji zavítávali do Holešova, kde dříve měli bydliště a odtud na horu Hostýn, proslulou v tatarské válce, aby poutníkům, hrnoucím se tam se všech stran ku prastarému kostelu, úctě nejbl. Rodičky zasvěcenému, svátostmi přisluhovali.

Nespolehlivější však zprávu o tom máme v konsistorním olomouckém archivu z r. 1625. Téhož roku byla v Bystřici p. H. generální visitace. I vyličuje se, jak to tam vypadalo: »Město prý je ještě ohněm a mečem zohaveno; ta jsouc od dřívějšího kacířstvím nakaženo, přeje prý si nyní vrátiti se ke katolickému náboženství.« A dodává se, že dvakrát za rok chodívají — tedy to bylo i za vlády nekatolické! — velice četná processí na Sv. Hostýn. Komu by se to zdálo divné, najde k tomu případné vysvětlení u J. Schmidla ve IV. kn. III. dílu jeho dějin. Tento vykládá na zmíněném místě o Lipníčanech z r. 1624., že, »ač při vpádu Švédů do kacířství znova upadli, v poutích k Matce Boží za městem neustali; a když jim pastor chtěl v tom činiti překážku, přinutili jej násilím, aby jim kostel otevřel.« A P. Schmidl podotýká, že »není kromě Moravanů žádného národa, jenž by s takovou láskou, jako tito, ke svým poutnickým místům linul.« — Avšak kdo putoval tehdy ponejvíce ke svatyni Svatohostýnské?

Předně zajisté obyvatelé Svatohostýnští. Neboť jak vysvítá z úř. záznamů bystřických z r. 1593., byly na Sv. Hostýně chaloupky. A jistá Kateřina Klimková byla odsouzena k pokutě, poněvadž jednu z nich zapálila. — Dále to byli kovkopové, pracující ve zlatých a stříbrných báních na Sv. Hostýně, u Bystřice p. H. a Chvalčova. Že se tu těžilo zlato a tříbro, není žádné pochyby. Viděti to zřetelně na mapě vydané A. Komenským. A spolehlivým svědkem A. Komenským může býti, ježto Sv. Hostýn od jeho rodiště a bydliště, Nivnice a Uh. Brodu není tak daleko vzdálen.

Pak píše Jan Peithner šl. z Lichtenfelsu r. 1780., odvolávaje se na Pešinu z Čechorodu: »Jižně blízko hradištského kraje leží městečko Bystřice, dříve pověstné pro kovohojné horské okolí. Zvláštního práva na tamější doly stříbrné s osvobozením od zeměpanské daně na 10 let nabyt Jiří Žabka z Limberku se svým synem Burianem a jinými podnikateli roku 1544 v úterý po obrácení sv. Pavla od krále Ferdinanda I. Nedaleko odtud jsou doly chvalčovské, hostýnské a rusavské, jež Pešina velice vychvaluje.« (Pokrač.)

Chemický a bakteriologický rozbor vody milostivého pramene na Sv. Hostýně.

(Dokončení.)

Která pak voda může se již předem pokládati za zdravou a pitnou? Rozeznává se voda, která pochází z pramene bez přestání tekoucího, pak voda z velmi hluboké studny (30 m), voda ze studny

ne mnoho hluboké a v lidnaté rovině se nacházející a konečně voda říčná. Prvnímu druhu vody dává se přednost před ostatními. Má sice více anorganických látek (ku př. sůl, uhličitán vápenatý) za to však bývá více méně prosta organických, tudíž nebezpečných látek. Podobná bývá také voda v hlubokých studních, vzdálená lidských obydlí a nepřístupná nákaze. Hůře je to s vodou ve studnách, které v rovině hustě obydlené leží, jelikož snadno něco nakažlivého do nich vnikati může. Nejméně může se voda říčná k pití doporučovati, jak se samo sebou rozumí. Naše voda pod kaplí patří k prvnímu druhu, teče bez přestání z pramene t. j. ze skály směrem severozápadním. Železné dvěře vždycky zavřené zakrývají očím poutníků pohled na tuto podivuhodnou skálu a její otvor, z něhož ustavičně voda vyvěrá. Ale kdo jen jednou spatřil tento zvláštní skalní útvar, jak jsme jej v č. 6. str. 43. znázornili a vodu z něho tiše ženoucí, řekne hned bez rozpaku: To není možná, aby taková voda byla otrávena anebo nakažena, to může jen nesmyslný neb zlomyslný člověk tvrditi. Tak jest.

Aby však obecenstvo důkladně seznalo, jakou péči Matice vede o čistotu pramene, o pořádek u vodní kaple a o potřeby poutníků, klademe následující otázku a dáváme na ni obšírnou odpověď.

Proč je teď pod vodní kaplí 10 kamenných nádržek a oddělení vody pro pití a mytí tváře? Snad si mnohý poutník myslil, že se to stalo jen z libovůle a zbytečně. Dřívější zařízení bylo dosti dobré a mohlo zůstat, řeklo se. První příčina byla nečistota a špína ve starých 4 kamenných nádržkách, která nemohla snadno býti z nich vyklizena. Stály na hořejší terrasse. Voda z pramene se do nich vlévala a odtékala vrchem, jelikož spodní otvor scházel. V naplněných nádržkách umývali si muži, ženy a děti po sobě hlavu, obličej a ruce, zanechavše zase jiným znečištěnou vodu k umývání, aniž by bylo možná ji spodem vypustiti. Každý rozumný člověk nahlíží, že takové zařízení nebylo slušno, ano mohlo i zdraví poutníků škoditi. Proto musela se státi nějaká změna, obzvláště aby zavedeny byly nádržky se spodním odtokem.

Druhá příčina byla zevnější a velmi naléhavá. Došel od c. k. vrchního inspektora zdravotnictví na Moravě Dra. Spitzera k rukám c. k. okr. hejtmána Dra. J. Hložka rozkaz, že pramen pod vodní kaplí má býti dle předpisů zdravotních zařízení tak, aby voda vytékající zvláště oddělena byla i pro pití i pro umývání tváře a nohou. Bylo nařízeno, aby na příslušném místě byly nápisy na tabulkách: »Voda k pití«, »Voda pro umývání tváře a nohou«. Rozkaz došel i Matice i Superiora i důst. p. faráře bystřického. A když hned nebylo vyhověno, došel ještě jednou. Nezbylo tedy než do díla se pustiti. Mnsgr. Dr. A. C. Stojan jednal s p. inženýrem p. Em. Kášem v Brně, aby vymyslel a učinil návrh na přeměnu studny, který by vyhovoval předpisům zdravotním. Návrh byl podán a p. stavitel Fr. Bednařík z Bystřice jej v září a říjnu r. 1903. provedl. Poněvadž by si někdo mohl mysliti, že se snad na prameni samém něco změnilo, budiž zvláště podotknuto, že tou změnou se pranic nezměnilo na skalním otvoru, z něhož milostivá voda se prýští. Voda byla pouze jinak zachycena, vyvedena a rozvedena. Čistě pracovaný cementový vodojem zachycuje pod studničním klenutím pramenitou vodu, vypouští ji železnými trubicemi na pěti místech hořejší terrassy, aby tam výhradně sloužila poutníkům k pití; zbytek vody skrze kamenné nádržky pod kohoutky stojící spodem odtéká. Na dolejší terrasse jest pět nádržek a nad nimi pět kohoutků k vypuštění vody z vodojemu a sice za tím účelem, aby výhradně sloužila k mytí tváře. Proto nádržky jsou tak zařízení, aby se v nich mohla voda zdržeti a po upotřebení vypouštěti a tak zabrániti nebezpečí nákazy. Nedaleko tohoto místa jsou na šamotové

dlažbě čtyři cementová koryta, do nichž se pouští voda z vodojemu, aby poutníkům výhradně sloužila ke koupání nohou. Voda upotřeбенá vypouští se spodním otvorem, aby nově vpuštěná voda byla čista a následujícím poutníkům nemohla škoditi. (Tato koryta byla již dříve našim příčinlivým hospodářem p. J. Harnou zařízena). Dohled na vodu, na nádržky, koryta, železné trubice a kohoutky má v létě a v zimě p. Holačka z Bystřice, c. k. okr. hejtmanským za cestaře na Sv. Hostýně ustanovený. Matice mu platí ročně přes 300 korun. Za to má povinnost, nejen cesty, nýbrž také studnu pod kaplí vždy v pořádku držeti. Obzvláště musí se o vyčištění koryt, nádržek, kohoutků a t. d. pilně starati, aby nikdo neměl příčiny si stěžovati na nečistotu a nepořádek. Také na to má dbáti, aby poutníci nenechali zbytečně vytékati vodu a tak způsobili nedostatek pro následující. Nový vodojem obsahuje sice přes 30 hl. vody, ale co je to pro velké množství poutníků, když se jí zbytečně plýtvá? Mnozí nevědí, že za dlouho trvajících sucha letního, pramenitá voda neteče proudem ze skalního otvoru, nýbrž tak tence jako nít. Aby se vodojem v takovém případě zase naplnil, musí se mnoho hodin čekat. Žádné nařkání na nedostatek vody tu nic nepomůže, poněvadž pramen nemůže více vody vydávati než co má. A ten nedostatek se vždycky jevil za dlouho trvajících sucha. V tom se nic nedá změnit. Ale nově zavedený vodojem má aspoň tu výhodu, že když byl přes den vyprázdňen, přes noc se opět naplňuje a vydává opět hodně vody, která za dřívějšího zařízení by byla bez užitku otekla. Konečně budiž ještě poznamenáno, že postaráno jest o čistotu vodojemu, jelikož sklepení, v němž se nachází, železnými dveřmi zavřeno jest, tak že nikdo tam přístupu nemá; mimo to voda jest v ustavičném pohybu a přebytek neustále odtéká.

Nové zařízení studny má tedy před starým tyto výhody: jest postaráno o větší množství vody, o lepší pořádek, větší čistotu a více vyhověno předpisům zdravotním. Nutno však, aby poutníci také sami spoluúčinkovali. F. X. Z.

Moderní abecedník.

Anarchisté

Anarchisté jsou jediní důslední lidé.

Odpověď. Ano jsou důslední, ale pouze v bludu. Také katolíci jsou důslední, avšak v pravdě. Jejich hlavní blud záleží v tom, že zapírají Boha; anarchisté jsou bezbožci či nevěrci. Není-li Boha, není žádného pána, žádné auktority a moci, která smí člověku něco poroučeti. Jako lidé jsme všem ostatním lidem rovni. Není-li Boha, máme svrchovaná práva a smíme činiti nebo nechat, co chceme. Žádný panovník, žádný národ anebo jeho zastupitelstvo nemá práva nám poroučeti. — Ani penězníkům, ani socialistům, jejichžto soustava se též na bezbožství zakládá, nemusíme se podrobiti. Neboť není-li Boha, vůbec není žádné autority a moci které se musíme klaněti; a takto pravda jest, že pouze anarchisté jsou důslední v zapírání Boha.

Účelem anarchismu jest úplné zničení všech ústav společenského a státního řádu, aby z dosud platného řádu, založeného na vlastnictví a auktoritě buď světské, buď náboženské nezůstal kámen na kameni nejprve v Evropě, pak v ostatních částech celého světa. K dosažení toho účelu mají sloužiti všechny násilné prostředky: dynamit, dýka, jed, petrolej, revolvery, pekelné stroje, pumy, zhářství a pod. Co potom má nastati, o tom anarchisté se nevyslovují. Tak učil hlavní původce anarchismu Rus Bakunin, jenž četnými spisy svými a polotajným mezinárodním spolkem své zhoubné zásady rozšiřoval a také v bouřích pařížské komuny r. 1870

ve skutek uváděl.)* Předchůdce jeho byl Francouz Petr Proudhon (1809—1865), jenž vydal heslo: Vlastnictví jest loupež. Dle učení jeho jsou všichni lidé sobě rovni, svobodní a samosprávní a mohou si sami zákony dávat. Kdo se opovažuje nade mnou panovati, jest samozvanec a ukrutník, tudíž můj odpůrce. Panování člověka nad člověkem jest otroctví. Proto pryč s každou vládou i s demokracií či lidovládou, poněvadž v každém případě poroučí člověk člověku. Pryč s každou vládnoucí stranou, pryč s každou auktoritou. Člověk má býti naprosto volným a svobodným!

V Němcích snažil se M. Stirner podobné zásady rozšiřovati. Hleděl bojem proti liberálnímu státu a socialismu jednotlivci dopomoci k nadvládě. Liberálům stát jest všecko, poroučí a dává zákony, slovem jest jejich bohem, Socialistům jest veškeren lid a jeho zástupcové všecko. Lid jako společnost jest pánem všeho majetku a rozdává svými zástupci každému tolik, kolik za dobré uznává. Před vládou liberálního státu jsme sobě všichni rovni t. j. ničím. Před vládou sociálního státu jsme též všichni sobě rovni t. j. luzou. Proto chtěje všem dopomoci ku samovládě, vydal heslo: Já jsem pramenem všeliké moci a všeho práva, nikoli stát a lid. Kromě mne není žádného práva. Loupím, kradu, vraždím, podvádím, užívám násilí, kde a jak se mi zachce, neboť nikdo nesmí mně ničeho přikazovati nebo zakazovati.

Hle, milý čtenáři, tu máš ateismus (bezbožství) ve svých důsledcích. Není-li Boha, mají pravdu Proudhon, Bakunin, Stirner a všichni ostatní anarchisté.

Kdyby se takové zásady ve skutek uváděly, život náš podobal by se životu divokých zvířat a každý člověk by musel denně u sebe nositi revolver nebo dýku, aby se obhlájl. Ano celé pokolení lidské by zahynulo. Z toho však vysvítá, že anarchismus jest nesprávný a zavržení hodný. Ale je-li nesprávný, jest také nesprávný ateismus (zapírání Boha), z něhož nezbytně následuje anarchismus. Pak-li ateismus jest nepravda odsouzeny jsou i liberalismus i socialismus, neboť ani stát ani lid nemůže býti svrchovaným pramenem práva a zákonů, nýbrž Bůh. Bez Boha stal by se člověk sobcem a podrobil by se konečně jen ještě právu silnějšímu či právu pěstnímu.

Socialisté sice odmítají od sebe anarchismus, ale dokud se přidrží jeho zásad, důsledně budou k němu přivedeni, a největší jejich odpůrci budou anarchisté, nedajíce si líbiti jejich nadvlády.

Z mých dojmů na břehu adrijského moře.

Od J. Zd., čtenářky »Hl. Sv.-H.« — (Dokončení.)

Akvšak nekochala jsem se toliko zrakem na onom krásném pohledu, nýbrž povznesla jsem se v mysli k úvaze o velebnosti a všemohoucnosti božské. V duši mé se stále a stále ozývala slova sv. apoštola: »Pane, zachraň nás, hymeme!« A v duchu zočila jsem na oněch rozpoutaných vlnách rozbouřeného moře lodičku Petrovu, an ji Kristus Pán svou přítomností chrání — obraz to církve římskokatolické. Ale ještě něco mi při této bouři přišlo na mysl.

Skála, do níž vlny rozkáčeného moře nemilosrdně praly, jakoby ji chtěly rozbít a v hlubinách mořských pochovati, stála tu pevně očekávajíc klidně a bez pohnutí každý nový úder rozvášněného živlu. Ba, po každém sebe násilnějším nárazu ukázala se skála mnohem hladší, jasnější a čistší. I namanul se mi obraz z dějepravy biblické, představující Vykupitele, an odevzdává klíče sv. Petru; po straně na obrázku byla vypodobněna skála a na ní kostel. »Petře, tys skála«, znělo mi v uších, »a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou!« — A tak jsem srovnávala obrázek z dějepravy ze svých dětských let s obrazem, jenž se právě před mými zraky rozvínoval. A bezděčně letěly mé myšlenky od skutečného moře do moře světa. Před mým duchem vynořil se obraz církve. I zpozorovala jsem, jak často zuřila a zuřil bouře zkázy oproti ní. Než neboj se, církvi, jsi zbudována na skále! Právě tak, jako o skálu lámou se vlny burácejícího živlu, tak církvi žádné vlnobití neuškodí, naopak

*) Připomínejme si řádění ruských revolucionářů v Moskvě! S těžkem rozuměti heslu Bakuninovu: »Rozkoš ničivá jest zároveň tvůrčí rozkoší!«

ukáže se jako skála po bouři v nové kráse a jasnosti. Co vlny ze skály odnesou, je toliko písek, štěrk a hlína. Upomenula jsem se pak s potěšením slov Páně, jež pravil při bouři na moři: »Co se bojíte malověrci?« Na to naporučil větru a bouři a stalo se utišení veliké.

Tyto úvahy zabývaly mou mysl vždy, kdykoli celé půldne moře bouřilo, po poledni pak počalo se uklidňovati a než-li se schýlilo k večeru, tak se utišilo, že se zdálo, jakoby luzná Adria se ve svých hlubinách ani rozbouřiti nedovedla.

Jinak bylo, zuřilo-li moře v noci. Tu jsem byla pojata, stojíc na pevném břehu jakousi hrůzou a bázní. Nebyl však to strach a úzkost o sebe, nýbrž o ty, kteří se s lodí nacházeli na moři rozbouřeném. Tu sepjala jsem ruce a pohledla k nebesům, modlíc se za ně z nejhlubší útroby srdce svého, aby je Pán Bůh chrániti a od časné a snad věčné zkázy zachovati ráčil.

Zázračný balsám.

Píše P. L. Skarek T. J.

Rok 1906. — tak jste mohli před nedávnem viděti ve výkladních skříních závodů papírnických. Celá spousta kalendářů byla tu vyložena, jeden měl krásnější štítek než druhý. Inu to je nutno, aby to hodně táhlo nesmělé nebo příliš šetrné obecenstvo. Mnohý nebo mnohá by si ho zase nekoupili, kdyby nebylo těch nešťastných dlouhých zimních večerů. Co tu dělat? Jak si je lze lépe ukrátiti, nežli četbou hezké knihy nebo hodně veselého kalendáře. Dobrý kalendář — to je věc k nezaplacení. Při něm máte vše, jak se vám líbí. Můžete se vyplakati a za chvíli smíchem div vás neraní mrtvice. A což teprve ty zadní stránky takového kalendáře! Abyste je nepřehlédli, bývají často tištěny na zcela jiném papíře, červeném, zeleném atd. atd. A to by byla také vskutku věčně nenahraditelná škoda nepřechísti si je. V první polovici máte jen dobré věci, krásné věci, výborné věci, ale na těch barevných listech — tam bývají zázračné věci, divotvorné věci. Z toho vidíte, jak si ti kalendářníci vzali k srdci příklad onoho ženicha při svatbě v Káni gallilejské. Na začátku dávají sice také dobré věci, výborné věci, ale na konec nechávají to nejlepší, ba to je málo — samé divotvorné, zázračné věci. Jen poslyšte! „Zázračný, divotvorný balsám“, „zázračná masť“, „zázračné kapky“ . . . „Zázračný balsám“ — bolí-li vás hlava, vezměte tento balsám a je po bolesti, slézají-li vám vlasy, užívejte tohoto balsámu a všechněm přejde chuť stávkovati, ba ony nasadí ještě nové. Nedělá tedy v pravdě zázraky? A až to s vámi půjde ku konci, jen vezměte tento balsám a jistě vás dorazí — ach ne — pomůže vám k lepšímu životu. O zázračných kapkách ani nemluví — to je universální prostředek ve všech neduzích a proti těžkostem všeho druhu. Od té doby, co povstaly, lékaři umírají hladu, nemají co dělati. Tak před několika lety, jak vám povědomo, žil známý císař Vilém. Ach, co se ten natrápil novinářů! Již mu bylo přes 80 let a nemohli ho dostati do hrobu. Novinářům totiž často dochází látka, nevědí, co by psali. Má to býti nové, poutavé, ale kde to vzíti? A tu jim pomůže někdy ona zubatá s kosou. Dá pokyn některému z oněch velikánů, před nimiž se svět třese, že by bylo dobře, aby učinil místo někomu jinému. Dohrál úlohu a teď musí si dojíti pro posudek a žold, podle zasloužení. A to je něco pro novináře! Vždyť když tak ta některá korunovaná hlava umře, tu mají nejméně na 14 dní co psáti. Jaký měl pohřeb, kolik bylo účastníků a kdo, kolik spolků a což teprve než sčítají všechny svíce, jež hořely a věnce, jimiž byla rakev zasypána? Tedy o tom Vilémovi — abych to nezamluvil — ten jim dlouho neumíral. Bylo mu již přes 80 let a on pořád nic. Tu nějaký ferina dal to do novin: to prý je odtud, že užívá zázračného elixíru životního. A to jste měli viděti tu poptávku! Kde který staroch, jen když měl několik zbytečných grošů, doptával se, kde lze dostati ten zázračný elixír. Než

netrvalo to po oné zprávě leč několik neděl a císař Vilém byl mrtvolou k veliké radosti všech novinářů. Inu, svět chce býti klamán, myslil si onen čtverák, jenž to dal do novin, o tom elixíru a proto mějž si to: Kdo chce kam, pomozme mu tam!

To bylo tak něco k smíchu, ale teď přichází něco zcela podobného, jen že je to až příliš vážné. Půl světa dnes stůně. A co pak mu schází? Ach mnoho, já ani ty nemoci sám neznám. Jeden má bolení hlavy — nevěřím, pryč s P. Bohem, pryč s peklem. Jiný má tlučení srdce, kolečka v něm přeskakují a vrčí to v něm jako ve starých hodinách — schází v něm láska k P. Bohu, ku bližnímu, vystěhovala se z něho obětavost, za to nastoupilo sobectví, vášně všeho druhu. Konečně většina má porouchané ruce, nohy — pracuje, ale ne pro P. Boha, pro nebe, nýbrž jak by si připravila veselé dny, jejím bohem je břicho. A zda-li pak jsou si toho vědomí, že jsou nemocní? Ba že — a proto také u nich taková shánka po lékařích, po lécích. Jedněm kdosi poradil, aby chodili do zábavy, do divadel, do lázní, to že prý jim vyžene nemoc. Zkoušeli to. Na nějaký čas se jim polevilo, ale ta zpropadená nemoc sedí jaksí hluboko, později se zase vrátila. Zmírnilo sice na chvíli bolesti duše, ale účinek nebyl trvalý. Tu se vyskytlo několik lidí a ti si myslili: Dáme do světa, že jsme vynalezli zázračný prostředek proti oněm neduhům duše, podaří-li se to, bude hodně vynášeti. A skutečně chopili se péra. Psali, psali dnem i nocí a když byli hotovi, pustili svůj zázračný, divotvorný balsám do světa v podobě knih, letáků, novin. A to jste měli viděti, jak šel na dračku. Nemocní ho zrovna hltali. Není příliš drahý, za několik halířů ho dostanete hodně silnou dávku. Aby to táhlo, dali mu krásný obal. „Plamen,“ „záře,“ „vycházející červánky,“ „pozor“ a Bůh sám zná všechny ty názvy, jež si dali na obálku tohoto nového zázračného prostředku. Ba mnozí — a to jsou už zase ti vyšší, kteří mají více peněz a nejsou již jako ti obyčejní smrtelníci — na př. universitní profesori vzali si na jeho vyrábění patent a když vaše dítky, plny vědychtivosti zavítají k nim, dávají jim ho ve značných dávkách, poněvadž prý tak to žádá svět. A snad si přejete blíže zvědět, co je to za divotvorný balsám. Má sice různé barvy. Ten nejsprostší mívá barvu červenou, takovou asi jako stuhý a náprsenky pravého socialisty; jemnější mívají barvu světlou. Leskne se jako křišťál, v němž lomí se paprsky slunečního světla. To prý je osvěta.

Než všechny podobné divotvorné prostředky shodují se v hlavních součástkách a ty se dají vyjádřiti slovy: „není Boha“, „není věčnosti“, „není pekla“. A ubozí nemocní brali onen lék. Z počátku jim byl příliš silný, bylo to pozorovati na jejich obličejích, jak se stáhl, ale pomalu a pomalu si navykali a dnes ho ssají nepřehledné zástupy douškem a jak se zdá, slouží jim dobře. Tu je továrník. Má ujímání! A jaké pak? Vidí, že odírá dělníky, že by jim měl po právu dávati větší mzdu. Honem sem s divotvorným balsámem: „není Boha“, „není věčnosti“, „pekla“ a ujímání, výčitky svědomí hned popouštějí. Tam je zase dělník. Má bolení hlavy. „Já se nadru,“ tak u sebe rozumuje, „a druhý z toho tyje. Což je svět jen pro bohaté a chudák má otročiti a ničeho neužívat?“ Zázračný balsám sem: „není pekla“ a již oddává se veselému životu. Co týdně vydělá, ze soboty na neděli umarní, třeba i rodina mřela hladu. Tu je jinoch, panna, jsou pokoušeni. Místo aby se překonali, užívají zázračného léku a hřeší. V pravdě trpka to zkušenost a přece až příliš pravdivá. Co je tu ubožáků, kteří se dávají ukolébati, omámiti vylhanými, ač bohužel všude do nebe vychvalovanými prostředky a spějí tak k jisté záhubě. My chceme užívat i proto nesmí býti Boha, není pekla, není věčnosti, pryč s těmi strašáky! Toho nemůžeme potřebovati, to nám kazí pokoj svědomí, budí to v srdci výčitky.

Rád bych znal takového člnvéka, jenž vezdy žil čistě, jenž nikdy neznesevětil svého mládí, jenž po celý svůj život dbal hlasu svého svědomí a přes to dospěl ku přesvědčení, že není Boha. Samo sebou se rozumí, že to není příjemná pravda: mám nad sebou Boha, kterému musím jednou vydati přísný počet i z každého marného slova a což teprve z myšlének utrhačných, nestoudných, z myšlének, na nichž lpí cizí statek nebo dokonce krev a zdraví ubožáků mně podřízených. Ano převážná většina

a řekl bych všichni až na nepatrné výjimky proto nevěří, proto se nepřičinují, aby v této tak důležité otázce dospěli k jasnosti, poněvadž by se jim bylo zřící volného života a to — Bůh chraň — za nic na světě nechtějí učiniti! A proto zrovna hltají do sebe onen zázračný prostředek: není Boha, není věčnosti . . . A účinky toho? Ach, ty se jeví až příliš očitě!

Milý čtenáři, co tedy učiníš? Sáhneš také k tomu balsámu — divotvorci? Mám za to, že jsi si zachoval doposud zdravý rozum a lásku ku všemu, co v pravdě jest krásné, dobré, šlechetné. Bez Boha — ni řeči o ctnosti, není poctivosti, není vůbec mravnosti. Nedej se klamati, zkoušej nejprve duchy, kteří ti vnucují své zboží. Bez Boha se sice dobře žije — ač i to není úplně pravdivo — ale těžko se umírá a když i to se nějak podaří: bez Boha je hrozný přechod z tohoto světa na věčnost, nejhroznější však je prvé setkání se svým Spasitelem, kdysi sice shovívavým, milosrdným, ale po svém zneuznání hrozným, neúprosným. A proto jsem ti dobrou radou. Až ti zase někdo příště bude nabízet podobný zázračný balsám, zkoušej nejprve, z čeho se skládá, je-li v pravdě zdraví duše prospěšný. Nedej se klamati zevním obalem, krásnou vinětou, příjemnou barvou, líbeznou vůní lahodnou chutí. Jed zůstane jedem. Nedej se másti tím, že mnozí ho kupují, že jde na dračku. Vrhá-li se někdo do jámy, chceš i ty za ním skočiti? Z jámy snad se ti lze vrátiti, než na věčnost jen jeden skok a je-li ten pochybený, není návratu. A proto pozor na zázračný balsám!

Zprávy se Sv. Hostýna a z posvátného Velehradu.

Pochází slovo Hostýn od německého Hochstein? Tak zdá se předpokládati M. Ullman v »Altmähren« str. 491., díl II. ve své polemice proti Janu Jiřímu Středovskému, faráři v Pavlovicích n. B., jenž roku 1710 vydal latinsky »Svaté dějiny Moravy«. M. Ullman snaží se vyvrátiti náhled Středovského, že by snad jméno »Hostýn« poukazovalo na úctu boha Radhosta na Sv. Hostýně, vece, že prý v jistých před 136 lety — Marian Ullmann vydal »Altmähren r. 1762. — psaných německých rukopisech čte se jméno této hory ne Hostein, nýbrž Hochstein, kteréžto pojmenování mohlo by vypravování Středovského (nám známé z čísla 10. »Hlasů Svatoh.«) uvést v pochybnost. — Na to však dlužno odvěti, že ať se hora německy psala Hostein anebo Hochstein, českému jménu Hostýn to nikterak nevadí. Co pak Čechům záleželo a záleží na tom, jak Němci ve vždy docela české krajině, něco pojmenují a pojmenovali? Či tím, že by se bylo psalo německy Hostein, bylo by už pravda, co Středovský píše? Divná logika. Nebo snad se domnívá Ullman, že Němci pojmenování Sv. Hostýna utvořili podle češtiny? Než i tu je jeho důkazu těžko rozuměti. Ostatně Rotalové, kteří před Ullmanem ne docela 137 let byli v držení Sv. Hostýna, psávali obyčejně německy Hostein; a majitelé před Rotalovci byli vesměs Češi a před 136 lety Lobkovicové. — Zda se konečně Ullman nemýlí s Hostýnem u Zábřeha? Že toto není vyloučeno, viděti z jeho nesprávného udání o Tatarech, kteří prý v XV. století křesťany na Sv. Hostýně obléhali. K tomu můžeme ještě

dodati, že Paprocký z Glogol v »Zrcadle slavného markrabství mor.«, český vydaném roku 1593 J. Vodičkou, píše: »Pan Buryan Ziabka z Limbergka . . . pogal . . . dceru Pana Albrechta z Hustopeč a na Bystfci pod Hosteynem.«

Díky za vyslyšení P. Maril Svatohostýnské. Jistá osoba M. T. ve V . . . slíbila, že bude-li v jisté záležitosti vyslyšena, v níž se utekla k M. Panně Svatoh., to uveřejní v »Hlasích Svatohostýnských«. Vyslyšení dosáhla a tudíž tímto vyplňuje svůj slib.

Rukopis královský. Poněvadž častěji v našem listě je citován tento rukopis, nebude od místa několik slov o něm říci. Rukopis královský je sbírka více básní, mezi nimi báseň »Jaroslav«, psaných na pergamenových listech jazykem staročeským. První zprávu o tom podal Václ. Hanka, musejní knihovník v Praze a spisovatel, r. 1817. Poněvadž v básních vyskytují se novější opravy, přivedlo toto a ještě jiné důvody některé vynikající muže k podezření, zda není vše paděláno. I vystoupili proti rukopisu mezi jinými J. Fejfalík, V. Šembera, Masaryk a Gebauer. Než rukopis našel i obhájce. Šafařík, Jireček, Brandl, Hattala atd. a nejnověji V. Flajšhans zastali se ho. Největší obtíž mají protivníci v tom, že nemohou udati, kdo by byl na začátku XIX. století ony básně složil, kdežto obhájcové, poukazující na století XIV., mají s této strany více pravděpodobnosti pro sebe. Neboť na váhu zajisté spadá též, že v onom století byl majitelem Sv. Hostýna biskup z rodu Šternberského, jenž byl po nějakou dobu biskupem v Němcích. Tímto se dají mnohé věci v básni »Jaroslav«, nejkrásnější to básni

z celě sbírky, vysvětliti. — Než ať je tomu jakkoli, jsou na omylu ti, kteří se domnívají, že na této památce, nalezené teprva před 89 lety, spočívá vše, co se o Sv. Hostýně vykládá.

Odebral se na odpočinek. Bystřický pan farář a kons. rada Fr. Kreml. jenž byl také farářem Svatohostýnským, dostal dne 9. února vyřízení své žádosti za odpočinek.

Dary pro Sv. Hostýn. Sl. M... z Př. 5 K. — Nejmenovaná osoba krásné cingulum. M. B. Praha, Texas, Amerika 2 D za nemocnou sestru; 1 D 25 c od M. Jurkové, J. Hegra, M. Jarešové a Al. Nitschmanna. 30 K od A. M. v J., 18 K od A. Mužikové v Pavlovicích. 4 K 40 h od M. T., Vídeň Wasag. Na kříž. cestu 100 K od Raim. Paylíka, 132 K od F. K. v U.; 100 K od pí. M. Hložkové, choti okr. hejtmána v Holešově. Díky!

Z církve a světa.

Čechy. »Šedé sestry« slavily v lednu 50 let svého trvání. Vznikly v Praze 6. ledna 1856. — Opatem na Strahově v Praze stal se vdp. M. Zaoral, jenž byl 11. února od J. Em. kard. Skrbenského slavně infulován. — Starokatolíci v Praze žádali o připojení ku pravoslavné ruské církvi. Sv. ruský synod jim vyhověl, napomíná je však, aby chodili alespoň jednou za rok ke zpovědi. — Masaryk prohlásil na stud. schůzi v Praze otevřený boj proti církvi katolické.

Morava. Msgr. Dr. A. C. Stojan dostal při posledním sněmovním zasedání za všeobecného účastenství poslanců monsignorský kolár. — Katolická veřejnost byla velice pobouřena slovy prof. prostějovského Karla Judy, jež napsal v úvodu ke katalogu Kupkovy výstavy. Právě tam o Kristu Pánu, že prý »z něho Vatikán učinil zpovědníka mučených« a že prý »náboženství lidské není nic jiného než řemeslo, než obchod«. Dr. Hruban podal proto také na sněmě interpellaci.

Bosna. Arcibiskup dr. Stadler byl odsouzen k peněžitě pokutě, poněvadž přijal jistého Mohamedána na jeho výslovnou žádost do církve katolické, nemoha při tom všechny předpisy tamější vlády zachovávat.

Francie. Při soupisu kostelního nářadí se strany vládních komisařů došlo v některých pařížských kostelích ke krvavým srážkám s katolíky, ježto úředníci chtěli samovolně otevřít a prohlížeti svatostánky. — Ve Coudelee rozbil tamější sociálně-demokratický magistrát na

hřbitově vlastnoručně velice cenný, umělecký kříž za zpěvu marseilaisy, za výsměchu a rouhání. Není to vandalská surovost?

Japonsko. Před několika týdny vrátil se portlandský biskup Msgr. O'Connel do Říma ode dvoru mikadova a byl veice uspokojen s výsledkem své cesty. Jakmile jen vstoupil na japonskou půdu, byl všude od úřadů velice vyznamenáván. Sám mikado jej přijal ve zvláštním slyšení (audienci) a sdělil mu, že si velice váží papeže, a že papež byl první z evropských panovníků, jenž mu blahopřál po skončení války. Biskup byl také pozván od císařské university, aby měl přednášku o katolickém náboženství; shromáždilo se 4000 studentů i se svými professory. Před ním řečnil universitní professor, jenž studoval v Evropě, o srovnávací vědě náboženské, a velice chválil katolickou církev; v přednášce řekl, že vrátí-li se Japonsko ku přestanství, musí přijmouti víru katolickou; tato totiž ze dvou příčin se jim zamlouvá: že se podřizuje autoritě, a že si váží starobylého podání. Po něm mluvil biskup o církvi a jejích vlastnostech, o papežství a ukázal na dlouhý řetěz papežů až k sv. Petru; posluchači s nadšením volali: Ať žije papež! Ministerstvo vyučování jej požádalo, aby měl latinskou přednášku. Přišli i buddhističtí kněží. Po ní byl jmenován msgr. O'Connel čestným členem »vědecké rady«. Druhého dne byl banket, při kterém předseda ministerstva pronesl přípitek na sv. Otce, a udělil biskupovi řád sv. pokladu; jest to nejvyšší vyznamenání, které se udílí cizím vyslancům. Všem náboženstvím i křesťanskému se poskytuje největší volnost; katolíků jest 70.000 a ustavičně jich přibývá. Proto snad bude zřízeno apoštolské vyslanectví v Tokiu. Zajisté, že přinese mnoho užitku církvi svaté. — V poslední době zůřil v Japonsku hladomor. Je to následek japonsko-ruské války.

Oprava. Na str. 96 minulého čísla má státi: Veškeren pozůstatek pevných látek v 1 litru vody při 100° Cels. 0.3364 a ne 3364.

Redakci zasláno:

Křesťanská Škola. Vyd. a red. V. Špaček. Tohoto roku je tento doporučení hodný časopis obohacen novou přílohou.

»Hlas« americký. Vychází teď dvakrát za týden a dostalo se mu od nejdp. J. Glennona, arcibiskupa v St. Louisu vřelého doporučení.

Svíce kostelní

pravé, voskové, přesně dle liturgických předpisů jakož i polovoskové a stearinové

vyrábí nejdokonaleji a doporučuje firma

V. ZBOŘIL A SYN,

první moravská továrna na voskové zboží a svíčky v Bystřici pod Hostýnem. — Firma tato počítá mezi své stálé odběratele přední kláštery, farní úřady, jakož i zemské ústavy říše Rakousko-Uherské. — Zásilky vyřizují se franko, obal se neúčtuje. — Ceny mírné.

Doporučujeme. (Redakce)

OBSAH.

Básně:

	Strana
Ve stínu Hostýna. Stupavský	12
V létě na Sv. Hostýně. P. A. Spaldák T. J.	18
Jitro na Sv. Hostýně. Fr. H. Bukovec	26, 35
Věrověsti. Ludmila Jablonská	55
Sv. Hostýn. P. Fr. Žák T. J.	58
V zimě na Sv. Hostýně. P. Fr. Vídenský T. J.	73
Koleda. P. Fr. Žák T. J.	77
Na Velehrad. Al. Jemelka jun. T. J.	97

Články:

Dějiny Sv. Hostýna. P. Fr. Vídenský T. J.	1, 9, 17, 25, 34, 42, 49, 57, 65, 78, 92, 102
Podzemní Velehrad. P. L. Schmidt T. J.	3, 11, 18, 27
Matka Boží Hostýnská	4
Na srážné cestě. B. V.	5, 14, 21, 30, 38, 53, 61
O včelaření lidovém. Václav Záhorský	6, 13
Řemeslnické kapitoly. Václav Záhorský	6, 13, 28, 37, 45, 58
Z oboru hospodářského. P. Xaver Zimmerhackl T. J.	21
Vyslyšeui	23
Úmrtí na Velehradě	33
Nový obraz na Sv. Hostýně	36
Z dojmů a úvah na Sv. Hostýně. A Bayer	44, 52
Valná hromada Matice Svatohostýnské	50
Maria, útěcha horníků. L. Havelka	58, 69
Dvojí bouře. C. Jež T. J.	59
Dík starého vojáka Matce Boží Svatohostýnské	60
Dojemný projev lásky k Sv. Hostýnu v Americe	67
O jméně Hostýn. R. Čechmánek	68
Panna Maria a Japonsko. P. X. Zimmerhackl T. J.	70
Vyslyšení	79
Moderní abecedník. P. F. X. Zimmerhackl T. J.	80, 93, 106
Jest Bůh? P. C. Jež T. J.	82
Potrestaný rouhač. V. Štastný	83
Sociální úvahy. V. Záhorský	84
† J. M. světící biskup msgre. Jan Weinlich	89
Chemický a bakteriolog. rozbor vody ml. pramene na Sv. Hostýně Fr. X. Z. T. J.	94, 104
Z mých dojmů na břehu adrijského moře. J. Zd.	97, 107
Jaký má býti katolický časopis. P. R. Rozkošný T. J.	99
Zázračný balsám. P. L. Škarek T. J.	108

Obrazy:

Nový obraz na Sv. Hostýně v kapli křížové cesty	37
Známý nejstarší obraz Svatohostýnský	52

Různé:

Noty k písni: »V stínu Hostýna«. Kroupa Fr.	86
Různé zprávy se Sv. Hostýna a posv. Velehradu	8, 16, 24, 31, 39, 46, 55, 63, 73, 86, 99, 110
Z církve a světa	8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 75, 87, 99, 111

